

ΙΩΑΝΝΟΥ Ζ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΠΡΟΞΕΝΙΚΗΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ

«Εις τον λόδον, τάχα καὶ προφεντίστε,
καμά τοῦτ' ἔστι τούτα καὶ μεγα καὶ τὸ γένοιτο».

(Ησιόδος Ε. Η. 361)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ

Πλατεῖα Αγίων Θεοδώρων

1907

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Α.Σ.Ε.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΜΕΤΑΔΙΑΤΑΡΙΞΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ζ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ

ΔΙΕΚΗΓΟΡΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

1042^α

Α/Κ/4

ΠΡΟΞΕΝΙΚΗΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ

«Εἰ γάρ πεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα πεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο».

(Ἡσίοδος Ε. Η. 361)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΖΟΥΛΙΝΟΥ

Πλατεῖα Ἀγίων Θεοδώρων

1907

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ‘Ομήρου Ιλιάς Ε.
‘Ομήρου Οδύσσεια VII. IX.
‘Ηροδότου. Ἰστορίῶν Βιβλ. Α'. καὶ Β'.
Παυσανίου Βιβλ. VII.
Δημοσθένους ὑπέρ Φορμίωνος.
Δημοσθένους κατὰ Νεκίρχη.
Διοσίου κατὰ Πτζγκλέωνος.
Πολυδεύκους Ὄνομαστικὸν Η.
Διοδώρου Σικελ. XIII.
Corpus Inscriptionum Atticarum.
G. F. Schömann Griechische Altertümer 2. Bd. (4 Aufl). Berlin 1902.
G. Busolt. Die Griechischen Staats—und Rechtsaltertümer im Müllersche Handbuch der Klassischen Altertumswissenschaft. Bd. I. München 1892.
Gilbert—Πολίτου. Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας (Βιβλιοθήκη Μαρκσλᾶ).
P. Monceaux. Les proxénies Grécques T. I. Paris 1889.
Dionysi Halicarnasensis. Antiq. Romanarum. Lib. II. IX. X.
Th. Mommsen Römisches Staatsrecht 3. Bd. Berlin. 1892.
H. Schiller und M. Voigt. Die Römischen Staats—Kriegs— und Privatältertümer im Müllersche Handbuch der Kl. Alt. I. Bd. München.
Σ. Βάση. Ρωμαίων Πολιτεία (Βιβλιοθήκη Μαρκσλᾶ).
Κ. Κροκιδᾶ. Ἰστορία τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Ρωσίας T. 12. Αθῆναι 1856—59.
G. v. Hammer. Geschichte des Osmanischen Reiches 10 Bd. Pest. 1827—35.
Π. Καλλιγᾶ. Μελέται Βυζαντινῆς Ἰστορίας; Αθῆναι 1894.

- I. W. Zinkeisen.* Geschichte des Osmanischen Reiches in Europa 7. Bd. Gotha 1840—63.
- W. Heyd.* Geschichte des Levantehandels in Mittelalter 2 Bd. Stuttgart 1879.
- B. G. Depping.* Histoire de Commerce entre de Levant et l'Europe. 2 V. Paris 1830.
- I. B. Fanucci.* Storia dei tre celebri popoli maritimi dell'Italia. Veneziani, Genovesi et Pisani 4. V. Pisa 1821—22.
- F. A. Wenck.* Codex juris gentium recentissime 3. V. Lipsiae 1781—95.
- Miklosich und Müller.* Acta et diplomata graeca res graecas Italasque illustratingia . . . 6. V. 1865.
- Tafel und Thomas.* Urkunden zur Aelteren Handels-und Staats geschichte der Republik Venedig 3. Bd. Wien 1856—57. (Fontes rerum Austriacarum . . .).
- G. E. Z. Lingenthal.* Jus Graeco-Romanum. Novellae Constitutiones, Lipsiae 1857.
- Du Mont.* Corps universel diplomatique du droit des gens 8. V. L'Haye 1726—39.
- G. F. Martens.* Cours diplomatique 3. V. Paris 1801.
- Ch. de Martens.* Guide diplomatique IV. Ed. II. T. Paris—Leipzig 1851.
- A. Νικολαίδου.* Ὁθωμανικοὶ Κώδικες; T. I. Κων]πόλις 1869.
- Baron de Testa.* Recueil des Traités de la Porte Ottomane 10. V. Paris 1864—1901.
- Gr. Aristarchi Bey.* Législation Ottomane Comple. Bd 7. V. 1873—88.
- G. F. Martens.* Recueil des traités 2eme Ed. 8. V. Gottingue 1817—35.
- Martens et Saalfeld.* Nouveau recueil des traités. 16. V. Gottingue 1817—37.
- Ch. Martens et F. Gussy.* Recueil manuel et pratique des traités 7. V. Leipzig. 1846—57.

- J. Hopf et F. Stoerk.* Nouveau recueil général des traités. 2me Serie. 22. V. Gottingue 1876—97.
- C. Noradoungian.* Recueil d'actes internationaux de l'empire Ottoman. T. 5. Paris 1902.
- A. Miltitz.* Manuel des Consuls 2. V. Londre-Berlin 1837-42.
- De Clecq et de Vallat.* Guide pratique des consulats T. II. Paris 1880.
- I. König.* Handbuch des Consularwesens Bd. Berlin 1878.
- Martens-Skerst.* Das Consularwesen und die Consularjurisdiction im Orient. Berlin. 1874.
- L. Neumann.* Handbuch des Consulatwesens. Wien 1854.
- Feraud-Giraud.* De la Juridiction française dans les Echelles du Levant et du Barbarie. 2. V. Paris 1866.
- B. Lawrence.* Commentaire sur les éléments du droit international. 4. V. Lipsia 1868—80.
- E. Charriere.* Collection de documents inédits sur l'histoire de France. 2. V. Paris 1847—60.
- A. Cavillot.* Essai sur les droits des Européens en Turquie et en Egypte. Paris 1875.
- G. Pélissié du Rausas.* Le régime des Capitulations dans l'empire Ottoman. T. II. Paris 1902.
- I. Jacobowits.* Die Consulate und Gerichtsbarkeiten im Osmanischen Reiche Bd. I. Wien 1865.
- Leske und Löwenfeld.* Die Rechtsverfolgung im Internationaler Verkehr. 2. Bd. Berlin 1886—97.
- Antonopoulos-Meyer.* Über die Exterritorialität der Ausländer in der Türkei. Berlin. 1895.
- C. Lippmann.* Die Historische Entwicklung der Consularjurisdiction in der Levante bis 1783. Bd. I. Leipzig, 1898.
- A. Brauer.* Die Deutschen Justizgesetzen in Ihrer Anwendung auf die amtliche Thätigkeit der Konsuln....Bd. I. Berlin 1879,
- K. Goess.* Das Reichsgesetz über die Consulargerichtsbarkeit von 1 Juli 1879. Bd. I. München 1897.

- R. Galeb.* Die Consulargerichtsbarkeit in Bulgarien....
Bd. I, Strassburg 1903.
- Senga Tsurutaro.* Gestaltung und Kritik der heutigen Consulargerichtsbarkeit in Japan Bd. I. Berlin 1897.
- G. Streit* La sentence arbitrale sur la question Consulaire entre la Gréce et la Turquie (Revue du Droit International 1902).
- E. Salem.* De la compétence des tribunaux Ottomans à l'égard des étrangers (Journal du Dr. Intern. privé 1893).
- E. Salem.* Les étrangers devant les tribunaux consulaires et nationaux en Turquie (Journal du Dr. Intern. privé (1891).
- E. Salem* Du droit des étrangers de transmettre par succession en Turquie. (Journal du Dr. Intern. privé 1898).
- G. Kébedjy.* La juridiction consulaire et les affaires mixtes en Orient (Revue du Dr. Intern. 1895).
- N. Σαριπόλου.* Τὰ τῶν ἑθνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ νόμιμα. T. 2. 'Αθήνησι 1860.
- J. L. Klüber.* Droit des gens moderne de l'Europe T. I. Paris 1861.
- P. Fiore P. Foderé.* N. Droit International public T. II. Paris 1868.
- Ch. Calvo.* Le droit International T. II. Paris 1870..
- Fr. v. Holtzendorff.* Handbuch des Völkerrechts . . . 4. Bd. Berlin 1885—89.
- G. C. Bluntschli.* Das Moderne Völkerrecht der Civilisierten Staaten als Rechtsbuch dargestellt. Nördlingen 1878.
- Fr. v. Martens-Bergbohn.* Das Völkerrecht. 2. Bd. Berlin.
- A. W. Heffter.* Das Europäische Völkerrecht. Berlin 1888.
- P. Pradier Fodéré.* Traité de droit International public T. 7. Paris 1888.
- A. v. Bulmerincq.* Völkerrecht. Bd. I. Freiburg i. w. 1889.
- Fr. v. Listz.* Das Völkerrecht. Berlin 1902.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ δόγμα τῆς διεθνοῦς συναλλαγῆς τῶν νεωτέρων χρόνων, (¹) καθ' ὃ ὁ ξένος ἐν πάσῃ γάρᾳ δικαιούται τῆς προστασίας καὶ τῆς υποστηρίξεως τῶν νόμων αὐτῆς, ἵνα ἀγνωστον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς. Παρ' αὐτοῖς ὁ ξένος ἡτο αὐτόχρημα ἔχθρὸς, πολέμιος, ἀλλότριος φώς, (²) καὶ ἡ Πολιτεία οὐδαμῶς ὕφειλεν αὐτῷ δικαιοσύνην. (³) Παρὰ τὴν ἀρχὴν δημοσίας ταύτην, ἡ ἐμπορία, ἥντινα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὰ μάλιστα εἰς δλῶν τῶν λαῶν τῇς ἀρχαιότητος οἱ Ἑλληνες, καὶ τὴν ὅποιαν ἀπηγόρευον εἰς τὸν ξένον, (⁴) ἡνάγκασεν αὐτοὺς πρώτους νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς ἐξευρέσεως τρόπων ὃι ὅν θὰ καθίστατο εὐχερῆς καὶ ἀνενόχλητος ἡ ἐνάσκησις ταύτης, καὶ αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτειῶν ἐνεκεν τούτου φιλικώτεραι. Οὕτως εὑρίσκομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀναπτυσσομένην ἐν Ἑλλάδι τὴν ἴδιωτικὴν φιλοξενίαν ἥτις ἐν ἀρχῇ στηριγμέσσα ἐπὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἐπὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ἀνταποδόσεως, καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φύδου, τῶν ξένων τεθέντων ὑπὲρ τὴν σκέπην τοῦ ἰκετησίου καὶ ξενίου Διός, (⁵) ἡνδρώθη μετ' οὐ πολὺ εἰς θεσμὸν σπουδαιότατον καὶ παροιμιώδη ὃια πάντα Ἑλληνά· ὁ ξένος παραμένει

(¹) I. G. Bluntschli. Das Moderne Völkerrecht als Rechtsbuch dargestellt. 386.

(²) Ὁμήρου Τλ. Ε. 214.

(³) Ἀξιστοτέλους Πολιτικὰ Γ. Πλάτωνος Νόμοι. Τ.

(⁴) Δημοσθένους ὑπὲρ Φορμίωνος 6.

(⁵) Ὁμήρου Οδ. ΙΧ. 270.

έχθρος, πλὴν φιλοξενούμενος καὶ ικέτης ὧν τυγχάνει φίλος καὶ πᾶσα κατ' αὐτοῦ προσδολὴ ἀποτελεῖ δεινὸν ἀδίκημα. (4) Γενομένου οὕτω τοῦ πρώτου βήματος ἄρχεται παρὰ τὴν ίδιωτικὴν φιλοξενίαν ἀναπτυσσομένη ἡ δημοσία τοιαύτη, τῆς πολιτείας αὐτῆς μεριμνώσης νῦν καὶ λαμβανούσης ποικίλα μέτρα καὶ διὰ τὰς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν φιλικὰς σγέσεις καὶ διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ύποστήριξιν τῶν ξένων. Οὕτως ἐγκαθίστανται ίδιᾳ ἐν Ἀττικῇ οἱ μέτοικοι, (5) νομοθετοῦνται κατάλληλοι νόμοι, συνάπτονται συνθῆκαι, αἱ γνωσταὶ ὑπὸ τῷ ὄνομα Σύμβολα, (6) ἀνατίθεται ἡ ἐν γένει διεξαγωγὴ τῶν δικαστικῶν διενέξεων τῶν ξένων εἰς εἰδίκους ἄνδρας, ὡς εἰς τὸν Πολέμαρχον (7) εἰς τοὺς Ναυτοδίκας, (8) εἰς τοὺς Εἰσαγωγεῖς, (9) εἰς τοὺς Θεσμοθέτας, (10) καὶ δημιουργεῖται ὁ θεσμὸς τῆς Προξενίας, (11) καθ' ὃν Πολι-

(4) Ὁμήρου Ὀδ. VII. 207. Παυσανίου Βιβλ. VII. Κεφ. XXV.

(5) Τῷ 309 π.χ. οἱ τοιοῦτοι ἐν Ἀττικῇ ἀνήρχοντο εἰς 45,000

(6) Ἔρ. Στεφάνου Θησαυρὸς τῆς Ἑλλ. γλώσσης T. VII σ. 1061. G. F. Schömann Griechische Altertümber II Bb. 26. G. Busolt die Griechischen Staats und Rechtsaltertümber im Müllersche Handbuch der klas. Altertums wissenschaft § 58. Gilbert-Πολίτου Ἐγγ. Ἀρχαιολ. σ. 317. Ἀρποκριτίωνος λεξ. σύμβολα=τὰς συνθῆκας ἀς ἂν ἀλλήλαις αἱ πόλεις θέμεναι τάττωσι τοῖς πολίταις ὥστε διδόναι καὶ λαμβάνειν τὰ δικαια.

(7) Εἰς τὸν Πολέμαρχον ἦσαν ἀνετεθειμέναι αἱ δίκαια καθ' ἀς ἐναγόμενοι ἦσαν οἱ ὡς τὸν ἐπιμελούμενον τὰ τοῦ πολέμου καὶ τῶν πρὸς τὸν ἔχθρὸν σχέσεων Gilbert-Πολίτου Ἐγγ. Ἀρχαιολ. σ. 315. Busolt § 183. Πρόδ. Δημοσθένους κατὰ Νεαίρας, καὶ Λυσίαν κατὰ Παγκλέωνος δῆτούντο ήν Πλαταιένες. Πρὸς δὲ Ἰουλίου Πολυδεύκους Ὄνομαστικὸν H. 91.

(8) Εἰς τοὺς Ναυτοδίκας ἦσαν ἀνατεθειμέναι αἱ ἐμπορικαὶ δίκαια καὶ ἡ γραφὴ ξενίας ἀς τινας εἰσῆγον μόνον οὗτοι. Gilbert-Πολίτου σ. 476. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον ὅμως Ναυτοδίκαι ἦσαν οἱ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου δικασταὶ ἐφ' ὧν καὶ αἱ τῆς ξενίας ἐκρίνοντο δίκαια.

(9) Οὗτοι πέντε τὸν ἀριθμὸν εἰσῆγον τινὰς τῶν ἐμμήνων δικῶν. Busolt § 184. Gilbert-Πολίτου σ. 474.

(10) Καταργηθείσης τῆς ἀρχῆς τῶν Ναυτοδικῶν εἰς τοὺς θεσμοθέτας ἀνετέθη ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν, τῆς γραφῆς ξενίας, καὶ τῶν ἀπὸ Συμβόλων δικῶν. Busolt § 183. Gilbert-Πολίτου σ. 317 καὶ 476.

(11) P. Monceaux Les proxénies Grécoques p. 3 et. 12

τεία τις ἀπένειμε τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ Προξένου⁽¹⁾ εἰς πολίτας ἑτέρας Πολιτείας ἔνεκεν τῆς παροχῆς ὥφελόμων ὑπηρεσιῶν.⁽²⁾ Προϊόντος ἡμῶς τοῦ χρόνου ποικίλα ἀνετέθησαν τοῖς Προξένοις τούτοις καθήκοντα, ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις δὲ ὅτι ὥφειλον οὗτοι νὰ παρίστανται ἐν τοῖς δικαστηρίοις κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν ξένων, δυνάμενοι καὶ νὰ ἀντιπροσωπεύωσιν ἔστιν ὅτε αὐτοὺς,⁽³⁾ πρὸς δὲ νὰ συμβιβάζωσιν εἰρηγνικῶς τὰς διενέξεις αὐτῶν πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον,⁽⁴⁾ καὶ ἐν γένει νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς πᾶσαν συνδρομήν. Οὕτω διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Προξένων παρεχομένης προστασίας καὶ ὑποστηρίξεως τῶν ξένων, καὶ τῆς ὑπὸ εἰδίκων ἀνδρῶν ἐκδικάσεως τῶν διαφορῶν αὐτῶν ἐπεγείρησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν καλλιέργειαν ἐμπορικῶν σγέσεων μὲν ἄλλους λαούς. Πρὸ τῶν Ἕλλήνων κατὰ τὸν Ἡρόδοτον,⁽⁵⁾ ἐν Μέμφιδι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πρωτέως οἱ Τύριοι ἔτυχον προνομίων τινῶν χάριν τοῦ ἐμπορίου των, καὶ οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ κατόπιν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀμάσεως ἐν Αἰγύπτῳ, παρ' οὖ μαλιστα ἔλαθον καὶ τὴν ἐμπορικωτάτην πόλιν Ναούκρατιν πρὸς ἐνοίκησιν.⁽⁶⁾

(1) Ἐρ. Στεφάνου Θ. Ε. Γλ. I. VI. σ. 1794.

(2) Corpus inscriptionum Atticarum I 45 II 46. Ἐν τῇ Σπάρτῃ ἡ πολιτεία ὥσιζε καὶ ιδίους πολίτας ὡς προξένους. Πεβλ. Schömann Bd I S. 253.

(3) Δισδώρου Σικελιώτου XIII 22.

(4) Πεβλ. λ. Hospitium in der Real encyclopädie der Klassichen Altertumswissenschafts von Pauly.

(5) Ἡρόδοτος Ἰστορ. Βιβλ. B'. CXII καὶ CLXXXVIII.

(6) Ἡ γνώμη τοῦ A. de Miltitz ἀναφέροντας ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ ἔγγρῳ «Manuel des Consuls» σελ. 9η τόμῳ I' ὅτι ὁ βασιλεὺς "Αμασίς ἔδωκε τὸ δικαιώματα τοῖς Ἕλλησι νὰ δικάζωνται ὑπὸ ιδίων δικαστῶν κατὰ τοὺς ιδίους νόμους αλπ. δὲν τυγχάνει ἀρχαντωτας ἀχρεβῆς, προερχομένη ἀναμφιθέλως ἐξ εὑρυτάτης ἐμπηρείας ἦν ὃδεις εἰς τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει μνημονευθέντα χωρίς τοῦ Ἡρόδοτου. Ο Heeren, εἰς ὃν παραπέμπει, ἔντριψεις ἔγραψε, ἀντεργόμενος καὶ οὗτος εἰς τὰ αὐτὰ χωρίς τοῦ Ἡρόδοτου τὰ ἔτσι μάνον: Aegypten war seit jenen zeiten mit Griechen überschwemmt, nicht blos neugierigen Fremlingen, sondern auch Kaufleuten, die sich in Naucratis und anderen Plätzen niedergelassen hatten. Παραδόξως ἐν

"Οπως ἐν τῇ Ἑλλάδι οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ρώμῃ (¹) δὲ ξένος ἐθεωρεῖτο ἐχθρὸς ηδοῦλος καὶ ἔκτος τοῦ πολιτικοῦ δικαίου στερούμενος πάσης δικαστικῆς προστασίας (²). Ἄλλ' δπως ἐν τῇ Ἑλλάδι: οὕτω καὶ ἐν Ρώμῃ παρὰ τῷ Hospitium privatum, ὅπερ ἥρξατο ως δεσμὸς ἴδιωτικὸς τῶν μελῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Λατινικὴν Συμπολιτείαν πόλεων, ἀρχεται ἀναπτυσσόμενον σὺν τῷ χρόνῳ τὸ Hospitium publicum, τὰ δὲ Σύμβολα τῶν Ἑλλήνων δύναται τις εἰπεῖν, διτὶ ἀντικαθιστῶνται ἐν Ρώμῃ διὰ τῶν amicitiae foedus (³). Αἱ κρίσεις περὶ τῶν διαφορῶν τῶν ξένων ἀνατίθενται εἰς τὸν ξενοδίκην ηδὲ περὶ τῶν ξένων στρατηγὸν (⁴), ἦτοι τὸν πρατωρα οἵστις inter peregrinós jus dicepat ἢ inter cives et peregrinos jus dicepat. καὶ δὲ ὁ ποτος παρέπεμπεν εἰς τὴν χάριν τῆς προστασίας τῶν ξένων δρισθεῖσαν εἰδικὴν ἀρχὴν τῶν recuperatores (⁵) συγκειμένην συνήθως ἐκ τριῶν μελῶν, καὶ ἐστιν δὲ καὶ πέντε καὶ ἑνός, τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν ξένων μεταξὺ ἀλλήλων ηδὲ τὰς μεταξὺ ξένων καὶ Ρωμαίων. "Οπως δὲ οἱ Πρόξενοι ἐν Ἀθήναις οὕτω καὶ οἱ Πάτρωνες ἐν Ρώμῃ (⁶) ἔργον εἶχον τὴν προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν

τούτοις τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Miltitz ἡχολούθησαν ἀνατανίστως ἀπαντες; σχεδὸν οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ἐν οἷς Neumann, § 6, Martens-Skerst, S. 45, Feraud - Giraud I. I. P. 29. Antonopoulos-Mayer S. 4. Holtzendorff im Rechtslexikon Bd. II. S. 532. x. ἢ. Πρεβλ. καὶ Rapport de sir Travers Twiss (Annuaire de l'Institut du droit International T. VI). Πρεβλ. Pradier Foderé T. IV. P.

(¹) Th. Mommsen Römisches Staatsrecht III Bd. Rom und das Ausland S. 590—606.

(²) H. Schiller und M. Voigt Die Römischen Staats-Kriegs—und Privatertümer im Müller'sche Handbuch S. 142.

(³) H. Schiller und Voigt S. 170.

(⁴) Σ. Βάση. Ρωμαίων Πολιτεία. σ. 107.

(⁵) H. Schiller und Voigt S. 206. Βάση Ρωμ. Πολ. σ. 315. Πρεβλ. recuperatio im Pauly s'Real encyclopädie καὶ τὸν αὐτόθι μνημονευομένους.

(⁶) Dionysi Halicarnasensis Antiquitatum Romanarum Lib. B'. IX et X. «Ἡ δὲ τὰ ὑπ' ἔκεινον τότε δρισθέντα καὶ μέχρι πολλοῦ παραμείναντα χρόνον

τῶν ξένων· καὶ ἐφ' ὅσον μὲν οἱ Πληγεῖοι Ρωμαῖοι δὲν συμμετέχον τῶν κοινῶν, οἱ Πάτρωνες ἔξελέγοντο ἐκ τῆς τάξεως τῶν Πατρικίων καὶ ἔξήσχουν προστασίαν ἐπὶ τῶν Πληγείων, ἀφ' ὅτου ὅμως καὶ οἱ Πληγεῖοι ἀπέκτησαν τὸ δικαιώματα νὰ συμμετέχωσιν εἰς τὰ τοῦ Κράτους, τὸ ἔργον τῶν Πατρώνων περιωρίσθη εἰς τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν μόνον τῶν μὴ Ρωμαίων. "Οπως δὲ οἱ Πρόξενοι ἐν Ἀθήναις οὗτα καὶ οἱ Πάτρωνες ἐν Ρώμῃ δὲν ἀπεστέλλοντο ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἀλλ᾽ ἡσαν πολίται τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὅποιας ἔκαλουντο νὰ προστατεύσωσι τὰ συμφέροντα τῶν ξένων.

'Ἐν τῷ Βυζαντιακῷ Κράτει μεταγενέστερον, οἱ αὐτοχράτορες τούτου εἶχον ὅρίσει εἰδίκοντες δικαστὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν τῶν ἐμπορευομένων, ὁ αὐτοχράτωρ μάλιστα Ἀναστάσιος (491—518) ἐπετίμα τοὺς ὑπὸ ἄλλων δικαστῶν δικαζομένους⁽⁴⁾. 'Ο δὲ Θεοδόσιος ὁ Μέγας (379—395) προύνοησε δι' εἰδικῶν διατάξεων περὶ τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν ἐν γένει καθορίσας λεπτομερῶς τὰ περὶ τούτων ἐν τῷ Κώδικι αὐτοῦ. 'Επίσης δι αὐτοχράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογένυνητος εἰς τὴν ἐτεῖ 945 συνθήκην, ἣν συνῆψε μετὰ τοῦ Ρώσσου ἡγεμόνος Ἰγὼρ ἔθετο διάταξιν, καθ' ἣν οἱ Ρώσσοι ἐν Βυζαντίῳ ἐτίθεντο ὑπὸ τὴν προστασίαν εἰδίκον ἀξιωματικοῦ τοῦ αὐτοχράτορος ἐκδικά-

Ρωμαίοις ἔθη περὶ τὰς Πατριωνείας τοιάδε· τοὺς μὲν πατρικίους (pro πάτρωνες) ἔδει τοῖς ἑαυτῶν πελάταις ἔξηγεισθαι τὰ δίκαια, ὃν οὐκ εἶχον ἐκεῖνοι τὴν ἐπιστήμην, παρόντων δὲ αὐτῶν καὶ μὴ παρόντων τὸν αὐτὸν ἐπιμελεῖσθαι τούτοντα πράττοντας, δισ περὶ παῖδων περάτουσι πατέρες, εἰς χρημάτων τε καὶ τῶν περὶ χρημάτων συμβολάξιν λόγον· δίκαια τε ὑπὲρ τῶν πελατῶν ἀδικουμένων λαργάνειν εἰ τις βλάπτοιτο περὶ τὰ συμβόλαια, καὶ τοῖς ἐγχαλοῦσιν ὑπέχειν. . . .

(4) Codex Justinianus Lib. III, Cap. XIII. 7. «Periniquum et temerarium esse perspicimus eos qui professiones aliquas seu negotiationes exercere noscuntur indicum, ad quos earundem professionum seu negotiationum cura pertinet iuris dictionem et præceptiones declinare conari. Quapropter iubemus.....».

Ζοντος καὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων. (¹) Ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ, καὶ ἐν προγενεστέρᾳ τοῦ ἔτους 908 τοῦ αὐτοῦ αὐτοχράτορος μετὰ τοῦ ἡγεμόνος Ὁλὴγ ἀναγράφονται ποικίλαι διατάξεις, εἰδικῶς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ ὅρίζεται, ὅτι ἐπὶ κλοπῆς ὁ ἔνοχος κριθῆσται κατὰ τὸν ἴδιον νόμον (²).

Ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν Βισιγότθων ἀνευρίσκομεν τὸ πρῶτον διάταξιν στηρίζομένην ἐπὶ τῆς προσωπικότητος τῶν νόμων, καθ' ἥν οἱ ξένοι ἐμποροὶ ἡδύναντο νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἰδίων τῶν δικαστῶν κατὰ τὸν ἴδιον νόμον τὰς διάφορὰς αὐτῶν, ἔξαιρούμενοι τοιςυτοτρόπως τῆς ἐγχωρίου δικαιοδοσίας (³). Οἱ δικασταὶ σῦτοι εἶχον ποικίλας ὄνομασίας ὡς Telonarii, Bajuli, Priore mercatum x. t. λ. σύχι δημως καὶ τὴν τοῦ Προξένου. Κατὰ ταῦτα πρώτη ἡ νομοθεσία τῶν Βισιγότθων ἔταψε τὴν δόδον τῆς ἀναγνωρίσεως ξένης δικαστικῆς ἔξουσίας ἐν τῷ ἴδιῳ ἐδάφει.

Αἱ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρώμης καὶ τὰς ἔριδας τῶν Κοσμίχων Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν Πατῶν ἀναφανεῖσαι διάφοροι μικραὶ Ἰταλικαὶ Δημοκρατίαι εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Μεσογείου, ὡς καὶ Γαλλικαὶ τινες καὶ Ἰσπανικαὶ πόλεις διενεργοῦσαι μετ' ἐπιτυχίας τὸ ἐμπόριον καθ' ὅλα τὰ γνωστὰ τότε μέρη τοῦ κόσμου, ἐδημιούργησαν εἰδικοὺς προστάτας τοῦ ἐμπορίου καὶ δικαστὰς καὶ εἰδικὰ δικαστήρια πρὸς ἔκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν

(¹) Ο. K. Lippmann ἐν τῷ ἕργῳ του, (δρα Βιβλιογρ.) ἀκολουθῶν τὸν Martens ἔκλαμβάνει τὴν φράσιν αὐτοῦ «Czarschen Beamten» ἐσφαλμένως, καθόσον πρόκειται περὶ ὑπαλλήλου τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοχράτορος καὶ οὐχὶ τοῦ Ρώσου πρίγκιπος Ἰγώρ. Τὸν τίτλον τοῦ Τσάρου ἔλαθον οἱ Ρώσοι ἡγεμόνες μόλις τῷ 1533 ἐπὶ Ἰθάν τοῦ Τρομεροῦ. "Αλλως, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ρώσου ἡγεμόνος, θὰ εὑρισκόμεθα πρὸ πλήρους ἐτεροδικίας, ἦν βεβαίως δὲν παρεχώρησαν οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοχράτορες εἰς τοὺς Ρώσους.

(²) Κροκιδᾶ Ἰστορία τοῦ Ρωστικοῦ Κράτους. T. I. σ. 149.

(³) Leges Visigothorum Lib. XI. Cap. III. 2. «Dum transmarini negotiatores inter se causam habuerint, nullus de sedibus nostris eos audire præsumat nisi statummodo suis legibus audientur apud telonarios suos».

ξένων, καὶ ἐν γένει τῶν ἐμπορικῶν καὶ ναυτιλιακῶν ὑποθέσεων. Οἱ δικασταὶ οὗτοι ἐκλήθησαν Consules mercatorum. Τὸ πρῶτον τοιοῦτο δικαστήριον ἐγχατέστησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Θ'. αἰώνος ἡ Ἰταλικὴ πόλις Ἀμάλφη, ἡ ὑπερέχουσα πάσας τὰς λοιπὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἔκεινην εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ περίφημος διὰ τὸν ναυτικὸν αὐτῆς Κῶδικα τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὸ δνομα Tabula Amalfitana.⁽⁴⁾ Τὸ παράδειγμα τῆς Ἀμάλφης δὲν ἥργησαν νὰ μιηθῶσι κατόπιν ἀπασαὶ σχεδὸν αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις, ἴδρυσασαι τὰ εἰδικὰ ἐμπορικὰ ταῦτα δικαστήρια γάριν ἀσφαλείας τῶν ἐμπορευομένων, καὶ τῶν ὁπίσιων τὰ μέλη ἐξελέγοντο παντοτε ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐμπόρων γάριν μεῖζονς ἐμπιστοσύνης. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐκάστη τῶν πόλεων τούτων ἐτροποποίει τὰ τῶν δικαστηρίων τούτων κατὰ τὰς ἰδίας ἀνάγκας, αἱ δὲ Γαλλικαὶ πόλεις ἀνέθεσαν εἰς ταῦτα ὅχι μόνον δικαστικὰ καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ ἀστυνομικὰ τοιαῦτα, ἀλλαὶ δὲ ἄλλα. Ὅπο τοιαύτας συνθήκες καὶ προνομίας σπουδαιώτατας ὅσον καὶ ἀναγκαιοτάτας διὰ τὴν ἐποχὴν ἔκεινην, τὸ ἐμπόριον ἥρξατο γενικῶς ἀκμᾶν καὶ ἐπιζητοῦν διαπλάτυνσιν τῶν ὁρίων του, Ἡ Ἀνατολὴ παρεῖχε πεδίον πρόσφρον πρὸς τοῦτο, καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη ἡ προσογὴ τῶν ἐμπορικῶν ἔκεινων πόλεων καὶ ἱδιαὶ τῶν Ἰταλικῶν.

Τὰ δικαστήρια τῶν Consules mercatorum δὲν ἦτο ὅμως φυσικῶς δυνατάν νὰ εὔδοκιμήσωσιν ἐν ταῖς ἀπολιτίστοις κατὰ τὸ μᾶλλον γώραις ἔκειναις, ἐπρεπεν θίεν νὰ ἐξευρεθῇ νέα κατάλληλος ὁδός, ἥτις καὶ πράγματι ἡγοιχθῇ ἐν τῷ θεσμῷ τῶν Consules Ultra marini⁽⁵⁾, οἵτινες ἦσαν πρόσωπα ἀποστελλό-

(4) Ο Κῶδικς οὗτος τῆς Ἀμάλφης συγκείμενος ἐξ 66 ἀριθμῶν, ἐγένετο εὐθὺς ἡμίς τῆς συντάξει του ἀπόδεκτὸς παρ' ἀπάντων τῶν ἐμπορικῶν λαῶν τῆς ἐποχῆς ἔκεινης, ἐξεδόθη δὲ τελευταῖς (κατὰ τὸ 1844) ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας εἰς βιβλίον ὑπὸ τοῦ δουκὸς D'Ardore.

'Ἐν Ἀγάλλῃ ὡς γνωστὸν εύσθητη καὶ παλαιότερον γειτόγραφον τῶν Πανδεκτῶν.

(5) Depping. Histoire du Commerce entre le Levant et l'Europe. T. II. P. 21.

μενα ἀπὸ πόλεως ἢ κράτους εἰς ἔτερον τοιοῦτο πρὸς προστα-
σίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐμπο-
ρευομένων. Προσέτι οὖτοι εἶχον ἐντολὴν νὰ διευθετῶσι καὶ
ἐκδικᾶσι τὰς διαφορὰς τῶν ὅμοεθνῶν των, κατὰ πόσον δμως
καὶ ἐὰν ἡδυνήθησαν ἐν ἀρχῇ νὰ κάμωσι χρῆσιν τὴν ἐντολῆς
των ταύτης εἶνε λίαν ἀμφίβολον. Αἱ ἐπιτυχεῖς δμως ἔκβάσεις
τῶν Σταυροφοριῶν προσδώσασαι δύναμιν εἰς τὰς ἐν λόγῳ ἐμπο-
ρικὰς πόλεις, αἵτινες παρέσχον ὑποστήριξιν εἰς τὴν διεκπεραίω-
σιν τούτων, καθώρισαν σαφέστερον καὶ διὰ συνθηκῶν τὰ τῶν
δικαιωμάτων τῶν Consules Ultra marini, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἱδρύ-
σεως προξενείων καὶ ἐμπορικῶν πρακτορείων ἐν τῇ Ἀνατολῇ,
Ἐνθα τοιούτῳ τρόπῳ ἐλάμβανεν ἀρχὴν ἡ ἐτεροδικία τῶν ξένων ἐν
γένει, καὶ ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν Προξένων (').

Τὸ ἐπιτυχὲς τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐγενικεύθη ὀλίγον κατ' ὀλί-
γον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ, εἰς πλεῖστας πόλεις, τῆς διοιας
εὑρίσκομεν τοὺς Προξένους τούτους μὲ ποικιλλοντα προνόμια καὶ
καθήκοντα, (^(*)) πλὴν ἐνῷ ἐν ταύτῃ αἱ καθ' ἡμέραν πρόσδοι τοῦ
πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἔφερον εἰς
ἀγρηστίαν τὰ πλεῖστα τῶν οὐσιωδεστέρων Προξενικῶν προνο-
μίων, ἐν τῇ Ἀνατολῇ τούναντίον Ἐνθα αὐτὸς δὲ Χριστιανισμὸς
κακῇ μοίρᾳ ἀπεμπολεῖτο, ταῦτα ἐπαυξάνομενα καὶ ἐδραιούμενα
Ἐθετον στερρὰς τὰς βάσεις ἐφ' ὃν στηρίζεται σήμερον τὸ μέγα
καὶ σπουδαῖον οἰκοδόμημα τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς ἔξουσίας.

(¹) Prof. Martens Völkerrecht. BD. II. S. 67.

(²) Οὕτω π. χ. παρὰ τοῖς Νορμανδικοῖς λαοῖς οἱ Aldesmänner, ἐν Πορτο-
γαλλίᾳ ἡ Juris Conservator x.l.p.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ ΠΡΟΞΕΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Απὸ τῶν Σταυροφοριῶν μέχρι τῆς καταλήψεως
τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Απὸ τοῦ ἐννάτου ἥδη αἰώνος τὸ Βυζάντιον ἔνεκεν τῆς
θέσεως καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ εἶχε προσελκύσει τὴν προσοχὴν
τῶν Ἰταλικῶν ἐκείνων πόλεων, αἵτινες μετ' ἐπιτυχίας διενήργουν
τὸ ἐμπόριον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ἴδιᾳ τῆς Ἀμάλφης,
Πίζης, Ἐνετίας, καὶ Γενούης. Πρώτη ἡ Ἀμάλφη (¹) κατώρ-
θωσε νὰ τύχη προνομιῶν τινων ἐν Βυζαντίῳ χάριν τοῦ ἐμπορίου
της, καὶ ὡς σικᾶζεται, καὶ τῆς ἀδείας ν' ἀποστείλῃ αὐτόθι
Consules Ultramarini, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἐνετία, εἰς ἣν κατὰ
τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰώνος παρεσχέθη κατά τινα συνθή-
κην πλήρης ἐλευθερία ἐμπορίου καὶ τὸ προνόμιον τῆς ἐκδι-
κάσεως τῶν ὑποθέσεων τῶν ἐμπόρων αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Λογο-
θέτου τῆς Αὐτοκρατορίας. (²) Συγχρόνως μὲ τὴν πρώτην Σταυ-
ροφορίαν, καὶ αἱ ἔτεραι δύο μνημονευθεῖσαι πόλεις ἦρξαντο

(¹) Heyd Geschichte des Levantehandels T. I. S. q. Καλλιγᾶ Μελέται
Βυζαντινῆς Ἰστορίας c. 130.

(²) A. Miltitz Manuel des Consuls T. II. P. II. P. 12 B. Depping Hi-
stoire de commerce. . . T. II. P. 339.

έλευθέρων ἐμπορικῶν σχέσεων μετά τοῦ Βυζαντίου τυχοῦσας
ώσαύτως παραχωρήσεών τινων. (¹)

Παρ' ὅλα δικαιούμενα ταῦτα καὶ τὰς παραχωρήσεις ἡ
ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐν τῷ Βυζαντιακῷ Κράτει δὲν παρεί-
χεν ἀρκετά ἐχέγγυα ἀμεροληψίας ἐπαρχοῦς, ὅπερ δὲν θέλει
θεωρηθῆν ποσῶς παράδοξον ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὅψιν ἀφ' ἐνὸς μὲν
τὸν δεσποτισμὸν τῶν αὐτοχρατόρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνε-
νούντων ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν πᾶσαν ἀρχὴν, ἀφ' ἐτέρου δὲ
τὰς συγνάς ἐπὶ τοῦ θρόνου μεταβολὰς, ὅπερ δικαιολογεῖ πλη-
ρέστατα τὸ πρῶτον τῶν αἰτίων τούτων.

Οὕτως εύρισκομεν εἰς ἀρχαιοτάτην τινὰ σύμβασιν τῆς Πίζης
μετά τοῦ αὐτοχράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ συναφθεῖσαν
δι' ἀνταλλαγῆς χρυσοῦσιώλων ἐν τοῖς ἔτεσιν 1111 καὶ 1112,
καὶ καθ' ἣν ἡ δημοκρατία τῆς Πίζης ὑπέσγετο τὴν συνδρομὴν
αὐτῆς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ αὐτοχράτορος, ὑπόσχεσιν Τούτου
ὅτι θέλει συστήσει εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν νὰ ἀπονέ-
μωσι καλὴν δικαιοσύνην εἰς τοὺς Πίζανους. (²)

'Αλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ὡς φαίνεται ἀρκετὸν, καὶ εἰς μετα-
ταγνενεστέρας συμβάσεις ἡ Πίζα προσεπάθησε τὴν ὑπαγωγὴν
τῶν ἐν Βυζαντίῳ ὁμοεθνῶν αὐτῆς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προ-
ξένων της, πλὴν οὐδὲν κατώρθωσε. Τ' αὐτὸ δ' ἥκολούθησε καὶ
διὰ τὴν Δημοκρατίαν τῆς Γενούης ἥτις μόνον ἐπέτυχε τὴν
ἱδρυσιν Προξενικοῦ Ἀνακτόρου, τυχοῦσα πρὸς τοῦτο τῆς ἀδείας
τοῦ αὐτοχράτορος Μανουὴλ Κομνηνοῦ. (³)

Ἐνετέων 1199.—Εὔτυχεστέρα κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ

(¹) Depping. T. II. P. 59.

(²) Acta et diplomata graeca...V. III. S. 3. I. B. Fanucci Storia dei tre celebri popoli maritimi dell'Italia... Lib. I. P. 170. Συνεπῶς ἡ ὑπὸ τοῦ L. Neumann Handbuch des Consulatwesens...Seite 21 ἐκφεύγειν γνώμη ὅτι διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ὁ πρόξενος τῆς Πίζης ἔλαβε τὸ δικαίωμα τῆς διευθετήσεως τῶν διφορῶν τῶν ὁμοεθνῶν του στερεῖται ὑποστάτεως. Πρβλ.
καὶ Π. Καλλιγᾶ Μελέται σελ. 131.

(³) Πρβλ. Novellae constitutiones P. 493.

Ἐνετικὴ δημοκρατία ἡτις ἐπέτυχε μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις οὐ μόνον τὴν ἀπονομὴν σπουδαίων προνομίων διὰ τοῦ Χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ III'. ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ Βυζαντίῳ παροικίας της, ἀλλὰ καὶ πρώτη αὐτῇ ἐπίσημον ἀναγνώρισιν δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ αὐτόθι Προξένου της ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν ὑπηκόων (¹). Παράδοξον δὲ τυγχάνει ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ καθώρισε διὰ τοῦ Χρυσοβούλλου τούτου τὰ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ Ἐνετοῦ Προξένου κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε περιώριζεν ἐν τισιν περιπτώσεσι καὶ τὴν τοῦ ἰδίου Κράτους. Οὕτως ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων ἐὰν ἐνάγων ἦτο Ἑλλην, ἐναγόμενος δὲ Ἐνετὸς, ἀρμόδιος δικαστῆς ἦτο Ἐνετὸς Legatus, οὗτως ὠνομάσθη ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ τούτῳ ὁ Ἐνετὸς Πρόξενος, δικάζων ἀνεκκλήτως ἐν συμβουλίῳ ἐξ Ἐνετῶν ὡσαύτως. (A legato Venetiae qui tum in magna erit urbe). Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὥφειλε τὸ Ἐνετικὸν τοῦτο δικαστήριον νὰ δρισθῇ ἐν Ἑλληνικῷ Ναῷ ὅτι θὰ δικάσῃ δικαίως καὶ ἀμερολήπτως. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐὰν δηλονότι ἐνάγων ἦτο Ἐνετὸς, ἐναγόμενος δὲ Ἑλλην τότε ἀρμόδια ἤσαν τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια ἐκπροσωπούμενα ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπὸ δύο ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Cancellarius Viae, καὶ τοῦ Magnus Logariasta δικαζόντων ἐπίσης ὡς καὶ τὸ Ἐνετικὸν δικαστήριον ἀνεκκλήτως.

Οὕτως ἐφηρμόζετο ὁ κανὼν «Actor sequitur forum rei», ὅστις καὶ ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων ἵσχεν, εἰδικῶς μόνον καθωρισθέντος ὅτι ἐν περιπτώσει συμπλοκῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἐνετῶν ἀποληξάσης εἰς φόνον, ἀρμόδιος ἀναχριτής θὰ εἴνε εἰς

(¹) W. Heyd. Ceschichte des Levantehandels im Mittelalter Bd. I. S. 284. Miltitz T. II. P. I. P. 21, et Appendix sous le No. IV P. 504. Ἐτάυτη ἐμφαίνεται ωτεὶ ὁ Ἐνετὸς Πρόξενος ἐξήσχει τῇ ποστέσον δικαιοδοσίᾳν τινά, ταρῷς ὅμως δὲν εἴνε τι καθωρισμένον τερὶ τούτου. Ἐν γρυπούλλῳ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηγοῦ ἐν ἔτει 1160 ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἐνετοὶ ἐξαροῦνται τῆς Αὐτοκρατορίκης δικαιοδοσίας. ἀλλ' οὐδὲν ἐπὶ πλέον.

τῶν δύο ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐὰν ἡ ἀνέχρισις ἔφερεν εἰς φῶς ὅτι ὁ φονευθεὶς ἦτο Ἐνετός, ἔνοχος δ' Ἐλλην, ἀρμόδιος δικαστὴς πρὸς ἐκδίκασιν ἦτο πάλιν ὁ Cancellarius Viae ἢ ὁ Magnus Logariasta, ἐὰν δὲ τούναντίον ὁ φονευθεὶς ἦτο Ἐλλην, ἔνοχος δ' Ἐνετός, τότε ἀρμόδιος δικαστὴς ἦτο ὁ Legatus, ἐκτὸς ἐὰν ὁ φονευθεὶς Ἐλλην ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Αὐτοκρατορίας ὅποτε δικαστὴς θὰ ἦτο πάλιν ὁ εὗς τῶν δύο μνημονευθέντων Βυζαντινῶν ὑπαλλήλων.

Οὕτως ἔλαβε ἐπισήμως τὴν ἀρχὴν τὸ πρῶτον ἡ ἐν τῇ σημερινῇ Τουρκίᾳ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν Προξένων, καὶ ἡ ἐτεροδικία τῶν ξένων διὰ τοῦ Χρυσοβούλλου τοῦ Ἀλεξίου τοῦ III ἐν ἔτει 1119, ἡ κατ' ἄλλους ἐν ἔτει 1120 (¹).

Ἡ τετάρτη Σταυροφορία ἥτις μὲ τὴν κατάκτησιν τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1204 καὶ μὲ τὴν ἴδρυσιν τῆς Λατινικῆς Αὐτοκρατορίας ἐπερατώθη, συνέτεινε κατὰ φυσικὸν λόγον εἰς τὴν αὐξησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῶν Ἐνετῶν ἐν Βυζαντίῳ καθόσον ἀρχηγὸς τῆς Σταυροφορίας ταύτης ἦτο ὡς γνωστὸν Ἐνετός, ὁ Δόγης Δάνδολος, δεστις ἀμα τῷ πέρατι τοῦ ἀγῶνος ἔλαβε δι' ἐσυτὸν μὲν τὸν τίτλον «Dominus quartae partis et dimidiae totius imperii Romaniae» ἀπένειμε δὲ εἰς τὸν ἐν Βυζαντίῳ Ἐνετὸν Legatus τὸν τίτλον Podestà, σημαίνοντα τὸν Ἀρχοντα τῆς πόλεως, τὸν ἰσχύοντα. Καὶ πράγματι οὗτος ἦτο πλέον ὁ πραγματικὸς ἄρχων καθόσον δχι μόνον τὴν δικαστικὴν ἔξουσίαν ἔξήσκει ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀκόμη κατοίκων τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ διώκει ἐντελῶς τὴν χώραν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ἥτις εἶχε φροντίσει νὰ κρατήσῃ δι' ἐσυτὴν τὸ κυριώτερον μέρος τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἀποσπασθείσας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας περὶ αὐτὴν χώρας. (²). Διὰ τὴν δικαστικὴν ἔξουσίαν εἰδίκως ὁ

(¹) Miltitz T. II. P. I.p. 22.

(²) Depping. T. II. P. 116.

Podestà εἶχε νῦν παρ' ἑαυτῷ συμβούλιον ἐξ ἐξ δικαστῶν καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων, τοῦ δποίου προήδρευε πάντοτε ὁ Ἰδιος⁽¹⁾.

Γενούη 1228—1251.—Ως ἐκ τῆς θέσεως ταύτης τῆς Ἐνετίας ἐν Βυζαντίῳ, καὶ συνεπείᾳ συνθήκης μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων συμμετασχόντων τῆς τετάρτης Σταυροφορίας μερῶν, οὐδὲν τούτων ἡδύνατο ν' ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἐμπορίου μετὰ τοῦ Βυζαντίου ἀνευ ἀδείας τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας. Τούτου ἔνεκεν ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης συνῆψε ἐν ἔτει 1228 συνθήκην μετὰ τῆς Ἐνετίας ἐν ἥ καθωρίζοντο τὰ τῶν δικαστικῶν διενέξεων μεταξύ Ἐνετῶν καὶ Γενουηντίων ἐν τῇ Λατινικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, συμφώνως τῷ ἀξιώματι «Actor sequitur forum rei», καὶ ἥτις ἐπεκυρώθη διὰ νεωτέρας ἐν ἔτει 1251. Ἐν ταῖς συνθήκαις ταύταις ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Δημοκρατίας τῆς Γενούης ἐν Βυζαντίῳ καλεῖται Consul ἢ Vicecomes ἢ Rector⁽²⁾.

Γενούη 1261.—Τῇ βιοηθείᾳ τῶν Γενουηντίων κατώρθωσε δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα, τῷ 1261, Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος νὰ ἐπανιδρύσῃ τὸν θρόνον τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ νὰ καταργήσῃ τὴν Λατινικὴν Αὐτοκρατορίαν⁽³⁾. Εύνοητον τυγχάνει διτὶ τὴν δύναμιν τῶν Ἐνετῶν ἔχουσιν νῦν ἐν Βυζαντίῳ, οἱ Γενουηντίωι, οἵτινες ἐν συνθήκῃ ἦν συνῆψαν ἐν Νυμφαίῳ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς ἐκστρατείας μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος καθώρισαν τὰ δ.καιώματα καὶ προνόμια αὐτῶν.

Οὕτω ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γενούης λαμβάνει νῦν τὸν τίτλον τοῦ Podestà. Ὁ αὐτοκράτωρ ὑποχρεοῦται νὰ θεωρῇ τοὺς μὲν Γενουηντίους φίλους τοὺς δὲ Ἐνετοὺς ἐχθροὺς, μετὰ τῶν δποίων γάλιστα δέν δύναται νὰ συνθηκολογήσῃ ἀνευ ἀδείας τῶν πρω-

(1) Miltitz T. II. P. I. P. 23.

(2) Heyd Bd. I. S. 323.

(3) Heyd Bd. I. S. 471. Novellae constitutiones P. 574.

των ('). Πλὴν τῶν ποικίλων ἄλλων ὅρων τῆς συνθήκης ταύτης, τὰ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ Podestà ἐκανονίσθησαν ὡς ἕξης: Οὗτος εἶχε δικαιώματα ἐκδικάσεως τῶν τε πολιτικῶν καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τῶν ὅμοεθνῶν του, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του δὲ ὑπήγοντο πλὴν τῶν Γενουηνσίων καὶ τὰ πρόσωπα ἄλλων ἔθνικοτήτων ἃς τινας ἢ δημοκρατία τῆς Γενούης ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῆς νῦν εἶχε θέσει ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς. Ἐπὶ πολιτικῶν διαφορῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Γενουηνσίων ἀρμόδιος πρὸς ἐκδίκασιν εἶνε πάντοτε ὁ Podestà, ἦτοι ἐν βῆμα σπουδαιότατον ἐπὶ πλέον τοῦ Ἐνετοῦ Podesta, δστις, ὡς ἀνωτέρῳ ἀναφέρομεν, ἦτο ἀρμόδιος μόνον ἐὰν Ἐνετὸς ἐτύγχανεν ἐναγόμενος.

Τὸ ἄξιωμα «Actor sequitur forum rei» ἴσχυεν ἐπὶ ποινικῶν διαφορῶν ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ, ὁ Podestà ὅμως εἶχε τὸ δικαιώματα δταν "Ἑλλην ἦτο ἐναγόμενος, νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τὸν διορισμὸν δύο εἰδίκων δικαστῶν δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν. Ἐὰν τυχὸν οὕτοι παρημέλουν τὴν ἀνάκρισιν ἢ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, τότε ἐπεζητεῖτο ἢ ἀπόφασις τοῦ ἴδιου τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἐὰν ἀφ' ἐτέρου ὁ Podestà ἤρνετο νὰ δικάσῃ τινα ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ ἐπὶ ἐγκλήματι κατηγορούμενον, τότε ἐδίκαζεν τοῦτον ὁ Αὐτοκράτωρ δι' ἐνὸς ὑπ' αὐτοῦ ὅριζομένου δικαστοῦ (²).

Τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἐδόθησαν καὶ εἰς τοὺς ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς αὐτοκρατορίας ἀντιπροσώπους τῆς Γενούης οἵτινες ἐκαλοῦντο Πρόξενοι. Πλὴν τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γενούης εἶχον καὶ τὸ δικαιώματα τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἐπὶ τῶν ὅμοεθνῶν των, ὡς καὶ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τῆς πατρίδος των ἐν γένει (³). Ο δὲ Podestà καὶ διοικητικὴν ἔξουσίαν προεδρεύων πρὸς τοῦτο πολυμελοῦς συμβουλίου.

(¹) Miltitz T. II. P. I. P. 24.

(²) Depping T. II. P. 63.

(³) Miltitz T. II. P. I. P. 84 et 436.

Οὕτω ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης δευτέρα κατὰ σειρὰν ξενεγεν
ὑπὲρ τῶν προξένων της τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἐξου-
σίας, μὲ εὐρυτέραν δικαιοδοσίαν τῆς ἕδοστης κατὰ πρῶτον εἰς
τοὺς ἀντιπρόσωπους τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας.

Πίζα 1261. — Ἡ Δημοκρατία τῆς Πίζης ἐν ξει: 1198
δι' εἰδικῆς ἀποστολῆς εἶχε ζητήσει παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος
Ἀλεξίου τοῦ III τὴν ἐπικύρωσιν προνομίων της τινῶν καὶ ιδίᾳ
ἐλευθέρων ἐνέργειαν δικαστικῆς ἐξουσίας τῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ
Θεσσαλονίκῃ ἐγκατεστημένων προξένων της: κατὰ πόσον ὅμως
ἐπέτυχε τοῦτο εἶναι λίαν ἀμφιβολον. Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος
ὅμως, ἐν ξει: 1261, ἀνεγνώρισε καὶ ἐπεκύρωσε τὰ προνόμια
τῆς Δημοκρατίας τῆς Πίζης, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ νὰ
διατηρῶσι Πρόξενον ἐν Βυζαντίῳ καὶ νὰ διοικῶνται κατὰ τοὺς
ιδίους των νόμους⁽¹⁾. Ἐκ τούτου συνάγεται διτὶ καὶ εἰς τοὺς
Προξένους τῆς Πίζης, οἵτινες διετήρησαν τὸ δνομα τοῦτο, ἀνε-
γνωρίσθησαν τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὡν ἀπελάμβανον μόνοι μέχρι:
τοῦδε οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δύο ἄλλων Δημοκρατιῶν.

Ἐνετέα 1265. — Ἐν ξει: 1265 ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ
Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, παρὰ τὴν μετὰ τῶν Γενουηνσίων συν
θήκην, συνῆψε τοιαύτην μετὰ τῶν Ἐνετῶν χάριν τῶν ἐμπορικῶν
συμφερόντων τοῦ Κράτους του, ἀν καὶ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ 1261
ξειους κατά τινα γνώμην εἶχεν ἀναγνωρίσει εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον
τῶν Ἐνετῶν τὰ τῶν προνομίων αὐτοῦ⁽²⁾.

Ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέτρεπε τῇ Ἐνετίᾳ τὴν
ἐγκαθίδρυσιν Προξένου καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ εἰς ἄλλα μέρη
του Κράτους. Ὁ ἐν Βυζαντίῳ τοιοῦτος λαμβάνει νῦν τὸν τίτλον
Μπαϊλος (Bajulus)⁽³⁾, διπερ σημαίνει προστάτης, ἐπίτροπος, ὡς

(¹) G. B. Fanucci. Libro III. P. 24..... un Console per esservi go-
vernati colle leggi loro.

(²) Fanucci Lib. III. P. 24.

(³) *Fontes rerum Austriacarum Vol. XII. P. III. P. 83.... Quod comune
Venetiarum ponat Rectorem supra gentem suam qui vocetur Bajulus*

μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ πλέον τὸν τοῦ Podestà, ἔχοντος νῦν τὸν τοιοῦτον τίτλον τοῦ Γενουηνσίου, καὶ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν τοῦ Προξένου, δητιγα διετήρησαν οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μπαΐλου ὑπάγονται πάλιν δῆλοι οἱ Ἐνετοί, καὶ ἔξαιρετικῶς νῦν καὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ Ἐβραῖοι, οὓς ἐπροθυμοποιήθησαν ὡς εἰκάζεται νὰ προστατεύωσιν οἱ Ἐνετοί, καὶ περὶ ὧν ἐπανειλημένα αὐτοκρατορικὰ διατάγματα ὥριζον παραδόξως ὅτι δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν δικαιοσύνην⁽¹⁾. Ἡ δικαστικὴ ἔξουσία ἐν γένει τοῦ Μπαΐλου ἦτο ἡ αὐτὴ ὡς καὶ πρότερον, εἰδικῶς δὲ ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὥρισθη δτὶ καὶ οἱ Ἐλληνες ἔχοντες ὑπόθεσιν μετὰ Ἐνετοῦ δύνανται τῇ βουλήσει τῶν εἴτε ὡς ἐνάγοντες εἴτε ὡς ἐναγόμενοι νὰ δικάζωνται ὑπὸ τοῦ Ἐνετικοῦ δικαστηρίου. Ωστε διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀνεγνώριζεν ἐν τῷ ίδιῳ ἐδάφει καὶ διὰ τοὺς ίδίους του ὑπηκόους διττὴν ὑπαρξίαν δικαστικῆς ἔξουσίας ἐνεργούσης κατ' ἐπιλογήν. Ἐνῷ δὲ διὰ ταύτης ηὕξανε τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐνετικοῦ δικαστηρίου ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων, τούναντίον δι' ἑτέρας ἀναγραφομένης ἐν τῇ αὐτῇ συνθήκῃ τὴν ἡλάστηνε προκειμένου περὶ ποινικῶν ὑποθέσεων. Οὕτω ἐπὶ φόνου γενομένου ἐν τῇ πρωτευούσῃ μεταξὺ ἀτόμων οἰκασδήποτε ἔθνικότητος ἀρμόδιον δικαστήριον ἦτο τὸ Αὐτοκρατορικὸν, τὸ Ἐνετικὸν δὲ τότε μόνον δτὰν Ἐνετὸς φονεύσῃ Ἐνετὸν ἐκτὸς ὅμως τῆς πρωτευούσης. Προσέτι εἰς τὸν Μπαΐλον ἐπετράπη ὁ κανονισμὸς τῆς περιουσίας τῶν ἀποθνησκόντων Ἐνετῶν.

Ο Μπαΐλος ὥρισε τρεῖς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος δικασίμους, ἐδίκαζε δὲ ἐν συμβουλίῳ ἐξ Ἐνετῶν ὅτε ἐν τῇ κατοικίᾳ του, ὅτε εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐνετῶν, καὶ ἄλλοτε

Προσέτι *Acta et diplomata res graecas Italasque Illustrantia Vol. III. P. 76. Miltitz T. II. P. I. P. 25 et 435.*

(1) Ως ἀνωτέρω

εἰς τὴν στοὰν τῆς Ἐνετικῆς ἐκκλησίας ἐν Βυζαντίῳ. "Ολοι δὲ οἱ ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ Ἐνετοὶ Πρόξενοι ὑπήγοντο εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Μπαΐλου ἐκτελεῦντος οὕτως εἰπεῖν χρέη Γενικοῦ Προξένου.

"Η συνθήκη αὕτη βελτιώσασα τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἐνετῶν Ἀντιπροσώπων ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπεκυρώθη ἐκ νέου διὰ νέας συνθήκης μεταξὺ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ ἐν ἔτει 1268 τῇ 30 Ἰουνίου (¹), καὶ δι' ἀπειρίας ἄλλων μεταγενεστέρων (²).

Γενούη 1275. 1304 — 1352. 1382. —

"Ἐνεκεν τῶν ἀφθόνως παραχωρηθέντων εἰς τὸν Ἐνετὸν Μπάϊλον προνομίων ὁ Γενουήνσιος Podestà ἡτήσατο παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ ἐν ἔτει 1275 (25 Ὁκτωβρίου) τὴν ἀνανέωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν προνομίων του εἰς ὁ συνήνεσε ὁ αὐτοκράτωρ παραχωρήσας μάλιστα τοῖς Γενουηνσίοις τότε πρὸς συνοικισμὸν τὴν συνοικίαν τοῦ Γαλατᾶ. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης τοῦ ἔτους 1275 καὶ ταῖς μεταγενεστέραις τῶν ἔτῶν 1304 ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ II', τοῦ 1352 καὶ 1382 ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀνανεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ προνόμια τῶν Γενουηνσίων ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ τὰ παραχωρηθέντα αὐτοῖς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1262 (³). Αἱ συνθῆκαι αὕται κατ' οὐδὲν μεταβαλλοῦσαι τὰ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ Podestà προσέθεσαν ὅτι ἐν περιπτώσει ληστείας ἢ πειρατείας ἐνεργουμένης ἐν τῷ Κράτει ὑπὸ Γενουηνσίων ἀρμόδια δικαστήρια θὰ ὕστιν τὰ τῆς Δημοκρατίας ἐν Γενούῃ πρὸς ἐκδίκασιν, θεωρουμένων

(¹) *Fontes rerum Austriacarum* V. XII. P. III. P. 92.

(²) *Acta et diplomata res graccas . . .* Pag. 111, 114, 121, 135, 144, 153, 163, 177, 186, 207, 216.

(³) Miltitz T. II. P. 89.

τῶν ἐνόχων ὡς ἐχθρῶν αὐτῆς ταύτης τῆς Δημοκρατίας. Αὕτη δὲ ὥφειλε ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἀποζημιώνῃ τοὺς ἐκ τοιαύτης τινος ἐνεργείας παθόντας Ἐλληνας ύπηκόους⁽¹⁾.

Ισπανία 1290.—Ἐν ἔτει 1290 τῇ αἰτήσει τοῦ ἐν Βυζαντίῳ Προξένου τοῦ Βασιλέως τῶν Ἀρραγωνίων, ὁ αὐτοχράτωρ Ἀνδρόνικος II ὁ Παλαιολόγος ἔδωκεν ἐλευθερίαν πλήρη ἐμπορίου ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ καὶ ἄλλας τινὰς παραχωρήσεις εἰς τοὺς Καταλωνίους. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Προξένου τούτου δὲν εἶνε τι γνωστὸν, ὅρθὸν δμως εἶνε νὰ σεχθῶμεν, διτὶ θὰ ἔχαιρε καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας ἐπὶ τῶν δμοεθνῶν του, ἀφοῦ ἄλλως τε ἡ πολιτικὴ δύναμις τοῦ Βασιλέως τῶν Ἀρραγωνίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο ἡσσον τῆς τῶν Ἰταλικῶν πόλεων⁽²⁾.

Τούρκεια 1391.—Οἱ ἡγεμών τῶν Τούρκων Βαγιαζῆτης ὁ I ἐζήτησεν ἐν ἔτει 1391 καὶ ἐπέτυχε παρὰ τοῦ αὐτοῦ αὐτοχράτορος Ἀνδρονίκου τὴν ἄδειαν ἵνα ἔδρεύῃ ἐν Βυζαντίῳ εἰς Καδῆς πρὸς ἐδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν Μουσουλμάνων, οἵτινες μετέβαινον αὐτόθι εἴτε δι' ἐμπορίαν εἴτε δι' ἄλλους λόγους. Οὕτω ἐγκατεστάθη Τούρκος Καδῆς ἐν Βυζαντίῳ ἔχων ἀναμφιβολώς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπὶ τῶν δμοεθνῶν του δικαιοδοσίαν, τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων καὶ δὴ τῶν μᾶλλον ισχυουσῶν⁽³⁾.

Φλωρεντία 1439.—Ἡ Φλωρεντία διαδεχθεῖσα τὴν

(1) Miltitz T. II. P. 89.

(2) Ἐπίσης καὶ ἡ Γαλλικὴ πόλις Ναρβόννη ἔλαβε παρὰ τοῦ αὐτοχράτορος Ἀνδρονίκου ἐν ἔτει 1340 ἐλευθερίαν ἐμπορίου καὶ τὴν ἄδειαν ἐγκαθιδρύσεως Προξένου ἐν Βυζαντίῳ, περὶ δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ ὅποιου δμως οὐδὲν εἶνε γνωστόν. Ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ἡ ἐπίσης Γαλλικὴ πόλις Montpellier, ἐν ἔτει 1243, ἔσχε τὰ ἀνωτέρω προνόμια, ἀλλὰ περὶ δικαιοδοσίας τῶν Προξένων της, οὓς ἐγκατέστησε τότε ἐν Βυζαντίῳ, Ἀντιοχείᾳ καὶ Τριπόλει οὐδὲν ἀναφέρεται. Miltitz T. II. P. 1. P. 200.

(3) G. Depping T. II. P. 210 C'était une espèce de Consulat semblable à celui de Bayle vénitien et du podestà genois

παρακμάσασαν Πίζαν εἰς τὴν πολιτεικὴν καὶ ἐμπορικὴν αὐτῆς θέσιν, ἐπέτυχε διὰ τοῦ Χρυσοῦσί λλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει 1439 ἀνανέωσιν τῶν ἀρχαίων προνομίων τῆς Πίζης, δι' δλόχληρον τὴν Τοσκανικὴν Δημοκρατίαν, τῆς δποίας συνεπῶς οἱ Πρόξενοι ἔκτοτε ἐδικαιοῦντο τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων μὲ τοὺς ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ συναδέλφους των τῆς Γενούης, Ἐνετίας καὶ Πίζης (¹).

Ραγούζη 1451.—Ο αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος ἐπέτρεψεν ἐν ἔτει 1451 εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως Ραγούζης νὰ ἀποστείλωσιν ἐν Βυζαντίῳ κόρσουλον ὅστε κοίνειν τοὺς ἑαυτοῦ πάντας πρὸς ἄλλήλους (²). Πρὸς δὲ ἐλευθερίαν ἐμπορίου, ἀδειαν ἴδρυσεως ἐκκλησίας κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Απὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.

Οὕτως, κατὰ τὰ ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ ἐκτεθέντα, εἶγον τὰ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τῶν ἀντιπροσώπων ἔνων ἐθνικοτήτων ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς 29 Μαΐου 1453, καθ' ἣν ἐπιπτε ὁ τελευταῖος τῶν Παλαιολόγων καὶ ἴδρυσον τὴν πρωτεύουσάν των ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων οἱ ὄπαδοι τοῦ Μωάμεθ.

Γενούη 1453.—Τὰ πράγματα ὥφειλον φυσικῶς νὰ ἀλλάξωσιν δψιν, ἀφοῦ, ως γνωστὸν, αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ὑπαρξίαν ἢ ἐνάσχησιν ἀλλων νόμων ἢ διατάξεων ἐν τῷ Κράτει τῶν πιστῶν ἐκτὸς

(¹) Depping T. II. P. 40.

(²) Acta et diplomata res graecas . . . Vol. III. Pag. 228.

τῶν ὑπὸ τοῦ Κορανίου ρητῶς ἀναφερομένων. Εὔτυχῶς διμως παρὰ τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Κορανίου καὶ παρὰ τὸν ἀποκεφαλισμὸν τῶν ἀντιπροσώπων Ἐνετίας, Βαρκελώνης καὶ ἄλλων πόλεων (¹), εἰς δὲ προέβη ἡμᾶς τῇ νίκῃ του ὁ κατακτητής, παραδόξως εἰς τοὺς Γενουηνσίους, οἵτινες παρέδωσαν αὐτῷ ἄνευ ἀντιστάσεως τὰς χλεῖδας τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ ὁχυρωμένου δηλονότι διαιμερίσματός των, δικι μόνον ἐπέτρεψεν ἐλευθέραν καὶ ἀνενόχλητον ἐν αὐτῷ διαιμονὴν, ἀλλὰ καὶ ὑπεσχέθη ἀσφάλειαν προσώπου καὶ περιουσίας, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἔδωκε τὴν ἀδειαν νὰ ἔχλεγωσι τὸν γηραιότερον ἐξ αὐτῶν, ἵνα κανονίζῃ τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν (²). Ὁ ἔχλεκτὸς οὗτος εἶνε ἀνα-

(¹) Hammer Geschichte des Osmanischen Reiches Bd. I. S. 559. Depping T. II. P. 214.

(²) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο τῆς 30 Μαΐου 1453, δι' οὓ παρεγώρει πρὸς τοὺς ἐν Γαλατᾷ Γενουηνσίους τὰ προνόμια ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἔχει ὀλόκληρον ὡς ἔξῆς :

«Ἐγὼ ὁ μέγας Αὐθέντης καὶ μέγας Ἀμυρᾶς Σουλτάνος ὁ Μεγάλης, ὁ οὐρανὸς τοῦ μεγάλου Αὐθέντου καὶ μεγάλου Ἀμυρᾶ Σουλτάνου τοῦ Μουράτ μπέη.

»Οὐνύω εἰς τὸν Θεὸν Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς καὶ εἰς τὸν μέγαν ἥμαν Προφήτην τὸν Μωάμεθ καὶ εἰς τὰ ἐπτὰ Μουσάφια ὅπου ἔχομεν καὶ δυολογοῦμεν καὶ εἰς τοὺς ρχδ' χιλιάδας προφήτας τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ πάππου μου καὶ τοῦ πατρός μου καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ πατέρα μου καὶ εἰς τὸ σπαθὶ ὅπου ζώνομαι.

»Ἐπειδὴ ἔστειλαν οἱ καθολικοὶ ἄρχοντες τοῦ Γαλατᾶ πρὸς τὴν Πόρταν τῆς Αὐθεντείας μου τοὺς τετιμημένους ἄρχοντας, τὸν κύριον Μπαπιλᾶν Παραβᾶν καὶ τὸν κύριον Μαρκέζον Δριφάγκην καὶ τὸν δραγομάνον των Νικόλαον Πελατζόνην, καὶ ἐπροσκύνησαν τὴν βασιλείαν μου, καὶ ἐδεήθησαν τῆς Αὐθεντείας μου, καὶ νὰ ἔχουν τὰς νομὰς κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ καθόλου τόπου τῆς Αὐθεντείας μου· νὰ χαλάσω τὸ κάστρον των, αὐτοὶ δὲ νὰ ἔχουν τὰ πράγματά·των, καὶ τὰ ὀσπήτια των, καὶ τὰ μαγαζεῖα των, καὶ τὰ ἀμπέλια των, καὶ τοὺς μύλους των, καὶ τὰ καράβια των, καὶ τὰς βάρκας των, καὶ τὰς πραγματείας των δλας, καὶ τὰς γυναικάς των, καὶ τὰ παιδιά των εἰς τὸ θέλημά των, καὶ νὰ πωλοῦν τὰς πραγματείας των ἐλεύθερα, καθὼς δλος ὁ τόπος τῆς Αὐθεντείας μου, νὰ πηγαίνουν καὶ νὰ ἔρχωνται ἐλεύθερα διὰ ἔγρας καὶ θαλάσσης, καὶ κουμέριον νὰ μὴ δίδουν, μήτε φιαστικὸν, εἰμὴ νὰ δίδουν χε-

φιβόλως δ διάδοχος τοῦ Podestà, δστις φυσικῶς τίτλους καὶ ἀξιώματα δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ φέρῃ, καὶ τοῦ δποίου ἡ θέσις μὴ ἀναγνωρισθεῖσα διὰ τοῦ ἐν λόγῳ Σουλτανικοῦ φιρμανίου ἐθεωρεῖτο ως καταργηθεῖσα.

Ἡ δικαιοδοσία τοῦ γηραιοτέρου τούτου τῶν Γενουηνσίων ἐτύγχανε βεβαίως περιωρισμένη, ἀσχολουμένου κυρίως εἰς τὸν συμβιβασμὸν τῶν ἀναφυομένων διαφορῶν τῶν δμοεθνῶν του καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν προκειμένου περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, ούχι ὅμως καὶ ποινικῶν. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἀναφέρεται ρητῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τοῦ Μωάμεθ, δέον νὰ ἔξαχθῃ ὅμως ως σύμφωνον καὶ μὲ τὴν φύσιν τοῦ κειμένου καὶ τὴν τῶν πραγμάτων (¹).

Οὕτω λοιπὸν παρὰ τὰ ρήματα τοῦ Κορανίου, ὁ Μωάμεθ, ἐξ ἐμπορικῶν βεβαίως λόγων δρμηθεὶς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ

ράτζιον, ως καθὼς εἶνε δλος ὁ τόπος τῆς Αύθεντείας μου, οἱ αὐτοὶ νόμοι καὶ συνήθειαι νὰ εἶνε, οἱ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐμπροσθεν, καὶ νὰ τοὺς ἔχω ἀκριβοὺς, καὶ νὰ τοὺς διαφεντεύω, ως καθὼς διαφεντεύω τὸ πρόσωπόν μου δλον.

»Τὰς Ἐκκλησίας των νὰ τὰς ἔχουν καὶ νὰ τὰς φάλλουν, μόνον καμπάναις καὶ σημαντήρια νὰ μηδὲν κτυποῦν, ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας μαῖδιον νὰ μὴ ζητήσω μηδὲ εὔτοι νὰ ποιήσουν ἄλλας Ἐκκλησίας. Οἱ πραγματευτάδες τῶν Γενουβέζων νὰ πηγανοῦν καὶ νὰ ἔρχωνται ἐλεύθερα νὰ ποιοῦν τὰς πραγματείας των, παιδίσκ ποτὲ ως Γιανιτζάρους νὰ μὴ πάρω, μήτε τινὰ νέον, μήτε Τοῦρκοι νὰ εἶνε εἰς τὸ μέσον των, ἀμὴ νὰ εἶνε ἔξοχως, εἰμητα νὰ βάλῃ ἡ Αύθεντεία μου σκλάδον νὰ τοὺς βλέπῃ, αὐτοὶ δὲ οἱ Γαλστιανοί νὰ ἔχουν ἀδειαν νὰ βάλλουν πρωτόγροφον εἰς τὸ μέσον των, διὰ νὰ διορθώνῃ τὰς δουλειάς δουν ὅπου ἔχουν οἱ πραγματευτάδες. Γιανιτζάροι καὶ σκλάδοι νὰ μηδὲν κονέουν εἰς τὰ δσπήτια των, τὰ κουμέρχια ὅποῦ γρεωστοῦν νὰ τὰ μαζώξουν ἔχουν καὶ χρέος ἀπερνῶντες τὰ δσα ἔξωδευσταν, ἔχουν τὴν ἀδειαν νὰ τὰ μαζώξουν ἀπὸ τὴν μέσην τους, διὰ νὰ ἔχουν ἀπὸ τὸ χρέος. Οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευτάδες τῶν Γενουβέζων νὰ ἔχουν ἀδειαν νὰ πηγαίνουν καὶ νὰ ἔρχωνται καὶ νὰ δίδουν κουμέρχιον κατὰ τοὺς νόμους καὶ συνήθειαν.

»Ἐγράφῃ τὸ παρὸν ὄρκομωτικὸν, καὶ ὥμωσεν ἡ Αύθεντεία μου ἐν ἔτει 6961 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, Ἐγύρχες ἔτος 857». Acta et diplomata Res graecas Italasque illustrantia . . . Vol. III. Pag. 287.

(¹) Heyd Bd. II. S. 308.

ιδίου Κράτους, ήρξατο άμεσως τῇ ἐπομένῃ τῆς ἡμέρας τῆς νίκης του ἀναπτύσσων φιλικὰς σχέσεις μὲ τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς, οἵτινες γενομένου οὕτω τοῦ πρώτου βήματος, ἐπέτυχον σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ἀγάκτησιν τῆς προτέρας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀνατολῆς θέσεώς των.

Ἐνετία 1454.— Ἡ Ἐνετικὴ Δημοκρατία πάλιν, ἥτις, ὡς ἐμνήσθημεν ἦδη, καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἐπέτυχε πρώτη τὴν ἐπισήμον ἀναγνώρισιν ἀντιπροσώπου της ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ δικαστικῆς ἔξουσίας καὶ λοιπῶν προνομίων, καὶ ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς χυριαρχίας νῦν κατώρθωσεν εύθὺς μετὰ ἐν έτος ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, τῇ 14 Ἀπριλίου 1454, νὰ κλείσῃ συνθήκην ἐν Ἀδριανούπολει ἐκ 19 ἄρθρων⁽¹⁾ μετὰ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, καθ' ἣν ἐτύγχανε πάλιν τῶν αὐτῶν σχεδὸν ὡς καὶ πρότερον προνομίων⁽²⁾. Ὁ Ἐνετὸς Μπαΐλος ἐγκαθίσταται πάλιν ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν δμοεθνῶν του, καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ μόνον τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις⁽³⁾: ἐπὶ τῶν ποινικῶν οὐδεμίᾳν εἶχε δικαιοδοσίαν, ἀρμοδίων ὅντων τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων. Διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Μπαΐλου αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται νὰ παράσχωσιν αὐτῷ πᾶσαν βιοήθειαν δυνάμει τοῦ 16ου ἄρθρου τῆς συνθήκης ταύτης. Ἐπίσης καὶ αἱ περιουσίαι τῶν θησαυρῶν Ἐνετῶν ἐτύγχανον τῆς προστασίας αὐτῶν.

Ο Ἐνετὸς λοιπὸν Μπαΐλος ἦτο ὁ πρῶτος ἀντιπρόσωπος ξένης ἐθνικότητος, εἰς δν ἐπισήμως ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ἐξασκήσεως δικαστικῆς ἔξουσίας ἐπὶ τῶν δμοεθνῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Ὄθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

(1) Gr. Aristarchi Bey Legislation Ottomane T. II. P. 234. Depping T. II. P. 217. Heyd Bd. II. S. 317. Miltitz T. II. P. I. P. 74.

(2) Hammer T. II. P. 42. Fanucci T. IV. P. 256.

(3) Miltitz ὡ. ἢ.

Φλωρεντία 1460. — Ἡ Φλωρεντία, ἔνεκεν τῆς ἀντιζηλίας της πρὸς τὴν Ἐνετίαν, δηλώσασα φιλίαν πρὸς τὸν Μωάμεθ II, καθ' ἥν ἐποχὴν δὲ Πάπας Κάλλιξτος III παρεσκεύαζε νέαν σταυροφορίαν, ἔτυχε παρ' αὐτοῦ τῆς ἀδείας ν' ἀποστείλη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπρόσωπον φέροντα τὸ δνομά τοῦ Μπαΐλου ἡ Ἐμίν, καὶ ἐλευθερίαν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ ἐμπορίου της. Ὁ Φλωρεντίνος Μπαΐλος ἤδυνατο νὰ ἐκδικάζῃ τὰς πολιτικὰς διαφορὰς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Φλωρεντίνων, καὶ εἶχε καὶ διοικητικήν τινα ἔξουσίαν⁽⁴⁾. Ἐν περιπτώσει ἐκδικάσεως ὑποθέσεως τινὸς Φλωρεντίνων ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων, οὗτοι εἶχον τὸ δικαίωμα προσκλήσεως μαρτύρων πάσης ὑποχρότητος καὶ οὐχὶ μόνον ὑπηκόων τοῦ Σουλτάνου, διπερ ἥτο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς δικαστηρίοις τούτοις. Ἐν περιπτώσει διαφορῶν τῶν μετὰ ὑπηκόων τοῦ Σουλτάνου ἤδυναντο ἐπίσης ν' ἀπευθύνωνται εἰς τὸν Καδῆν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐχὶ δῆμως καὶ νὰ ἐκβιασθῶσι πρὸς τοῦτο. Ἐν τοιαύτῃ τινὶ περιπτώσει εἶχον δικαίωμα προσφυγῆς εἰς αὐτὴν τὴν Ὑψηλὴν Πύλην. Αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὥφειλον νὰ παρέχωσι τοῖς Φλωρεντίνοις πᾶσαν προστασίαν ἐν περιπτώσει κινδύνου, θανάτου ἢ ναυαγίου.

Ο Μπαΐλος τῆς Φλωρεντίας, διτις ὥφειλε νὰ ἀντικαθίσταται ἀνὰ πᾶσαν τριετίαν, εἴγε καθῆκον τὴν ἐπιτήρησιν τῶν προνομίων τούτων τῆς Φλωρεντίας, καὶ ἐδίκαιαιοῦτο νὰ ἔχῃ προσωπικὸν ἐξ ὥρισμένου ἀριθμοῦ προσώπων, ἐν οἷς καὶ εἰς διερμηνεύς. Ἐπ' οὐδενὶ δῆμως λόγῳ ἤδυνατο νὰ ἐκτελῇ χρέη ἀντιπροσώπου ἄλλης τινὸς γχώρας καὶ νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του πρόσωπα ἄλλα ἔκτὸς τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν Δημοκρατίαν τῆς Τοσκάνης ἐν γένει.

Ἐνετία 1479 — 1502. — Ἀν καὶ ἐν διαρχεῖ ἐμπολέμῳ καταστάσει⁽⁵⁾ εὑρίσκοντο Ἐνετία καὶ Τουρκία, οὐχ ἡττον

(⁴) Miltitz T. II. P. 1. P. 144.

(⁵) Depping T. II. P. 227. Heyd Bd. II. S. 325.

ζμως ἐν τῇ συνθήκῃ εἰρήνης ἣν συνῆψεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ μετὰ τῆς Δημοκρατίας ἐν ἔτει 1479 (¹) ἀνενεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ τῶν προνομίων αὐτῆς καὶ τὰ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Μπαΐλου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς ἐπίσης κατόπιν ἐν τοῖς ἔτεσιν 1480 καὶ 1481 (²). Καὶ ὁ Σουλτάνος Βαγιαζήτ ἐν τοῖς ἔτεσιν 1482 (³) καὶ 1499 (⁴) ἐπεκύρωσεν ὡσαύτως τὰ προνόμια ταῦτα τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας.

Παρ’ ὅλας ὅμως τὰς συχνάς ταύτας ἀνανέωσεις καὶ ἐπικυρώσεις αἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν δὲν καθίσταντο παντάπαις φιλικαὶ. Οὕτω πάλιν ἐν ἔτει 1502 (⁵) νέα ἀνανέωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν προνομίων τῆς Ἐνετίας ἐγένετο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ προσετέθη νῦν ὅτι ὁ Μπαΐλος δέον ν’ ἀντικαθίσταται κατ’ ἔτος, ἀπολαμβάνων ὅμως πάντοτε πάντων τῶν δικαιωμάτων·του (⁶).

Τὴν συνθήκην ταύτην ἀνενέωσε κατόπιν ἐν ἔτει 1510 (⁷) ὁ αὐτὸς Σουλτάνος Βαγιαζήτ, καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη 1511 (⁸) καὶ 1513 (⁹) ὁ Σουλτάνος Σελίμ I.

•••λωρεντία 1513.—Κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος 1513 (¹⁰) ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀνενέωσεν ἐπίσης τὰ προνόμια τῆς Φλωρεν-

(¹) *Acta et diplomata res graecas.* V. III. P. 295.

(²) Hammer T. IX. P. 284—285.

(³) *Acta et diplomata res graecas . . .* V. III. P. 313.

(⁴) Hammer T. II. P. 317. Ἡ συνθήκη αὗτη ἐκλήθη Pace dolosa, ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος Βαγιαζήτ ἤρνήθη τὴν ἴσχυν ταύτης ὡς γεγραμμένης μόνον Λατινιστὶ καὶ οὐχὶ καὶ Τουρκιστὶ.

(⁵) *Acta et diplomata res graecas.* V. III. P. 344. Hammer T. II. P. 330.

(⁶) Καὶ οὐχὶ κατὰ τριετίαν ὡς ἀναφέρει ὁ Hammer ἐν T. II. P. 282 καὶ ὁ Miltitz T. II. P. 76. Τὸ κείμενον ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἔξης: . . . καὶ ω μπαήλως αν θελη με την φαμελη του να ερχετε εις την Πολη καὶ κοντα εναν χρωνων να στεκαιτε και περη να σοση χρωνος παλε νι παγενη

(⁷) Hammer T. II. P. 332.

(⁸) Hammer T. IX. P. 285.

(⁹) *Acta et diplomata res graecas* Vol. III. P. 366. Hammer T. II. P. 390.

(¹⁰) Heyd Bd. II. S. 388.

τίας διὰ νέας συνθήκης, καθ' ἣν προσετέθη ὅτι ὁ Μπάιλος αὐτῆς δύναται ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ του νὰ ἔξασκῃ καὶ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ τῶν δημοεθνῶν του, ἐκδιώκων μάλιστα τῇ συνδρομῇ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοὺς ὑπόπτους αὐτῷ.

Ἐνετία 1516 — 1534. — Κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη 1516 (¹) 1517 (²), ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ἐπέτυχε νέας ἀνανεώσεως τῶν προνομίων τῆς ἡ 'Ἐνετία, ἐπὶ δὲ τοῦ διαδόχου τοῦ Σελίμ Σουλεϊμᾶν I κατὰ τὰ ἔτη 1521 (³) καὶ 1534 (⁴).

Αἱ συχναὶ αὖται ἀνανεώσεις τῶν προνομίων τῶν Ἰταλικῶν Δημοκρατιῶν ἐσήμανον ἀναμφισβόλως ὅτι αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ὑπαρξίαν τούτων καὶ ὅτι παραβιάσεις ἐλάμβανον χώραν. Ἡ ἀκμὴ τῆς Τουρκίας καὶ ἡ παραχμὴ τῶν πόλεων τούτων παρεῖχε βεβαίως τοῖς Τούρκοις δικαιώματα, ἀτινα δὲν ἀνεγράφοντο ἐν ταῖς συνθήκαις ταύταις.

Γαλλία 1535. — Εἰς τὴν θέσιν τῶν παραχμαζουσῶν νῦν Ἰταλικῶν πόλεων, εἰς ἃς δέον νὰ ὄφειλωμεν χάριτας ὡς διαινοιξάσας τὴν πολύτιμον ὁδὸν τῶν παραχωρήσεων καὶ προνομίων ἐν Τουρκίᾳ, ἔρχεται νῦν ἡ ἡνωμένη Γαλλία, ἥτις ἐγκαίρως κατενόησεν, ὅτι τῇ συνδρομῇ τῆς ισχυρᾶς τότε Τουρκίας θὰ ἥδυνατο ἡφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τῶν ἐπαπειλούντων αὐτὴν ἐν τῇ Δύσει κινδύνων, μετὰ τὴν ἡττάν της μάλιστα ἐν τῷ κατὰ τοῦ Καρόλου τοῦ V πολέμῳ, καὶ ἡφ' ἐτέρου ν' ἀναπτύξῃ τὸ ἐμπόριόν της ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ο Σουλτάνος Βαγιαζῆτ ὁ II εἶχεν ἡδη κατά τινας συγγραφεῖς (⁵) παραχωρήσει ἐλευθερίαν

(¹) Hammer T. IX. P. 286.

(²) Hammer T. II. P. 525.

(³) Hammer T. III. P. 16.

(⁴) Hammer T. IX. P. 287.

(⁵) De Fllassan. Histoire générale et raisonnée de la diplomatie Française T. I. P. 367. D'Hauterive et de Gussy Recueil des traités et de navigation de la France T. II. P. 425.

έμπορίου και ἄλλα τινα προνόμια τοῖς Γάλλοις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1508, κατ' ἄλλους δημως⁽¹⁾ κατὰ τὸ ἔτος 1528, καὶ ἦν ἐποχὴν τυγχάνει γνωστὸν, δτι συνωμολογήθη καὶ ἡ πρώτη συνθῆκη τῆς Γαλλίας μὲ μὴ χριστιανικὸν Κράτος, ἀφορῶσα τὸ ἐν Αἰγύπτῳ Γαλλικὸν ἐμπόριον.

Οπωσδήποτε ἐν ἔτει 1535⁽²⁾ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος I διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου του Jean de la Forest φέροντος τὸν τίτλον πρέσβεως καὶ πληρεξουσίου ὑπουργοῦ συνῆψεν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμᾶν I τὴν πρώτην τῆς Γαλλίας μετὰ τῆς Τουρκίας συνθήκην φίλας καὶ ἐμπορίου ἀποτελουμένην ἐκ δέκα καὶ εἴκοσι ἅρθρων. Ἡ συνθήκη αὐτὴ εἶνε καὶ ἡ πρώτη κατὰ τοὺς διεθνῶς ἀνεγνωρισμένους κανόνας συναφθεῖσα μεταξὺ τῆς Τουρκίας καὶ Εὐρωπαϊκοῦ Κράτους περιλαμβάνουσα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις δι' ἀμφότερα τὰ συμβαλλόμενα μέρη. Ἡ ισχὺς ταύτης ὥρισθη ἐφ' ὅρου ζωῆς τῶν δύο μοναρχῶν, αἱ δὲ διατάξεις αὐτῆς, πλὴν τῶν περὶ τοῦ ἐμπορίου, τῆς ἀσφαλείας τοῦ προσώπου καὶ περιουσίας κ.λ.π., αἱ ἀφορῶσαι τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐν Τουρκίᾳ Γάλλων ἀντιπροσώπων, οἵτινες ἀνεγνωρίζοντο ἐπισήμως διὰ τῆς συνθήκης ταύτης, ἐκανονίσθησαν ὡς ἔξης: Ἐπὶ τε τῶν πολιτικῶν καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τῶν ὁμοεθνῶν των εἶχον οὗτοι ἀπεριόριστον ἔξουσίαν, τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν μὴ δυναμένων νὰ ἀναμιγθῶσι ποσῶς, εἰμὴ μόνον τῇ προσκλήσει τῶν Προξένων πρὸς παροχὴν συνδρομῆς τινος. Ἐάν Γάλλος ἔχουσις ὑπέβαλλεν ἔαυτὸν εἰς τὰ Τουρκικὰ δικαστή-

(1) Millitz T. II. P. 1. P. 210 Note 1. et P. 214 Note 1.

(2) Baron de Testa Recueil des traités avec la Porte Ottomane T. I. P. 15. E. Charrière Negociations de la France dans le Levant T. I. P. 285. A. Cauvillot. Essai sur les droits des Européens en Turquie et en Egypte. P. 24. Οὗτος ἐσφαλμένως τὴν ὀνομάζει συνθήκην εἰρήνης καὶ συμμάχιας, καθόσον τὸ ἐπόμενον ἔτος 1536 συνήφθη. τοικύτη ἀμυντικὴ μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Millitz T. II. P. 1. P. 215. Not. 1.

ρια, αἱ ἀποφάσεις τούτων σύδεμίαιν πάλιν εῖχον ίσχύν. Ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων μεταξὺ Γάλλων καὶ Τούρκων ἀρμόδια ἦσαν τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια, δικάζοντα δμως πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διερμηνέως τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου. ἐὰν δὲ ἐνάγων ἦτο Τούρκος ὥφειλε πρὸ παντὸς νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν Γάλλον Πρόξενον ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς ἀπαιτήσεώς του, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἐναγόμενος Γάλλος οὕτε νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν δίκην ὑπεχρεοῦτο, ἀλλὰ καὶ οὕτε ἡ ἀπόφασις νὰ ἔκδοθῇ ἡδύνατο.

Ἐὰν Γάλλος κατηγορεῖτο ἐπὶ ἐγκλήματι κατὰ Τούρκου, ἡ ὑπόθεσις ὥφειλε πάραυτα νὰ φέρεται πρὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἣτις ἦτο ἡ μόνη ἀρμόδια καὶ διὰ τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὴν ἔκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐκαστος Γάλλος ἡδύνατο νὰ διαθέσῃ τὰ τῆς περιουσίας του ὡς ἔδούλετο, ἐν περιπτώσει δὲ θανάτου τινὸς, τὰ κατὰ ταύτην ἐκανονίζοντο ὑπὸ τοῦ Προξένου του, μὴ ὑπαρχούσης διαθήκης.

Οἱ Γάλλοι ἀντιπρόσωποι καλοῦνται ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ Μπαίλοι ἢ Πρόξενοι, εἰς δὲ ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τῆς δρων ἦτο ὅτι ἡ Γαλλία ἐπεφύλαξε τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ματαίως δμως, διὰ τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸν Πάπαν, ἐὰν οὗτοι ἐντὸς ὀχτὼ μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης ἡθελον δηλώσει τὴν συγκατάθεσίν των πρὸς τοῦτο.

Ἡ συνθήκη αὕτη τοῦ 1535 ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Προσομοιογήσεων (capitulations) (¹) συνθηκῶν

(¹) Κυρίως τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν αἱ συνθῆκαι τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν μετὰ τῶν μὴ Χριστιανικῶν λαῶν, ὧνομάσθησαν δὲ τοιουτορόπως, κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἔκδοσιν, ἐπειδὴ ἀποτελοῦνται ἐκ σειρᾶς ἄρθρων (capitula), ἢ μᾶλλον τὰ σχέδια τούτων, ἀτινα ὑπεβάλλοντο πρὸς ἔγχρισιν ἢ διόρθωσιν ἦσαν σειρὰ ἄρθρων πολλῶν. Κατά τινας συγγραφεῖς (De Fllassan Hist. de la diplomatie Franc. T. II. P. 227, Miltitz T. II. P. II. P. 117) οὐχὶ ὀρθῶς ὄνομάζονται αἱ Προσομοιογήσεις αὐται τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν μετὰ τῆς Τουρκίας συνθῆκαι, δπερ προϋποθέτει δύο ἐπὶ τῷ κοινῷ συμφέροντι συμβαλλόμενα μέρη, ἐνῷ ἐπὶ

τῆς Γαλλίας καὶ τῶν λοιπῶν Εύρωπαικῶν Κρατῶν μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐφ' ὃν στηρίζονται μέχρι τῆς σήμερον τὰ προνόμια τῶν ξένων ἐν Τουρκίᾳ.

Ἐνετέα 1540.—'Ἐν ἔτει 1540 (¹) μετ' ἀνεπιτυχεῖς ἀγῶνας τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐν συναφθείσῃ νέφι συνθήκῃ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἀνενεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ προνόμια τῆς Ἐνετίας ἐν Τουρκίᾳ. Εἰς τὴν συνθήκην ταύτην προσετέθη νῦν, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα ἀναμφιβόλως τῆς μετὰ τῆς Γαλλίας συμβάσεως, ὅτι εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς ἀπαγορεύεται ρητῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις καθ' ἃς εἶνε ἐναγόμενος Ἐνετὸς νὰ δικάζωσιν ἀνευ τῆς παρουσίας τοῦ Ἐνετοῦ διερμηνέως καὶ νὰ ἀναμιγνύωνται ἐν γένει εἰς τὰς ὑποθέσεις μεταξὺ Ἐνετῶν.'Ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ἀνεγράφη καὶ τὸ πρῶτον νῦν δόρος περὶ ἀμοιβαίας ἐκδόσεως ἐγχληματιῶν.

Ἐνετέα 1567.—'Ἐπίσης ἐν ἔτει 1567 (²) δὲ Σουλτάνος Σελίμ III συνῆψε νέαν συνθήκην μετὰ τῆς Ἐνετίας ἐπικυρώσασαν τὰς προτέρας ἀνευ οὐσιωδῶν μεταβολῶν ἡ προσθέσεων.

Γαλλέα 1569.—'Ο θάνατος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου I ἐχαλάρωσε τὰς σχέσεις Γαλλίας καὶ Τουρκίας, συνέπεια δὲ τούτου ὑπῆρξαν ποικίλαι παραβιάσεις τῶν ὄρων τῆς συνθήκης τοῦ 1535 ὑπὸ τῆς Πύλης.

τοῦ προχειμένου αἱ προσομολογήσεις εἶνε καθαρὰ ἀπονομὴ προνομίων προερχομένη ἐξ ἐλευθεριότητος τῆς Πύλης πρὸς τὰ Εύρωπαικά Κράτη. Τοῦτο δὲν εἶνε ὅρθον ἀπολύτως, καθόσον ναὶ μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ προσομολογήσεις αὐταὶ εἶναι παραχωρήσεις προνομίων, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τοιαῦται (π. χ. αὐτὴ ἡ τῆς Γαλλίας τοῦ 1535, τῆς Αύστριας τοῦ 1699 καὶ ἡ τοῦ 1718 χλπ.), αἵτινες περιέχουσιν ἀμφοτεροθαρῆ τινα δικαιώματα. 'Αφ' ἑτέρου δὲν προέρχονται ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος τῆς Πύλης, ἀλλ' ἐξ ἀρχαιοτάτων ἐθίμων ἐπικρατησάντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ αἰώνων, καὶ ὃν καὶ αὐτὴ ἡ Τουρκία ἐν ἔτει 1391, ὡς ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, ἐποιήσατο χρῆσιν διὰ τῆς ἐγχαθιδρύσεως Καδῆ ἐν Βυζαντίῳ.'

(¹) Hammer T. III: P. 219.

(²) Du Mont. Corps Universel du droit des gens T. V. P. 140.

Τούτου ἔνεκεν ὁ διάδοχος τοῦ Φραγκίσκου Κάρολος ὁ IX συνῆψε συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ II ἐν ᾧ τοῖς 1569 (¹), ἡτίς συνεπλήρωνε, ἀνενέωνε, καὶ ἐπεκύρωνε τὰς προνομίας τῶν Γάλλων ἐν Τουρκίᾳ τὰς παραχωρηθείσας διὰ τῆς προγενεστέρας συνθήκης τοῦ 1535.² Επανελάμβανε δὲ ρητῶς τὸν ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτη ὅρον, καθ' ὃν τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐκδικάζωσιν ὑποθέσεις Γάλλων ὑπηκόων ἐναγομένων ὑπὸ Τούρκων ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Γάλλου διερμηνέως, προστεθέντος ὅμως νῦν, ὅτι καὶ ὁ Γάλλος Πρόξενος δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ οὕτε νὰ βραδύνῃ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ διερμηνέως ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ἐκ τοῦ ἀρθροῦ τούτου δύναται νὰ ὑποθέσῃ τις δικαίως, ὅτι ἀν οἱ Τούρκοι παρεβείαζον ὅρους τῶν συνθηκῶν, οἱ Γάλλοι, κατεστρατήγουν ἐπιτηδείως αὐτούς. Οὕτω ἐμποδίζοντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ διερμηνέως των οἱ Γάλλοι Πρόξενοι, καθίστων ἀδύνατον πᾶσαν ἐκδίκασιν ὑποθέσεως, ἐν ἥ ἐνείχοντο Γάλλοις ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων, ἀφοῦ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ τὴν σύνθήκην τοῦ 1535 οὐδεμίαν εἶχον ίσχύν.

Διὰ τῆς νέας συνθήκης ὁ Γάλλος Πρόξενος ἡδύνατο προσέτι νὰ ἔξασκῃ δικαστικὴν ἔξουσίαν καὶ ἐπὶ τῶν ναυτιλλομένων ὑπηκόων ἄλλων ἔθνων διατελούντων ὑπὸ Γαλλικὴν προστασίαν, ἐπετράπη δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ ἴδρυσις τότε τὸ πρῶτον Προξενείου ἐν Ἀλγερίῳ, κυρίως ἔνεκεν τῆς ἀκμαζούσης αὐτόθι πειρατείας.

•**Ενετέα 1573 - 5 - 6.**—Ο αὐτὸς Σουλτάνος Σελίμ II συνῆψε μετὰ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας νέαν συνθήκην εἰρήνης ἐν ᾧ τοῖς 1573 (²) ἐπικυροῦσαν τὰς προνομίας τῶν Ἐνετῶν. Ο δὲ διάδοχος αὐτοῦ Μουράτ ὁ III ἀνενέωσε ταύτην ἐν τοῖς ἔτεσι

(¹) Charrière T. III. P. 65. Miltitz T. II. P. II. P. 102.

(²) Hammer T. III. P. 600. G. F. de Martens Cours diplomatique.... T. II. P. 1234.

1575^(*), 1576^(*) καὶ μεταγενέστερον κατὰ τὸ ἔτος 1589^(*).

Αγγλία 1580.— Τὴν θέσιν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡρξαντο ζηλοῦντα νῦν τὰ ἄλλα Εύρωπαν καὶ Κράτη. Η Ἀγγλία πρώτη ἐπιχειρεῖ ἐν ἔτει 1578 νὰ ἔλθῃ εἰς διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Τουρκίας πρὸς συνομολόγησιν συνθήκης, πλὴν αἱ Γαλλικαὶ ἀντιδράσεις ματαιώνουν τὰς ἐπανειλημμένας ἀποπείρας αὐτῆς. Τέλος κατωρθοῦται ἐν ἔτει 1580^(*) μεταξὺ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ καὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ III ἡ σύναψις τῆς πρώτης Προσομολογήσεως μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας. Διὰ ταύτης παρείχετο τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Ἀγγλίαν νὰ ἴδρυσῃ Προξενεῖα εἰς διαφόρους λιμένας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ τὸ τῆς ἐλευθέρας ναυσιπλοίας υπὸ τὴν ἴδιαν σημαίαν. Διὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως ταύτης ἥγειρε σφοδράς διαμαρτυρίας ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ Τουρκικὴ ἡναγκάσθη νὰ μὴ θέσῃ ταύτην ἐν ισχύi.

Γαλλία 1581.— Αἱ Ἀγγλικαὶ ἐπιθυμίαι ἀφ' ἐνὸς καὶ αἱ ἐκ μέρους τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν συχναὶ παραβιάσεις τῶν συνθηκῶν, παρώτρυνον τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν νὰ ζητήσῃ τὴν συνομολόγησιν νέας συνθήκης, πρὸς ἀνανέωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν υπὸ τῶν Σουλτάνων Σουλεϊμάν καὶ Σελήμι ἀπονεμηθέντων τῆς Γαλλίας προνομίων. Μετὰ μακρὰς καὶ δυσχερεῖς διαπραγματεύσεις, ἔνεκεν τῶν Ἀγγλικῶν μηχανορραφιῶν, αἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐτέθησαν ἐν ἐνεργείᾳ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, ἐπετεύχθη τέλος ἐν ἔτει 1581^(*) ἡ ύπογραφὴ νέας συνθήκης μεταξὺ Ἐρρίκου III καὶ Μουράτ III, ἥτις ἐπεκύρωνε πάσας τὰς

(¹) Hammer T. IV. P. 18. G. F. de Martens Cours diplomatique T. II. P. 1234.

(²) Hammer T. IX. P. 289.

(³) Hammer T. IX. P. 289.

(⁴) Charrière T. III. P. 884. Martens Cours diplomatique T. I. P. 657. (ὑπὸ τὸ ἔτος 1579).

(⁵) Miltitz T. II. P. II. P. 106.

προνομίας τῶν Γάλλων, ἐπαναλαβοῦσα τοὺς ὄρους τῶν προηγουμένων συνθηκῶν. Εἰς ταύτην προσετέθη νέος δόρος εὐνόήτος ἐκ τῶν ἀνωτέρω, καθ' ὃν Ἀγγλοι, Ἐνετοὶ, Γενουήνσιοι, Ἰσπανοὶ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγκῶνος καὶ Ραγούζης, τὰ σπουδαιότερα δηλονότι τῶν τότε ναυτιλλομένων ἔθνῶν, ἐτίθεντο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας, ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς δποίας μόνον τὰ πλοιά των ἥδυναντο νὰ καταπλέωσιν εἰς Τουρκικοὺς λιμένας. Ο δόρος οὗτος ἐνέχει ἴδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονεύθεισῃ συνθήκῃ τοῦ 1569 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας ἐτέθη ὁ δόρος, καθ' ὃν οἱ Γάλλοι Πρόξενοι δύνανται νὰ ἔχασκωσι τὴν δικαστικὴν δικαιιοδοσίαν των καὶ ἐπὶ τῶν γάυτιλλομένων ὑπηκόων ἄλλων ἔθνικοτήτων, διατελούντων δμως ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν. Προσέτι ἡ συνθήκη αὕτη προύνοιησε καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Τριπόλει, καὶ Ἀλγερίῳ Γαλλικῶν προξενείων, ἀτινα δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπισήμως ἀναγνωρίσει ἡ Πύλη, καὶ περὶ ἰδρύσεως νέων ἐν ταῖς σπουδαιοτέραις πόλεσι τῆς Τουρκίας.

Ἀγγλία 1583.— Παρὰ τὴν συνθήκην ταύτην ὅμως, ἐκ πολιτικῶν ἀναμφιβόλως λόγων δρμωμένη ἡ Πύλη, ἡναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἐπιμόνους ἀπαιτήσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ δυνάμει συνθήκης ἐν ἔτει 1583 (¹) τὰ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τῆς προηγουμένης συνθήκης τοῦ 1580 ἀπονεμηθέντα προνόμια. Πλὴν καὶ ἡ νέα αὕτη συνθήκη δὲν φαίνεται νὰ ἥρχισεν ἀμέσως ἵσχυουσα, καθόσον ὁ πρῶτος πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Πύλη Harebone μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1585 ἐγκατέστησε Προξένους εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Τουρκίας.

Ἐνετία 1595.— Ἐν ἔτει 1595 δ Σουλτάνος Μωάμεθ III ἀνενέωσε τὰ προνόμια τῶν Ἐνετῶν ἐν Τουρκίᾳ διὰ νέας συνθήκης.

Γαλλία 1597.— Ο βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ἐρρίκος IV

(¹) Hammer T. IV. P. 259. Martens Cours diplomatique. T. I. P. 657
(ὑπὸ τὸ ἔτος 1582).

συνήψεν ἐν ἔτει 1597 συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ III ἐπιχυροῦσαν τὰ δικαιώματα τῶν Γάλλων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ. ὡς καὶ τῶν ὑπὸ Γαλλικὴν προστασίαν διατελούντων. Τὸ κείμενον τῆς συνθήκης ταύτης δὲν διεσώθη, ὡς ἐκ τούτου δὲ πρόκεινται περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς⁽¹⁾.

Γαλλία 1604.— Ο αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ἐρρίκος ὁ τέταρτος ἐν ἔτει 1604 ἐζήτησεν ἔνεκεν νέων παραδιάσεων δρῶν τῶν προηγουμένων συνθηκῶν⁽²⁾, παρὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ I τὴν σύναψιν νέας συνθήκης μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας, ἥτις καὶ συνωμολογήθη ἐν ἔτει 1604⁽³⁾. Ἡ συνθήκη αὕτη καὶ ἐκείνη τοῦ 1535 ἀποτελοῦσι δύο ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ μὲν τοῦ 1535 ὡς πρώτη, ἡ δὲ τοῦ 1604 ὡς λεπτομερῶς καθωρίσασα τὰ τῶν δικαιωμάτων τῶν Γάλλων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ. Διὰ ταύτης ἐπεχυρώθησαν πάντα τὰ προνόμια τῶν Γάλλων καὶ τῶν ὑπὸ Γαλλικὴν προστασίαν διατελούντων ξένων ἔθυικοτήτων, μηδὲ αὐτῶν τῶν Ἀγγλῶν ἐξαιρουμένων. "Οσον ἀφορᾷ τοὺς Προξένους, ἀναγνωρίζεται ἡ δικαιοδοσία αὐτῶν, πρὸς δέ, διὰ τὸ πρόσωπον καὶ ἡ περιουσία αὐτῶν εἰνε ἀπαραβίαστα. Πᾶσα ἀπαίτησις ἐναντίον αὐτῶν δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, μόνην ἀρμοδίαν διὰ τὰς κατ' αὐτῶν ὑποθέσεις.

Ἡ δικαστικὴ ἔξουσία αὐτῶν ἐπεκτείνεται νῦν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας ἄλλων προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Ὁθωμανῶν ἐὰν οὗτοι ἦσαν τυχὸν ἀναμεμιγμένοι εἰς πειρατικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ εἰς μέγιστον βαθμὸν ἀκμάζουσα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πειρατεία ἡνάγκασε τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν νὰ παραιτηθῇ, παρὰ

(¹) Will. B. Lawrence. Commentaire sur les éléments du droit international . . . T. IV. P. 122.

(²) Testa. T. I. P. 170. Lettre d'Henri IV à M. de Breves.

(³) Du Mont. Corps diplomatique... T. II. P. 39. Testa T. I. P. 141.

τὴν θεμελιώδην ἀρχήν της «Τοῦρχοι ὑπὸ Τούρχων νὰ δικάζωνται», τῆς δικαστικῆς της ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ἴδιων ὑπηκόων ὑπὲρ τῶν Γάλλων Προξένων, οἵτινες οὕτω ηὔξησαν κατὰ ἐν σπουδαῖον βῆμα τὴν δικαστικήν των δικαιοδοσίαν. Ἐὰν πειραταὶ συνελαμβάνοντο ὑπὸ Γαλλικῶν πλοιῶν ὑπῆγοντο ἐντελῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων. Τέλος ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἔλαβε τὸ δικαιώμα διὰ τῆς συνθήκης ταύτης νὰ διορίζῃ Προξένους δπου ἐδούλετο τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ δικαστικῆς δικαιοδοσίας κ.λ.π.

Ἐνετέα 1604.—Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1604 (⁴) ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ἐπεκύρωσε τὰ προνόμια τῶν Ἐνετῶν ἀνανεώσας τὰς μετὰ τῆς Δημοκρατίας προηγουμένας συνθήκας διὰ συνομολογήσεως νέας τοιαύτης, καὶ δι' ἣς μάλιστα ἐξήρει τοὺς Ἐνετοὺς τῆς Γαλλικῆς προστασίας. Κατὰ τὸ τρίτον ἥμερον αὐτῆς πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ Ἐνετῶν ἐμπόρων ὥφειλε νὰ ἐκδικάζηται παρὰ τοῦ Μπαΐλου. Αἱ κατὰ τούτου δὲ ἀπαιτήσεις ὥφειλον νὰ φέρωνται πρὸ τοῦ Διβανίου.

Αγγλέα 1606.—Ἐν ἔτει 1606 (⁵) ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἰάκωβος I συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ I δι' ἣς ἐπεκυροῦντο τὰ διὰ τῶν προηγουμένων συνθηκῶν ἀπονεμηθέντα προνόμια τοῖς Ἀγγλοῖς, ἐξαιρεθέντων καὶ τούτων διὰ ταύτης τῆς Γαλλικῆς προστασίας.

Γαλλέα 1607.—Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1607 (⁶) ὑπεγράφη πρωτόχολλον μεταξὺ τοῦ ἴδιου Σουλτάνου Ἀχμέτ καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Ἐρρίκου θεωρηθὲν ὡς συμπλήρωμα τῆς συνθήκης τοῦ 1604, δι' οὗ ἐπικυροῦντο καὶ πάλιν τὰ δικαιώματα τῶν Γάλλων ἐν Τουρκίᾳ. Ἀναφέρετο δὲ ρητῶς

(⁴) Hammer. T. IV. P. 362.

(⁵) Martens Cours diplomatique T. I. P. 657. Mitlitz T. II. P. 785.

(⁶) Testa T. I. P. 152. Acte additionel auxlettres patentes du 20 Mai 1604, en date du 20 April 1607.

ἐν αὐτῷ, ὅτι πλὴν τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἐνετῶν, οἱ ναυτιλλόμενοι τῶν ἄλλων Κρατῶν διετέλουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ μόνον ὑπὸ Γαλλικὴν σημαίαν ἤδυναντο τὰ πλοῖα των νὰ πλέωσιν εἰς Τουρκικοὺς λιμένας.

•Ολλανδία 1612.—Μετὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν τρίτον Κράτος ὅπερ προέβη εἰς σύναψιν προσομολογήσεως μετὰ τῆς Τουρκίας ἡτο Ἡ Ολλανδία ἥτις ἀπὸ τοῦ 15ου αἰώνος διεξῆγε τὰς ἐμπορικὰς καὶ διπλωματικὰς αὐτῆς ὑποθέσεις ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ Γαλλικὴν κατὰ τὸ πλεῖστον προστασίαν. Ἐν ἔτει 1612 (') ἐπὶ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἐπέτυχε Ἡ Ολλανδία τὴν σύναψιν προσομολογήσεως μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αύτοχρατορίας. Διὰ ταύτης πλὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ λοιπῶν παραχωρήσεων, ἔλαβεν αὕτη τὸ δικαίωμα ν' ἀποστείλῃ Πρέσβυν εἰς Κων(υ)πόλιν καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ Προξενεῖα εἰς τὰς Τουρκικὰς πόλεις. Κατὰ τὸ ἐνδέκατον ἀρθρον τῆς συνθήκης ταύτης οἱ πρόξενοι τῆς Ολλανδίας εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδικάσεως τῶν πολιτικῶν καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τῶν ὁμοεθνῶν των, χωρὶς νὰ δύνανται ποσῶς ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς ταύτας αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ. Ἐπίσης οἱ πρόξενοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ κανονισμοῦ τῆς περιουσίας ἀποθνησκόντων Ολλανδῶν. Παραδόξως ὅμως ἀμα τῇ συνθήκῃ ταύτη καὶ τῇ ἀναγνωρίσει τῶν Προξένων τῆς Ολλανδίας, Ἀγγλία καὶ Γαλλία ἥρξαντο ἐρίζουσαι παρὰ τῇ Πύλῃ περὶ τοῦ ποία θ' ἀναλαβή τὴν προστασίαν τῶν Ολλανδῶν Προξένων, καὶ τὸ παραδόξοτεν, παρὰ τοὺς ὄρους τῆς συνθήκης ταύτης, οὗτοι ἐτίθεντο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὅτε μὲν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐνός, ὅτε δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ἐτέρου τῶν ἐριζόντων Κρατῶν. Ὁπωσδήποτε παρὰ τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον, οἱ ὑπήκοοι τῆς Ολλανδίας ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς προσομολογήσεως ταύτης ἐτέθησαν ἐν Τουρκίᾳ ἐν ἵση μοίρᾳ μὲ τοὺς Γάλλους καὶ Ἀγγλους ὑπηκόους.

(') Du Mont. T. V. p. 205. Mitlitz T. II. P. 979.

Γαλλία 1614.—'Ἐν ἔτει 1614 (¹) ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΙ' τῆς Γαλλίας ἐπεκύρωσε διὰ νέας συνθήκης τὰ τῶν προνομίων τῶν Γάλλων ἐν Τουρκίᾳ, οὐδενὸς νέου σημαντικοῦ ὅρου προστεθέντος.

Αύστρια 1615.—'Ἡ Αύστρια ἐν ἔτει 1615 ἤρξατο τὸ πρῶτον φιλικῶν ἐμπορικῶν καὶ διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Τουρκίας. "Ἐνεκεν τῶν ἔχθρικῶν σχέσεων, εἰς ἃς διετέλουν ἀπὸ ἑτῶν τὰ δύο Κράτη, ἡ πρώτη αὕτη ἐν ἔτει 1615 (²) προσομολόγησις Αύστριας καὶ Τουρκίας ἀναφέρεται ώς «Πρώτη ἀνανέωσις τῆς εἰρήνης τοῦ Sitva-Torok (11 Νοεμβρίου τοῦ 1606 (³)), αὐξηθεῖσα διὰ νέων ἄρθρων, καὶ παρατεινομένη διὰ τὰ προσεχῆ εἰκοσιν ἔτη μεταξὺ Ματθαίου Αύτοκράτορος τῶν Ρωμαίων καὶ Ἀχμέτ Σουλτάνου τῶν Τούρκων ὑπογραφεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1ῃ Ιουλίου 1615». Διὰ τῆς προσομολογήσεως ταύτης ἡ Αύστρια ἔλαβεν ἐλευθερίαν ἐμπορίου ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ τὴν ἴδιαν σημαίαν καὶ ἀλλα τινα συναφῆ προνόμια. Περὶ ἐγκαταστάσεως Προξένων ἡ σύμβασις αὕτη δὲν διαλαμβάνει τι, παρεδόξως δμως ἀναφέρει περὶ δικαιωμάτων τινῶν αὐτῶν, ώς περὶ κανονισμοῦ τῆς περιουσίας τῶν θνητούντων Αύστριακῶν ὑπηκόων. Κατὰ τὸ δέκατον ἄρθρον τῆς συνθήκης ταύτης ἐπὶ ὑπόθεσεων ὑπερβαίνουσῶν τὰς τέσσαρας χιλιάδας kreuzer ἡ "Ασπρων (⁴), μόνος ἀριθμός πρὸς ἐκδίκασιν ἦτο ὁ Καδῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διπουδήποτε τοῦ Κράτους καὶ ἀν ἡγείρετο ἡ ὑπόθεσις.

Ἐνετία 1615.—'Ἐν ἔτει 1615 (⁵) ὁ Ἐνετὸς Μπάϊλος

(¹) Féraud-Giraud de la Juridiction francale... T. II. P. 89.

(²) Du Mont. T. V. P. 264. Hammer T. IV. P. 484. Mitlitz T. II. P. III. P. 1411.

(³) Du Mont. T. V. P. 78.

(⁴) Kreuzer (κρύπτερ) Αύστριακὸν νόμισμα ἐλαχίστης ἀξίας. "Ασπρων ἐπίσης μικρᾶς ἀξίας Τουρκικὸν νόμισμα, ἐν ἀναλογίᾳ δμως πρὸς τὴν ἐποχὴν. ἕσσον περίπου μὲ τὸ σημερινὸν φράγκον.

(⁵) Hammer T. IV. P. 482 et 687.

ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν αὐτοκρατορικοῦ διπλώματος, ἀφορῶντος τὸ
Ἐνετικὸν ἐμπόριον, ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ ἡρῷ τοῦ διποίου δρί-
ζεται, ὅτι οἱ Ἐνετοὶ Πρόξενοι καὶ Διερμηνεῖς δὲν ὑποχρεοῦνται
διὰ τὰ παρ' ἄλλων συναφθέντα δάνεια. Τὸ διπλώμα τοῦτο καὶ
αἱ προγενέστεραι συνθῆκαι ἐν γένει ἐπεκυρώθησαν κατόπιν ἐν
τοῖς ἔτεσι 1618, 1619 (¹) ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν II.

Αύστρια 1616.— Διὰ Σουλτανικοῦ διατάγματος (²) ἐκ-
δοθέντος κατὰ τὸν Ἰούνιον 1616 τῇ αἰτήσει τῶν ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει διπλωματικῶν ἀπεσταλμένων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς
Αύστριας, ἐκανονίσθησαν λεπτομερέστερον τὰ τῆς συνθήκης τοῦ
1615, ὅρισθέντος νῦν ὅτι συμφώνως μὲ τὰ ἔθιμα δύνανται νὰ
διορισθῶσιν Αύστριακοὶ Πρόξενοι ἐν Τουρκίᾳ καὶ ὅτι ὁ πρῶτος
τῶν Προξένων τούτων δέον νὰ ἐδρεύῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει
παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ. Προσέτι δὲ ὅτι ἀπονέμονται εἰς τοὺς
Αύστριακοὺς ὑπηκόους καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ Αύστριακὴν προστασίαν
διατελοῦντας τὰ αὐτὰ προνόμια, ἀτινα ἀπολαμβάνουσι καὶ οἱ
ὑπήκοοι ἄλλων βάσιλέων. Οὕτω διὰ τοῦ διατάγματος τούτου
ἐτέθησαν οἱ Αύστριακοὶ Πρόξενοι εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν μὲ τοὺς
ἄλλους τῶν εὐνοούμενων ἐν Τουρκίᾳ ἔθνῶν, δυνάμενοι νὰ ἔξα-
σκῶσι τὴν δικαστικὴν ἔξουσίαν καὶ τὰ λοιπὰ δικαιώματα αὐτῶν
καθ' οἶον καὶ οἱ ἄλλοι οὗτοι Πρόξενοι τρόπον.

Ἡ συνθήκη τοῦ Sitva-Torok μετὰ τοῦ διπλώματος τούτου
ἐπεκυρώθησαν κατόπιν ἐν τοῖς ἔτεσι 1618 (³), 1625 (⁴), 1627 (⁵),
1642 (⁶) καὶ 1649 (⁷).

(¹) Hammer T. IV. P. 502.

(²) Du Mont T. V. P. 280. Martens Cours Mitlitz T. II. P. II. P. 1413.
diplomatique... T. II. P. 1218.

(³) Du Mont T. V. P. 309. Hammer T. IV. P. 501.

(⁴) Du Mont T. V. P. 475. Hammer T. V. P. 25.

(⁵) Du Mont T. V. 501. Hammer T. V. P. 95.

(⁶) Du Mont T. VI. P. 245 et 246. Hammer T. V. P. 305.

(⁷) Du Mont T. VI. P. 246. Hammer T. V. P. 493.

Αγγλία 1619. — Έπι τῆς βασιλείας Ἰακώβου I τῆς Αγγλίας ὁ Σουλτάνος Ὁσμᾶν I ἀνενέωσε καὶ ἐπεκύρωσε τὰ εἰς τὴν Αγγλίαν διὰ τῶν προγενεστέρων συνθηκῶν παραχωρηθέντα δικαιώματα τῶν Προξένων αὐτῆς ἐν ἔτει 1619. (¹).

Ἐνετία 1624. — Ο Διάδοχος τοῦ Ὁσμᾶν II. Μουράτ ὁ IV ἐπεκύρωσε ἐν ἔτει 1624 (²) τὰ προνόμια τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ἐν Τουρκίᾳ.

Ολλανδία 1634. — Ἐν ἔτει δὲ 1634 (³) τὰ τῆς Ολλανδίας τὰ ἀπονεμηθέντα αὐτῇ διὰ τῆς προσομολογήσεως τοῦ 1612.

Γαλλία 1635. — Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1635 (⁴) ὁ αὐτὸς Σουλτάνος Μουράτ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου II', καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1640 (⁵) ὁ Σουλτάνος Ἰμραήμ ἀνενέωσαν καὶ ἐπεκύρωσαν τὰ εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τῶν προγενεστέρων συνθηκῶν ἀπονεμηθέντα προνόμια. Περὶ τῶν δύο τούτων συμβάσεων ἔνεκεν ἐλλείψεως λεπτομερειῶν, ἡγέρθησαν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ὑπάρξεώς των (⁶).

Ἐνετία 1640. — Ἐπίσης κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος 1640 ὁ Σουλτάνος Ἰμραήμ ἀνενέωσε καὶ ἐπεκύρωσε τὰ προνόμια τῶν Ἐνετῶν (⁷).

Αγγλία 1641. — Ο αὐτὸς Σουλτάνος ἐν ἔτει 1641 (⁸) ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου I τῆς Αγγλίας ἀνενέωσε καὶ ἐπεκύρωσε τὰ ἐν ταῖς προτέραις μεταξὺ Αγγλίας καὶ Τουρκίας συνθήκαις διαλαμβανόμενα περὶ προνομίων καὶ δικαιωμάτων τῶν Αγγλῶν προξένων καὶ ὑπηκόων ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

(¹) Martens Cours diplomatique T. I. P. 657. Mitlitz T. II. P. II. P. 785.

(²) Hammer T. IV. P. 24.

(³) Mitlitz T. II. P. II. P. 941. Martens Cours dipl. T. II. 801.

(⁴) Féraud-Giraud T. II. P. 89. A. Gavillot P. 26.

(⁵) Féraud-Giraud T. II. P. 89. A. Gavillot P. 26.

(⁶) Martens-Skerst P. 204.

(⁷) Hammer T. V. P. 302.

(⁸) Mitlitz T. II. P. II. P. 786. Martens Cours dipl. T. I. P. 657.

Γαλλέα 1649. — Ἐπίσης αἱ προνομίαι καὶ τὰ δικαιώματα τῶν Γάλλων ὑπηκόων καὶ Προξένων ἐν Τουρκίᾳ ἀνενεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἰμβραῆμ ἐν ἔτει 1649 (¹) ἐπὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'.

Γενούη 1665. — Ἐνεκεν τῶν διγηνεκῶν ἐρίδων εἰς ἃς εὑρίσκετο ἡ δημοκρατία τῆς Γενούης μετὰ τῆς Τουρκίας μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1665 (²) κατώρθωσε ἐπὶ Σουλτάνου Μωάμεθ IV νὰ τύχῃ τῶν προνομίων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων εὐνοούμενων Ἐθνῶν, ἀν καὶ ἡ παρακμὴ αὐτῆς ἥτο τοιαύτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὥστε ἐπροτίμα νὰ τίθεται δὲ μὲν ὑπὸ Γαλλικὴν προστασίαν ὅτε δὲ ὑπὸ ἄλλην τινα.

Ἐνετία 1669. — Ἐν τῇ συνθήκῃ εἰρήνης ἦν συνῆψε ἡ Ἐνετία μετὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ IV Ἐνεκεν τοῦ μεταξὺ τῶν δύο Ἐθνῶν πολέμου, ἐν ἔτει 1699 (³) ἀνανεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν ἐκ νέου τὰ προνόμια τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ἐν Τουρκίᾳ.

Γαλλέα 1673. — Ἐπανειλημέναι παραστάσεις τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως παρὰ τῇ Ύψηλῇ Πύλῃ, Ἐνεκεν τῶν συχνῶν παραβιάσεων τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν αὐθαιρεσιῶν τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν αἴτινες καὶ μέχρι φυλακίσεως αὐτῶν τῶν Προξένων ἔφθανον, προυκάλεσαν ἐν ἔτει 1673 (⁴) τὴν συνομολόγησιν νέας συνθήκης μεταξὺ Λουδοβίκου τοῦ XIV. καὶ Μωάμεθ τοῦ IV, ἥτις ἐπανέλαβε καὶ ἐπεκυρώσει σχεδὸν ἐν πρὸς ἐν τὰ ἀρθρα τῆς συνθήκης τοῦ 1604. Διὰ ταύτης συνεπῶς ἀνεγνωρίζοντο ἐκ νέου τὰ δικαιώματα τῶν Γάλλων ὑπηκόων καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν Γάλλων Προξένων. Προσετέθη μόνον νῦν, καὶ ἡ ἐν τῇ προγενεστέρᾳ μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας συνθήκη διάταξις,

(¹) Féraud-Giraud T. II. P. 89. A. Gavillot. P. 26.

(²) Hammer T. VI. P. 175. Martens Cours Dipl. T. II. P. 1236.

(³) Du Mont. T. VII. P. 119. Hammer T. VI. P. 248.

(⁴) Du Mont. T. VII. P. 231.

χαθ' ἦν ἐὰν Τοῦρκος ἔχει ἀπαίτησιν κατὰ Γάλλου ὑπερβαίνουσαν τὰς τέσσαρας χιλιάδας¹ Ασπρων ἔπειτε νὰ φέρη τὴν ὑπόθεσιν πρὸ τοῦ μόνου ἀρμοδίου αὐτοχρατορικοῦ Διβανίου δικάζοντος παρουσίᾳ² Γάλλου ἀντιπροσώπου. Εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς ἀπηγορεύθη καὶ πάλιν ἡ ἀνάμιξις τῶν εἰς τὰς ὑποθέσιες τῶν Γάλλων ὑπηκόων, καὶ τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας διατελούντων.

Αγγλέα 1675.—Τὸν Σεμπτέμβριον τοῦ 1675⁽¹⁾ συνήφθη νέα συνθήκη μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Καρόλου II καὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ VI ἐπικυρώσασα τὰ ἀπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισσάβετ καὶ ἐντεῦθεν ἀπονεμηθέντα προνόμια εἰς τοὺς Ἀγγλους ὑπηκόους καὶ τοὺς ὑπὸ Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦντας, ὡς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἀγγλων Προξένων ἐν Τουρκίᾳ. Ή προσομολόγησις αὕτη εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας ὡς καθορίζουσα λεπτομερῶς τὰ τῶν σχέσεων τούτων. Κατὰ τὸ ἐνδέκατον ἥρθον ταύτης αἱ δικαιοπραξίαι μεταξὺ Ἀγγλων καὶ Τούρκων ἡδύναντο νὰ συναφθῶσιν ἐνώπιον Τούρκου δικαστοῦ, συντάσσοντος ἔγγραφον καθ' οὗ δὲν ἐπιτρέπονται μαρτυρικαὶ ἀποδεῖξεις. Ἐπίσης τοιαῦται δὲν ἐπιτρέπονται ἐπὶ κατηγοριῶν καὶ ἀπαιτήσεων Τούρκων ἐγαντίον Ἀγγλων· πᾶσα τοιαύτη ὑπόθεσις, κατὰ τὸ δέκατον ἥρθον τῆς συνθήκης ταύτης ὥφειλε νὰ παραπέμπηται ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τοὺς Ἀγγλους Προξένους. Γενικῶς δύμας ἐπὶ μικτῶν ὑποθέσεων ἀρμόδια δικαστήρια ἥσαν τὰ Τουρκικά, δικάζοντα παρουσίᾳ³ Ἀγγλου ἀντιπροσώπου. Πᾶσα ὑπόθεσις ὑπερβαίνουσα τὰς τέσσαρας χιλιάδας⁴ Ασπρων ὥφειλε νὰ φέρηται πρὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἐπίσης ἀπαιτήσεις ἡ κατηγορία κατὰ Ἀγγλων Προξένων ὥφειλον νὰ φέρωνται πρὸ ταύ-

(1) Du Mont T VII. 297. Aristarchi T. IV. P. 88 Mitlitz T. II. P. II.
P. 786. Feraud-Giraud T. II. P. 117.

της, εἰς τὰς ἐργασίας δ' αὐτῶν ἀπαγορεύεται πᾶσα ἀνάμιξις τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, αἵτινες πρὸς τούτοις δὲν δύνανται νὰ φυλακίζωσιν Ἀγγλον Πρόξενον οὕτε νὰ κατάσχωσι πράγματά του. Τὰ τῆς περιουσίας τῶν θησαυρών Ἀγγλων ὑπήγοντο ὑπὸ τὸν κανονισμὸν τῶν Προξένων αὐτῶν. Οὗτοι δὲ τὰ δικαιώματά των δύνανται νὰ ἔχασκωσι καὶ ἐπὶ τῶν ὑπηκόων ἀλλων Ἐθνικοτήτων διατελούντων ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, ἡς ἐτύγχανον π. χ. τότε Ὁλλανδοί, Φλωρεντῖνοι κ.λ.π. Ἐν γένει ἡ συνθήκη αὕτη βελτιώσασα ἄρθρον πρὸς ἄρθρον τὰ τῶν προγονούμενων συνθηκῶν ἔθηκε τὰς ῥίζικὰς βάσεις τῶν προνομίων τῆς Ἀγγλίας ἐν Τουρκίᾳ καὶ τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξένων αὐτῆς ὡς ἔχουσι καὶ ἴσχυουσι μέχρι σήμερον. Ἡ συνθήκη αὕτη ἀνενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη κατόπιν ἐν τοῖς ἔτεσι 1806 (¹) 1838 (²) καὶ 1861 (³).

Ολλανδία 1680.—Ἐν ἔτει 1680 (⁴) ἐπῆλθεν ἀνανέωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν διὰ τῶν συνθηκῶν τοῦ 1612 καὶ 1634 ἀπονεμηθέντων εἰς τὴν Ὁλλανδίαν προνομίων διὰ νέας συνθήκης ἡτις ἐπανέλαβε τὰ πλεῖστα ἄρθρα ταύτης. Τὸ τεσσαρακοστὸν ἄρθρον τῆς νέας συνθήκης δρίζει ὅτι πᾶν διάφερον ἴσχυει διὰ τοὺς Ἀγγλους καὶ Γάλλους ὑπηκόους ἐν Τουρκίᾳ θέλει ἴσχυει καὶ διὰ τοὺς τῆς Ὁλλανδίας. Ἐπίσης οἱ Ὁλλανδοί Πρόξενοι χαίρουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων οἷων καὶ οἱ συναδέλφοι των Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἡ συνθήκη ὅθεν αὕτη μεταξὺ Ὁλλανδίας καὶ Τουρκίας εἶναι ἡ σπουδαιότερά μεταξὺ τῶν δύο τούτων Κρατῶν καθορίζουσα λεπτομερῶς τὰ τῶν ἴσχυόντων καὶ νῦν προνομίων τῶν Ὁλλανδῶν. Τούτου ἔνεκεν ἀπασαὶ αἱ διατάξεις

(¹) Ch. de Martens et F. De Gussy Recueil Manuel et pratique des traités. T. II. P. 333. Aristarchi T. IV. P. 107.

(²) Martens et Gussy T. IV. P. 533. Aristarchi T. IV. P. 109.

(³) Aristarchi T. IV. P. 115.

(⁴) Du Mont. T. VII. P. 4. Martens Cours Dipl. T. II. P. 802. Miltitz T. II. P. II. P. 964. Aristarchi T. IV. P. 291.

αύτης ἐπεκυρώθησαν ἐν ταῖς μετέπειτα συνθήκαις τοῦ 1840⁽¹⁾. καὶ τοῦ 1862⁽²⁾.

Αὔστρεα 1699.—[“]Αμα τῷ πέρατι τοῦ πολέμου τῆς Τουρκίας κατὰ τῆς Αὔστριας, Πολωνίας καὶ τῆς συμμάχου Ἐνετίας, συνήρθη ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Κάρλοβιτς 26 Ἰανουαρίου 1699 συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ Αὔστριας καὶ Τουρκίας⁽³⁾ τῇ μεσολαβήσει Ἀγγλίας καὶ Ολλανδίας. Διὰ τοῦ δεκάτου πέμπτου ἀρθρου ταύτης ἐπεκυρώθησαν τὰ διὰ τῶν προηγουμένων συνθηκῶν ἀπονεμηθέντα τῇ Αὔστριᾳ προνόμια. Τὸ ξννατον ἀρθρον αύτῆς παρέχει ἀμφοτέροις τοῖς Κράτεσι τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῶσι κακὰ ύποκείμενα (Merchants, Rebelles et Mécontents) καὶ ἀν ταῦτα εἶνε ὑπήκοοι τοῦ ἑτέρου, καὶ ἀπαγορεύει νὰ παρέχεται αὐτοῖς ἀσυλον ἡ προστασία. Τὸ δὲ δέκατον ἔδομον ἀρθρον παρέχει εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ἀντιπροσώπους τῆς Αὔστριας τὰ αὐτὰ προνόμιας ὃν ἀπολαμβάνουσιν καὶ οἱ τῶν ἄλλων φίλων Ἐθνῶν⁽⁴⁾.

Ἐνετία 1699.—[“]Ως ἐκ τῆς συμμαχίας ἣν παρέσχε ἡ Ενετικὴ Δημοκρατία τῇ Αὔστριᾳ ἐν τῷ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμῳ αὐτῆς παρήγθη ἀνάγκη συνομολογήσεως νέας συνθήκης μεταξὺ τῶν δύο Ἐθνῶν. Ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Κάρλοβιτς 26 Ἰανουαρίου 1699⁽⁵⁾ ἐκλείσθη συγχρόνως μὲ τὴν τῆς Αὔστριας καὶ ἡ τῆς Ἐνετίας συνθήκη εἰρήνης μετὰ τῆς Τουρκίας. Τὸ δέκατον τέταρτον αὐτῆς ἀνανεώνει καὶ ἐπικυροῖ

(1) Martens et Gussy. T. V. P. 24. Aristarchi T. IV. P. 309,

(2) Aristarchi T. IV. P. 313.

(3) Du Mont T. P. 448. Hammer T. VI. P. 673. Martens Cours dipl. P. 1220. Miltitz T. II. P. II. P. 1422.

(4) Αἱ συνθῆκαι τοῦ Κάρλοβιτς θεωροῦνται ἔργη τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Σκηρλάτου, ὅστις εἴς καὶ ὁ πρῶτος Ἑλλην ἀντιπρόσωπος τῆς Τουρκίας παρὰ ζένη Αὐλῆ, ἀποσταλεὶς τῷ 1668 ἐν Βιέννῃ ὡς πρεσβευτὴς αὐτῆς.

(5) Du Mont T. VII. P. 453. Hammer. T. VI. 658. Martens. Gours-dipl. T. II. P. 1235. Miltitz T. II. P. II. P. 1483.

τὰ εἰς τὴν Ἐνετίαν διὰ τῶν προγενεστέρων συνθήκων ἀπονεμηθέντα προνόμια. Ὁ Μπάϊλος ἀπολαμβάνει τῆς προτέρας δικαιιοδοσίας του. Αἱ κατ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ Αὐτοχρατορικοῦ Διβανίου ως μόνου ἀρμοδίου, φερόμεναι ὑποθέσεις θὰ ἐκδικάζωνται ἀπὸ τῆς νέας συνθήκης, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Σουλτάνου ἐκ τῆς πρωτευούσης, ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Κων)πόλεως. Τῶν αὐτῶν δὲ δικαιιωμάτων τῶν ἄλλων Προξένων τῶν φίλων τῇ Τουρκίᾳ Ἐθνῶν θὰ χαίρουσιν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐνετίας ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τῆς νέας συνθήκης.

Ρωσσία 1700.—Κατὰ τὸ ἔτος 1700 (⁽¹⁾) ἔλαβε τὸ πρῶτον τὸ δικαιώμα ἡ Ρωσσία νὰ διορίσῃ ἀντιπρόσωπόν της ἐν Κων)πόλει δυνάμει τῆς αὐτόθι συναφθείσης συνθήκης, ἀν καὶ ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος ποικίλαι διπλωματικαὶ ἀποστολαὶ εἶχον λάβει χώραν ἐκατέρωθεν. Εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦτον διὰ τῆς ἐν λόγῳ συνθήκης ὑπέσχετο ἡ Πύλη νὰ χορηγήσῃ τὰ αὐτὰ προνόμια οἷα ἔχαιρον καὶ οἱ τῶν ἄλλων φίλων Ἐθνῶν, πλὴν περὶ τούτου οὐδὲν σαφὲς εἶναι γνωστόν. Λεπτομέρειαι τῆς συνθήκης ταύτης ἀγνοοῦνται γενικῶς, τούτου ἔνεκεν ὑποτίθεται ὅτι ἀφεώρα μόνον τὴν διευκόλυνσιν τοῦ Ρωστικοῦ ἐμπορίου ἐν Τουρκίᾳ. "Οπως δήποτε αἱ διαρκεῖς ἔριδες μεταξὺ τῶν δύο τούτων Κρατῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐπέτρεπον φυσικῶς νὰ γίνεται σκέψις περὶ προνομίων.

Ρωσσία 1711.—Τούτου ἔνεκεν καὶ ἡ κατὰ τὸ 1711 (⁽²⁾) συναφθεῖσα εἰρήνη ἐν Pruth μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1710 ἀναφέρει ἐν τῷ τετάρτῳ ἀρθρῷ αὐτῆς ὅτι οἱ Ρωσσοὶ ἔμποροι δύνανται νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως, ἀλλὰ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ δὲν δύναται νὰ διορισθῇ οὐδεὶς Πρέσβυς. Συνεπεία καὶ πάλιν νέων πολέμων δύο νέαι συνθήκαι εἰρήνης συνήφθησαν μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη 1712 καὶ 1713

(¹) Hammer T. VII. P. 25.

(²) Du Mont T. VIII. P. 285. Hammer T. VII. P. 157.

ούδεν ὅμως περὶ Ρώσσων ἀντιπροσώπων ἐν Τουρκίᾳ ἀναφέρουσαι.

Αύστρια 1718. — Ο κατὰ τὸ 1716 ἀρξάμενος νέος πόλεμος μεταξὺ Αύστριας καὶ Τουρκίας ἐπερατώθη τῇ μεσολαβήσει Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας μὲ τὴν ύπογραφὴν τῆς εἰρήνης τοῦ Πασσάροβιτς. Τὴν συνθήκην ταύτην τῆς εἰρήνης γενομένην τῇ 21 Ἰουλίου 1718 ἐπηκολούθησε ἐτέρα ἐμπορίου τῇ 27 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους (¹). Διὰ τῶν συνθηκῶν τούτων ἀπενέμεντο εἰς τὴν Αύστριαν τὰ προνόμια τοῦ μᾶλλον εύνοουμένου Ἐθνους. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ διατάξεις τῶν συνθηκῶν Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας μετὰ τῆς Τουρκίας, αἱ ἀφορῶσαι τὰ προνόμια τῶν ὑπηκόων τῶν Ἐθνῶν τούτων ἐν Τουρκίᾳ καὶ τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξένων αὐτῶν, ἐπανελήφθησαν ἐν ταῖς συνθήκαις ταύταις τοῦ Πασσάροβιτς, ὡς ίσχύουσαι καὶ διὰ τὴν Αύστριαν. Οὕτω αἱ δικαιοπραξίαι τῶν Αύστριακῶν ὑπηκόων καὶ τῶν Τούρκων δύνανται νὰ συναφθῶσιν πρὸ τοῦ Τούρκου δικαστοῦ συντάσσοντος ἔγγραφον καθ' οὗ δὲν χωρεῖ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Υποθέσεις δὲ ὑπερβαίνουσαι τὸ ποσὸν τριῶν χιλιάδων Ἀσπρών ἡ εἰκόσι καὶ πέντε ταλλήρων νῦν, ἐπρεπε νὰ φέρωνται πρὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἐν τῷ ἔκτῳ ἀρθρῷ τῆς ἐμπορικῆς συνθήκης ἀναφέρεται ἡ διάταξις ὅτι καὶ ἡ Τουρκία δύναται νὰ διορίσῃ ἀντιπροσώπους τῆς (Schahbender) (²) ἐν Αύστριᾳ διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ὅμοεθνῶν των καὶ οἵτινες θὰ φροντίζωσιν διὰ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς περιουσίας αὐτῶν θηγσκόντων, καὶ εἰς τοὺς ὄποιους αἱ Αύστριακαι ἀρχαὶ ὕφειλον νὰ παρέχωσι προστασίαν. Περὶ δικαστικῆς ἔξουσίας τῶν ἀντιπροσώπων τούτων τῆς Πύλης ἐν Αύστριᾳ οὐδεὶς φυσικῶς γίνεται λόγος. Η προσομολόγησις

(¹) Du Mont T. VIII. 520-528. Martens. Cours dipl. T. II. P. 1221.
Aristarchi T. IV. P. 54.

(²) Ο πρῶτος τοιοῦτος ἐγκατεστάθη τὸ πρῶτον ἐν Βιέννη ἐν ἔτει 1725.
Schahbender κυρίως σημαντεῖ τὸν ἀρχηγὸν ἐμπορικοῦ λιμένος.

αὕτη εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα τῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας ισχύουσα μέχρι σήμερον, ἀνανεωθεῖσα καὶ ἐπικυρωθεῖσα ἐν ταῖς νεωτέραις συνθήκαις μεταξὺ τῶν δύο Κρατών ἐν τοῖς ἔτεσι 1739 (¹), 1784 (²), 1791 (³) καὶ 1862 (⁴). Διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου τῆς τελευταίας ταύτης δρίζεται πλήν τῆς διαρκοῦς ισχύος ἐπικυρώσεως τῶν προνομίων τῆς Αὐστρίας, διὰ πανθ' ὅσα παρεχωρήθησαν αὐτῇ διὰ τῶν μέχρι τοῦδε συνθηκῶν, καὶ πάνθ' ὅσα παρεχωρήθησαν εἰς ἄλλα Ἐθνη̄ ἢ θὰ παραχωρηθῶσιν εἰς τὸ μέλλον ισχύουσι καὶ διὰ τὴν Αὐστρίαν.

Ἐνετία 1718.—Ἐν τῷ αὐτῷ συνεδρίῳ τοῦ Πασσάροβιτς καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν 21 Ἰουλίου 1718 (⁵) ἐκλείσθη καὶ ἡ συνθήκη μεταξὺ Ἐνετικῆς Δημοκρατίας καὶ Τουρκίας συνεπεία τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1714 ἀρξαμένου μεταξὺ τῶν δύο Ἐθνῶν πολέμου. Διὰ ταύτης ἀνενεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν ἐκ νέου τὰ προνόμια τῆς Ἐνετίας ἐν Τουρκίᾳ ἐκτεθέντων ίδιᾳ λεπτομερῶς ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ τῶν περὶ ἐμπορίου τῶν Ἐνετῶν διατάξεων. Ἐν τῷ δεκάτῳ δὲ γδόφῳ ἄρθρῳ αὐτῆς ἐπαναλαμβάνονται τὰ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Μπαΐλου καὶ τῶν Προξένων. Ἐν τῷ δεκάτῳ τετάρτῳ δὲ ἄρθρῳ καθορίζονται τὰ τῶν ὑποθέσεων τῶν ἀφορουσῶν αὐτὸν τὸν Μπαΐλον, καὶ διὰ οὗτος δύναται νὰ ἀντικαθίσταται κατὰ τριετίαν.

Ρωσσία 1720.—Τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Μεγάλου Πέτρου τῆς Ρωσσίας ἐπῆλθε ἀναθεώρησις τῶν μέχρι τοῦδε

(¹) Wenck. Codex juris gentium recentissime. V. I. P. 326. Hammer T. VII. 540. Martens Cours dipl. T. II. P. 1222.

(²) G. F. de Martens Recueil des traités.... T. III. P. 720. Martens et Gussy Recueil des traités... T. I. P. 319.

(³) Martens Recueil. T. V. P. 18... Martens et Gussy T. I. P. 56 Martens Cours dipl. T. II. P. 1226. Aristarchi T. IV.. P. 63.

(⁴) Aristarchi T. IV. P. 66.

(⁵) Du Mont T. VIII. P. 524. Hammer T. VII. P. 230. Martens Cours dipl. T. II. P. 234. Testa T. I. P. 213. Aristarchi T. IV. P. 238. Mitlitz T. II. P. II. P. 1484.

συνθηκῶν μεταξὺ ταύτης καὶ Τουρκίας, καὶ ὑπεβλήθη τῇ δευτέρᾳ ταύτη σχέδιον συνθήκης διαρκοῦς εἰρήνης μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν ἐν ἔτει 1720 (¹) διπέρ καὶ ἐγένετο μὲ τινας τροποποιήσεις δεκτὸν ὑπὸ τῆς Πύλης. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην παρεχωρεῖτο τῇ Ρωσσίᾳ τὸ δικαιώματα ἐγκαταστάσεως ἐν Κωνσταντινουπόλει μόνον πληρεξουσίου ἀπεσταλμένου. Περὶ δικαιωμάτων τούτου ὡς καὶ περὶ Προξένων οὐδεὶς γίνεται λόγος ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ, εἰμὴ μόνον ὅτι οὗτος θὰ ἀπολαύῃ ἐλευθερίας καὶ ἔκτιμησεως καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοι τῶν φίλων τῆς Τουρκίας Ἐθνῶν. Ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν οἱ ὑπῆκοοι δύνανται ἐλευθέρως ἐν τῇ χώρᾳ ἐκατέρου νὰ ἔξασκῶσι τὸ ἐμπόριόν των. Τὰ αὐτὰ περίπου ἐπανέλαβε καὶ ἡ συνθήκη εἰρήνης ἦν συνήψαν τὰ δύο Κράτη μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1736, ἐν ἔτει 1739 (²). Περὶ Προξένων πάλιν οὐδεὶς γίνεται λόγος καὶ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ συνθήκῃ.

Ἐνετεια 1733. — Ἐν ἔτει 1733 (³) ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μπαΐλου τῆς Ἐνετίας ἡ Υψηλὴ Πύλη ἐκήρυξε τὴν συνθήκην τοῦ Πασσάροβιτς μεταξὺ Ἐνετίας καὶ Τουρκίας ὡς διηγεωμένης ὑποχρεωτικήν.

Σουηδία 1737. — Φρειδερίκος I. βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἤρξατο πρῶτος, ἐκ πολιτικοῦ μᾶλλον ἢ ἐμπορικοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους του ὄρμώμενος, διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν συνθήκης μεταξὺ Σουηδίας καὶ Τουρκίας. Ἐν ἔτει 1737 (⁴) ἐπὶ Σουλτάνου Μαχμούτ I ἐπετεύχθη τοῦτο

(¹) Hammer T. VII. P. 256. Martens dipl. T. II. P. 1016. Mitlitz T. II. P. II. P. 1293.

(²) Wenck T. I. P. 368. Hammer T. VII. P. 543. Martens Cours dipl. T. II. P. 1016.

(³) Hammer T. VII. P. 449.

(⁴) Wenck T. I. P. 471. Hammer T. VII. P. 480. Mitlitz T. II. P. II. P. 1130. Aristarchi T. IV. P. 399. Féraud-Giraud T. II. P. 122. Cours dipl. T. II. P. 968 ὑπὸ τὸν ἔτος 1636.

συναφθείσης τῆς πρώτης μεταξύ τῶν δύο τούτων Κρατῶν προσομοιογήσεως. Διὰ ταύτης παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Σουηδίαν τὰ δικαιώματα καὶ αἱ προνομίαι τῶν ἄλλων φίλων τῇ Τουρκίᾳ ἔθνων. Ὁ πληρεξούσιος ὑπουργὸς τῆς Σουηδίας ἐν Κωνσταντινουπόλει δύναται νὰ διορίζῃ Προξένους ἔχοντας τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν μὲ τοὺς συναδέλφους των τῶν φίλων ἔθνων. Πλὴν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκδικάσεως τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων τῶν ὑπηκόων αὐτῶν παρεχωρήθη τοῖς Προξένοις τῆς Σουηδίας καὶ τὸ δικαίωμα, διὰ τοῦ ὁγδόου ἄρθρου, τῆς ἐκδικάσεως ἐν τισὶ περιπτώσεσι καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τῶν ὑπηκόων των κατηγορουμένων διά τινα ποινικὴν πρᾶξιν καὶ κατὰ ὀθωμανοῦ ὑπηκόου⁽¹⁾. Οὕτω διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν Προξένων ἐν Τουρκίᾳ ἐποιήσατο πρὸς τὰ πρόσω ἐν σπουδαιότατον βῆμα. Διὰ τοῦ δεκάτου ἔκτου ἄρθρου τῆς προσομοιογήσεως ταύτης παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Σουηδίαν τὰ εἰς τὰ ἄλλα φίλα τῇ Τουρκίᾳ ἔθνη παραχωρηθέντα προνόμια, καὶ ἐπετράπη ἡ εἰς τὸ μέλλον προσθήκη νέων ἄρθρων κοινῇ ἀποφάσει, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Σουηδικοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ συνθήκῃ συμμαχίας τοῦ 1739⁽²⁾ ἀνενεώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ προνόμια ταῦτα, ὡς καὶ κατόπιν ἐν ἔτει 1862⁽³⁾ μεταξὺ τοῦ ἡνωμένου βασιλείου Σουηδίας καὶ Νορδηγίας καὶ τῆς Τουρκίας ἀνενεώθησαν διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου νέας συνθήκης τὰ προνόμια τὰ παραχωρηθέντα διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1737 καὶ προσέτι πάνθ' ὅσα ἥθελον τυχὸν παραχωρηθῆ εἰς τὸ μέλλον εἰς ἄλλα "Ἐθνη".

Δύο Σικελίας 1740. — Ὁ βασιλεὺς τῶν Δύο Σικελιῶν Κάρολος συνῆψε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1741⁽⁴⁾ τὴν πρώτην

(¹) B. Lawrence P. 147.

(²) Wenck T. I. P. 504. Martens Cours dipl. T. II. P. 968.

(³) Aristarchi T. IV. P. 400.

(⁴) Wenck T. I. P. 519. Martens Cours dipl. T. III. P. 504. Millitz. T. II. P. II. P. 234.

προσομολόγησιν Δύο Σικελιῶν καὶ Τουρκίας δι' ἡς οἱ ὑπήκοοι: τοῦ βασιλείου τωμέων ἐπέθησαν εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν μὲ τοὺς τῶν φίλα τῇ Τουρκίᾳ Ἐθνῶν ὑπηκόων, παραχωρηθέντων αὐτῶν πάντων τῶν προνομίων καὶ δικαιιωμάτων ὃν ἀπῆλαυον οἱ ὑπήκοοι τῶν Ἐθνῶν τούτων. Εἰς τὸν ἐν Κων/πόλει δὲ ἀντιπρόσωπον τοῦ βασιλέως τῶν Δύο Σικελιῶν ἐγρηγεῖτο τὸ δικαιωμα ἐγκαταστάσεως Προξένων ὃπου ἐδούλετο τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ οἱ ὅποις θὰ ἀπῆλαυον τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων οἵων καὶ οἱ ἄλλοι Πρόξενοι καὶ δὴ τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ Σουηδίας. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐπεκυρώθη διὰ τῆς μεταγενεστέρας ἐν ἔτει 1851⁽¹⁾ συναρθείσης μεταξὺ τῶν δύο Ἐθνῶν, καὶ δι' ἡς οἱ ὑπήκοοι τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν γαίρουσιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τοῦ μᾶλλον εὖνουμένου Ἐθνους (ἄρθρον 1ον).

Γαλλέα 1740. — Τὴν 28ην Μαΐου τοῦ 1740⁽²⁾ ὑπεγράφη μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου XV καὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ I. ἡ σπουδαιωτέρα τῶν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας προσομολογήσεων, ἐξ ὁγδοήκοντα καὶ πέντε ἀρθρῶν, ἥτις ὡς ἀναγεώτατα, ἐπικυρώσατα καὶ συμπληρώσατα τὰς προγενεστέρας μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν συνθήκας, ἐλαυνόντο πάντοτε ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὴν σύγαψιν τῶν μεταγενεστέρων μεταξὺ Τουρκίας καὶ τῶν διαφόρων Κρατῶν συνθηκῶν. Ἀπαντα σχεδὸν τὰ ἀρθρὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἴσχυουσιν μέγρι σήμερον, θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ τελευταῖα τῶν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας προσομολογήσεων. Καθορίζει δὲ αὕτη τὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς θρησκευτικῆς προστασίας τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν Ἀγίων Τόπων, τὴν προστασίαν τοῦ προσώπου καὶ τῆς πε-

(¹) Martens et Gussy. T. VI. P. 500. Aristarchi T. VI. P. 571.

(²) Wenck T. I. P. 538. Martens Cours dipl. T. I. P. 317. Testa T. I. P. 186. Aristarchi T. IV. P. 169. Miltitz T. II. P. II. P. 119. Gavillot P. 27. Féraud-Giraud T. II. P. 92.

ριουσίας τῶν Γάλλων ύπηκόσων, τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυσιπλοΐας, καὶ τέλος πλὴν ἄλλων τινων γενικῶν διατάξεων τὰ τῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων τῶν Γάλλων προξένων, ἀτινα καθαρίσθησαν εἰδικώτερον ὡς ἔξῆς:

Διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς ὑποθέσεις μεταξὺ Γάλλων ύπηκόσων ἀρμόδιος πρὸς ἐκδίδασιν ὡς πάντοτε εἶνε ὁ Γάλλος Πρόξενος. Διὰ τὰς μεταξὺ Γάλλων καὶ Τούρκων ἀρμόδιος εἶνε ὁ Τούρκος δικαστής δικάζων ὅμως πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Γάλλου διερμηνέως. Δι' ἀπαιτήσεις ὑπερβαινούσας τὰς τέσσαρας χιλιάδας¹⁾ Ασπρων ἀρμόδιον ἦτο πρὸς ἐκδίκασιν τὸ Αὐτοχρατορικὸν Διδάνιον. Ἀπαιτήσεις κατὰ Γάλλων Προξένων ἐκδικάζονται ἐπίσης ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Δικαιοπραξίαι μεταξὺ Γάλλων καὶ Τούρκων δύνανται νὰ λάβωσιν χώραν πρὸ τοῦ Τούρκου δικαστοῦ συντάσσοντος ἔγγραφον, καὶ ἐγγράφοντος αὐτὰς εἰς ἀρχεῖον. Διαφοραὶ μεταξὺ Προξένων ἢ ύπηκόσων διαφόρου Ἐθνικότητος δύνανται νὰ φέρωνται πρὸς ἐκδίκασιν κοινῇ ἀποφάσει, πρὸ τοῦ ἀρμοδίου Πρέσβεως ἢ Προξένου. Μὴ ύφισταμένης κοινῆς συνεννοήσεως, δύνανται νὰ εἶνε ἀρμόδιος πρὸς ἐκδίκασιν ὁ Τούρκος δικαστής, μὴ δυνάμενος ὅμως καὶ νὰ ἔξαναγκάσῃ τινα πρὸς τοῦτο⁽¹⁾.

Οἱ διερμηνεῖς, οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὸν Γάλλον Πρέσβυν ἢ Πρόξενον καὶ δύτες πραγματικῶς Γαλλικῆς ἐθνικότητος υπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Γάλλων ἀντιπροσώπων, μὴ δυναμένων τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν νὰ καταδιώξωσιν αὐτούς⁽²⁾. Ἐπὶ δεδικασμένης ὑποθέσεως μεταξὺ Γάλλων καὶ Τούρκων, μόνον ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπο-

(1) Ἐπὶ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσειν ἐπεκράτησε μέχρι τοῦδε συνήθεια νὰ ἐφαρμόζηται ὁ κανὼν «Actor sequitur forum rei».

(2) Ἄλλα καὶ ἔξαν δὲν εἶνε οὕτοι πραγματικῶς Γάλλοι, πάλιν ἔξαιροῦνται τῆς δικαιοδοσίας τῶν Τουρκικῶν ἀξιῶν καθότους κατ' ἄλλα ἀρθρα τῆς αὐτῆς συνθήκης τὰ εἰς τὴν ύπηρεσίαν τοῦ Γάλλου Πρέσβεως ἢ Προξένου πρόσωπα. ἀπολαύουσι τῶν προνομίων τῶν Γάλλων ύπηκόσων.

δεχθῆ αἰτησιν συζητήσεως ἐκ νέου τῆς ὑποθέσεως, παρεχομένης πάντοτε προθεσμίας εἰς τοὺς Γάλλους διαδίκους. Οἱ αἰτῶν δὲ τὴν νέαν συζήτησιν Τοῦρκος διάδικος ὥφειλε νὰ καταθέσῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις, μὴ ἐπιτρεπομένων μαρτυρικῶν ἀποδείξεων.

Οὕτω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καθωρίσθησαν ἐν τῇ προσομολογήσει ταύτη Γαλλίας καὶ Τουρκίας τῷ 1740 τὰ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Γάλλου Προξένου ἐν Τουρκίᾳ ἴσχυοντα μέχρι καὶ τῆς σήμερον πλὴν ἐπιτευχθεισῶν ἐπουσιωδῶν τινῶν μεταβολῶν.

Ἡ συνθήκη αὕτη ἀνενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη διὰ τῶν μεταγενεστέρων τοῦ 1801 (¹) 1839 (²) καὶ 1861 (³).

Δανία 1756. — Ἡ Δανία ἡτις ὑπὸ ξένην σημαίαν ἐπροστάτευε τὸ ἐμπόριόν της ἐν Ἀνατολῇ ἐν γένει, συνῆψε μετὰ τῆς Τουρκίας ἐν ἔτει 1756 (⁴) τὴν πρώτην προσομολόγησιν διὰ τοῦ βασιλέως της Φρειδερίκου V. ἐπὶ Σουλτάνου Ὁσμάν III. Διὰ ταύτης, ἡτις ὠνομάσθη συνθήκη διαρκῆς φιλίας ἐμπορίου καὶ ναυσιπλοΐας παρεχωρήθησαν καὶ εἰς τὴν Δανίαν τὰ προνόμια τῶν ἄλλων Ἐθνῶν, οἱ Πρόξενοι δ' αὐτῆς διὰ τοῦ δεκάτου ἄρθρου τῆς συνθήκης ταύτης χαίρουσιν ἐπίσης τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων οἵων καὶ οἱ τῶν ἄλλων Ἐθνῶν. Ἐπίσης ἡ παρὰ τῇ Υψηλῇ Πύλῃ ἐν Κων/πόλει ἐδρεύοντες πληρεξούσιοι ὑπουργοὶ τῆς Δανίας δύνανται νὰ ἐγκαθιστῶσιν Προξένους ὅπου βούλωνται τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους. Ἡ συνθήκη αὕτη ἀνενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη διὰ τῶν μεταγενεστέρων τοῦ 1841 (⁵) καὶ 1862 (⁶).

¹) Martens et Gussy T. II. P. 278. Aristarchi T. IV. P. 193. Mitlitz T. II. P. II. P. 134. (ύπὸ ζεστοῦ, 1802).

²) Martens et Gussy T. IV. P. 542. Aristarchi T. IV. P. 194.

³) Aristarchi T. IV. P. 210.

⁴) Wenck T. III. P. 130. Martens Cours dipl. T. II. P. 904. Aristarchi M. II. P. 124. Mitlitz T. II. P. II. P. 1054. Féraud-Giraud. T. II. P. 121.

⁵) Martens et Gussy T. V. P. T. 112. Aristarchi IV. P. 134.

⁶) Aristarchi T. IV. P. 140.

Πρωσσία 1761. — Έν τει 1761 (⁴) συνήψε τὴν πρώτην αὐτῆς μετὰ τῆς Τουρκίας προσομολόγησιν ἡ Πρωσσία, κατόπιν ἐπανειλημμένως ἀποτυχουσῶν ἀποπειρῶν, ἔνεκεν τῶν ἀντιδράσεων Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας. Μεταξὺ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ III. συνήψθη ἡ πρώτη φιλίας καὶ ἐμπορίου συνθήκη τῶν δύο Κρατῶν. Διὰ ταύτης παρεχωρήθησαν τῇ Πρωσσίᾳ τὰ προνόμια τῶν ἄλλων φίλων τῇ Τουρκίᾳ Δυνάμεων, καὶ εἰς τοὺς Προξένους αὐτῆς τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἄλλων Προξένων ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν. Ἐπίσης διὰ τῆς συνθήκης ταύτης παρεχωρήθη τοῖς ὑπηκόοις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἐλευθερία ἐμπορίου καὶ ἀσφάλεια προσώπου καὶ περιουσίας. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐπεκυρώθη ἐν ἔτει 1840 (⁵) διὰ τῆς μεταξὺ Πρωσσίας, Βαυαρίας, Σαξωνίας, Βυρτεμβέργης, Βάδης, Ἐκλεκτοράτου τῆς Ἐσσης, τοῦ μεγάλου Δουκάτου τῆς Ἐσσης, τῶν Κρατῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν τελωνειακὴν ἔνωσιν, τῆς Θυρίγγης, τοῦ Νασσάου καὶ τῆς ἐλευθέρας πόλεως τῆς Φραγκφούρτης ἀφ' ἐνὸς, καὶ ἀφ' ἐτέρου τῆς Οθωμανικῆς Πύλης συνθήκης, καὶ διὰ τῆς μεταγενεστέρας ἐν ἔτει 1862 (⁶) μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ως ἀντιπροσώπου τῶν Κρατῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν τελωνειακὴν ἔνωσιν καὶ τῆς Τουρκίας.

Ρωσσία 1774. — Ὁ πόλεμος τοῦ 1768 μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας ἐπερατώθη τῷ 1774 (⁷) μὲ τὴν συνθήκην εἰ-

(⁴) G. F. Martens Recueil des traités T. I. P. I. Wenck T. III. P. 270 Martens Cours dipl. T. II. P. 1110. Mitlitz. T. II. P. II. P. 1378. Aristarchi T. IV. P. 25.

(⁵) Aristarchi T. IV. P. 30.

(⁶) Aristarchi T. IV. 140.

(⁷) Martens Cours dipl. T. II. P. 1018 Recueil T. I. P. 507. Hammer T. VIII. P. 441. Mitlitz T. II. P. II. P. 1300.

ρήνης καὶ φιλίας τοῦ Κουτσούκ-Καϊναρτζῆ, γενομένην μεταξὺ Αἰκατερίνης II τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης παρεχωρήθησαν πλεῖστα ὅσα προνόμια ὑπὲρ τοῦ Ρωσικοῦ ἐμπορίου, διὰ δὲ τοῦ 11 ἥρθου, ἐπετράπη ἡ ἐγκατάστασις Ρώσων προξένων ὃπου δήποτε τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἦθελε τοῦτο θεωρήσει ἀναγκαῖον ἡ Ρωσικὴ αὐτοκρατορία. Ἐν γένει διὰ τῆς προσομολογήσεως ταύτης παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς Ρώσους ὑπηκόους τὰ αὐτὰ προνόμια ὡν ἔχαιρον οἱ Ἀγγλοι καὶ Γάλλοι τοιωτοι ἐν Τουρκίᾳ.

Ισπανία 1782. — Τὴν πρώτην συνθήκην εἰρήνης καὶ ἐμπορίου συνωμολόγησε ἡ Ἰσπανία μετὰ τῆς Τουρκίας ἐν ἔτει 1782 (¹) διὰ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Καρόλου III. μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ. Πλὴν τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἄλλων προνομίων τῶν παραχωρηθέντων τῇ Ἰσπανίᾳ διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐν τῷ τρίτῳ ἥρθῳ αὐτῆς ἀναρέθεται ὅτι αὕτη διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδρεύοντος Ὑπουργοῦ αὐτῆς δύναται νὰ διορίσῃ Προξένους οἵτινες θὰ ἀπολαύσιν τῶν αὐτῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων οἵων καὶ οἱ τῶν ἄλλων φίλων Δυνάμεων. Οὕτω διὰ τῆς συνθήκης ταύτης συγκειμένης ἐξ 20 ἥρθων καὶ καθοριζούσης λεπτομερῶς τὰ τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἰσπανῶν ἐν Τουρκίᾳ, ἔτυχον οἱ Πρόξενοι τῆς Ἰσπανίας σὺν τοῖς ἄλλοις τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας ἐπὶ τῶν δημοεθνῶν αὐτῶν. Ἡ συνθήκη αὕτη ἀγενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη μεταγενεστέρως ἐν ἔτει 1840 (²)

Ρωσία 1783. — Διὰ τῆς ἐν ἔτει 1783 (³) συνομολο-

(¹) Martens Cours dipl. T. I. P. 455. Recueil T. II. (7, III 410) P. 218. Martens et Gussy T. I. P. 235. Miltitz T. II. P. II. P. 458. Aristarchi T. IV. P. 150.

(²) B. Lenfrance T. IV. P. 153

(³) Martens Cours dipl. T. II. P. 1020. Recueil T. II. P. 373. Martens et Gussy T. I. P. 278. Martens T. III. P. 615. Aristarchi T. IV. P. 346. Miltitz T. II. P. II. P. 1306. Lawrence T. IV. P. 143. Féraud Giraud. T. II. P. 124.

γηθείσης ἐμπορικῆς συνθήκης μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας καθωρίσθησαν λεπτομερῶς τὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς Ρωσσίας ἐν Τουρκίᾳ. Διὰ τῆς ἐξ ὄγδοης κονταὶ ἑνὸς ἀρθρων συγκειμένης συνθήκης ταύτης παρεχωρήθησαν τῇ Ρωσσίᾳ τὰ προνόμια τοῦ μᾶλλον εὐνοούμενου Ἐθνους. Οἱ Πρόξενοι αὐτῆς ἔξομοιώθησαν τελείως μὲ τοὺς τῶν μᾶλλον εὐνοούμενων Ἐθνῶν οἵοι ἡσαν οἱ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἥδυναντο δὲ νὰ ἐγκατασταθῶσιν Ρῶσσοι πρόξενοι καὶ εἰς πόλεις ὅπου δὲν ὑπῆρχε οὔτε Γάλλος οὔτε Ἀγγλος τοιούτος, τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν ὑποχρεουμένων νὰ μὴ παρασχωσιν οὐδὲν ἐμπόδιον. Τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ρώσσων Προξένων ἔκανονται ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν καὶ τὰ τῆς τῶν Γάλλων Προξένων ἐν τῇ συνθήκῃ Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1740. Ἡ συνθήκη αὕτη τοῦ 1783, δι' ἣς ἐπετρέπετο καὶ εἰς τοὺς Τούρκους νὰ ἐμπορεύωνται ἀκωλύτως ἐν Ρωσσίᾳ, ὑποχειμένους ὅμως εἰς τοὺς νόμους τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, θεωρεῖται ως ἡ σπουδαιοτέρα τῶν μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας προσομοιογήσεων, ἀνανεώθεισα καὶ ἐπεκυρώθεισα κατόπιν ἐν τοῖς ἔτεσι 1792⁽¹⁾, 1798⁽²⁾, 1812⁽³⁾ 1829⁽⁴⁾, 1833⁽⁵⁾, 1846⁽⁶⁾, 1861⁽⁷⁾ καὶ τέλος ἐν ἔτει 1878⁽⁸⁾ καὶ 1879⁽⁹⁾.

(¹) Martens Cours dipl. T. II. P. 1021. Recueil T. V. P. 67. Mitlitz T. II. P. 1323. Martens et Gussy T. II. P. 65.

(²) Martens Cours dipl. T. II. P. 1021. Recueil T. VII. P. 314. Mitlitz. T. II. P. II. P. 1304.

(³) Martens et Gussy T. II. P. 393. Martens Nouveau Recueil des Traité. T. III. P. 397. Mitlitz T. II. P. II. P. 1305,

(⁴) Martens et Gussy T. IV. P. 229. Martens N. Recueil T. VIII. P. 143. Mitlitz. T. II. P. II. P. 1329.

(⁵) Martens et Gussy T. IV. P. 386. Martens N. recueil. Nelle serie T. II. P. 655.

(⁶) Martens et Gussy T. V. P. 683. Aristarchi T. IV. 376.

(⁷) Aristarchi T. IV. P. 385:

(⁸) Nouveau recueil general de Traité par C. Samwer et I. Hopf 2eme Serie T. III. P. 246.

(⁹) » » » » P. 468.

Σαρδηνία 1823. — Τῇ μεσολαβήσει τῆς Ἀγγλίας συνήφθη ἡ πρώτη μεταξὺ τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας καὶ Τουρκίας ἐν ἔτει 1823 (¹) συνθήκη φιλίας καὶ ἐμπορίου. Πλὴν τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Σαρδηνίας γενομένων παραχωρήσεων καὶ προνομίων ὑπὸ τῆς Τουρκίας, κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον καὶ προτελευταῖον ἀρθρον τῆς συνθήκης ταύτης οἱ Πρόξενοι τῆς Σαρδηνίας θὰ χαίρωσιν ἐν τῇ Ὄθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ τῶν αὐτῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων οἷων καὶ οἱ ἄλλοι τῶν φίλων τῇ Τουρκίᾳ Δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ λίαν παραδόξως, καὶ οἱ τῆς Τουρκίας Πρόξενοι ἐν Σαρδηνίᾳ οὓς δυνάμει τοῦ ἀρθρου τετάρτου νὰ διορίζῃ ἡ Τουρκία ἡδύνατο, θὰ ἀπολαμβάνωσιν ἀμοιβαίως τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων (²). Ἡ συνθήκη αὕτη ἀνενεώθη κατόπιν κατὰ τὸ ἔτος 1839 (³) ἐπικυρωθεῖσα τῷ 1840.

Ην. Πολιτεῖα 1830. — Τῇ μεσολαβήσει τῆς Ρωσίας ἥρξαντο τὸ πρώτον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὄγδου αἰῶνος αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς διπλωματικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Τουρκίας, ἃν καὶ πολὺ πρότερον διεξήγετο ἐμπόριον μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Ἐν ἔτει 1830 (⁴) συνήφθη ἡ πρώτη ἐμπορικὴ συνθήκη, τῆς ἐν ἔτει 1818 γενομένης ἀποπείρας ἀποτυχούσης, μεταξὺ Ἡν. Πολιτειῶν καὶ Τουρκίας συγκειμένη ἐκ δέκα καὶ ἑννέα ἀρθρῶν. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης πλὴν τῶν ποικίλων ἐμπορικῶν προνομίων οἱ ὑπήκοοι τῶν

(¹) Martens et Gussy III. P. 573. Martens N. recueil T. VI. P. 653. Mitlitz T. II. P. II. P. 307. Aristarchi T. IV. P. 254.

(²) Πρόκειται ἀναμφισβόλως περὶ τῶν τὸ πρόσωπον τοῦ Προξένου ἀφορῶν τῶν προνομίων, ἀλλ' ὡς ἔγει τὸ κείμενον τὸ τε Γερμανικὸν καὶ Γαλλικὸν εὔχολωτατού δύναται νὰ ὑποστηριγθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ὅλων τῶν προνομίων τοῦ Προξένου συλλήθδην. Παραδόξως ὁ Mitlitz πειστεῖπε τὴν επουδαίαν ταύτην διάταξιν τοῦ ἀρθρου τούτου.

(³) Martens et Gussy T. V. P. 17. Aristarchi T. IV. P. 266.

(⁴) Martens N. recueil T. XI. P. 77. Martens et Gussy T. IV. P. 247. Aristarchi T. IV. P. 156. Mitlitz T. II. P. 1463.

Ην. Πολιτειῶν ἐτέθησαν ἐν τῇ μοίρᾳ τοῦ μᾶλλον εὐνοούμένου Ἐθνους, ἐπετράπη δὲ ἡ ἔγκαθίδρυσις Προξένων ἀπανταχοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους ἀπολαυσόντων τῶν αὐτῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων μὲ τοὺς τῶν μᾶλλον εὐνοούμένων Ἐθνῶν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ τοῖς Προξένοις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν παρεχωράθη διὰ τοῦ τετάρτου ἀρθρου τῆς συνθήκης ταύτης καὶ τὸ δικαιώμα τῆς ἑκδικάσεως τῶν ὁμοεθνῶν των κατηγορουμένων καὶ ἐπὶ ἐγκλήματι, ἀδιαφόρως κατὰ τινος, μὴ δριζομένου τοιούτου τινος, συνεπῶς καὶ κατὰ Τούρκων, τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν μὴ δυναμένων οὕτε νὰ συλλάβωσιν εὔτε νὰ φυλακίζωσιν τοὺς ὑπαιτίους. Ωστε τὰ τοῦ ἀρθρου 10^{ου} τῆς ἀγγλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1675, καὶ τοῦ ἀρθρου 8^{ου} τῆς Σουηδοτουρκικῆς τοῦ 1737⁽¹⁾ καθωρίσθησαν σαφέστερον ἐν τῷ τετάρτῳ ἀρθρῷ τῆς συνθήκης ταύτης Ἡν. Πολιτειῶν καὶ Τουρκίας.⁽²⁾ Ἡ συνθήκη αὕτη τοῦ 1830 ἐπεκυρώθη μετέπειτα ἐν ἔτει 1862⁽³⁾)

Τοσκάνη 1833. — Ἐν ἔτει 1833⁽⁴⁾ συνῆψε μετὰ τῆς Τουρκίας ὁ μέγας Δοὺξ τῆς Τοσκάνης Λεοπόλδος ἐμπορικὴν συνθήκην δι᾽ ἡς παρεχωροῦντο τοῖς ὑπηκόοις καὶ τοῖς ἐγκαθιδρυομένοις νῦν Προξένοις αὐτοῦ τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια ὃν ἀπήλαυσον οἱ ὑπήκοοι καὶ Πρόξενοι τῆς Αύστριας ὡς καὶ οἱ τῶν ἄλλων εὐνοούμένων Ἐθνῶν ἐν Τουρκίᾳ.

(¹) Ἰδε ἀνωτέρω σελὶς 52.

(²) Ηερὶ τῶν ἐγερθεισῶν συζητήσεων ὡς ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ τετάρτου ἀρθρου ἴδε : B. Lawrence T. IV. P. 163. Feraud-Giraud T. II. P. 350. Martens-Skerst P. 258-468. Antonopoulos - Mayer ἐν τῷ Jahrbuch der Internationalen Vereinigung.... 1895. Über die Exterritorialität der Ausländer in der Turkei S. 154. Τὸ ἀληθὲς δπως δήποτε εἴνε ὅτι καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται, δπως ἀτυχῶς καὶ τὰ πλεῖστα τοῦ Διεθνοῦ Δικτίου ὑπὲρ τοῦ ισχυροτέρου. Οὖτω ἀλυτος εἰσέτι παραμένει ἡ ὑπόθεσις τοῦ εἰς θάνατον ἐν Κ/πόλει καταδικασθέντος Βέλγου Joris, ἐνῷ ἄλλοτε ἐπὶ ὁμοίας σχεδὸν ὑποθέσεως Γάλλου κατηγορουμένου ἐπὶ φόνῳ ἡ Πύλη σύδεμικν ἔφεζεν ἀντίρρησιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως.

(³) Aristarchi T. IV. P. 159.

(⁴) Martens et Gussy T. IV. P. 373. Aristarchi T. IV. P. 257.

Πόλεις τοῦ Χάνσα 1839.—'Επίσης ἐν ἔτει 1839 (¹) αἱ πόλεις τοῦ Χάνσα ('Αμβούργον, Λυβέκη καὶ Βρέμη) συνήψαν δμοίαν ἐμπορικὴν συνθήκην μετὰ τῆς Τουρκίας παραχωρήθεντων αὐταῖς τῶν προνομίων τῶν μᾶλλον εὔνοοιμένων Ἐθνῶν.

Βέλγιον 1839.—Τὸ Βέλγιον ἐν ἔτει 1839 (²) συνήψε τὴν πρώτην ἐκ δέκα καὶ ἑξ ἄρθρων συνθήκην φιλίας, ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας μετὰ τῆς Τουρκίας διὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Λεοπόλδου I καὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ II. Δι’ αὐτῆς παρεγωρήθησαν εἰς τὸ Βέλγιον τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια τῶν μᾶλλον εὔνοοιμένων Ἐθνῶν. Τὸ ὅγδοον ἄρθρον τῆς συνθήκης ταύτης δρίζει, ώς καὶ ἐν τῇ τῆς Τουρκίας καὶ Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ὅτι ἐν περιπτώσει ἐγκλήματος ὑπὸ Βέλγου, θὰ παραπέμπηται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸν Πρόξενον, δστις θὰ δικαΐῃ αὐτὸν. 'Η συνθήκη αὕτη ἐπεκυρώθη διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου τῆς μεταγενεστέρας συνθήκης τοῦ Balta Liman ἐν ἔτει 1840 (³).

Πορτογαλλέα 1843.—'Ἐν ἔτει 1843 (⁴) συνωμολόγησε τὴν πρώτην αὐτῆς μετὰ τῆς Τουρκίας συνθήκην, τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1820 ἀποπείρας ἀποτυχούσης, ἡ Πορτογαλλία. Ως καὶ εἰς τὸ Βέλγιον οὕτω καὶ εἰς τὴν Πορτογαλλίαν παρεγωρήθησαν διὰ τῆς συνθήκης ταύτης τὰ προνόμια τοῦ μᾶλλον εὔνοοιμένου Ἐθνους διὰ τὸ ἐμπόριον, τοὺς ὑπηκόους, καὶ τοὺς Προξένους αὐτῆς. 'Ἐπεκυρώθη δ’ αὕτη κατόπιν ἐν ἔτει 1863 (⁵).

Ελλάς 1855.—'Η Ἑλλὰς ἐν ἔτει 1855 (⁶) συνήψε τὴν πρώτην ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας συνθήκην μετὰ τῆς Τουρκίας, τῆς ἐν ἔτει 1840 συνομολογηθείσης τοιαύτης μὴ ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος. Μέχρι τοῦ 1855 αἱ πολιτικαὶ

(¹) Mitlitz T. II. P. II. P. 1492.

(²) Mitlitz T. II. P. II. P. 1459 (ὑπὸ τὸ ἔτος 1838). Aristarchi T. IV. P. 77.

(³) Martens et Gussy T. V. P. 34. Aristarchi T. IV. P. 83.

(⁴) Martens et Gussy T. V. P. 603. Aristarchi T. IV. P. 330.

(⁵) Aristarchi. T. IV. P. 337.

(⁶) Martens et Gussy T. VII. P. 429. Aristarchi T. IV. P. 223.

καὶ ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐκανονίζοντο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διπλωματικῶν πράξεων δι'. ὅν ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Λονδινείου Πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου τοῦ 1830, καὶ τῆς συμβάσεως τῆς 7 Μαΐου 1832 μεταξὺ Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ρωσσίας, ἃς τινας καὶ εἶχεν ἀποδεχθῆ ἡ Πύλη. Διὰ τῆς ἐξ 28 ἀρθρῶν ἐν ἔτει 1855 συναφθείσης συνθήκης παρεχωρήθησαν τῇ Ἑλλάδι τὰ προνόμια ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν, εἰς τοὺς Προξένους δ' αὐτῆς τὰ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας καὶ τὰ δικαιώματα ὅν ἀπολαύουσιν οἱ τῶν μᾶλλον εὗνο· ουμένων Ἐθνῶν.

Ἡ συνθήκη αὕτη μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐπεκυρώθη διὰ τῆς συναφθείσης μετὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897, ὁπότε ἡ Πύλη ἐπεχείρησεν ἀφαιρέσῃ, σὺν ἄλλοις προνομίοις, καὶ τὸ δικαιώμα τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας Προξένους. Αἱ Δυνάμεις δμως εἰς τὴν διαιτησίαν τῶν δροίων κατέφυγεν ἡ Ἑλλάς, κατόπιν τριετῶν ματαίων μετὰ τῆς Τουρκίας διαπραγματεύσεων, ἀπεσόβησαν τὸν κίνδυνον τοῦτον⁽¹⁾.

Ιταλία 1861. — Ἐν ἔτει 1861⁽²⁾ τὸ βασίλειον τῆς ἡγεμόνης Ἰταλίας σύνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τῆς Τουρκίας, δι' ἣς πάντα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα ἀτινα εἶχον παραχωρηθῆ διὰ τῶν ἀρχαίων προσομοιογήσεων εἰς τὰς Ἰταλικὰς πολιτείας, ἐξ ὅν νῦν ἀπαρτίζεται τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, ἀνεγνωρίσθησαν διὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν γένει. Οὕτω διὰ τῆς ἐξίκοσι καὶ τριῶν ἀρθρῶν συγκειμένης συνθήκης ταύτης οἱ ὑπή-

(1) "Idem G. S. Streit. La sentence arbitrale sur la question Consulaire entre la Grèce et la Turquie, ἐν τῇ Revue du droit International (1902). Προσέτι N. Politis. La convention consulaire grecoturque. Paris (1903).

(2) Aristarchi T. IV. P. 282. Lawrence T. II. P. 149. Feraud - Giraud. T. II. P. 134.

χοοι τῆς Ἰταλίας χαίρουσιν ἐν Τουρκίᾳ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῶν μᾶλλον εὐνοούμενών ἔθνων, οἱ δὲ Πρόξενοι αὐτῆς σὺν τοῖς ἄλλοις προνομίοις καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας.

Γερμανέχ 1890.— Ἐν ὀνόματι τῆς Γερμανικῆς Αὐτοχρατορίας ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος συνήψε μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ ἐμπορικὴν συνθήκην ἐν ἔτει 1890 (¹), δι’ ᾧς πάντα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τῶν μᾶλλον εὐνοούμενών ἔθνων ἀνεγγνωρίσθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν διὰ τὴν Γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, συνεπῶς καὶ τοῖς Πρόξενοις αὐτῆς τὸ δικαίωμα τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ · Γ'.

**Η προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσία ἐν ταξι
ἀποσπασθείσαις τοῦ Τουρκείου
Κράτους χώρας⁽²⁾.**

Τοιαύτη, οἷα ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἔξετέθη, ἡ ἐξέλιξις τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας ἐν Τουρκίᾳ διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐρειδομένη στερρῶς ἐπὶ μαχροτάτης σειρᾶς συνθηκῶν. Δις ἀπεπειράθη μέχρι τοῦδε, τῷ 1856 καὶ 1897, νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τοῦτον ἡ Τουρκία, ἀλλὰ προσέκρουσεν εἰς τὴν ἐπίμονον ἀντίστασιν τῶν Δυνάμεων, ἀν καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀποπείρᾳ κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ προποποίησίν τινα ὑπὲρ ἔσωτῆς. Οὕτως, ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Παρισίων τοῦ 1856 ἐγένετο πρότασις ἐκ μέρους τῆς

(¹) Reichsgesetzblatt 1891. S. 17. Martens-Stoerk Nouveau recueil des traités. 2e Serie T. XVII, P. 409. Noradoungian. Recueil d’actes intern. de l’empire Ottoman T. III P. 485.

(²) Τὰ κρατοῦντα ἐν ταύταις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὡς ἐκφεύγοντα τὰ ὅρια τοῦ παρόντος πονήματος ἔξετάζομεν γενικῶς παραπέμποντες ἐν τοῖς καθ’ Ἑκκλησιῶν εἰς τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

Πύλης πρὸς ἐντελὴ κατάργησιν τῆς Προξενικῆς δικαιαστικῆς δικαιοδοσίαςώς δημιουργούσης Κράτος ἐν Κράτει, καὶ ὡς μειούσης τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς. Ἡ πρότασις αὕτη ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμετασχόντων τοῦ συνεδρίου τῶν Παρισίων Κρατῶν ἀπὸ ἀπόψεως τῶν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἀρχῶν ὡς ὅρθη, καὶ ἔχριθη ὅτι εὔλογον ἦθελεν εἰσθαι ἐάν συνήρχετο εἰδικὴ συνδιάσκεψις πρὸς συζήτησιν τοῦ ζητήματος τούτου. Πλὴν μέχρι τοῦδε οὐ μόνον τοιαύτη συνδιάσκεψις δὲν συνεργοτήθη, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς εἰς τὰ μετέπειτα ἔτη μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ τῆς Τουρκίας συνομολογηθείσαις ἐμπορικαῖς συμβάσεσι ρητῶς ἀνεγράφη, καὶ δὴ ἐν ταῖς πλεισταις ἐν τῷ πρώτῳ ἀρθρῷ αὐτῶν, ὅτι δλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τὰ παραχωρηθέντα τοῖς Κράτεσι τούτοις διὰ τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν ἰσχύουσι καὶ διὰ τὸ μέλλον (¹).

Ἐν τοῖς κοινοῖς δὲ Πρωτοκόλλοις τῶν συμφωνιῶν, ἀτινα ὑπέγραψαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1873 καὶ ἐντεῦθεν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Κρατῶν καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας ἐπ' εὐχαρίστᾳ τοῦ παραχωρηθέντος τοῖς ξένοις δικαιώματος τοῦ κτᾶσθαι ἀκίνητα ἐν Τουρκίᾳ, (²) ἀναγράφονται ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ τὰ ἔξης : « Αἱ ἀνωτέρω συμφωνίαι θέλουσι μείνειν ἰσχύουσαι μέχρις ἀναθεωρήσεως τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν, ἀναθεωρήσεως ἐφ' ἣς ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἐπιφυλάσσεται νὰ προκαλέσῃ βραδύτερον συνεννόησίν τινα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν φίλων Δυνάμεων ». Καὶ ἡ μὲν συνεννόησις αὕτη δὲν ἐλαθεν εἰσέτι χώραν, ἡ δὲ μερικὴ ἀπόπειρα, ὡς ἐρρήθη ἥδη, ἡ γενομένη τῷ 1897 ἀμα τῇ λήξει τοῦ Ἐλληνοτουρκικοῦ πολέ-

(¹) Ἱδε συνθήκας Αύστριας 1862, Ἄγγλιας 1861, Γαλλίας 1861, Ἰταλίας 1861, Ἀμερικῆς 1862, Δανίας 1862, Ρωσίας 1862, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας 1862 κτλ. κτλ.

(²) Περὶ οὐ κατωτέρω εἰδικώτερον.

μου περὶ καταργήσεως προξενικῶν τινων προνομίων τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν μὴ ἐντελῶς, κατὰ τὸ πλεῖστον δύμας ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν Δυνάμεων.

Ἀναγκαῖαι μεταρρυθμίσεις ἐπῆλθον ἐν τούτοις ἐν τῇ Προξενικῇ δικαστικῇ δικαιοδοσίᾳ ἐπὶ τῶν ἀποσπασθεισῶν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους χωρῶν. Οὕτως ἡ Ρουμανία συγχρήψε κατὰ τὸ 1869 σύμβασιν μετὰ τῆς Ρωσίας, καθ' ἥν ἡ δευτέρα αὕτη παρητεῖτο τῆς ὑπὲρ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Προξένων της δικαστικῆς ἔξουσίας, κατ' ἔξαίρεσιν μόνον ἐπιτραπείσης τάυτης εἰς τὸν Ρώσον Πρόξενον ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν Ρωσικῶν πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν πλοίων⁽¹⁾. Γενικῶς δύμας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1878 καὶ ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς ἀναχηρύξεως τῆς Ρουμανίας εἰς βασιλείου ἐτέθη σιωπηρῶς ἐκτὸς ισχύος ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν ξένων Προξένων ἐν Ρουμανίᾳ, ἃν καὶ διὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Βερολινείου συνεδρίου ἔχοργηθη αὐτῇ τὸ δικαίωμα πρὸς σύναψιν συμβάσεων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ⁽²⁾. Οἱ ἐν Τουρκίᾳ δὲ Ρουμᾶνοι πρόξενοι δυνάμει τοῦ 50 ἄρθρου τῆς Βερολινείου συνθήκης ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἔξασκήσεως δικαστικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν προνομίων τῶν συναδέλφων αὐτῶν.

Διὰ τὴν Βουλγαρίαν δυνάμει τοῦ ὄγδου ἄρθρου τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου τοῦ 1878, ισχύει ἡ προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσία ὡς καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας προσομοιογήσεων, ἀπονεμηθέντα τοῖς ξένοις προνόμια⁽³⁾.

(¹) Lawrence T. IV. P. 199.

(²) Πρβλ. Rumänien v. G. Flaischlen im Leske und Löwenfeld : Die Rechtsverfolgung im Internationaler Verkehr. T. II. P. 192. Πρβλ. ἐν τούτοις καὶ L' affaire Zappa (Conflit Greco-Roumain) p. G. Streit, ίδια σελ. 56· καὶ Χρυσανθούλου Ἀλληλεθνές Δίκαιοιν σελ. 108, 341 καὶ ἐφ.

(³) Πρβλ. Bulgarien v. M. Schischmanov in der Rechtsverfolgung im Intern. Verkehr T. II. S. 314. Πρὸς δὲ Die Consulargerichtsbarkeit in Bulgarien v. R. Galeb. 'Ἐν τῇ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος συναφθείσῃ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Βουλγαρίας ἐμπορικῇ συμβάσει ἐτέθη ὅρος καθ' ὃν ἡ Αὐστρία.

Τὸ αὐτὸ ἀπεφασίσθη διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης καὶ διὰ τὴν Σερβίαν, πλὴν ἐν ἔτει 1880 παρητήθη ἡ Ἀγγλία τῆς ύπὲρ τῶν Προξένων της δικαστικῆς ἔξουσίας ἐν Σερβίᾳ, καὶ εἶτα ἡ Αύστρια ἐν ἔτει 1881, καὶ αἱ Γαλλία καὶ Γερμανία ἐν ἔτει 1883. Γενικῶς δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἐτέθη ἐκτὸς ισχύος ἡ Προξενικὴ δικαστικὴ ἔξουσία ἐν Σερβίᾳ ύπαγθέντων τῶν ξένων εἰς τὰ ἐγχώρια δικαστήρια. Οἱ Σέρβοι δὲ Πρόξενοι ἐν Τουρκίᾳ χαίρουσιν ἐν μέρει τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας⁽¹⁾.

Ἐν Μαυροβούνῳ ωσαύτως δὲν ἔξασκεται Προξενικὴ δικαστικὴ ἔξουσία⁽²⁾. Συμφώνως δὲ τῷ ἄρθρῳ τριακοστῷ πρώτων της συνθήκης τοῦ Βερολίνου δί υπήκοοι τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μαυροβούνου ταξιδεύοντες ἡ διαμένοντες ἐν τῷ Ὁθωμανικῷ Κράτει υπόκεινται εἰς τοὺς Ὁθωμανικοὺς νόμους καὶ δικαστήρια.

'Επίσης ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἐρεγοβίνῃ ἐπαυσεν ισχύουσα ἡ Προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1880, τεθείσης εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Αύστριας δικαιοσύνης⁽³⁾.

Διὰ διακοινώσεως τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐγνωστοποιηθῆ πρὸς τὰ διάφορα Κράτη ὅτι ἐπαυσεν ἡ ισχὺς τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς καὶ δικαιοδοσίας ἐν Κύπρῳ, ἐφαρμοζόμενης τῆς Ἀγγλικῆς δικαιοσύνης ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῆς νήσου ύπὸ τῆς Ἀγγλίας, δυνάμει τῆς μυστικῆς συνθήκης αὐτῆς μετὰ τῆς Τουρκίας ἐν ἔτει 1878⁽⁴⁾. Ἐξαιρετικῶς ἐπετράπη τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει ἡ διατήρησις αὐτόθι θρησκευτικοῦ δικαστηρίου.

Ἐν Τύνιδι ἐπαυσεν ἐπίσης ἡ Προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσίᾳ ἀπὸ τῆς διοργανώσεως αὐτόθι τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων,

θέλει παραιτηθῆ τῆς τῶν Προξένων αὐτῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας, ἀμα ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Πολιτεῖαι παραιτηθῶσι ταύτης.

(¹) Πρᾶλ. Serbien v. A. Georgewitsch in der Rechtsverfolgung im Intern. Verkehr T. II. S. 235.

(²) Πρᾶλ. Montenegro v. W. Loewenfeld in der Rechtsverfolgung im Intern. Verkehr T. II. S. 343.

(³) Πρᾶλ. Oesterreich v. R. Ganstein in der Rechtsverfolgung im Intern. Verkehr T. I. S. 415.

(⁴) Nouveau recueil . . . Samwer und Hopf T. III. P. 272.

δυνάμει τῆς συμβάσεως Γαλλίας καὶ Τύνιδος ἐν ἔτει 1881 (¹)

Ἐν Αἰγύπτῳ τέλος περιωρίσθη ἀπὸ τῆς διοργανώσεως τῶν μικτῶν δικαστηρίων ἐν ἔτει 1876 (²) διατηρηθεῖσα μόνον ἐν ταῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ὅμοεθνῶν διαφοραῖς, καὶ ταῖς ἀφορώσαις τὴν προσωπικὴν κατάστασιν, ὡς καὶ ἐν ταῖς ποινικαῖς ἐν γένει, ἐκτὸς ἐπὶ πταισμάτων καὶ εἰδικῶν τινων ἀδικημάτων. Πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ εἰδικῶν τινων περιπτώσεων. Ἀμφισβήτουμένης τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ μικτοῦ ἢ προξενικοῦ δικαστηρίου ἐν ποινικῇ ὑποθέσει ἀποφασίζει Διαιτητικὴ Ἐπιτροπὴ συγκριτουμένη ἐκ δύο δικαστῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ μικτοῦ δικαστηρίου καὶ ἐκ δύο Προξένων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Προξένου τῆς ἑθνικότητος τοῦ κατηγορούμένου. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν μικτῶν δικαστηρίων δὲν συμπράττει ἡ ἀρμοδία προξενικὴ ἀρχή, ἐνεργουμένων τούτων δυνάμει παραγγελίας τοῦ Προέδρου τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν δικαστηρίου, δύναται ἐν τούτοις αὕτη εἰδοποιουμένη νὰ παραστῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ὅμως διενεργουμένων πράξεων δικαιούται νὰ παρίσταται ἡ ἀρμοδία Προξενικὴ ἀρχὴ τοῦ κατηγορούμένου (³). Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1893 Ἐλληνικὸν Κακουργιοδικεῖον, εἰς δὲ ὑπήχθησαν αἱ ἀξιόποινοι πράξεις αἱ πραττόμεναι καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Ἐλλήνων, καὶ εἰς δὲ καθήκοντα δημοσίου κατηγόρου δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ αὐτόθι Ἐλλην Πρόξενος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ (⁴).

(¹) A. v. Bulmerincq im Holtzendorff's Handbuch Bd. III. S. 763. 'Ημ. ΑΡΛΕ'. Νόμος τῆς 20 Φεβρουαρίου 1884.

(²) Bulmerincq im Holtzendorff's Handbuch Bd. III. S. 756. 'Ημ. Νόμος ΦΟΗ'. 6 Ιανουαρίου 1876. κ.λ.π. "Ιδε καὶ ἀνακοίνωσιν Ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ 9 Ιανουαρίου 1875.

(³) Πρᾶλ. ἐν γένει Martens-Skerst. S. 600 G. Pelissié du Rausas Le Régime des Capitulations T. II. P. 271. A. Gavillot p. 19 Antonopoulos-Meyer S. 70. Π. Χρυσανθοπούλου Ἀλληλεθνές Δίκαιον σελ. 332. κτλ.

(⁴) Πρᾶλ. 'Ημ. Νόμον ΒΡΑΕ'. 23 Ιαν. 1893, καὶ εἰσηγ. ἔκθεσιν αὐτοῦ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΠΡΟΞΕΝΙΚΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

ΕΝ ΤΗ¹ ΠΡΑΞΕΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

•Εκουσία καὶ ἀναγκαστικὴ δικαιοδοσία

Ἐκ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἐκτεθέντων ἐμφαίνεται δτὶ ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου, ώς ἔχει σήμερον, ἀπόρροια οὖσα παναρχαίων ἐθίμων ἀδιαλείπτως ἐφαρμοζομένων καὶ ἐπὶ σειρὰν μακρὰν ἐτῶν ἀεννάως ἐπικυρουμένων, ἐρείπεται ἐπὶ τῶν διαφόρων καὶ ἀλλεπαλλήλων συνθηκῶν ὃς τὰ διάφορα Κράτη μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αύτοκρατορίας συνωμολόγησαν. Ἡ ἐν ἔτει 1740 συναφθεῖσα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πύλης συνθήκη, θεωρουμένη ως ἡ σπουδαιοτάτη πασῶν, ώς καθορίσασα λεπτομερῶς τὰ δικαιώματα ἐν γένει τῶν Προξένων ἐλαμβάνετο πάντοτε ως ὑπόδειγμα, καθὰ ἐρρήθη ἥδη, (¹) πρὸς σύναψιν τῶν μεταγενεστέρων μετὰ τῆς Τουρκίας συμβάσεων τῶν διαφόρων Κρατῶν. Τούτου ἔνεκεν, καὶ διὰ τῆς ἀνελλιποῦς ἐπαναλήψεως τῆς ῥήτρας τοῦ «μᾶλλον εὐνοούμενου Ἐθνους» ἐν ταῖς νεωτέραις συνθήκαις, ἐδημιουργήθη ὁμοιόμορφον δίκαιον διὰ πάντας σχεδὸν τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ἀλλοδαποὺς, καὶ τὰ διάφορα Κράτη συνεπέιται τοῦ καὶ ἐν ταῖς συνθήκαις ῥητῶς ἀναγεγραμμένου δικαιώματος τούτου τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξένων

(¹) Ἰδε ἀνωτέρω σελ. 53.

των, ἐθέσπισαν ἐν ταῖς ἐσωτερικαῖς νομοθεσίαις αὐτῶν⁽¹⁾ τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ Αὐτοχρατορίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον.

Οὕτως θέλομεν ἐρευνήσει γενικῶς τὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξένων ἐν ταῖς ἀστικαῖς καὶ ποινικαῖς διαφοραῖς τῶν ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ αὐτοχρατορίᾳ ὑπηκόων αὐτῶν, τριχῶς δὲ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ἵνα εἰπὲ τῶν τοιούτων σχέσεων τῶν ὅμοεθνῶν των α') πρὸς ἄλλήλους, β') πρὸς ἑτεροεθνεῖς, γ') πρὸς ίθαγενεῖς. Πρὶν δὲ ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ίδιαν ἔξετασιν ἐνδὲ ἔκάστου τῶν θεμάτων τούτων, ἐπάναγκες τυγχάνει νὰ καθορίσωμεν τὰ τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑποδιαιρέσεως αὐτῆς εἰς ἔκουσίαν καὶ ἀναγκαστικήν, ὡς καὶ ἐν γένει τὰ κατὰ τὸν ὄργανον αὐτῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰ διάφορα Κράτη.

Εὔνόητον τυγχάνει δὲ αἱ διάφοροι πολιτεῖαι συνεπία τοῦ εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ἀντιπροσώπους αὐτῶν χορηγηθέντος δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας, κατὰ καθῆκον πλέον καὶ χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ὥφειλον νὰ μεριμνήσωσιν διὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν νομοθεσίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃ ηθελε λαμβάνει χώραν ἢ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης παρ' αὐτῶν, καθόσον ἐλλως οἱ ἐν Τουρκίᾳ Πρόξενοι θὰ ἐκέκτηντο ἀπεριόριστον καὶ ἀνεξέλεγκτον δύναται τις εἰπεῖν δικαστικὴν ἔξου-

(1). Ἡ Γαλλία λ.χ. διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 28 Ἰουνίου 1778 τροποποιηθέντος ἐν μέρει διὰ τῶν νόμων τοῦ 1833 καὶ 1836. Ἡ Γερμανία διὰ τοῦ νόμου τῆς 8 Νοεμβρίου 1867 τροποποιηθέντος διὰ τοῦ νόμου τῆς 10 Ἰουλίου 1879. (Πρβλ. καὶ ὑπουργικὰς ἐγκυρώσιμος τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1879 καὶ 27 Νοεμβρίου 1891). Ἡ Ἰταλία διὰ τοῦ νόμου τῆς 20 Ἰανουαρίου 1866. Ἡ Αὐστρουγγαρία διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 29 Ἰανουαρίου 1855 συμπλήρωθέντος διὰ τοῦ νεωτέρου τῆς 30 Ἰουλίου 1897. Ἡ Ἀγγλία διὰ τῶν διαταράτων τοῦ 1843, 1844, 1863, 1864, 1873 καὶ δὲ ἀλλεπαλλήλων μεταγενεστέρων τοιούτων. Τὸ Βέλγιον διὰ τοῦ νόμου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1851. Ἡ Ἑλλάς διὰ τοῦ νόμου ΧΝΔ τοῦ 1877 τροποποιηθέντος ὑπὸ τῶν νεωτέρων νόμων ΑΣΓΓ', ΑΦΔΔ', ΑΡΟΕ' καὶ ΒΨΗ' κ.λ.π.

σταν, δπερ βεβαίως ἐνδεχόμενον εἴτε ἔξι ἀγνοίας εἴτε ἔξι αὐθαιρεσίας ἐν δεδομένῃ τινι στιγμῇ νὰ προεκάλη ἀφοριμὰς διχονοιῶν καὶ ἐρίδων.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δύο ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τοῦ Κόλμερτ, ἐλήφθη τὸ πρῶτον πρόνοια κατὰ τὸ 1669⁽¹⁾ περὶ διαρρυθμίσεως τῶν καθηκόντων τῶν Προξένων ὡς δικαστῶν, καὶ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ Προξενικῶν δικαστηρίων ἐν Ἀνατολῇ διὰ τοῦ περιφήμου περὶ τῶν Ναυτικῶν Διατάγματος τοῦ 1681, δπερ καίτοι ἀναφερόμενον κυρίως εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν ἐρύθμισε κατὰ τοιοῦτον τρόπον καὶ τὰ τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας⁽²⁾, ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ πασῶν τῶν ἄλλων μεταγενεστέρων νομοθεσιῶν.

· **Ἐκουσία δικαιοδοσία.**—Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ νομοθεσίᾳ τῶν διαφόρων Κρατῶν ἀναγράφονται αἱ διατάξεις περὶ τῶν θεμάτων τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας τῶν Προξένων, πλὴν τοιαῦται καὶ ἐκ τῶν διεθνῶν συνθηκῶν ποικίλαι ἀπορρέουσιν. Ἐν Τουρκίᾳ ὡς ἐκ τῆς ἐτεροδικίας τῶν ξένων, καὶ τῆς ἀνεγνώρισμένης ὑπὸ τῶν συνθηκῶν δικαστικῆς ἐκουσίας τῶν Προξένων αὕτη τυγχάνει πολὺ εὐρυτέρα συνισταμένη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Προξένου ἐκτέλεσιν πολλαπλῶν πράξεων.

Τοιουτοτρόπως οὗτος ἔχει τὰ καθήκοντα τῶν προέδρων τῶν πρωτοβαθμίων δικαστηρίων, τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ εἰρηνοδίκου, κηρύσσων λ.χ. ἐκτελεστὰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἄλλοδαπῶν δικαστηρίων καὶ τὰς διαιτητικάς⁽³⁾, συγκαλῶν καὶ προϊστάμενος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου διὰ τὰς συναφεῖς αὐτῷ πράξεις κτλ. Ἐκτελεῖ τέλος συμβολαιογραφικὰ, ληξιαρχικὰ καὶ διοικητικὰ καθήκοντα, περὶ ὃν αἱ ἐσωτερικαὶ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων Πο-

(1) Πρβλ. De Glencq et de Vallat Guide pr. des Consulats T. I. p. 2.

(2) Πρβλ. Ordonnance sur la marine (Αύγουστος 1861) Tit. 9. Des Consuls de la nation Francaise dans les pays étrangers Art. 12 et suiv.

(3) Πρβλ. Feraud Giraud T. II. p. 307.

λιτειών προνοοῦσιν, καθορίζουσαι τὰς εἰδικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐκάστοτε ἐνέργειαν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν νομοθεσιῶν ἡ Ἰταλικὴ⁽¹⁾ ἀναγράφει σαφέστερον πάσης ἀλλης,⁽²⁾ τὰ τῆς ἔκουσίας δικαιοδοσίας τῶν Προξενικῶν αὐτῆς ἀρχῶν καθορίζουσα γενικῶς ὅτι οἱ μὲν Πρόξενοι ἔχουσι τὰ δικαιώματα τῶν Προέδρων τῶν δικαστηρίων τῆς ἡμεδαπῆς, τὰ δὲ Προξενικὰ δικαστήρια τὰ τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολιτικῶν δικαστηρίων, μὲ τὴν ἔξαίρεσιν ὅτι εἰς τὰ ἐστατερικὰ δικαστήρια ἐναπόκειται πάντοτε ἡ δικαιοδοσία τῶν υἱοθεσιῶν καὶ νομοποιήσεων, καὶ τῶν διαφόρων πράξεων τῶν ἐπὶ τῶν ἔξι ἀκινήτων ἐν τῇ γύρῳ διαφορῶν⁽³⁾.

Ἡ ἡμετέρα Προξενικὴ νομοθεσία καθορίζει τὰ καθήκοντα τῆς δικαιοδοσίας ἐν γένει τῶν Προξένων ὡς ἔξης:

α'.) Εἰς κυρίως προξενικά.⁽⁴⁾ ταῦτα συνίστανται εἰς τὴν ἐν γένει προστασίαν τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων, εἰς τὴν ἐποπτείαν τῆς τηρήσεως τῶν ὅρων τῶν διαφόρων συμβάσεων, εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν πρὸς τὰς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἀρχάς πάσης χρησίμου πληροφορίας ἀφορώσης τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν δημοσίαν ὑγείαν κ.λ.π. καὶ περὶ ὧν ἀπαξ τοῦ ἔτους ὑποδάλλουσιν ἐκθέσεις δημοσιευομένας εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

β'.) Εἰς ληξιαρχικά⁽⁵⁾. Εἰς τοὺς Προξένους ἐπιτρέπεται ἡ ἐκπλήρωσις πάσης ληξιαρχικῆς πράξεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλ-

(¹) "Ὀρ. Ἰταλικοῦ Προξενικοῦ Νόμου τοῦ 1866 Ἀρθρ. 64, 157. Προσέτει. Feraud-Giraud T. II. p. 263.

(²) Πρόβλ. De Clercq et de Vallat Guide pratique des Consulats T. II. p. 403. Ἀρθρ. 43 καὶ ἐφ. Γερμανικοῦ Προξενικοῦ Νόμου τοῦ 1879. Ἀρθρ. 33 καὶ ἐφ. Αύστριας γεγγεικοῦ Αὐτοκρ. Διατάγματος τοῦ 1855, Ἀρθρ. 206-239 Ἀγγλικοῦ Διατάγματος τοῦ 1873 κ. τ. λ.

(³) Ἀρθρ. 159 τοῦ Ἰταλικοῦ Προξενικοῦ Νόμου.

(⁴) Πρόβλ. καὶ Ἀρθρ. 117 ἡμ. ΧΝΤ' Νόμου.

(⁵) Πρόβλ. Ἀρθρ. 119 ἡμ. ΧΝΤ' Νόμου.

λήνων, συμφώνως καὶ ταῖς διατάξεσι τοῦ Ἀστικοῦ Νόμου⁽¹⁾). Οἱ υπῆκοοι Ἐλληνες ἐν τούτοις δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ συντάττωσιν τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις ἐνώπιον μόνον τῶν Ἐλλήνων Προξένων, καθόσον καὶ αἱ ἐνώπιον τῶν ἐγχωρίων ληξιαρχῶν συντασσόμεναι πράξεις ἔχουσι κῦρος καὶ ἀποδεικτικὴν ἴσχυν ἐν Ἐλλάδι ἐὰν συνετάχθησαν κατὰ τοὺς ἐν τῷ τόπῳ εἰθισμένους τύπους⁽²⁾.

γ'.) Εἰς συμβολαιογραφικά⁽³⁾. Η σύνταξις συμβολαιογραφικῶν πράξεων εἶναι ώσαύτως ἀνατεθειμένη τοῖς Προξένοις, οἵτινες ἐν γένει ἔχουσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν συμβολαιογράφων, συντάσσοντες καὶ δεχόμενοι πᾶν ἔγγραφον ὅριζόμενον ὑπὸ τῶν νόμων, τῶν ἐθίμων, καὶ τῶν συνθηκῶν⁽⁴⁾. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ αὐτῶν συντασσόμενα συμβόλαια ῥυθμίζονται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων⁽⁵⁾, αἱ δὲ διαθῆκαι ὑπὸ τῶν τοῦ Ψηφίσματος τῶν Διαθηκῶν τῆς 11 Φεβρουαρίου τοῦ 1830. Κατ' αὐτὸν⁽⁶⁾, οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐν γένει Ἐλληνες δύνανται νὰ συντάπτωσιν τὰς διαθῆκας των καὶ ἐνώπιον τῶν ἐγχωρίων συμβολαιογράφων καὶ συμφώνως τοῖς ἐν τῷ τόπῳ εἰθισμένοις τύποις, καθόσον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ τε Ἰδιωτικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου καὶ τῆς ἡμετέρας Πολιτικῆς Δικονομίας⁽⁷⁾, δι τύπος τοῦ ἐγγράφου κανονίζεται κατὰ τοὺς ἴσχυοντας ἐν φ τόπῳ καὶ χρόνῳ συνετάχθη νόμους.

δ') Εἰς ναυαγιαιρεσιακά⁽⁸⁾. Ήτοι οἱ Πρόξενοι ἐπιχειροῦσι τὴν

(1) Ἀρθρ. 58 Ἀστικοῦ Νόμου.

(2) Ἀρθρ. 60 Ἀστικοῦ Νόμου.

(3) Ἀρθρ. 119 ΧΝΤ' Νόμου. Πρόλ. προσέτι ἄρθρ. 12 τῆς ἐπὶ τῆς Ἐλληνοτουρκικῆς διαφορᾶς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Κων)πόλει πρεσβευτῶν τῶν Μ. Δυνάμεων.

(4) Ἀρθρ. 119 ΧΝΤ' Νόμου.

(5) Ἀρθρ. 172 καὶ ἐπ. Ὀργανισμοῦ Δικαστηρίων.

(6) Ἀρθρ. 61 Ψηφ. Διαθηκῶν.

(7) Ἀρθρ. 386 Πολιτικῆς Δικονομίας. Πρόλ. καὶ ἄρθρ. 12 Διαιτητικῆς ἀποφάσεως § 3

(8) Ἀρθρ. 119 ΧΝΤ' Νόμου § β'. Πρόλ. καὶ ἄρθρ. 7 Ἐλληνοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1855.

ναυαγιαίρεσιν τῶν ναυαγούντων ἐλληνικῶν πλοίων συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ περὶ ναυαγίων καὶ ναυαγιαιρέσεων νόμου τῆς 18 Σεπτεμβρίου τοῦ 1856, καὶ ἐφ' ὅσον αἱ συνθῆκαι ἡ ἡ ἐγχώριος νομοθεσία δὲν ἀντίκεινται εἰς τοῦτο. Τὴν ναυαγιαιρεσιακὴν ἐπιτροπὴν συγχροτοῦσιν ἐν Τουρκίᾳ ὁ προϊστάμενος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, δύο ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων 'Ἐλλήνων παρ' αὐτοῦ ἐκλεγόμενοι, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων καὶ ἀλλοδαποῖ, καὶ ὁ Λιμενάρχης ὃπου ὑπάρχει τοιοῦτος⁽⁴⁾.

ε') Εἰς διοικητικά⁽⁵⁾. Ἐν Τουρκίᾳ οἱ Πρόξενοι ἀσκοῦσι ἐπὶ τῶν ὄμοιεθνῶν αὐτῶν πᾶσαν ἐνέργειαν τῆς διοικήσεως ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτῆς. Ἐκτελοῦσι ἀπογραφὰς τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των 'Ἐλλήνων, οἵτινες ὑποχρεοῦνται ἀλλως τε εἰς ἐγγραφὴν ἐν τῷ τηρουμένῳ ἐν τῷ Προξενείῳ μητρώῳ⁽⁶⁾ ἐντὸς ἐξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἀρίζεως των. Εἰς τοὺς παραλείποντας ταύτην δύναται ὁ Πρόξενος διοικητικῶς καὶ ἀνευ διαδικασίας τιὸς νὰ ἐπιβαλλῃ πρόστιμον μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν. Τὸ σοβαρὸν τῆς διατάξεως ταύτης δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Προξενικὴ 'Αρχὴ πρέπει νὰ γνωρίζῃ τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς διαμένοντας, καθόσον πλὴν τῶν ἀλλων λόγων, καὶ πᾶν δικόγραφον δι'. 'Ἐλληνας ὑπήκοον διαβιβάζεται εἰς τὴν Προξενικήν του ἀρχήν, ἥτις ὑποχρεοῦται ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραλαβῆς νὰ κοινωποιήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης ἡ ἐπίδοσις θεωρεῖται ὡς γενομένη αὐτῷ⁽⁷⁾ Προσέτι οἱ Πρόξενοι ὡς διοικητικὰ ὅργανα ἐκδίδουσιν, ἐπιθεωροῦσιν καὶ ἐπικυροῦσι διαβατῆρια, ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ὑγειονομικὰ πιστοποιήσεις⁽⁸⁾ κ.τ.λ:

(4) Οὕτως, κατὰ περάδος τον συλλογισμὸν, καλεῖται ὁ προϊστάμενος τοῦ νυκτιλιακοῦ τιμῆματος τῶν Προξενείων. "Οπου δὲν ὑπάρχει εἰδίκως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διορισμένος τοιοῦτος, ἐκπληρεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ προϊστάμενος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς.

(5) Ἀρθρ. 117 § 6' καὶ γ' 118, 119 § γ' καὶ ε' καὶ 200 ΧΝΣ Νόμου.

(6) Ἀρθρ. 117 § 6' ΧΝΣ Νόμου Παρθ. ἀπόφασιν 'Εφετείου Αθηνῶν ύπ' ἀριθ. 1435 (1895).

(7) Περὶ τούτους κατωτέρω εἰδικῶτερον.

(8) Ἀρθρ. 119 § γ'. δ'. ε'. ΧΝΣ' Νόμου.

ς'.) Εἰς ἀστυνομικὰ⁽⁴⁾. Συμφώνως καὶ ταῖς διαιτάξεις τῆς Ἐλληνοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1855⁽⁵⁾ οἱ Ἐλληνες Πρόξενοι ἐν Τουρκίᾳ ἔχουσι δικαίωμα ἐπιτηρήσεως ἐπὶ τῶν διμοιεθνῶν αὐτῶν. Δικαιούνται δέθεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἀστυνομικῶν διαιτάξεων,⁽⁶⁾ ὃν ἡ παράδασις τιμωρεῖται ὡς πταίσμα ὡς καὶ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ⁽⁷⁾. Ὑποχρεούνται πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν καὶ σύλληψιν τῶν κληρωτῶν στρατευσίμων, ἐπιστράτων κ.τ.λ.

ζ'.) Εἰς γενικά τινα καθήκοντα, ὡς ἡ ἐπικύρωσις ἐγγράφων ἔκδοθέντων ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν⁽⁸⁾, ἡ ἔκδοσις πιστοποιητικῶν ταύτοτητος, ἡ παραλαβὴ καὶ φύλαξις ἔκουσίων ἡ ἀναγκαστικῶν παραχαταθηκῶν⁽⁹⁾ κ.τ.λ. καὶ τέλος

η'.) Εἰς δικαστικὰ καθήκοντα, ἀτινα ὑποδιαιρούνται εἰς τὰ τῆς ἔκουσίας δικαιοδοσίας καὶ τὰ τῆς ἀναγκαστικῆς. Εἰς τὴν ἔκουσίαν τὴν καὶ χαριστικὴν δικαιοδοσίαν (jurisdiction gracieuse) καλούμενην ἀνάγει δὴ. Νόμος τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Προξένου πρὸς τὸ ἀνεκκλήτως δικᾶσαι τὰς μεταξὺ πλοιοάρχων καὶ ναυτῶν διαφορὰς καὶ τὰς περὶ ὁφειλομένων τοῖς ναύταις μισθῶν⁽¹⁰⁾, πρὸς δὲ τὴν διὰ διαιτησίας λύσιν τῶν διαφορῶν τῶν Ἐλλήνων μεταξύ των, δσάκις οἱ διαφερόμενοι ἥθελον εἰς αὐτοὺς τὴν τοιαύτην λύσιν ἀναθέσει⁽¹¹⁾, τὴν συναινέσει τῶν διαδίκων διεξαγωγὴν ἀποδείξεων καὶ δρκοδοσίας⁽¹²⁾, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπονται αὗται ὑπὸ τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἐγχωρίου νομοθεσίας, τὴν ἐνέργειαν τῶν συντηρητικῶν

(1) "Ἄρθρ. 117 § γ'.

(2) "Ἄρθρ. 24 Ἐλληνοτουρκικῆς συνθήκης 27 Μαΐου 1855.

(3) "Ἄρθρ. 187 ΧΝΣ' Νόμου.

(4) "Ἄρθρ. 697 Ποινικοῦ Νόμου.

(5) "Ἄρθρ. 114 § ζ'. ΧΝΣ' Νόμου.

(6) "Ἄρθρ. 119 § γ'. καὶ 229 ΧΝΣ' Νόμου.

(7) "Ἄρθρ. 122 τοῦ ΧΝΣ' Νόμου.

(8) "Ἄρθρ. 121. ΧΝΣ Νόμου.

(9) "Ἄρθρ. 125. ΧΝΣ Νόμου.

μέτρων ἐν περιπτώσει ἀφανείας, ἀποβιώσεως, η προφυλακίσεως
"Ελληνος⁽¹⁾" καὶ τέλος τὸν διορισμὸν προσωρινῶν κηδεμόνων
σχολαζουσῶν περιουσιῶν ἐν ἀπολύτῳ καὶ κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ,
καὶ ἐν περιπτώσει παραιτήσεως τῶν χληρονόμων⁽²⁾.

Τὰ ύπὸ τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν ἐν ταῖς ἀνωτέρω περιπτώσεσι
συντασσόμενα ἔγγραφα διὰ τὸ κύρος αὐτῶν δέον νὰ περιβληθῶ-
σιν τοὺς ὑπὸ τῶν νόμων διαγραφομένους τύπους, ἐὰν ὅμως τὸ
τοιοῦτον ἐξ οἰωνδήποτε λόγων καθίσταται ἀδύνατον, πρέπει νὰ
γίνεται ἡρή τῇ μνείᾳ τούτου ἐν τῷ ἔγγραφῳ κατὰ τὴν διάταξιν
τοῦ ἀρθρου 120 τοῦ Προξενικοῦ Νόμου.

Αναγκαστικὴ δικαστικότητα. Εἰς τὴν τοιαύτην δικαιοδο-

(¹) "Ἀρθ. 119 ΧΝΤ' Νόμου. § 2'. Πρᾶλ. De Clercq et de Vallat Guide pratique des Consulats T. II. P. 355 καὶ ἐφ. Κατὰ τὰ ἀρθρα 14 καὶ 18 τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως αἱ ἀποσκευαὶ καὶ αἱ ἀξίαι αἱ ἀνήκουσαι εἰς ὑπηκόους "Ελληνας ναύτας καὶ ἐπιβάτας ἀποβιώσαντας ἐπὶ πλοίου τοῦ ἐπέρου Κράτους ἀποστέλλονται εἰς τὸν ἀρμόδιον Πρόξενον ἵνα παραδοθῶσιν ὅπου δεῖ. 'Ἐν περιπτώσει θυνάτου ὑπηκόου "Ελληνος ἐν Τουρκίᾳ ἢ ἀρμοδίᾳ προξενικὴ ἀρχὴ λαμβάνει κατοχὴν τῆς κληρονομίας πρὸς μεταβίθησιν εἰς τοὺς κληρονόμους. 'Ελλειπούσης Προξενικῆς ἀρχῆς ὁ ἀρμόδιος δικαστὴς τοῦ τόπου ὑπογρεοῦται νὰ διαβιβασθῇ τὴν ἀπογραφὴν καὶ τὸ προϊὸν τῆς κληρονομίας εἰς τὴν πλησιεστέραν Έλληνικὴν Προξενικὴν ἀρχὴν ἃνευ ἀπαιτήσεώς τινος. 'Η ἐπὶ ἀκινήτων κληρονομία διεπιτηται ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου ἔνθα κείνται ταῦτα. Επὶ κληρονομίας κινητῶν ἐν γένει, αἱ ἀπαιτήσεις αἱ ἀφορῶσαι διεκδίκησιν κληρονομίας ἡ κληροδοτήματος δικάζωνται ὑπὸ τῶν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς χώρας εἰς ἣν ἀνήκειν ὁ θανὼν καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς. Πρᾶλ. καὶ ἀρθρ. 26 'Ελληνοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1855. Πρὸς δὲ ἀποφ. 'Εερετ. 'Αθηνῶν ὑπ' ἀρ. 391 (1891) καὶ 1138 (1892).

(²) Τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὁ Πρόξενος δημόσιον ὑπάλληλον εἴτε ἔμπισθον εἴτε ἄμπισθον. 'Εξαιρετικῶς καὶ πρὸς ἔξασφάλισιν γενικωτέρων συμφερόντων μόνον ἐπιτρέπεται νὰ διορίσῃ τοιοῦτον, πλὴν φέροντα βαθμὸν τούλαχιστον ὑπουργικοῦ γραμματέως β'. τάξεως. Πρᾶλ. καὶ ἑγκύκλιον ὑπουργίου 'Εξωτερικῶν ὑπ' ἀριθ. 438]125 12ης Ιανουαρίου 1900.

'Ἐν ἑτέρᾳ ἐγκυρλίψι οὐτ. 10334]2007 τὸ ὑπουργεῖον τῶν 'Εξωτερικῶν, ἀναγράφει διτὶ ἥν καὶ δὲν ἀναφέρεται ἡρητῶς ἐν τῷ νόμῳ ἐν τῶν κυριωτέρων κυριακόντων τῶν προσταμένων τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν εἶνε καὶ τὸ συμβιβάζειν ἔξωθικως τοὺς διαφερομένους ἃνευ οἰκισθήποτε προσφυγῆς

σίαν τοῦ Προξένου ἀνάγει ὁ ἡμ. Νόμος τὴν ἐκδίκασιν πάσης διαφορᾶς τῶν ἐν Τουρκίᾳ, καὶ ταῖς μὴ χριστιανικαῖς χώραις ἐν γένει, διαμενόντων μονίμως Ἑλλήνων μεταξύ των, καὶ τὰς μεταξύ αὐτῶν καὶ ὑπηκόων ξένων Κρατῶν, ἐὰν δικαῖος οἱ "Ἐλληνες εἰσὶν ἔναγόμενοι συμφώνως τῷ δικονομικῷ ἀξιώματι «Actor sequitur forum rei». Τὸ αὐτὸ ἀκολουθοῦσιν ἀπασαὶ σχεδὸν αἱ Νομοθεσίαι τῶν διαφόρων Κρατῶν προνοήσασαι περὶ τῆς ἴδρυσεως ἐν Τουρκίᾳ τῶν Προξενικῶν καλουμένων δικαστηρίων πρὸς εὐχερεστέραν διεξαγωγὴν τῆς δικαιοδοσίας ταύτης τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν αὐτῶν.

Περὶ τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων

Πρὸς καλλιτέραν διθεν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὑπηκόων αὐτῶν, ἵδρυσαν αἱ διάφοροι πολιτεῖαι τὰ Προξενικὰ δικαστήρια θεωρούμενα ὡς πρώτου βαθμοῦ τοιαῦτα, καὶ συγχροτούμενα συνήθως ἐκ τριῶν μελῶν, ἐκ τοῦ Προξένου ὡς προέδρου, καὶ δύο παρέδρων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν διμοεθνῶν ἕκαστης παροικίας, η̄ ἐν ἐλλείψει τοιούτων καὶ ἐξ ἀλλοδαπῶν κατά τινας νομοθεσίας⁽¹⁾, χρέη γραμματέως ἐκπληροῦντος τοῦ Γραμματέως τοῦ Προξενείου η̄ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ. Τὰ δικαστήρια ταῦτα ὑπάγονται συνήθως εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Κράτους Ἐφετείου καὶ Ἀκυρωτικοῦ. Ἡ Ἀγγλία⁽²⁾, η̄ Αὐστρία⁽³⁾ καὶ η̄ Ολλανδία⁽⁴⁾ ἵδρυσαν ἐν τούτοις καὶ Ἐφετεῖα ἐν Τουρκίᾳ.

Τρία συστήματα δύναται τις νὰ διακρίνῃ ἐν τῷ ὄργανισμῷ

εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἐν περιπτώσει ἔτι ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου εἴτε λόγῳ ὅλης, εἴτε λόγῳ προσώπου. Πρβλ. καὶ De Glercq et de Vallat Guide pratique des Goulets T. II. p. 353 καὶ 374.

(¹) Κατὰ τὴν Γαλλικὴν Αὔστριακὴν Ἰταλικὴν κ.τ.λ.

(²) Ἀγγλικὸν Διάταγμα τῆς 12 Δεκεμβρίου 1873.

(³) Αὐστροουγγρικὸν Διάταγμα τῆς 30 Ιουλίου 1897.

(⁴) Ολλανδικὸς Προξενικὸς Νόμος τῆς 25 Ιουλίου 1872.

τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιαίδοσίας τῶν διαφόρων Κρατῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ⁽¹⁾. α'.) Τὸ Γαλλικὸν, καθ' ὃ διπλέον μόνος μὲν δικαζεῖ περὶ ἀστικῶν ὑποθέσεων μικρᾶς ἀξίας ως καὶ περὶ πταισμάτων, μετὰ παρέδρων δὲ συγκροτεῖ τὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἄτινα δικάζουσι περὶ πάσης διαφορᾶς ως καὶ περὶ πλημμελημάτων ως πρώτου βαθμοῦ δικαστήρια ως δευτέρου δὲ βαθμοῦ ἐπὶ τῶν τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεων, καὶ ἐπὶ τῶν κακουργημάτων ἐφ' ὃν διπλέον δικαίου ἔκτελεῖ γρένι ἀνακριτοῦ δικάζουσι τὰ τῆς μητροπόλεως δικαστήρια. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀκολουθοῦσι πλὴν τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἑλλὰς κ.τ.λ. β').) Τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα καθ' ὃ ως πρώτου βαθμοῦ δικαζεῖ πᾶσαν διαφορὰν τὸ Προξενικὸν δικαστήριον συγκροτούμενον ἐκ τοῦ Προξένου ως προέδρου καὶ ἐκ παρέδρων, ως δευτερου δὲ βαθμοῦ. ἀνεκκλήτως τὸ ἴδρυθὲν ἐν Ἀνατολῇ ἀνώτερον εἰδικὸν δικαστήριον (Her Britannic's Majesty's Supreme Consular Court for the Dominions of the Sublime Ottoman Porte). καὶ γ') Τὸ Ρωσικὸν καθ' διπλέον μὲν δικαστήρια δικάζουσιν ως πρώτου βαθμοῦ, Πρεσβευτικὰ δὲ τοιαῦτα ως δευτέρου βαθμοῦ.

Τὸ δευτερον σύστημα ὅπερ διπλέον Martens ὀνομάζει Ἀγγλικὸν δύναται σήμερον ὥρθότερον Αὐστριακὸν νὰ κληθῇ, καθόσον κατὰ τὴν Αὐστριακὴν νομοθεσίαν⁽²⁾ κατὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 λειτουργοῦντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνωτέρου Αὐστροουγγρικοῦ δικαστηρίου (Kaiserlich Königliches Oesterreichisches und Königlich Ungariches Consular Obergericht), οὐδὲν ἀπολύτως γωρεῖ ἔνδικον μέσον, ἐνῷ κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν νομοθεσίαν⁽³⁾ ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ἐπιδίκου ἀντικειμένου εἴνε ἵση, ἡ ὑπερβαίνει τὰς πεντακοσίας λίρας στερλίνας ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὸ ἀκυρωτικόν.

(1) Martens-Bergbom Volkerrecht Bd. II. S. 93.

(2) Πρβλ. Διάταγμα 30 Ιουλίου 1897.

(3) Πρβλ. Διάταγμα τῆς 12 Δεκεμβρίου τοῦ 1873.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν (⁴) δὲ Πρόξενος μετὰ δύο παρέδρων, ἐκ λεγομένων ἐκ τῶν διμογενῶν τῆς παροικίας, καὶ μετὰ τοῦ γραμματέως συγχροτεῖ τὸ Προξενικὸν δικαστήριον. Μὴ ύπαρχόντων διμογενῶν, δικάζει δὲ Πρόξενος μόνος ύποχρεούμενος δημως νὰ ἀναφέρῃ ῥῆτως ἐν τῇ ἀποφάσει τοὺς λόγους δι' οὓς ἔδικασε μόνος. Ήσίς Εἰσαγγελέως δὲν ύφίσταται. Προξενικὸν δικαστήριον δύναται νὰ συγχροτεῖται ἐν ἐν ἐκάστη Προξενικῇ ἔδρᾳ δι' ὅλην τὴν Προξενικὴν περιφέρειαν.

Ἡ Ἰταλική, (⁵) Βελγική (⁶) καὶ ἡ Αὐστριακή (⁷) νομοθεσία ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον τὴν Γαλλικήν ἐν τῷ θέματι τούτῳ μὲ τὴν διαφορὰν διτὶ μὴ ύπαρχοντων διμογενῶν παρέδρων διὰ τὴν συγχρότησιν τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου, δὲ Πρόξενος δύναται νὰ προσλάβῃ ἀλλοδαπούς. Ἐν Κων)πόλει λειτουργεῖ ἀπὸ δεκαετίας τὸ ἀνωτέρω μνημονεύθεν Αὔστροσυγγρικὸν προξενικὸν δικαστήριον οὕτινος δὲ πρόεδρος Αὐστριακὸς ὁν καὶ τὰ μέλη κατὰ τὸ ἥμισυ Αὐστριακοὶ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ Οὐγγροὶ διορίζονται ἀπ' εὐθείας ύπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν (⁸) δύναται δὲ Πρόξενος μὴ ύπαρχόντων διμοεθνῶν του νὰ δικάζῃ μόνος, προχειμένου δημως περὶ γαμικῶν διαφορῶν καὶ ἐπιτροπείας ἀνηλίκων εἰς ὁρισμένας τινας περιπτώσεις ύποχρεοῦται νὰ δρίσῃ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Εἰσαγγελέως ἕνα τῶν δικηγόρων (⁹) ἀλλως ἔχει αὐτοδουλίαν ἐν τούτῳ.

Κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν νομοθεσίαν (¹⁰) ύφίσταται ἐν Κωνσταντι-

(⁴) "Αρθρ. 6 τοῦ διατάγματος τοῦ 1778. Πρβλ; De Clercq et de Vallat T. II. p. 406.

(⁵) Προξενικὸς Ἰταλικὸς Νόμος τοῦ 1866 ἄρθρ. 69 καὶ ἐφ.

(⁶) Προξενικὸς Βελγικὸς Νόμος τοῦ 1851 ἄρθρ. 28 καὶ ἐφ.

(⁷) Διάταγμα τῆς 31 Μαρτίου τοῦ 1855.

(⁸) Νόμος περὶ τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῆς 10 Ιουλίου 1879 § 12 καὶ ἐφ.

(⁹) 17 § Προξενικοῦ Γερμανικοῦ Νόμου.

(¹⁰) Διατάγματα τῆς 12 Δεκεμβρίου 1873 καὶ 8 Μαρτίου 1895. Καὶ ἐν

νουπόλει τὸ ἀνώτατον διαρκὲς Προξενικὸν δικαστήριον⁽¹⁾ ἐν ταῖς ἑπαρχίαις δὲ δύνανται νὰ συγκροτηθῶσιν, ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης, Προξενικὰ δικαστήρια πανταχοῦ ἔνθα ἐδρεύει Ἄγγλος Πρόξενος, καλούμενα ἑπαρχίαια Προξενικὰ δικαστήρια. Καὶ οἱ προξενικοὶ πράκτορες δύνανται νὰ συγχροτήσωσι Προξενικὸν δικαστήριον κατόπιν ὅμως ἀποφάσεως τοῦ ἐν Κων)^{πόλει} ἀνωτάτου Προξενικοῦ δικαστηρίου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συγχροτεῖται ἐξ ἐνὸς δικαστοῦ καὶ ἐνὸς γραμματέως εἰδίκως ὑπὸ τῆς Ἄγγλικῆς Κυβερνήσεως διὰ Β. Διατάγματος διορίζομένων, καὶ ἐξ ἐνὸς ἡ δύο παρέδρων ἔχόντων συμβουλευτικὴν ψῆφον, πρὸς δὲ καὶ ἐκ πέντε ἐνόρκων ἀποφαινομένων ὁμοψήφως,⁽²⁾ τὰ δὲ ἑπαρχίαια Προξ. δικαστήρια ἐκ τοῦ Προξένου καὶ ἐκ δύο ἡ τεσσάρων παρέδρων, ἔχόντων συμβουλευτικὴν ψῆφον καὶ πέντε ἐνόρκων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἡ γνώμη τῆς μειοψηφίας ἀναγράφεται ἐν τῇ ἀποφάσει. Μὴ ὑπαρχόντων παρέδρων ἡ τῶν τοιούτων μὴ δητῶν καταλήγλων, δικάζουσιν οἱ Πρόξενοι καὶ μόνοι ἀναφέροντες ὅμως ἐν τῇ ἀποφάσει τοὺς λόγους δι' οὓς προέβησαν εἰς τοῦτο.

Ἡ Ρωσία στερεῖται εἰδίκης Προξενικῆς νομοθεσίας καὶ μόνον ἐν τῷ Ἑμπορικῷ κώδηκι αὐτῆς ἀνευρίσκομεν διατάξεις τινας ὅστον ἀφορᾶ τὴν Προξενικὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἐν Τουρκίᾳ. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2144 τοῦ κώδηκος τούτου οἱ Ρώσσοι ὑπήκοοι ἐν Ἀνατολῇ ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαστικὴν καὶ ἀστυνομικὴν ἔξουσίαν τῶν Πρέσβεων καὶ τῶν Προξένων τῆς Ρωσίας, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 2145 πρὸς ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν συνιστῶνται ἐπιτροπεῖαι ὑπὸ τῆς Πρεσβείας διατελοῦσσαι ὑπὸ τὸν ἀμεσον ἔλεγχον αὐτῆς. Ἐλλειπούσης ἑτέρας τινος διατάξεως ἐφαρμόζονται ὑπὸ τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ρώσσων Προξένων κατ' ἀναλογίαν τὰ ἐν Περσίᾳ

Αἴγυπτῳ ὑφίσταται ἀνώτερον διαρκὲς Ἄγγλικὸν Προξενικὸν δικαστήριον συγχροτούμενον ἐκ τοῦ Γενικοῦ Προξένου καὶ παρέδρων.

(¹) Ἀρθρον 26 Διατάγματος τοῦ 1873.

(²) Ἀρθρον 26 " "

χρατοῦντα περὶ ὧν προνοεῖ ὁ Ρωσσικὸς Προξενικὸς Ὁργανισμὸς τοῦ 1858 (ἄρθρα 2019, 2113, 2114, 2115, 2119 κ.τ.λ.) καὶ καθ' ὃν μόνος μὲν ὁ Πρόξενος δικάζει τὰς διαφορὰς μεταξὺ πλοιάρχων καὶ ναυτῶν, μετὰ παρέδρων δὲ περὶ πάσης διαφορᾶς⁽⁴⁾.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν Προξενικὴν νομοθεσίαν ὑπάρχουσιν ἐν Ἀνατολῇ τρία εἰδικὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἐδρεύοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ⁽⁵⁾. Ταῦτα συγκροτοῦνται ἐκ τριῶν μελῶν, ἦτοι τὸ μὲν ἐν Κωνσταντινούπολει (πόλεις ἐκ τοῦ Προέδρου, ἐνὸς ἐμμίσθου Παρέδρου δικαστοῦ, διοριζομένων ἀμφοτέρων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως,⁽⁶⁾) καὶ ἔτερου Παρέδρου ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἐκ τοῦ ἐν τῷ Προξενείῳ τηρουμένου καταλόγου⁽⁷⁾ τῶν ἐγχριτοτέρων Ἑλλήνων, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων καὶ ἀλλοδαπῶν⁽⁸⁾. Τὰ δὲ ἐν Σμύρνῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, ἐκ δύο ἐμμίσθων παρέδρων δικαστῶν, διοριζομένων ἐπίσης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως προεδρεύοντος τοῦ ἀρχαιοτέρου τούτων, καὶ ἐνὸς παρέδρου ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος ἐκ τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ Προξενείου Ἑλλήνων. Πρὸς καταρτισμὸν τῶν Προξενικῶν τούτων δικαστηρίων ἀρχεῖ ἡ παρουσία τοῦ προέδρου ἢ ἐνὸς ἐμμίσθου δικαστοῦ,⁽⁹⁾ ἀπαραίτητος δμῶς τυγχάνει ἡ παρουσία τοῦ γραμματέως⁽¹⁰⁾ ἢ τοῦ νομίμου του ἀναπληρωτοῦ,⁽¹¹⁾ καθόσον ἀλλως ἄκυροι εἰσιν αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ⁽¹²⁾. Οἱ πρόεδροι τῶν τριῶν τούτων εἰδικῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἔχουσι τὰ δικαιώματα τῶν Προέδρων τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ Πρωτοδικείων⁽¹³⁾ καὶ ἔξασκοῦσι πᾶσαν τὴν δικαστικὴν ἔξουσίαν, ἥτις διὰ τῶν συνθηκῶν καὶ ὑπὸ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους εἶναι:

(⁴) Πρᾶλ. Martens S. 312.

(⁵) Ἀρθρ. 138 ΧΝΣ Νόμου.

(⁶) Περὶ τῶν προσόντων τούτων ἵδε ἄρθρα 34 καὶ 35 ΧΝΣ' Νόμου.

(⁷) Ἀρθρ. 132-133. Ἀν. N.

(⁸) » » »

(⁹) Ἀρθρ. 140 ΧΝΣ Νόμου. (¹⁰) Ἀρθρ. 133 ἀν. v. (¹¹) Ἀρθρ. 27 καὶ 28 ἀν. v. (¹²) Ἀρθρ. 131 ἀν. v. (¹³) Ἀρθρ. 135 ἀν. v.

ἀνατεθειμένη ταῖς Προξενικαῖς ἀρχαῖς, τῶν ἐν ταῖς ἔδραις τῶν τριῶν τούτων δικαστηρίων προϊσταμένων τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν περιοριζομένων εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ λοιπῶν αὐτῶν καθηκόντων. ⁽¹⁾ Κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἐν τούτοις τοῦ δικαστηρίου ἡ παράστασις τοῦ Εἰσαγγελεύοντος Προξένου δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν νόμιμον συγχρότησιν αὐτοῦ. ⁽²⁾

Ἐγεκεν δῆμος τῆς τοιαύτης ἀναθέσεως τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας εἰς τοὺς Προέδρους τῶν τριῶν τούτων εἰδικῶν Προξενικῶν δικαστηρίων, ἦντινα αἱ Συνθῆκαι ῥητῶς τοῖς Προξένοις ἐπεφυλάξαντο, ἀνεπέθη εἰς τούτους ἡ ἀνωτάτη ἐποπτεία τῆς διαχειρίσεως τῶν Προξενικῶν ὑποθέσεων ἐν γένει καὶ εἰδικῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνήσεως, ἐπὶ προσωπικῇ εὐθύνῃ, τῆς ἐκτελέσεως παραγγελίας ἡ πράξεως τινος τοῦ προέδρου ἀντιβαίνοντος εἰς ὅρους συνθήκης τινος ⁽³⁾. Τούτου ἔνεκεν ἐκτελοῦνται πάντοτε αἱ πράξεις τῶν προέδρων διὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς προξενικῆς ἀρχῆς ⁽⁴⁾. Ἐξ ἑτέρου δὲ πάλιν ἡ βιαία προσαγωγὴ μαρτύρων μόνον διὰ τοῦ Προξένου δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, καθόσον μόνον ὁ Πρόξενος ἔχει ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐκ τῶν συνθηκῶν ⁽⁵⁾.

Τὰ ἄλλαχοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αύτοκρατορίας Προξενικὰ δικαστήρια συντίθενται ἡ ἐκ μόνου τοῦ Προξένου καὶ τοῦ γραμματέως ἡ ἐκ τοῦ Προξένου καὶ δύο παρέδρων δικαστῶν καὶ τοῦ γραμματέως ⁽⁶⁾. Ἐλλειπόντων ἡμεδαπῶν παρέδρων προσλαμβάνονται ἀλλοδαποί ⁽⁷⁾.

***Εκτασις δικαιοδοσίας.**— Η δικαιοδοσία ἐν γένει τῶν

(¹) Ἀρθρ. 135 ΧΝΣ'. ν. (²) Συμφώνως καὶ τοῖς ἀρθροῖς 138⁷§ β'. καὶ 140. Πρβλ. Ἀπόφ. 351 Ἀρ. Πάγου (1893) καὶ Ἐφετείου Αθηνῶν 1151, (1895). Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τὸ ἄρθρ. 191 τοῦ Προξεν. Νόμου ὅριζει ὅτι οἱ Πρόξενοι ἐκπληροῦσσι τὰ καθήκοντα τοῦ Εἰσαγγελέως κατά τε τὸ στάδιον τῆς ἀνακρίσεως καὶ ἐπ' ἀκροστηρίου. (³) Ἀρθρ. 137 ἄν. ν. (⁴) Ἀρθρ. 126, 136 ἄν. ν. (⁵) Ἀρθρ. 161 ἄν. ν. Πρβλ. καὶ ὑπ' ἄρ. 13 γνωμοδότησιν δικαστ. σύμβολου Δ. Στεφάνου τῆς 16 Οκτωβρίου 1887. (⁶) Ἀρθρ. 130 καὶ 131 ἄν. ν. (⁷) Ἀρθρ. 133 ἄν. ν.

Προξενικῶν δικαστηρίων ἔκτείνεται κατὰ κανόνα ἐπὶ πάντων τῶν ὑπηκόων των τῶν διαμενόντων ἐν τῇ Προξενικῇ περιφερείᾳ, ίσχυόντων τῶν κοινῶν περὶ δωσιδικίας κανόνων ἐὰν οἱ διάδικοι διαμένουσιν εἰς διαφόρους Προξενικὰς περιφερείας.⁽⁴⁾ Άλλὰ καὶ οἱ προσωρινῶς διαμένοντες ἐν Τουρκίᾳ δωσιδικοῦσιν ἐνώπιον τῶν προξενικῶν δικαστηρίων, ἐὰν ἡ ὑπόθεσις σχετίζεται μὲ τὴν ἐν Τουρκίᾳ πρόσκατιρον διαμονὴν αὐτῶν.⁽⁵⁾ Τῶν ἡμετέρων Προξενικῶν ἀρχῶν, ἐὰν δὲν ὄρισθη ἄλλως καὶ εἰδικῶς ὑπὸ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ἡ δικαιοδοσία ἔκτείνεται ἐπὶ τῆς περιφερείας ἐφ' ἣν καὶ ἡ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχὴ ἢτις ἐδρεύει ὅπου καὶ ἡ Προξενική. Εξαιρεῖται δῆμος ἡ ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ χώρα ἡ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ὑποδεεστέρας ἐγχωρίου διοικητικῆς ἀρχῆς ἐδρευούσης ὅπου καὶ ἐτέρα Ἐλληνικὴ Προξενικὴ ἀρχή.⁽⁶⁾ ἀναλόγως δῆμος τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν δύνανται νὰ ὄρισθωσι διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος καὶ πλείονες ἐδραὶ τῆς αὐτῆς Προξενικῆς ἀρχῆς.⁽⁷⁾ Εἰς τὰ τρία ἐν τούτοις εἰδικὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἔχορηγγήθη εύρυτέρα δικαιοδοσία. Οὕτω τοῦ ἐν Κων.) πόλει ἡ δικαιοδοσία ἔκτείνεται ἐφ' ἀπάσης τῆς διοικητικῆς περιφερείας ἐφ' ἣς ἐδρεύει, καὶ ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων διοικητικῶν διαιρέσεων ὃν πρωτεύουσαι εἶναι ἡ Ἀδριανούπολις καὶ ἡ Προύσσα, καὶ ἐφ' ἀπασαν τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἐλλήσποντον. Τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἔκτείνεται ἐπὶ τῶν βιλαετίων Ἀϊδινίου, οὗτινος πρωτεύουσα

(⁴) Πρβλ. Feraud-Giraud T. II. p. 241 G. Pelissié du Rausas T. II. p. 291, De Clercq et de Vallat Guide pratique des Consulats T. II. p. καὶ κατωτέρω σελ. 88.

(⁵) Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ξένου ἡγεμόνος ἔκδομένῳ ἔκτελεστηρίῳ ἔκάστου προϊσταμένου Προξενικῆς ἀρχῆς δρίζεται ἡ περιφέρεια, ἐπὶ τῆς δύοις οὔτοις δύνανται νὰ ἐνασκήσῃ τὴν δικαιοδοσίαν του, καὶ εἰς μόνας τὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτη ἐγχωρίους ἀρχὰς δίδεται ἡ ἐντολὴ ν' ἀναγγωρίζωσι τοῦτον. Πρβλ. καὶ Ἀποφ. Ἐφετείου Ἀθηνῶν 40 (1891).

(⁶) Τὸ Προξενεῖον π. χ. Σερβίων δύναται νὰ ἐδρεύῃ καὶ ἐν Ἐλασσῶνι, τὸ δὲ Υποπροξενεῖον Μαγνησίας καὶ ἐν Νέᾳ Φωκαΐᾳ.

εἶνε ἡ Σμύρνη, καὶ τοῦ τοῦ Αἰγαίου, πρὸς δὲ ἐπὶ τὴν Ὑποδιοί-
κησιν Κυδωνιῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἐπαρχίαν Ἀτταλείας. Τοῦ ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ τέλος ἐπὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον (¹). Αἱ ἐκτὸς τῆς
ἔδρας τῶν τριῶν τούτων Προξενικῶν δικαστηρίων, ἀλλ᾽ ἐντὸς
τῆς δικαστικῆς περιφερείας αὐτῶν ἔδρεύουσαι Προξενικαὶ ἀρχαὶ
διατηροῦσι τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 131 τοῦ Προξενικοῦ Νόμου
ἀνέκκλητον δικαιοσίαν αὐτῶν (²).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

‘Αρμοδιότης τῶν Προξενικῶν Δικαστηρίων ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν ὁμοεθνῶν κύτων.

A) ΠΡΟΣ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

a) Ἐν ταῖς ἀστικαῖς διαφοραῖς

Ἐν ταῖς μεταξὺ ὑπηκόων τῆς αὐτῆς ἐθνικότητος ἀστικαῖς
διαφοραῖς τὰ Προξενικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια κατὰ κανόνα
πρὸς ἐκδίκασιν πάσης τοιαύτης τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των δια-
μενότων ὑπηκόων αὐτῶν, ἀστικῆς φύσεως καὶ ἐμπορικῆς, δυνά-
μει ῥητῶν διατάξεων τῶν συνθήκων τῶν διαφέρων Χριστια-
νικῶν Κρατῶν μετὰ τῆς Ὁθωμανικῆς Πύλης (³).

(¹) Ἀρθρ. 142 ΧΝΓ' Νόμου.

(²) Ἀρθρ. 142 ΧΝΓ' Νόμου. Πρέβλ. κατωτέρω σελ. 88.

(³) Ἀρθρ. 15 καὶ 26 Συνθήκης Γαλλίας τοῦ 1740. «S'il arrive quelque contestation entre les Francais les ambassadeurs et les consuls en pren-
dront connaissance et en décideront selon leurs us' et coutumes sans que personne puisse s'y opposer». Ὁμ. Ἀρθρ. 16 Συνθ. Ἀγγλίας τοῦ 1675,
Ἀρθρ. 5 Συνθ. Αὐστρίας τοῦ 1718, Ἀρθρ. 10 Συνθ. Δανίας τοῦ 1756, Ἀρθρ. 5 συνθ. Ισπανίας τοῦ 1782, Ἀρθρ. 72
συνθ. Ρωσίας τοῦ 1783, Ἀρθρ. 5 συνθ. Ἡν. Πολιτειῶν τοῦ 1838, Ἀρθρ.

Συνεπείᾳ τοῦ οὐδέποτε ἀμφισβητηθέντος δικαιώματος τούτου τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων, τὰ διάφορα Κράτη ἐθέσπισαν ἐν ταῖς ἑσωτερικαῖς νομοθεσίαις αὐτῶν⁽¹⁾ εἰδίκας διατάξεις ὁμοιόζουσας τὰ τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ Προξενικῶν ἀρχῶν αὐτῶν προκειμένου περὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν. Καὶ τινα μὲν Κράτη διὰ τῶν διατάξεων τούτων οὐδένα περιορισμὸν θέτουσιν εἰς τὴν τοιαύτην δικαιοδοσίαν τῶν Προξενικῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἄλλα δὲ τούναντίον θέτουσι περιορισμούς τινας. Οὕτως ἡ Γαλλική, ἡ Αὐστροουγγρική, ἡ Γερμανική, ἡ Βελγική νομοθεσία ἀφίνουσιν ἀπεριόριστον τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξένων αὐτῶν, ἐπιτρέπουσαι εἰς τούτους τὴν ἐκδίκασιν πάσης ὑποθέσεως ἀστικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως, τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν Προξενείων τῶν διαμενόντων ὅμοεθνῶν αὐτῶν.⁽²⁾. Τούναντίον δὲ

8 συνθ. Βελγίου τοῦ 1838, ἥρθ. 24 συνθ. Ἐλλάδος τοῦ 1855, ἥρθ. 3 Ἐλληνοτουρκικῆς προκαταταρκτικῆς συνθ. τῇ 6/18 Σεπτεμβρ. τοῦ 1897, ἥρθ. 9 τῆς Ἐλληνοτουρκικῆς συνθ. εἰρήνης τῆς 4 Δεκεμβρ. 1897 καὶ ἥρθον 20 τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως τῶν Μεγ. Δυνάμεων τὰς 20 Μαρτίου (2 Απριλίου) 1901, ἔχον ἐπὶ λέξει οὕτω : Τὰ δικαιώματα τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἐλλήνων Προξένων ἐπὶ πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν διαφορῶν ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ἀτέλειαι καὶ προνομίαι ὡν οἱ Πρόξενοι καὶ οἱ ὑπήκοοι Ἐλληνες ἀπήλαυνον ἐν Τουρκίᾳ πρὸ τοῦ ἔτους 1897, διατηροῦνται συμφώνως πρὸς τὰς προκαταταρκτικὰς διατάξεις τῆς εἰρήνης τὰς μεταξὺ τῶν Μεγ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ὁθ. Αὐτοκρατορίας συνομολογηθείσας τῆς 6/18 Σεπτεμβρίου 1897, καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τῆς διοικητικῆς περὶ εἰρήνης συνθήκης Ἐλλάδος καὶ Τουρκίας τῆς 22 Νοεμβρίου (4 Δεκ.) 1897 ἐν ἴσχυι ἐφ' ὅσον τὰ δικαιώματα ταῦτα τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας αἱ ἀτέλειαι καὶ προνομίαι δὲν τροποποιοῦνται διὰ τῆς προκειμένης συμβάσεως. Περὶ τῶν τροποποιήσεων τούτων θέλομεν διαλάβει κατωτέρω ἐν τοῖς καθ' ἔκαστον.

(1) Πρᾶλ. ἀνωτέρω σελ. 69 σημ. 1.

(2) Ἀρθρ. 1ον τοῦ Γαλλικοῦ Διατάγματος τῆς 28 Ιουνίου 1778. «Nos consuls connaîtront en première instance des contestation de quelque nature qu'elles soient, qui s'élèveront entre nos sujets négociants, navigateurs et autres, dans l'entendue de leurs consulats». Τὸ δὲ 6' ἥρθον ἀπαγορεύει ρητῶς τοῖς Γαλλοῖς νὰ δικάζωνται ὑπὸ ἄλλων δικαστῶν ἐπὶ ποινῇ 1500 φράγχων.

ἡ Ἰταλική, ἡ Ἀγγλική, ἡ Ἑλληνική περιορίζουσί πως τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξένων αύτῶν. Οὕτως ἡ Ἰταλική νομοθεσία δρίζει ὅτι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων τοῦ Βασιλείου ὑπάγονται πάντοτε εἰς ἀφορῶσαι τὴν προσωπικὴν κατάστασιν ὑποθέσεις, τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων δυναμένων νὰ ἐκδικάζωσι τοιαύτας μόνον παρεμπιπτόντως⁽¹⁾. Ἐπίσης ἡ Ἀγγλική νομοθεσία ἔξηρεσ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνωτέρου δικαστηρίου καὶ ἐν γένει τῶν διαφορών αὐτῆς Προξενικῶν δικαστηρίων τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων διαζυγίου καὶ τῶν περὶ ἀκυροτήτων τοῦ γάμου, ἀρμοδίου ὅντος τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰδικοῦ δικαστηρίου⁽²⁾.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν⁽³⁾ ὁ Πρόξενος εἴτε μόνος, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτείνεται, εἴτε μετὰ παρέδρων ἐκδικάζει ἀνεκκλήτως, κατὰ τὴν νομολογίαν μὴ ὑπαρχούσης εἰδικῆς διατάξεως, μέχρι ποσοῦ 1500 φράγκων, ὡς πρώτου βαθμοῦ δικαστήριον πᾶσαν διαφορὰν⁽⁴⁾ ἥτις ἦθελε ἀναφυῇ μεταξὺ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Προξενείου του Γάλλων ὑπηκόων.

(¹) *Αρθρ. 79 Ἰταλ. Προξ. Νόμου τοῦ 1866.* «Sono però sempre riservate ai tribunali del Regno le cause riguardanti lo stato civile delle persone, salvo ai consoli ed ai tribunali consolari la cognizione di tali questione in via incidentale, nel qual caso gli effetti della sentenza saranno limitati alla specie decisa». Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶνε τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἄρθρον 56 τοῦ Σαρδηνικοῦ νόμου τοῦ 1856, μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι τοῦτο δὲν ἀποκλείει ὡς ἐκεῖνο, τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας τὰς ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου διαφοράς.

(²) Feraud—Giraud T. II. P. 269. G. Pelissié du Rausas T. I. P. 283. Περὶ τῶν ἔχιμεσεων τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας διαλαμβάνομεν ἀμέσως κατωτέρω.

(³) Πρβλ. ἄρθρ. 1 καὶ 6 Διατάγμ. τοῦ 1778.

(⁴) Πρβλ. ἀπόφ. Ἀκυρωτικοῦ 26 Ιουνίου 1863 (Certonciny κατὰ Giraud) «... Attendu que dans les Echelles du Levant les tribunaux consulaires tiennent la place de nos tribunaux civils et de commerce en ont les attributions, les pouvoirs, la compétence, et statuent comme eux sur l'application des lois Françaises» attendu ...»

Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Αἴξ. ⁽¹⁾.

Κατὰ τὴν Βελγικὴν νομοθεσίαν δὲ Πρόξενος δικαζει μόνος μὲν καὶ ἀνεκκλήτως τὰς διαφορὰς ὡν ἡ ἀξία δὲν ὑπερβαίνει τὸ ποσδὸν τῶν 100 φράγκων ⁽²⁾ μετὰ παρέδρων δὲ περὶ πάσης διαφορᾶς ⁽³⁾. Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπαρχιακῶν Προξενικῶν Βελγικῶν δικαστηρίων ἔχουσιν ταῖς ἐνώπιον τοῦ ἐν Κων)πολει, διπερ ἀποφαίνεται ἀνεκκλήτως προκειμένου περὶ διαφορῶν ὡν ἡ ἀξία δὲν ὑπερβαίνει τὸ ποσδὸν τῶν 500 φράγκων. Ἐπέκεινα τοῦ ποσοῦ τούτου ἐπιτρέπεται ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ ἐν Βρυξέλλαις ἐφετέου ⁽⁴⁾.

Κατὰ τὴν Ἰταλικὴν, δὲ Πρόξενος μόνος δικαζει τὰς διαφορὰς ὡν ἡ ἀξία δὲν εἶναι ἀνωτέρα τῶν 500 φράγκων ⁽⁵⁾, μετὰ παρέδρων δὲ περὶ πάσης διαφορᾶς, ἀνεκκλήτως μέχρι ποσοῦ 1500 φράγκων ⁽⁶⁾, ὑφισταμένης ἐννοεῖται τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης ἔξαιρέσεως τοῦ ἀρθρου 79. Αἱ ἐφέσεις φέρονται ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀγκῶνι ἐφετέου ⁽⁷⁾.

Ἡ Αὐστριακὴ νομοθεσία δρίζει γενικῶς ὅτι εἰς τὰ Προξενικὰ δικαστήρια ὡς εἰς δικαστήρια πρώτου βαθμοῦ εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ λύσις πάσης διαφορᾶς ἥτις ἀναφύεται ἐν Τουρκίᾳ μεταξὺ Αὐστριακῶν ὑπηκόων ἡ τῶν ὑπὸ Αὐστριακὴν προστασίαν προσώπων ⁽⁸⁾. Καὶ οἱ Αὐστριακοὶ ὑποπρόξενοι καὶ Προξενικοὶ πράκτορες εἰς οὓς εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ λεγομένη περιωρισμένη δικαιοδοσία (Beschränkte juridiction) δύνανται νὰ δικά-

(¹) "Ἀρθρ. 37 Διατ. 1778. Πρβλ. καὶ Feraud-Giraud. T. II. p. 310. καὶ de Clercq et de Vallat T. II. p. 397.

(²) "Ἀρθρ. 24 Βελγικοῦ Προξ. νόμου 1851.

(³) "Ἀρθρ. 26 Βελγ. Προξ. νόμου.

(⁴) "Ἀρθρ. 31 Βελγ. Προξ. Νόμου.

(⁵) "Ἀρθρ. 77 Ἰταλικοῦ Προξ. Νόμου τοῦ 1866.

(⁶) "Ἀρθρ. 105 § 1 Ἰταλ. Προξ. Νόμου.

(⁷) "Ἀρθρ. 105 § 2 Ἰταλ. Προξ. νόμου.

(⁸) "Ἀρθρ. 1 Διατάγμ. τοῦ 1855.

ζωσιν διαφοράς ὡν τὸ ἀντικείμενον δὲν ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν· τῶν 500 φλωρινῶν⁽⁴⁾). Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Αὐστριακῶν Προξενικῶν δικαστηρίων φέρονται πρὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἀνωτέρου Αὐστριούγγρικοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου ὅπερ ἐκδικάζει ὡς τελευταίου βαθμοῦ ἀνεκκλήτως.

Κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν νομοθεσίαν τὸ ἀνώτατον ἐν Κων)πόλει Προξενικὸν δικαστήριον καὶ τὰ ἐπαρχιακὰ Προξενικὰ δικαστήρια εἶχουσι τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν οἵαν τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ πρώτου βαθμοῦ δικαστήρια⁽⁵⁾, ἐκτὸς ἔξαιρετικῶν περιπτώσεων ἀνατεθειμένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἐν Κων)πόλει ἀνώτατον δικαστήριον ὡς προκειμένου λ. χ. περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ καὶ οίκογενειακοῦ δικαιοῦ διαφορῶν, ἐκτὸς πάλιν τῶν ἀνωτέρω ρήθεισῶν ἔξαιρέσεων⁽⁶⁾ κ.τ.λ. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπαρχιακῶν δικαστηρίων ἐπιτρέπεται ἔφεσις ἐγειρομένη ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου ἐν Κων)πόλει δικαστηρίου ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ἐπιδίκου ἀντικειμένου εἴνε ἵση ἡ ὑπερβαίνει τὰς 50 λίρας στερλίνας⁽⁷⁾). Κατὰ δὲ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἀνωτάτου ἐν Κων)πόλει δικαστηρίου ἐπιτρέπεται, καθὰ ἐρρήθη ἡδη, προσφυγὴ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ἐπιδίκου ἀντικειμένου εἴνε ἵση ἡ ὑπερβαίνει τὰς 500 λίρας.

Κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν ὁ Πρόξενος δύναται ἀνεκκλήτως νὰ ἐκδικάσῃ μέχρι ποσοῦ 300 μάρκων⁽⁸⁾, τὰ δὲ προξενικὰ δικαστήρια εἶχουσι τὴν δικαιοδοσίαν ἐν γένει τῶν τοῦ πρώτου βαθμοῦ δικαστηρίων.⁽⁹⁾ Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων φέρονται πρὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τοῦ Κράτους κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ δποίου οὐδὲν ἔνδικον μέσον

(4) Ἀρθρ. 1. §. 3 Διατάγμ. 1855.

(5) Ἀρθρ. 2 Διατάγματος 173.

(6) Πρόδ. ἀνωτέρω σελ. 85

(7) Ἀρθρ. 240 Διατάγμ. 1873.

(8) § 42 καὶ 18 Γερμ. Προξ. νόμου 1879.

(9) § 41 Γερμ. Προξ. νόμου 1879. « allgemeine competenz in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten und in Konkursachen . . . ».

χωρεῖ.⁽⁴⁾ Οἱ Γερμανοὶ Πρόξενοι ἐν γένει ἔχωσιν ἀνάγκην εἰδίκης ἀναγνωρίσεως τῆς δικαστικῆς αὐτῶν δικαιοδοσίας παρὰ τοῦ Καγγελαρίου τοῦ Κρατους, δστις ἐξαιρετικῶς δύναται καὶ εἰς ἄλλον τινὰ ὑπάλληλον νὰ ἀναθέσῃ ταύτην.

Τέλος ἡ ἡμετέρᾳ Προξενικὴ νομοθεσία⁽⁵⁾ δρίζει δτι οἱ Γενικοὶ Πρόξενοι, Πρόξενοι, ὑποπρόξενοι εἴτε μόνοι εἴτε μετὰ δύο παρέδρων ἀποφασίζουσι περὶ πασῶν τῶν διαφορῶν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των Ἑλλήνων, δσάκις οἱ ἐναγόμενοι ἔχουσιν ἐν αὐτῇ τὴν μόνιμον διαμονήν των, ἡ δσάκις πρόκειται περὶ ἐννόμου σχέσεως παραχθείσης κατὰ τὴν ἐν τῇ Προξενικῇ περιφερείᾳ διαμονὴν τοῦ ἐναγομένου⁽⁶⁾ ἡ περὶ προσυμπεφωνημένης ἐν αὐτῇ ἔκτελέσεως τῆς συμβάσεως⁽⁷⁾ καὶ μόνοι μὲν δικάζουσι ἀνεκκλή-

(⁴) § 18 Γερμ. Προξ. νόμου 1879. Πρβλ. καὶ Ἀρθρον 20. ἰδ. v.

(⁵) "Ἀρθρον 131 ΧΝΣ". Νόμου.

(⁶) Τὴν τοιαύτην διάταξιν ἔθεσπισεν ὁ ἡμ. νόμος, καθόσον ὁ ἐναγόμενος Ἑλλην συναλασσόμενος ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσωρινῆς διατριβῆς του ὑποδάλλαι εἴσατὸν ἔχουσίως εἰς τὴν δωσιδικίαν τοῦ αὐτόθι Προξενικοῦ δικαστηρίου ἐν περιπτώσει διαφορᾶς τινος. 'Αφ' ἐτέρου δὲ ἐνισχύεται οὕτω ἡ πίστις τῶν ζένων, καθίσταται εὐχολωτέρα ἡ συναλλαγὴ διὰ τὸ εὐχερεῖς τῆς ἐνδεχομένης ἀγωγῆς καὶ ἔκτελέσεως, καὶ οἱ διάδικοι ἔχουσι προχειρότερα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως. 'Ἐὰν ἡ εἰδίκη αὕτη δωσιδικία κατήργησε τὴν γενικὴν τῆς κατοικίας καὶ τὰς εἰδικὰς τοιαύτας ἀμφισθητεῖται μεγάλως. 'Ορθοτέρα φαίνεται ἡ ἐπικρατοῦσσα ἐν τῇ νομολογίᾳ θεωρίᾳ περὶ καταργήσεως τῆς γενικῆς τῆς κατοικίας δωσιδικίας οὐχὶ ὅμως καὶ τῆς τῶν εἰδίκων. Πρβλ. 'Αποφ. Ἐφετ. Ναπλίου 3 (1896) 'Ἐφετ. Ἀθηνῶν 746 (1894). καὶ 1470 (1894) ἀποφ. Α. Π. 454 (1893) 'Ἐφετ. Ἀθηνῶν 1138 καὶ 2219 (1892). καὶ ἀγόρευσιν Εἰσαγγελέως Α. Π. κ. Τσιβανοπούλου ἐν κώδικιν Γ. Δυοδουνιάτου σελ. 234. Πρὸς δὲ Feraud-Giraud T. II. p. 242. De Clercq "et de Vallat Guide pr. des Consulats T. II. p. 873.

'Ο ἐναγόμενος δύναται νὰ ἐγείρῃ ἀταγωγὴν ἐν τῷ Προξενικῷ δικαστηρίῳ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτ. Δικονομίας, μὴ προσθέψαντος τοῦ Προξεν. Νόμου εἰδίκων τὸ ζήτημα τοῦτο. Κατὰ ταῦτα καὶ ἔνεκεν πραγματικοῦ δικαιώματος ἔτι ἐπὶ ἀκινήτου ἐν Ἑλλάδι δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐγείρῃ ἀνταγωγὴν ἐν τῷ Πρόξεν. δικαστηρίῳ δπερ τυγχάνει ἀρμόδιον καθ' ὅλην ὡς καὶ πᾶν ἄλλο δικαστήριον, μὴ ἐδρεύον ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἐπιδίκου ἀκινήτου

(⁷) Διὰ τῆς διάταξεως ταύτης καθιερώθη εύρυτατα ὑπὸ τοῦ Προξενικοῦ

τως μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 600 δραχμῶν, μετὰ δύο δὲ παρέδρων περὶ πάσης διαφορᾶς ἔξαιρέσει τῶν περὶ διαζεύξεως καὶ τῶν περὶ ἀκυήτων ἐμπραγμάτων δικαίων, καὶ ἀνεκκλήτως μὲν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 1500 δραχμῶν, ἐκκλητῶς δὲ καὶ ἐπέκεινα⁽⁴⁾). Οὕτως ἡ Ἐλληνικὴ νομοθεσία ἔθηκε περιορισμὸν εἰς τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν αὐτῆς ἔξαιρέσασα τὰς περὶ διαζυγίων δίκας δι' ἃς τυγχάνουσιν ἀρμόδια τὰ ἐν Ἐλλάδι δικαστήρια,⁽⁵⁾ ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ συμβολαίου τοῦ γάμου πηγαζουσῶν διαφορῶν καὶ τῶν τὴν προσωπικὴν κατάστασιν τῶν τέκνων ἀφορουσῶν, καὶ τὰς περὶ ἀκινήτων⁽⁶⁾). Προσέπι καὶ τὰς ἀγωγὰς

Νέμου η δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος, καὶ μὴ ὅριζομένου τοῦ τόπου τῆς ἔκτελέσεως. Πρβλ. Πολ. Δικ. ἄρθρ. 22.

(4) "Ἄρθροι 130 καὶ 131 ΧΝΤ" Νόμου. Πρβλ. ἀποφ. Α. Π. 211 (1896) καὶ 78 (1891), πρὸς δὲ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 3175 (1894) καὶ 988 (1892).

(5) Τὴν ἔξαίρεσιν ταύτην καθιέρωσεν ὁ Προξενικὸς Νόμος ἔνεκεν τοῦ πολυσχιδοῦς τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων δικῶν ἴσχυούσης διαδικασίας δλῶς ἀσυμβιβάστου πρὸς τὴν ἄκρως συνιοπτικὴν τοιαύτην, τὴν ἐπὶ τῶν Προξενικῶν δικῶν ἐν γένει ἴσχύουσαν. Πρβλ. περὶ ταύτης ἐν γένει τὰ ἄρθρα 143—185 καὶ ἴδια τὰ ἄρθρα 146 καὶ 155 τοῦ Προξ. Νόμου, καὶ Ἀποφ. Ἐφετ. Ἀθηνῶν 98 καὶ 347 (1894). Τὸ "Ὑπουργεῖον τῶν Ἑξωτερικῶν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ του (10344 τοῦ 1901) γνωστοποιεῖ ταῖς Προξενικαῖς ἀρχαῖς, ὅτι τῶν Προξενικῶν ἐν γένει ὑποθέσεων θεωρουμένων ὡς κατεπειγουσῶν δὲν ὑπάρχουσι τακτικαὶ η ἔκτακτοι δικάσμοι, ἀλλ' εἰδικὴ δὲ ἐκάστην τοιαύτη ἐπὶ πάσης ἀγωγῆς, τυπεπῶς δέον νὰ δρίζηται παραχρῆμα δικάσμος, νὰ συνεδικάζωνται πᾶσαι αἱ ἐνστάσεις καὶ οἱ ἴσχυρισμοὶ τῶν διαδίκων, καὶ η ἀπόφασις νὰ ἐκδίδηται εἰ δυνατὸν παραχρῆμα." Άφ' ἐτέρου, αἱ ἐκ τῶν γαμικῶν συμβολαίων διαφοραὶ καὶ αἱ τὴν προσωπικὴν κατάστασιν ἀφορῶσαι ὡς ὑπαγόμεναι εἰς τὴν κοινὴν διαδικασίαν δὲν ἔξαιρούνται τῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων. Πρβλ. Ἀποφ. Ἀρ. Πάγου. 391 (1893). καὶ Dalloz. Repertoire de legislation (Suppl.) Consul § 3. 23, p. 672.

(6) Ή ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ἔξαίρεσις τῆς δικαιοδοσίας τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἀφορᾷ τὴν ἔγερτιν χωρίας ἐπὶ τῶν ἀκινήτων δίκης, συνεπῶς δταν ἐπὶ προσωπικῶν ἀγωγῶν παρεμπίπτη τὸ τῆς χωριότητος ζήτημα δύναται τὸ Προξενικὸν δικαστήριον νὰ ἔξετάσῃ ἀπλῶς τοῦτο, κατ' ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 78

κακοδικίου κατὰ πάσης δικαστικῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ὑπαγομένης εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν^(¹), ἐνώπιον τοῦ ὅποιου ὑπάγονται καὶ αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων, ἐκκαλουμένων πάντοτε τῶν προδικαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν μετὰ τῆς δριστικῆς^(²) ἵνα μὴ παρελκύονται αἱ δίκαιαι. Ἐπίσης καὶ δὶ’ ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ δὶ’ ἐπαναλήψεως τῆς διαδικασίας δύνανται νὰ προσβληθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῶν Ἐλληνικῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ὡς καὶ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν νόμων προβλεπομένας περιπτώσεις^(³).

(1891) καὶ 188 (1892), Ἐφετείου Ἀθηνῶν 722 (1894) καὶ 594 (1896). Ἐν τούτοις τὸ ὄρθον τῶν ἀποφάσεων τούτων δύνανται σοβαρῶς νὰ ἀμφισβητηθῇ ἔνεκεν τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ νόμου ἐξαιροῦντος τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας τὴν ἐκδίκασιν παντὸς ἐπὶ ἀκινήτων ζητήματος, μὴ ποιοῦντος συνεπῶς διάκρισιν περὶ χυρίων ἢ παρεπιμπτόντων. Καὶ ναὶ μὲν τὸ ἄρθρον 21 τῆς Πολ. Δικονομίας καθορίζει ὅτι αἱ προπαρασκευαστικαὶ δίκαια ἀφορῶσαι προδικαστικὸν, παροδικὸν ἢ παρεμπίπτον τι ζητῆμα εἰσάγονται εἰς τὸ κατὰ τὴν χυρίαν δίκην ἀρμόδιον δικαστήριον, πλὴν ὁ νεώτερος αὐτῆς Προξενικὸς νόμος δἰὰ τοῦ ἄρθρου 277 § ΚΑ'. καταργεῖ πᾶσαν διάταξιν. ἀντιτίθενται εἰς τὸν εἰδικὸν νόμον τοῦτον. Ἐπομένως καὶ ἡ ἐν τῇ ἀποφάσει 476 (1892) τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν γνώμη ὅτι ἡ ἀκροτελεύτιος αὕτη διάταξις τοῦ Προξενικοῦ Νόμου ἀφορᾷ μόνον τὴν κατάργησιν τῶν προηγουμένων αὐτοῦ Προξενικῶν Νόμων, δέον νὰ μὴ θεωρηθῇ ἀκριβής, καθόσον λεπτομερέστατα τὸ ἄρθρον 277 τοῦ Προξενικοῦ Νόμου ἀναφέρει τοὺς καταργουμένους πρὸ αὐτοῦ Προξενικοὺς νόμους, καταλήγον δὲ προσθέτει ὅτι καὶ πᾶσα ἄλλη διάταξις (δῆλ. πλὴν τῶν ἀνωτέρω ῥητῶς μνημονευομένων) καταργεῖται. Πρβλ. καὶ Ἀποφ. Ἐφετ. Ἀθηνῶν 1729 (1389) καὶ Ἐφετ. Πατρῶν 756 (1891), πρὸς δὲ ἀγόρευσιν ἀντεισαγγελέως Ἀρείου Πάγου κ. Μανιάκῃ ἐν ἐφημερίδι 'Ελληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας σ. 266, (1892) μεθ' ἣς δέον νὰ συμφωνήσῃ τις, παρὸ δλα τὰ ἀξιόλογα ἐπιχειρήματα, μόνον εἰς τὸ ὅτι ἡ ὑπαγωγὴ τῶν παρεπιμπτουσῶν τοιούτων δικῶν εἰς τὰ ὄθωμανικὰ δικαστήρια ἦθελε γεννήσει ἀσύμφορα ἀποτελέσματα, ὅπερ ὅμως δὲν ἀρκεῖ καὶ δἰὰ τὴν οὕτως γενομένην ἔρμηνειαν τοῦ ἄρθρου 13! τοῦ Προξενικοῦ Νόμου. Πρβλ. καὶ τὰ ἀμέσως κατωτέρω ἐπὶ τῶν ἔξι ἀκινήτων ἐν γένει διαφορῶν.

(¹) "Ἀρθρ. 177. ΧΝΣ' Νόμου. Πρβλ. καὶ Ἀποφ. Ἐφετ. Αθ. 774 (1894).

(²) Πρβλ. ἄρθρ. 178—184 ΧΝΣ' Νόμου.

(³) "Ἀρθρ. 185 ΧΝΣ' Νόμου. Πρβλ. καὶ ἄρθρ. 138 'Οργανισμοῦ Δικαστηρίων.

Γενικὴ ἐξαίρεσις ἐπὶ τῶν ἀκενήτων. Ἀπασαι αἱ Προξενικαὶ ἀρχαὶ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος αὐτῶν τῆς δικαιστικῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ τῶν περὶ ἀκινήτων ἐμπραγμάτων δικαιών ἀναφυομένων διαφορῶν ἐν Τουρκίᾳ⁽¹⁾ καὶ δταν αὗται ἀφορῶσαι ἀποκλειστικῶς ὑπηκόους τῆς ἴδιας αὐτῶν ἐθνικότητος.² Ο λόγος τῆς γενικῆς ταύτης ἐξαιρέσεως ἐπῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ὁθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἀπηγόρευε μεχρι τινὸς εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς γενικῶς τὴν κτῆσιν ἀκινήτων ἐν Τουρκίᾳ ἔνεκεν θρησκευτικῶν πιθανώτατα λόγων. Διὰ τοῦ φιρμανίου ὅμως τῆς 7 Σεφέρ 1284 (16 Ιουνίου 1867) ἐπειδὴ ξένοι τινὲς ἀπέκτων ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὁθωμανοῦ ὑπηκόου⁽²⁾ ἀκίνητα, ἐπιτράπη γενικῶς εἰς τοὺς ξένους τὸ δικαιώμα τῆς κτήσεως τοιούτων ἐν Τουρκίᾳ ἐξαιρέσει τῆς ἐπαρχίας Ἐδτζάτ³ (Hedjag) ἦτοι τῶν ἀγίων τόπων τῆς Μεδίνας καὶ Μέκκας, ἀφομοιουμένων ὅμως τῶν ξένων πρὸς τοὺς Ὁθωμανοὺς ὑπηκόους. Ἡ ἀφομοιώσις αὕτη πλὴν τῶν ἀλλων νομικῶν ἀποτελεσμάτων συνεπάγεται, κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Φιρμανίου, τὴν ὑποβολὴν τῶν ξένων εἰς τὴν ἀρμόδιότητα τῶν Ὁθωμανικῶν πολιτικῶν δικαιστηρίων ὡς πρὸς ὅλα τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα τὴν ἀκίνητον ἴδιοκτησίαν, καὶ ὡς πρὸς ὅλας τὰς πραγματικὰς ἀγωγὰς, εἴτε ὡς ἐνάγοντες παρίστανται οὗτοι, εἴτε ὡς ἐναγόμενοι, ἀκόμη καὶ ἐν ἥ περι πτεώσει ἀμφότεροι οἱ διάδικοι εἶνε ὑπῆκοοι ξένοι. Ταῦτα πάντα ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις ἀπαραλλάκτως καθὼς οἱ Ὁθωμανοὶ ὑπῆκοοι, καὶ χωρὶς νὰ δύνανται νά ἐπικαλοῦνται ἐπὶ τοῦ προχειμένου τὴν προσωπικὴν ἐθνικότητά των, ἐπιφυλαττομένων ὅμως αὐτοῖς τῶν προνομίων τῶν χορηγουμέ-

(1) Αἱ ἡμέτεραι Προξενικαὶ ἀρχαὶ εἶνε ἀναρμόδιοι καὶ ἐπὶ διαφορῶν ἀφορουσῶν ἐν Ἑλλάδι ἀκίνητα ὑφισταμένης ἀποκλειστικῆς δωσιδικίας ἐμπραγμάτου ἀγωγῆς.

(2) "Ιδὲ ἔγχυκλισιν Ὅψηλῆς Πύλης πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων τῆς 29 Ιουνίου 1870 ("Οθωμανικοὶ Κώδικες Νικολαΐδου σελ. 568).

νων εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὰ κινητὰ κτήματα αὐτῶν κατὰ τὰ δριζόμενα ὑπὸ τῶν Συνθηκῶν⁽¹⁾.

Κατὰ ταῦτα ἐμφαίνεται σαφῶς, ὅτι ἡ Τουρκία ἐπεζήτησε νὰ δηλώσῃ κατηγορηματικῶς τὴν βούλησιν αὐτῆς περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἥδυναντο εἰς τὸ ἔξης οἱ ξένοι νὰ κτῶνται ἀκίνητα ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς.

'Ἐν τούτοις ἔνεκεν διαφορᾶς τινος μεταξὺ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ Τουρκικοῦ κειμένου τοῦ Φιρμανίου, καὶ τοῦ πρωτοτύπου τούτου, τοῦ μὲν πρώτου τούτων ἀναφέροντος, ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ ὑποβάλονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Ὀθωμανικῶν πολιτικῶν δικαστηρίων καὶ δι² δῆλας τὰς ἐμπραγμάτους ἀγωγάς⁽²⁾ τοῦ δὲ δευτέρου ἀντὶ τῆς διατάξεως ταύτης ἀναφέροντος, ἐφ³ δῆλων τῶν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ζητημάτων ὡς καὶ ἐν περιπτώσει ἀγωγῆς τινος ἀφορώσης τ'⁴ ἀκίνητα, ἐγενήθη ζήτημα περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν καὶ τῶν ὁθωμανικῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς σχετικαῖς περιπτώσεσι. Καὶ τὰ μὲν Προξενικὰ δικαστήρια ἀναφερόμενα εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ κειμένου θεωροῦσιν ἐαυτὰ ἀρμόδια διὰ πᾶσαν προσωπικὴν ἀγωγὴν ἀκινήτων μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, ἀφοῦ μόνον αἱ ἐμπραγματικἀγαγαὶ δριζέται ρητῶς, ὅτι ὑπάγονται εἰς τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια⁽⁵⁾. 'Αφ' ἐτέρου δημοσίου ταῦτα ἀναφερόμενα εἰς τὴν διάταξιν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, καθ' ἣν ταῦτα εἶνε ἀρμόδια διὰ πᾶσαν ἀγωγὴν ἀφορώσαν τ'⁶ ἀκίνητα, ἐπεκτείνουσιν εὐρύτατα τὴν ἀρμοδιότητά των ταύτην καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν κινητῶν, ἃς δύναται νὰ ἔχῃ δ ἀλλοδαπὸς ὡς ἴδιοκτήτης ἀκι-

(1) "Ἄρθρ. 2ον § 3 Φιρμανίου 7 Σεφέρ 1284.

(2) «....justiciables des tribunaux civils ottomans pour toutes les questions relatives à la propriété foncière et pour toutes les actions réelles, tant comme demandeurs que comme défendeurs, même lorsque l'une ou l'autre partie sont sujets étrangers».

(3) Πρβλ. ΠροξενικὴΝόμολογίαν M. Manassé ἐν τῇ Revue du Droit international T. I. 1896 p. 214.

νήτου⁽⁴⁾. Η Υψηλὴ μάλιστα Πύλη ὡρισε ρητῶς διὰ τοῦ ἑγγράφου αὐτῆς τῆς 25 Ραμαζανίου 1292⁽⁵⁾, ὅτι ἀπαξάπασαι αἱ διαφοραι περὶ ἀκινήτων θὰ ἐκδικαζώνται μόνον ὑπὸ τῶν ιθαγενῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ ὑπουργεῖον αὐτῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναμίξεως τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων εἰς τὰς τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις ἀφοῦ ρητῶς ἐν τῷ Φιρμανίῳ διέριζεται ἡ ἀρμοδιοτης τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τε τῶν προσωπικῶν καὶ πραγματικῶν ἀγωγῶν ἀκινήτων⁽⁶⁾, ὡς ἐπίσης καὶ ἐφ' ὅλων ἐν γένει τῶν ἀγωγῶν, ἃς ἔχῃ ἀλλοδαπός τις ὡς ἴδιοκτήτης ἀκινήτου. Τοιουτοτρόπως δὲ ἀλλοδαπὸς ἔγείρων ὡς ἴδιοκτήτης ἀκινήτου ἀγωγὴν κατὰ τοῦ μισθωτοῦ περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθώματος, ἐξομοιοῦται πρὸς Ὀθωμανὸν ὑπήκοον καὶ ὁφείλει νὰ φέρῃ τάγματην πρὸ τῶν. Τουρκικῶν δικαστηρίων χωρὶς νὰ δικαιοῦται οὐδὲ εἰς τὴν παραστασιν τοῦ διερμηνέως τοῦ Προξενίου του⁽⁷⁾. Ταῖς ὁδηγίαις ταύταις ἐπόμενα τὰ Ὀθωμανικὰ δικαστήρια κηρύττουσιν ἐκατὰ ἀρμόδια δι' ἐκδίκασιν πάσης ἐν γένει διαφορᾶς ἀφορώσης ἀκινήτου.

'Ἐπὶ τούτοις δέον νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ἡ ἔφεσις τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων, ἡ οὐχὶ ἀδικαιολόγητος ἄλλως τε, τοῦ νὰ ἀποσπάσωσι τῶν χειρῶν τῆς Τουρκικῆς δικαιοσύνης πᾶν διτοῦ ἡδύναντο προκειμένου περὶ τῶν περὶ τὰ ἀκίνητα ὑποθέσεων ἐπωφελούμενα εἴτε τοῦ μὴ σαφοῦς τοῦ Τουρκικοῦ κειμένου, εἴτε

(4) Πρέβλ. E. R. Salem De la compétence des tribunaux Ottomans à l'en-gard des étrangers ἐν τῇ Journal du Droit international privé T. 1893 p. 41 xxii ἐπ.

(5) Ὀθωμανικὸς Κώδικες Νικολαΐδου T. V. σ. 79.

(6) G. Pelissié du Rausas T. I. P. 472. Πρέβλ. καὶ ὑπ' ἡριθ. 602 ἐγκύκλιον τῆς ἐν Κων/πόλει Ἑλληνικῆς Βασ. Πρεσβείας πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὴν Προξενικὰς ἀρχὰς ἀπὸ 5 Μαρτίου 1873.

(7) Ἐγκύλιος ὑπουργείου Δικαιοσύνης (17 Σεπτεμβρίου 1880) 11 Ὁκτωβρίου 1880.

τῆς τοιαύτης ή τοιαύτης μεταφράσεως αύτοῦ, ἐπέφερε τὴν ὑπὲρ τὸ δέον εὔρειαν ταύτην ἔρμηνείαν τοῦ Τουρκικοῦ κειμένου τοῦ Φιρμανίου ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν (¹). "Οτι ἡ Τουρκία ἦθε

(¹) Οἱ δύο "Ελληνες συγγραφεῖς οἱ κ. κ. Σ. Ἀντωνόπουλος καὶ Δ. Δίγκας οἵτινες ἐν ταῖς ἀξιολόγοις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μονογραφίαις αὐτῶν περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἑτεροδικίας ἐπραγματεύθησαν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀκολουθοῦσι διάφορον ὅδον καταλήγοντες ὅμως εἰς τὸ αὐτὸν συμπέρασμα. Οὕτως δὲ μὲν κ. Ἀντωνόπουλος ἐν τῇ ἐκγερμανισθείσῃ ιδίᾳ ἔκδόσει τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Dr. F. Mayer ἀκολουθῶν τὰ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπιχειρήματα τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως φρονεῖ, ὅτι μόνον ἡ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν διδομένη ἔρμηνεία ὑπὲρ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων δύναται νά εἶναι ἀκριβής, καὶ τὸ Τουρκικὸν κείμενον τὸ ἴσχυον, καθόσον τοῦτο συνεπείᾳ τῶν Γαλλικοὶ διεκαχθεισῶν διαπραγματεύσεων, ἐξεδόθη ὡς Νόμος τοῦ Κράτους καὶ ἐγνωστοποιήθη ὡς τοιοῦτος· ἐν τῷ Τουρκικῷ ἔλλως τε δικαίωψ ἐλλείπει ἡ ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ καὶ τῷ νεωτέρῳ δικαίωψ διαιρέσεις τῶν προσωπικῶν καὶ πραγματικῶν ἀγωγῶν. Μὲ τὴν ἔκφρασιν δὲ actions réelles ἐζητήθη ἡ ἔκδήλωσις τῆς περιλήψεως πασῶν τῶν ἀγωγῶν, αἵτινες ἀφορῶσι πρᾶγμά τι, τουτέστι ἀκινητον.

'Αφ' ἐτέρου δὲ κ. Δίγκας ἐπόμενος τοῖς ἐπιχειρήμασι τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων, τὴν προτίμησιν δίδει εἰς τὸ Γαλλικὸν κείμενον καθόσον τοῦτο καὶ μόνον ἀνεκοινώθη ταῖς ἑτεροδικοῖς Πολιτείαις, καὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἡ σύμπτωσις τῆς βουλήσεως αὐτῶν καὶ τῆς Τουρκίας τοῦ Φιρμανίου δεδομένου ὡς ἀποτελοῦντος συμβατικὸν δικαιον. Δέν παραδέχεται ἐν τούτοις καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων διδομένην στενὴν ἔρμηνείαν καθόσον ρητῶς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Γαλλικῷ κειμένῳ ἀναφέρεται, ὅτι ἡ δικαιοδοσία τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων περιλαμβάνει πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀκίνητον ιδιοκτησίαν καὶ δῆλα τὰς πραγματικὰς ἀγωγὰς, συνεπῶς καὶ κατὰ τὴν δῆλην ἔννοιαν τοῦ Φιρμανίου καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ αἱ ἀφορῶσαι ἀλλοίωσιν ἐννόμου τινὸς σχέσεως ἡ ἰδιότητος τοῦ ἀκινήτου δέον νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰ Ὀθωμανικὰ δικαστήρια. Πρβλ. καὶ G. Pelissié du Rausas T. I. p. 473. 'Ἐν τούτοις τὰ προξενικὰ ἐν Τουρκίᾳ δικαστήρια ἐν οἷς καὶ τὰ ἡμέτερα, κατὰ τὸ ἐνὸν κηρύττουσιν ἔσυτὰ ἀρμόδια πρὸς ἔκδικασιν τῶν ἐκ μισθώσεως ἀκινήτων ἀγωγῶν, πλὴν τῶν Ἀγγλικῶν ἄτινα ἀκολουθοῦσι μέσην δόδον θεωροῦντα ἔσυτὰ ἀρμόδια π. χ. διὰ τὰς περὶ πληρωμῆς μισθωμάτων ἀγωγάς, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὰς περὶ ἔξωσεως τοῦ μισθωτοῦ κτλ.

'Η γενικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου 131 τοῦ Προξ. ἡμῶν Νόμου καθ' ἥν τὰ Προξ. δικαστήρια εἶνε ἀρμόδια διὰ τὴν ἔκδικασιν πάσης διαφορᾶς πλὴν «τῶν

λησε διὰ τοῦ Φιρμανίου τούτου τὴν ὑπαγωγὴν οἰασδήποτε ὑποθέσεως περὶ τὰ ἀκίνητα εἰς τὰ δικαστήρια αὐτῆς, περὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ εὔλογός τις ἀμφίβολία, ἐπειδὴ δμως ἐν αὐτῷ τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ Φιρμανίου ἀνεγράφη διάταξις, καθ' ἣν διατηροῦνται αἱ κατὰ τὰς Συνθήκας προνομίαι τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ ἀλλοδαποῦ, ὅρθὸν ἥθελεν εἰσθαι ἐάν τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια δὲν ἡχολούθουν τὴν τοιαύτην ὑπὲρ τὸ δέον εὑρυτάτην αὐτῶν ἔρμηνείαν⁽¹⁾.

Τὸ ἀκροτελεύτιον ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Φιρμανίου δρίζει⁽²⁾ προσέτι, διὰ πᾶς ξένος ὑπῆρχος θέλει ἀπολαύσῃ τῶν εὐεργετημάτων τούτου, ἀμα ὡς ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἐθνους αὐτοῦ παραδεχθῆ τὰς προταθείσας παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἴδιοκτησίας διατάξεις. Συνεπέᾳ τούτου οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Κρατῶν ὑπέγραψαν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας δμοιόμορφον σχετικὸν Πρωτόκολλον⁽³⁾, ἐνῷ δμως ἀναγράφονται διατάξεις τινὲς ἀφορῶσαι οὐχὶ πλέον τὰς περὶ ἀκινήτων διαφοράς, ἀλλὰ αὐτὴν ταύτην τὴν γενικὴν δωσιδικὰν τῶν ξένων καὶ

περὶ διακεύεως καὶ τῶν περὶ ἀκινήτων ἐπραγμάτων δικαίων» ἡδύνατο εὐλόγιας νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιτρέπουσα τὴν ἀμοδιότητα τούτων ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως κινητῶν ἡ ἀκινήτων διαφορῶν, ἡ ἐπὶ πάσης προσωπικῆς περὶ ἀκινήτων ἀγωγῆς, πλὴν ἡ ἔρμηνευτικὴ ἔγκυλοις τοῦ νόμου ΧΝΣ τῆς 30 Ἰουνίου 1901 καθορίζει διὰ αἱ εἰς μισθωσεις καὶ εἰς ἄλλας τινας ώρισμένας ὑποθέσεις ἀφορῶσαι δίκαια ὑπάγονται εἰς τὰ ἐγχώρια πρωτοδικεῖα δικάζοντα ἕνεκεν παρεδρῶν, παρουσίᾳ δμως τοῦ διερμηνέως.

(1) Τοιουτοτρόπως π. χ. ἀγωγὴ ἀφορῶσα τὴν πληρωμὴν ποσοῦ τίνος χρημάτων εἰνε κινητὴ ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἢ ἡ ἡ ἴδιότητας τοῦ ἐγείροντος ταύτην, μηδὲ δυναμένη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναγομένη εἰς τὴν ἴδιοκτησίαν ἀκινήτου, ἐάν δὲ γέρων ταύτην ἐνεργῇ ὡς ἴδιοκτήτης ἀκινήτου. Πρβλ. G. Pelissié du Rausas I. p. 474 διὰ χαρακτηρίζει κατὰ τὸ μᾶλλον τὴν ἴδιότητα κινητῆς ἡ ἀκινήτου ἀγωγῆς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου.

(2) Ἀρθρον 5 Φιρμανίου 7 Σεφέρ 1284.

(3) Ο ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐλλάδος Ε. Σῖμος ὑπέγραψε τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 12/24 Φεβρουαρίου 1873, δ τῆς Γαλλίας τῇ 9 Ἰουνίου 1868, δ τῆς Ἀγγλίας τῇ 28 Ἰουλίου 1868 κλπ.

τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξένων αὐτῶν, καὶ ἃς τινας θέλομεν διεξέλθει κατωτέρω.

• **Ο** ἐφαρμοστέος νόμους.—Κατὰ τὰ εἰρημένα, πρὸς ἑκδίκασιν πάσης διαφορᾶς, ἐκτὸς τῶν ρηθεισῶν ἔξαιρέσεων, ἀστικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως μεταξὺ ἀλλοδαπῶν τῆς αὐτῆς ἔθνικότητος, ἀρμόδιον δικαστήριον εἶνε τὸ Προξενικὸν τῆς Πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οὗτοι, καὶ τῆς δοπίας συνεπῶς τοὺς νόμους τοῦτο θέλει ἐφαρμόσει^(¹). Ἡ ἐφαρμογὴ αὕτη τῶν νόμων ξένης πολιτείας ἐν τῷ Τουρκικῷ Κράτει εἶνε φυσικὴ συνέπεια τοῦ δόγματος, ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ ἐν αὐτῷ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν προσωπικὴν χυριαρχίαν τῆς ιδίας των Πολιτείας. Τό τοιούτον, τῆς ἐφαρμογῆς δηλονότι τῶν ξένων νόμων ἐν Τουρκίᾳ, ἀναγράφεται οὐ μόνον ἐν ταῖς Προξενικαῖς νομοθεσίαις τῶν Πολιτειῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς συνθήκαις τῶν διαφόρων Κρατῶν μετὰ τῆς Τουρκίας^(²). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἔθιμα ἄτινα ἡσκήθησαν ἐπὶ μαχρὸν χρόνον μεταξὺ τῶν δμοεθνῶν Πολιτείας τινὸς ἀποτελοῦσι τοπικὸν δι' αὐτοὺς δίκαιον καὶ συνεπῶς ἐφαρμοστέον ἐν δεδομένῃ περιπτώσει^(³). Τούτου ἔνεκεν αἱ πλεῖσται νομοθεσίαι καθορίζουσι ὅτι τὰ Προξενικὰ δικαστήρια θέλουσιν ἐφαρμόζει τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας αὐτῶν ἐφ' ὅσον δὲν δρίζεται: ἀλλως ὑπὸ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἔθιμων^(⁴). Ἐάρα ἐκτὸς τῶν ρητῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν, τὰ ἔθιμα ἔχουσιν ὑποχρεωτικὴν ίσχὺν διὰ τὰ ἐν Τουρκίᾳ Προξενικὰ δικαστήρια καὶ θέλουσι ἐφαρμόζεσθαι ἐν πάσῃ δεδομένῃ περιπτώσει οὐ μόνον πρὸς συμ-

(¹) Feraud—Giraud T. II. P. 231. G. Pelissié du Rausas T. I. P. 319.

(²) Ἀρθρ. 5ον Συνθήκης Αύστριας καὶ Τουρκίας τοῦ 1718. Ἀρθρ. 26 Συνθήκης Γαλλίας τοῦ 1740. Ἀρθρ. 63 Συνθήκης Ρωσίας τοῦ 1783 κ.λ.π.

(³) Περὶ τῶν κοινῶν ἐν Τουρκίᾳ ίσχυόντων διὰ πάντας τοὺς ἀλλοδαποὺς ἔθιμων. Πρβλ. Feraud—Giraud T. II. p. 102/6, 115/9, 132. G. Pelissié du Rausas T. I. p. 329 καὶ ἐφ.

(⁴) Ἀρθρ. 166 Ἰταλικοῦ Προξενικοῦ Νόμου. Ἀρθρ. 6 καὶ 7 Ἀγγλικοῦ Προξενικοῦ Νόμου. Ἀρθρ. 3ον Γερμανικοῦ Ηροξενικοῦ Νόμου.

πλήρωσιν τῶν νόμων τῆς Πολιτείας καὶ τροποποίησιν ἔστιν ὅτε αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἔτι ἀντιτίθενται εἰς τοὺς νόμους τούτους κατὰ τὰς διατάξεις Προξενικῶν τινῶν νομοθεσιῶν (¹). Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Προξενικῇ νομοθεσίᾳ ἀνεγράφη διάταξις (²) καθ' ἣν αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων διαφοραὶ καὶ αἱ μεταξὺ τούτων καὶ ἀλλοδαπῶν ὑπηκόων, καθ' ἃς οἱ Ἑλληνες εἶναι ἐναγόμενοι, θέλουσιν ἐκδικάζεσθαι: κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς νόμους ἐφ' ὅσον τὰ ἔθιμα ἦ αἱ συνθῆκαι δὲν ἀντίκεινται εἰς τοῦτο, πρὸς δὲ, ὅτι περὶ πάνθ' ὅσων δὲν ὅριζει τι εἰδικῶς ὁ Προξενικὸς νόμος θὰ ἴσχυωσιν αἱ διατάξεις τῆς Πολιτείας Δικονομίας, ἐφ' ὅσον ὅμως αὗται δὲν ἀντίκεινται πάλιν εἰς τοὺς νόμους, τὰ ἔθιμα, ἢ τὰς συνθήκας (³). Κατὰ ταῦτα ὁ ἡμέτερος νόμος ὥρισε ὅτι τὰ ἔθιμα ἔχουσιν ὑποχρεωτικὴν ἴσχυν ἐφαρμογῆς ἐν πάσῃ δεδομένῃ περιπτώσει ὅντα ἐπικρατέστερα τῶν νόμων. Ἐὰν ὅμως ἔθιμόν τι ἀντιτίθεται εἰς ἐσωτερικόν τινα νόμον δύναται νὰ ἴσχυσῃ οὗτος, ἐκτὸς ἐπὶ ἐλαχίστων εἰδικῶν περιπτώσεων (⁴), ἐὰν ἐπεβλήθη ὑπὸ λόγων κοινωνικοῦ καὶ ἡθικοῦ συμφέροντος (⁵), ἢ ὅταν τὸ ἔθιμον ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἡθη ἐν γένει (⁶).

Τ' αὐτὰ δέον νὰ δεχθῶμεν ως κρατοῦντα καὶ δι' ἐκείνας τὰς Νομοθεσίας τῶν διαφόρων Κρατῶν ἐν αἷς ἐλλείπει ῥήτη διατάξις περὶ τούτου. Κατὰ τὰ εἰρημένα, τὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἐν ταῖς διαφοραῖς μεταξὺ ὅμοιεσθων των θέλουσι: ἐφαρμόζει τὰς διατάξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου τῆς Πολιτείας αὐτῶν, καὶ ἐν ἐνδεχομένῃ περιπτώσει καὶ τὰς τοῦ Ἰδιωτικοῦ Διεθνοῦς

(¹) Π. Ζ. Ἀγγλικῆς καὶ Ἰταλικῆς ἀρθρ. 7 καὶ 166.

(²) "Ἄρθρ. 129 ΧΝΤ" Νόμου.

(³) "Ἄρθρ. 176 ΧΝΤ" Νόμου. Πρβλ. Ἀποφ. Προξενικοῦ δικαστηρίου Κωνσταντινουπόλεως 99 (1901) καὶ ὅμοιαν τοῦ Ἀλεξανδρείας 188 (1901).

(⁴) Πρβλ. G. Pelissié de Rausas I. I' p. 328.

(⁵) Πρβλ. Windscheid Bd. I. §. 16.

(⁶) Πρβλ. Feraud-Giraud I. II. p. 235.

δικαίου δι' αὐτού δικαιώματος οὐ παραπέμπωνται εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ ισχύοντος ἐν Τουρκίᾳ δικαίου. Ἐν τοιαύτῃ τινὶ περιπτώσει θέλουσι καὶ πάλιν ἐφαρμόσει τὸν προσωπικὸν αὐτῶν νόμον ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν σχέσεσι, καθόσον δικαιον κρατοῦν ἐν Τουρκίᾳ δὲν εἶναι μόνον τὸ Τουρκικὸν ἀλλὰ καὶ τὰ διάφορα προσωπικὰ τῶν ἀλλοδαπῶν.

Ζήτημα ἐν τούτοις ἀποτελεῖ κατὰ πόσον ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ λαμβανουσῶν χώραν πράξεων ὁ κανὼν locus regit actum προκειμένου περὶ ἑθιμῶν οὗτος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καθόσον ταῦτα ἀποτελοῦσι διὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς τοπικὸν καθὰ ἐρρήθη δικαιον, ισχυρὰ ἐξ ἀφ' ἐτέρου θέλει εἰσθαι ή κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου γενομένη δικαιοπραξία ἀφ' οὗ ὁ κανὼν οὗτος ἀναγράφεται ἀποκλειστικὸς, καθόσον τοπικὸν δικαιον τῶν ἀλλοδαπῶν εἶναι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν δικαιον, ἐν ταῖς Προξενικαῖς νομοθεσίαις δὲ καὶ ἐν ταῖς συνθήκαις τῶν διαφόρων Κρατῶν μετὰ τῆς Τουρκίας σαφῆς τυγχανει η προθεσίς περὶ ἔξαιρέσεως τῶν ἀλλοδαπῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ δικαίου ἐν γένει. Ἐν τούτοις δυνητικῶς δύναται νὰ εἰσαχθῇ ὁ τύπος τοῦ Τουρκικοῦ νόμου διὰ τοῦ κανόνος τούτου κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην (¹).

Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν ὁ κανὼν locus regit actum εἶναι δυνητικὸς καθόσον ῥητῶς δρίζεται ἐν αὐτῇ ὅτι αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ Ἐλλήνων ἐπιχειρούμεναι νομικαὶ πράξεις ἔχουσι κατὰ τὸν τύπον αὐτῶν κύρος ἐν Ἐλλάδι, καταρτιζόμεναι εἴτε κατὰ τὸν Ἐλληνικὸν νόμον, εἴτε κατὰ τὰς ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῶν ισχυούσας διατυπώσεις (²). Ἐν τέλει, ως πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῶν δικαιοπραξιῶν, ταῦτα θὰ κριθῶσιν κατὰ

(¹) Feraud-Giraud I. II. p. 106 G. Pelissie du Rausas I. I. σ. 236 καὶ ἄφ.

(²) Ἀρθρ. 7ον Ἀστ. Νόμου. ἔρθρ. 386 Πολ. Δικ. κτλ. Πρβλ. καὶ Ἀποφ. 186 (1901) Προξενικοῦ δικαστηρίου Ἀλεξανδρείας.

τὸ δίκαιον εἰς τὸ δικαῖον οἱ συμβαλλόμενοι ἡθέλησαν ὅταν ἡ σιωπηρῶς νὰ ὑποβληθῶσιν, ἐν ἀμφιβολίᾳ ἀναζητουμένης τῆς εἰκαζομένης βουλήσεως ἥτις δέον νὰ δεχθῶμεν ὅτι θὰ ἔναι ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προσωπικοῦ νόμου⁽¹⁾.

6'.) Ἐν ταῖς Ποινικαῖς διαφοραῖς.

Ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ εἶνε μόνη ἀρμοδία πρὸς ἐπίλυσιν καὶ τῶν μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῆς ἀναφυομένων ποινικῶν ὑποθέσεων συμφώνως ταῖς ρηταῖς διατάξεις τῶν Συνθηκῶν⁽²⁾, τῶν ἐγχωρίων Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν μὴ δυναμένων ποσῶς ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς ταύτας, εἰμὴ μόνον τῇ αἰτήσει τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς πρὸς παροχὴν συνδρομῆς τινος⁽³⁾. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει Προξενικῶν ἀρχῶν εἶνε ἀναμφήριστον, καὶ αἱ διάφοροι Πολιτεῖαι ἔθεσπισαν ἐν ταῖς εἰδικαῖς αὐτῶν Προξενικαῖς νομοθεσίαις, ὡς ἐν ταῖς ἀστικαῖς ὑποθέσεσιν, εἰδικὰς διατάξεις καθορίζούσας τὴν ἐν τοῖς καθ' Ἑκαστα ἐφαρμογὴν τοῦ δικαιώματος τούτου τῶν Προξένων ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν ποινικαῖς διαφοραῖς, ὡς καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀρμοδιότητος ταύτης.

Αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσιν ἀναγνωρίση τὴν καὶ ἐν τῇ

(1) Πρᾶλ. ἐν γένει: ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μακρὰν καὶ διασαφηστικὴν ἀγόρευσιν Εἰταγγελέως Ἀρ. Πάγου Δ. Τζιβανοπούλου ἐν Κώδιξι Γ. Δυοσθουνιώτου σελ. 184. Πρὸς δὲ ἀποχάσεις Α.Π.7 2 (1900) καὶ Ἐφετ. Ἀθηνῶν 77 (1887) καὶ 1132 (1889).

(2) "Ἄρθρ. 16 Ἀγγλοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1875. "Ἄρθρ. 5 Αὔστροτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1718. "Ἄρθρ. 15 Γαλλοτουρκικῆς τοῦ 1740, ἐπαναλαμβάνον τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων Συνθηκῶν τοῦ 1535, 1569, 1581, 1640."Ἄρθρ. 72 Ρωσσοτουρκικῆς τοῦ 1783."Ἄρθρ. 24 Ἑλληνοτουρκικῆς τοῦ 1855 κτλ.

(3) Πρᾶλ. Υπόμνημα τῆς Ὑψηλῆς Πύλης (1869) πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινούπολεις ἀντιπροσώπους τῶν Μ. Δυνάμεων (Aristarchi. T. II. P. 424 καὶ ἔφ.).

πρακτική πλέον ἐπικρατοῦσαν ἀρχὴν ταύτην καὶ οὐδέποτε ἐπεμ-
βαίνωσιν εἰς τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ἐν γένει διαφοράς⁽⁴⁾.
Ἐξαιρετικῶς ἐν τούτοις ἐπιτρέπεται ταύταις νὰ ἐπέμβωσιν ἐπὶ
τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικημάτων, ὅταν δὲν παρίσταται κατ' αὐτὰ
ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ ἢ ἀδυνατεῖ αὕτη νὰ ἐνεργήσῃ μόνη ἐξ οἰου-
δήποτε λόγου, ἢ ἀπαιτεῖται ίσχυρὰ ἐπέμβασις τῆς ἀρχῆς,
ἀπειλουμένης ἀλλως σοθαρῶς τῆς δημοσίας τάξεως⁽⁵⁾. Ἐν
ταῖς περιπτώσεσι ταύταις δύνανται αἱ Ὁθωμανικαὶ ἀρχαὶ νὰ
συλλάβωσι τοὺς ἀδικοπραγοῦντας ἀλλοδαπούς, ἀλλ' ὁφείλουσι
νὰ εἰδοποιήσωσι πάραυτα περὶ τούτου τὴν ἀρμοδίαν Προξενικὴν
ἀρχὴν τῶν συλληφέντων⁽⁶⁾. Μετὰ πρόχειρον ἀνάκρισιν τῶν
συλληφθέντων ὑπὸ τῆς Ὁθωμαν. ἀρχῆς, ἐὰν μὲν κατὰ ταύτην
ἀποδειχθῇ, ὅτι εἰς τὴν προχειμένην ὑπόθεσιν ἐνέχονται διποσδή-
ποτε καὶ Ὁθωμανοί, εἰδοποιεῖται ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ πρὸς ἀποστο-
λὴν τοῦ Διερμηνέως τοῦ Προξενείου⁽⁷⁾, ἵνα παραστῇ οὗτος ὡς
ἀντιπρόσωπος ταύτης εἰς τὰς γενησομένας προεισαγωγικὰς ἀνα-
κρίσεις, ἐὰν δὲ δὲν ἐνέχονται Ὁθωμανοί, τότε παραδίδονται οἱ
συλληφθέντες εἰς τὰ σχετικὰ αὐτῶν Προξενεῖα μετ' ἐκθέσεως
διαλαμβανούσης τὰ λαβόντα χώραν. Ἐὰν ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ
ἐγκληματήσας καταφύγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἢ οἰκίαν ἢ κατά-
στημα ἐτέρου ξένου, ἢ τυχὸν καταδιώκουσα αὐτὸν Ὁθωμανικὴ
ἀρχὴ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτό, ἀλλ' ὁφείλει νὰ εἰδο-

(4) Πρβλ. καὶ Γνωμοδότησιν τοῦ Διερμηνέως τῆς ἐν Κων/πόλει Ἑλληνι-
κῆς Πρεσβείας ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1871.

(5) Πρβλ. Πρωτόκολλον (12/24 Φεβρουαρίου 1378) καὶ ἄρθρ. 26 τῆς ἀπὸ
2 Ρετζέπ 1296 (9 Ιουνίου 1879) Νέας Τουρκικῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

(6) Τὸ 27ον ἄρθρον τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῆς Ἑλληνοτουρκι-
κῆς διαφορᾶς ἐπαναλαμβάνει τὴν διάταξιν ταύτην ὅρīζον, ὅτι δύναται νὰ
συλληφθῇ "Ἐλλην ὑπὸ τῶν Ὁθωμανικῶν ἀρχῶν ἐπ' αὐτοφώρου ἀδικήματος,
ἄνευ ἀναμονῆς τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, αὕτη ὅμως δέον πάραυτα νὰ εἰδοποιηθῇ
περὶ τούτου.

(7) Συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τῶν Συνθηκῶν Πρβλ. ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν
γνωμοδότησιν.

ποιήση τὴν ἀρμοδίαν Προξενικὴν ἀρχῆν, ἵνα ἀποστείλῃ αὕτη
χλητῆρα τοῦ Προξενείου, δοτις δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν
οἰκίαν πρὸς σύλληψιν τοῦ χρυπτομένου ἐγκληματίου. Ἐξαι-
ρετικῶς πάλιν, συμβάσης ρήξεως ἐν καταστήματι δημο-
σίων συναθροίσεων ἡ ἀπειλουμένης σοδαρῶς τῆς δημοσίας
τάξεως δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἡ Ὀθωμανικὴ ἀρχὴ πρὸς σύλληψιν
τῶν ἐνόχων ἀλλοδαπῶν (¹).

Κατὰ τὸ Πρωτόκολλον τῆς 12/24 Φεβρουαρίου 1873, τὸ
ἀναφερόμενον εἰς τὸ χορηγηθὲν τοῖς ξένοις δικαίωμα ἐν Τουρ-
κίᾳ πρὸς κτῆσιν ἀκινήτων, εἰς τὰ μέρη τὰ ἀπέχοντα ἐννέα ὥρας
ὁδοιπορίας, ἡ καὶ πλειστέρας ἐκ τῆς ἔδρας τῆς Προξενικῆς
ἀρχῆς, τὰ τῆς δημοσίας δυνάμεως δργανα δύνανται ἐπὶ τῇ
αιτήσει τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς καὶ τῇ συμπράξει τριῶν μελῶν
τῆς ἀρμοδίας δημοσιευτίας, νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν κατοικίαν
ἀλλοδαποῦ ὑπηκόου, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς Προξενικῆς
ἀρχῆς, πλὴν τοῦτο μόνον ἐν κατεπειγούσαις περιστάσεσι καὶ
πρὸς ἀνεύρεσιν ἡ βεβαίωσιν φόνου, ἀποπείρας φόνου, ἐμπρησμοῦ,
ἐνόπλου κλοπῆς ἡ διὰ ρήξεως, ἡ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐν οἰκίᾳ
κατοικουμένη, ἐνόπλου ἀνταρσίας, ἡ κιβδηλοποιίας, ἀδιαφόρως
ἀν τὸ κακούργημα διεπράχθη ὑπὸ ἀλλοδαποῦ ὑπηκόου, ἡ ὑπὸ
ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, καὶ ἀν ἔλαθε χώραν ἐν τῇ κατοικίᾳ ἀλλο-
δαποῦ, ἡ ἔκτὸς αὐτῆς καὶ εἰς οίονδήποτε ἄλλο μέρος. Περὶ
τῶν γενησομένων πράξεων συντάσσεται πρακτικόν, διερ ἀπο-
στέλλεται ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν ἀρμοδίαν Προξενικὴν ἀρχῆν.

(¹) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 25 τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ κατ' οἶκον ἐρεύνης,
αὐτοφίας ἡ ἐπισκέψεως ἐν τῇ κατοικίᾳ Ἑλληνος ὑπηκόου, παρίσταται εἰδο-
ποιουμένη ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ. Ἐάν δμως αὕτη ἐντὸς ἕξ ὥρῶν ἀπὸ τῆς εἰδο-
ποιήσεως, συμφώνως καὶ μὲ τὸ Πρωτόκολλον τῆς 12 Φεβρουαρίου 1873 § 5,
δὲν προσέλθῃ, προσβαίνουσι μόναι αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ, εἰδοποιοῦσιν δμως
κάντως κατόπιν περὶ τούτου τὴν Προξενικὴν ἀρχῆν, ἀνακοινοῦσαι συγχρόνως
κεχυρωμένον ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ βεβαιοῦντος τὴν ἀπουσίαν τοῦ
ἀντιπροσώπου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς.

Εἰς τὰ αὐτὰ μέρη τὰ ἀπεχοντα δηλονότι πλέον τῶν ἐννέα ωρῶν τῆς ἔδρας τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, οἱ ἀλλοδαποὶ ὑπήκοοι δικαζωνται ἀνευ συμπράξεως τοῦ Προξενικοῦ ἀντιπροσώπου ὑπὸ τῆς δημογεροντίας ἐκπληρούσης καθήκοντα εἰρηνοδίκου καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ Καζα διὰ τὰ πταίσματα τὰ μὴ συνεπαγόμενα ποιηνὸν ἀνωτέραν τοῦ προστίμου τῶν πεντακοσίων γροσίων. Ἐχουσιν ὅμως δικαίωμα ἐφέσεως ἀναστελλούσης τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ἐκδικαζομένης ἐν τῷ δικαστηρίῳ τοῦ Σαντζακοῦ παρουσίᾳ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, δστις ὁφείλει νὰ συμπράξῃ πάντως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν οἰασδήποτε ἀποφάσεως αὐτοῦ.

Καλ' ᾧς περιπτώσεις ὅ τε παθὼν καὶ ὁ κατηγορούμενος εἶνε ὅμοεθνεῖς ἐνέχονται ὅμως καὶ Ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι ὡς συνεργοί, αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἐπιδιώκουσι τὴν καταδίωξιν τῶν τοιούτων ὑποθέσεων, πλὴν ὅλως ἀδικαιολογήτως καθ' ἡμᾶς, καθ' ὅσον μόνη ἀρμοδίᾳ πρὸς τοῦτο τυγχάνει ἡ Προξενικὴ τοῦ παθόντος καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἀρχὴ συμφώνως τῷ πνεύματι τῶν Συνθηκῶν. Καὶ ὄντως αὗται, κατὰ τὰ εἰρημένα, καθορίζουσι σαφέστατα ὅτι δσάκις ὅ τε παθὼν καὶ ὁ κατηγορούμενος εἶνε ἀλλοδαποί, τὸ Προξενικὸν αὐτῶν δικαστήριον εἶνε μόνον ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν, ἀδιαφορούσαι οὕτω τελείως περὶ τῶν συνεργῶν, ὅπερ φυσικώτατα σημαίνει, ὅτι οίοιδήποτε καὶ ἀνώσιν οὕτωι ἐπομένως καὶ Ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι, οὐδεμίαν μεταβολὴν ἐν τῇ ἀρμοδιότητι τοῦ δικαστήριου δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν. Ἐν ταῖς τοιαύταις ὅθεν ὑποθέσεσι τὸ Προξενικὸν δικαστήριον δέον νὰ δικάσῃ καὶ τοὺς Ὀθωμανοὺς συνεργούς καὶ ἐν περιπτώσει καταδίκης αὐτῶν νὰ ἀποστείλῃ ἀντιγραφὸν τῆς ἀποφάσεως πρὸς τὰς τοπικὰς ἀρχὰς, ἵνα ἐὰν αὗται βούλωνται ἐκτελέσωσιν αὐτὴν καὶ τιμωρήσωσι τὸν ἀδικοπραγήσαντα ὑπήκοον τῶν ἐν περιπτώσει ἐνοχῆς του. Σφόδρα ἀμφήρριστον τὸ ζήτημα ὅμως ἐὰν Ὀθωμανοὶ τυγχάνουσι συναυτουργοί, τῆς Πύλης ἀπαιτούσης τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὅλης ὑποθέσεως.

Ἐκτὸς τῶν ἔξαιρετικῶν τούτων περιπτώσεων αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὰς μεταξὺ ὁμοεθνῶν ποινικὰς ὑποθέσεις καὶ ή Προξενικὴ ἀρχὴ εἶνε ἡ μόνη ἀρμοδία πρὸς ἐπίλυσιν τούτων. Ἐν ταῖς ἐσωτερικαῖς δὲ νομοθεσίαις τῶν διαφόρων Κρατῶν ἀνευρίσκομεν, ώς εἴρηται, τὰς διατάξεις τὰς καθορίζουσας τὴν ἀρμοδιότητα καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς Προξενικῆς ταύτης δικαιοδοσίας ἐν ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεις. Οὕτω ή Γαλλικὴ νομοθεσία (¹) δρίζει, διτὶ ὁ Πρόξενος μόνος ἐκδικάζει ἐν τῇ περιφερείᾳ του τὰς πταισματικὰς παραβάσεις, τὸ Προξενικὸν δικαστήριον τὰ πλημμελήματα, καὶ τὸ ἐν Aix Ἐφετεῖον τὰ κακουργήματα τῶν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει Γάλλων ὑπηκόων. Τὴν προανάκρισιν ἐνεργεῖ ὁ Πρόξενος, διτὶς μετὰ τὸ πέρας ταύτης παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου δπερ ἡ ἀθωσὶ τὸν κατηγορούμενον, ἡ παραπέμπει αὐτὸν διὰ βουλεύματος πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὸν Πρόξενον μὲν, ἐὰν ἡ κολάσιμος πρᾶξις χαρακτηρισθῇ ώς πταισμα, εἰς τὸ Προξενικὸν δὲ δικαστήριον, ἐὰν χαρακτηρισθῇ ώς πλημμέλημα. Ἐὰν χαρακτηρισθῇ τέλος ώς κακούργημα παραπέμπεται εἰς τὸ Ἐφετεῖον τοῦ Aix, δπερ ἐκδικάζει ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βουλεύματος τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν Προξενικῶν ἐγγράφων τῆς ἀνακρίσεως, οὐχὶ ὅμως ώς δρκωτὸν δικαστήριον (²). Ἡ Βελγικὴ (³) καὶ ἡ Ἰταλικὴ νομοθεσία (⁴) ἀκολουθοῦσι τὴν Γαλλικὴν ώς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ τὴν διαφοράν, διτὶ διὰ τὰ κακουργήματα ἀρμόδια δικαστήρια εἰσιν δρκωτὰ τοιαῦτα ἥτοι διὰ μὲν τοὺς Βέλγους τὸ ἐν Βραβάντῃ κακουργιοδικεῖον, διὰ δὲ τοὺς Ἰταλοὺς τὸ ἐν Ἀγκῶνι τοιοῦτον.

(¹) Νόμος τῆς 28 Μαΐου τοῦ 1836. Πρεβλ. Feraud-Giraud. T. II.
p. 344.

(²) G. Pel. du Rausas T- I. p. 365 καὶ ἐφ.

(³) Βελγικὸς Προξενικὸς Νόμος τοῦ 1851, ἀρθρ. 70 καὶ ἐφ.

(⁴) Ἰταλικὸς Προξενικὸς Νόμος τοῦ 1866, ἀρθρ. 105 καὶ ἐφ.

Κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν^(¹) ὁ Πρόξενος μετὰ δύο μὲν Παρέδρων ἡ μόνος ἐκδικάζει τὰς πταισματικὰς παραβάσεις ἀνεκχλήτως, καὶ τὰ ώς τοιαῦτα θεωρούμενα ἐλαφρὰ πλημμελήματα ἐκκλητῶς, μετὰ τεσσάρων δὲ Παρέδρων καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ μετὰ δύο μόνον ἐκκλητῶς τὰ βαρύτερα τοιαῦτα δι' ἣ εἰνε ἀρμόδια καὶ τὰ ἐν τῷ Κράτει εἰδικὰ δικαστήρια Διὰ τὰ κακουργήματα ἀρμόδια δικαστήριά εἰσι τὰ τοῦ Κράτους. Καὶ μόνος δὲ ὁ Πρόξενος δύναται νὰ ἐκδικάσῃ παραβάσεις τινὰς^(²). Ἐὰν ἡ κολασιμὸς πρᾶξις πρόκειται νὰ ἐκδικασθῇ ὑπὸ τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου, τότε καὶ ἡ ἀνάκρισις διεξάγεται ἐν ἀκροστηρίῳ, ἐὰν δὲ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τοῦ Κράτους, τότε δὲ Πρόξενος μόνος διεξάγει τὴν ἀνάκρισιν, ἢν μετὰ τὸ πέρας ἀποστέλλει εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον.

Κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν νομοθεσίαν^(³) τὰ ἐν Τουρκίᾳ Προξενικὰ δικαστήρια τῆς Ἀγγλίας ἀτινα ἐκδικάζουσι τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις εἰσὶν τὰ μόνα ἀρμόδια καὶ πρὸς ἐπίλυσιν πασῶν τῶν ποινικῶν διαφορῶν. Κατὰ ταύτην, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνώτατον δικαστήριον ἐκδικάζει πᾶσαν ὑπόθεσιν, δυνάμενον νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν μέχρι εἴκοσι ἑτῶν φυλακισεως μετὰ καταναγκαστικῶν ἔργων καὶ πεντακοσίων λιρῶν πρόστιμον^(⁴). τὰ ἐπαρχιακὰ προξενικὰ δικαστήρια τὰς πράξεις αἰτινες δύνανται νὰ ἐπισύρωσιν φυλάκισιν μέχρι δώδεκα μηνῶν καὶ πρόστιμον μέχρι πεντήκοντα λιρῶν^(⁵), καὶ τέλος τὰ ἐπαρχιακὰ δικαστήρια ὑπὸ προξενείων καὶ προξενικῶν πρακτορείων ἐκδικάζοντα ἐκείνας καθ' ὃν ἐπιβάλλονται πρόστιμα μέχρι πέντε λιρῶν^(⁶). Μόνον κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπαρχιακῶν δικαστη-

(¹) Γερμανικὸς Προξενικὸς Νόμος τοῦ 1879. § 1. καὶ ἐφ.

(²) § 211 Γερμανικῆς Ποινικῆς Δικονομίας.

(³) Διάταγμα τοῦ 1873.

(⁴) Ἀρθρ. 288 Διάταγμ. τοῦ 1873.

(⁵) Ἀρθρ. 271 Διάταγμ. τοῦ 1873.

(⁶) Ἀρθρ. 272. Διάταγμ. τοῦ 1873.

ρίων ἐπιτρέπεται ἔφεσις, ἐγειρομένη ἐνώπιον τοῦ ἐν Κων) πόλεις ἀνωτέρου δικαστηρίου⁽¹⁾). Ὁ Πρόξενος δύναται καὶ μόνος νὰ ἔκδικάσῃ πταισματικὰς παραβάσεις, ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἔκδικάζει μετὰ δύο ἡ πλειοτέρων παρέδρων. Εἰδικῶς δὲ προβλέπεται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ἐπιβλητέα θεωρεῖται εἰς τὸν ἔνοχον ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καὶ ἡς δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐφαρμογὴν τὸ Προξενικὸν δικαστήριον ἀνευ ἀνωτέρας ἐντολῆς.⁽²⁾

Ἐν τῇ Αὐστριακῇ Προξενικῇ νομοθεσίᾳ⁽³⁾ δὲν ἀναγράφονται εἰδικαὶ διατάξεις δσον ἀφορᾶς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν τὰς Αὐστροουγγαρίας ἐν ταῖς ποινικαῖς διαφοραῖς. Ἐκ τῆς πρακτικῆς ὅμως καθιερώθη σύστημά τι καθ' ὃ ὁ Πρόξενος εἴτε μόνος εἴτε μετὰ δύο Παρέδρων ἔχόντων συμβουλευτικὴν ψῆφον ἔκδικάζει τὰς πταισματικὰς παραβάσεις. Διὰ τὰ πλημμελήματα καὶ κακουργήματα ἀξμόδιά εἰσι τὰ τοῦ Κράτους δικαστήρια.

Ἡ Ρωσία, καθὰ ἐρρήθη ἡδη⁽⁴⁾, στερεῖται εἰδικῆς Προξενικῆς νομοθεσίας καὶ ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν τὰ ἐν Περσίᾳ κρατοῦντα, περὶ ὃν προνοεῖ ὁ ἐμπορικὸς αὐτῆς Κῶδις. Ἐν τῷ Προξενικῷ δὲ αὐτῆς ὀργανισμῷ οὐδεμία ἀναγράφεται διατάξεις ἀφορῶσα τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Προξένων ἐπὶ ποινικῶς διαφορῶν. Ἐν τῷ Ποινικῷ ὅμως αὐτῆς Νόμῳ⁽⁵⁾ ἀναγράφεται διάταξις, καθ' ἣν τὰ ἐν Τουρκίᾳ καὶ Περσίᾳ διαπραττόμενα πλημμελήματα ὑπὸ Ρώσων ὑπηκόων κατὰ Ρώσων αὐτόθι διαμενόντων, ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμεδιότητα τῶν δικαστηρίων τοῦ Ρώσου Πρέσβεως, Ὑπουργοῦ, Ἐπιτετραμένου, ἢ Προξένου, ἐὰν ἡ καταγινωσκομένη ποινὴ δὲν εἴνε βαρυ-

⁽¹⁾) Ἀρθρ. 307 Διάταγμ. τοῦ 1873.

⁽²⁾) Ἀρθρ. 269. Διάταγμ. τοῦ 1873.

⁽³⁾) Ηρθλ. Αὐστρ. Διάταγμ. τῆς 25 Ἰανουαρίου 1855 καὶ ὑπουργικὰ τοιοῦτα τῆς 31 Μαρτίου 1855 καὶ 30 Ιουλίου 1897.

⁽⁴⁾) Πρθλ. ἀνωτέρω σελ. 79.

⁽⁵⁾) Ἀρθρ. 175. Ρωσικοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

τέρα φυλακίσεως.' Εν έναντι φ περιπτώσει δι κατηγορούμενος ἀποστέλλεται μετά τῆς σχετικῆς δικογραφίας εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς πλησιεστέρας Ρωσικῆς ἐπαρχίας, ὅστις μεριμνᾷ διὰ τὴν παραπομπὴν τῆς ὑπόθεσεως εἰς τὴν ἀρμόδιαν τῆς δικαιοδοσίαν. Προσέτι δι Πρόξενος ἐν Ἀνατολῇ ἐν γένει δύναται νὰ ἔκδικαζῃ διαφορὰς τῶν ναυτιλομένων Ρώσων, ἐὰν οὗτοι ἀπευθυνθῶσι πρὸς αὐτὸν πρὸς ἐπίλυσιν τοιούτων. Καθισταμένης τῆς διαιτητικῆς τοιαύτης ἀδυνάτου, δι Πρόξενος δικάζει ταύτην ως δικαστήριον πρώτου βαθμοῦ⁽¹⁾, δυνάμενος νὰ ἐπιβάλῃ φυλάκισιν μέχρις ὁκτὼ μηνῶν. Διὰ τὰ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τελεσιουργούμενα ἀδικήματα ἀρμόδια τυγχάνουσι τὰ ἐν Ρωσίᾳ δικαστήρια, τοῦ Προξένου διενεργούντος τὰς ἀνακρίσεις.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν Προξενικὴν νομοθεσίαν, ἥτις ἡχολούθησε μέσην τινὰ ὅδὸν ἀναγνωριζομένην καὶ ὑπὸ ξένων συγγραφέων⁽²⁾ ως πρακτικωτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν πασῶν τῶν τῶν ἄλλων νομοθεσιῶν, οἱ γενικοὶ Πρόξενοι, Πρόξενοι καὶ ὑποπρόξενοι καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνη καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, ἔνθα κατὰ τὰ εἰρημένα λειτουργοῦσι τὰ τρία εἰδικὰ Προξενικὰ δικαστήρια, Πρόεδροι αὐτῶν, δικάζουσιν ἀνεκκλήτως ἔλα τὰ παρ' Ἑλλήνων πραττόμενα ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν πταισμάτα, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται τὰ ἐπιτόπια ζήτιμα ἢ αἱ

(1) ² Αρθρ. 99 Ρωσικοῦ Προξενικοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ 1858.

(2) G. Pelissié du Rausas T. I. p. 379. Καὶ δ F. de Gussy (Reglement Consulaire p. 296) ποιεῖται εὕφημον μνείαν τῶν παλαιοτέρων Ἑλληνικῶν Προξενικῶν ὄργανισμῶν: «Le redacteur des reglements consulaires Grecs a apporté à son travail en ce qui concerne les fonctions, tout le soin, toute la reflexion et tout le discernement qu'un document de cette nature réclamait ; il en a fait un guide certain pour les consuls à l'usage desquels ces reglements sont destinés». Ο δὲ Martens μεταφέρων ἐν τῷ Guide diplomatique T. I. p. 245 διατάξεις τινάς γράφει. «Les attributions judiciaires des consuls sont nettement définies dans les instructions données aux agents consulaires du royaume de Grèce, dont nous insérons ici l'extrait suivant».

συμβάσεις, συνωδὰ τοῖς ἄρθροις 330 καὶ ἐφ. τῆς Ποινικῆς Δικονομίας⁽⁴⁾). Πρὸς δὲ καὶ τὰς παραβάσεις πῶν ὑπὸ τῶν Προξένων ἐκδεδομένων ἀστυνομικῶν διατάξεων, καθ' ᾧ δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσι κράτησιν μέχρι δεκατεσσάρων ἡμερῶν καὶ πρόστιμον μέχρις ἔκατὸν δραχμῶν⁽⁵⁾). "Οπου δὲ Νόμος ἐν γένει ἀναγράφει ποινὴν κρατήσεως δύνανται οἱ Πρόξενοι νὰ ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν διὰ προστίμου μέχρι δραχμῶν διακοσίων⁽⁶⁾). Τὰ πλημμελήματα ἐκδικάζονται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας ὑπὸ τῶν εἰδικῶν προξενικῶν δικαστηρίων, ἐκάστου τούτων ὅντος ἀρμοδίου διὰ τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ διαπραγθέντα τοιαῦτα, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰ ἐπὶ πλοίων ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν παρ' Ἑλλήνων πραττόμενα, ἐφ' ὃσον δὲν ἀντίκεινται τὰ ἐπιπτώια ζήτιμα καὶ αἱ συμβάσεις⁽⁷⁾). Τέλος διὰ τὰ πλημμελήματα τὰ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν τριῶν προξενικῶν δικαστηρίων, καὶ τὰ κακουργήματα⁽⁸⁾ ἀρμόδια δικαστήρια τυγχάνουσι τὰ τοῦ Κράτους καὶ δῆ, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῆς Ποιν. Δικονομίας, τὰ τῆς τελευταίας κατοικίας τοῦ κατηγορούμένου ἢ τῆς ἐφημέρου διαμονῆς αὐτοῦ καὶ τούτων ἀγνοουμένων τὰ ἐν Σύρῳ τοιαῦτα⁽⁹⁾.

'Εξαίρεσις ὑφίσταται μόνον ὡς πρὸς τὰς γνωταπάτας καὶ πειρατείας ὑπαγομένας εἰδικῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν⁽¹⁰⁾.

(⁴) "Ἄρθρ. 186 ΧΝΣ" Νόμου.

(⁵) "Ἄρθρ. 187 ΧΝΣ" Νόμου.

(⁶) "Ἄρθρ. 186 ΧΝΣ" Νόμου.

(⁷) "Ἄρθρ. 189 ΧΝΣ" Νόμου. Τὰ πλοῖα ὅμως δέον ἢ νὰ εύρισκωνται προσωριμισμένα εἰς τὸν λιμένα ἢ νὰ καταπλέωσι πρὸς τοῦτον εύρισκόμενα ἐντὸς βολῆς τηλεβόλου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς. Ἐν πάσῃ ἡλιῃ περιπτώσει ἀρμόδια δικαστήρια τυγχάνουσι τὰ τῆς ἡμεδαπῆς (Ἄρθρ. 29 Ποιν. Δικ.) τοῦ πλοίου θεωρουμένου ὡς ἐδάφους Ἑλληνικοῦ.

(⁸) Πρᾶλ. ἡμ. Νόμον ΒΡΑΕ' τῆς 23 Ιανουαρίου 1883 περὶ συστάσεως κακουργιοδικείου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

(⁹) "Ἄρθρ. 188 ΧΝΣ" Νόμου.

(¹⁰) Νόμος ΧΝΣ' τοῦ 1845 ἄρθρ. 12.

Οι Γεν. Πρόξενοι, Πρόξενοι καὶ ὑποπρόξενοι διεξάγουσιν αὐτεπαγγέλτως τὰς ἀνακρίσεις τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των παρ' Ἑλλήνων πραττομένων πλημμελημάτων ἢ κακουργημάτων^(¹), μετὰ τὸ πέρας τῶν ὅποιων παραπέμπουσι τὴν δικογραφίαν εἰς τὸν ἀρμόδιον εἰσαγγελέα τοῦ Κράτους^(²). Παρὰ τοῖς εἰδίκοις προξενικοῖς δικαστηρίοις χρέη ἀνακριτοῦ ἔκτελεῖ ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὁ ἔμμισθος πάρεδρος δικαστής, ἐν Σμύρνῃ δὲ (καὶ Ἀλεξανδρείᾳ) ὁ νεώτερος τῶν παρέδρων δικαστῶν· τούτους κωλυομένους ἀναπληροῦσιν οἱ γενικοὶ Πρόξενοι, οἵτινες δῆμως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἔκτελοῦσι τὰ ἀνατεθειμένα αὐτοῖς κατὰ τὰ προειρημένα χρέη εἰσαγγελέως^(³). Οἱ ἔκτελοῦντες ἀνακριτικὰ καθήκοντα προξενικοὶ ὑπάλληλοι ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν ἔκτέλεσιν πάσης σχετικῆς πρᾶξεως καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν ἐν τῷ Κράτει εἰσαγγελέων^(⁴). Πᾶσα δὲ ἀνακριτικὴ πρᾶξις ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ χώραν παρουσίᾳ τοῦ προξενικοῦ γραμματέως ἢ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀναπληρωτῶν^(⁵). Οἱ ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν τριῶν εἰδίκῶν προξενικῶν δικαστηρίων προξενικοὶ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἔκτελῶσιν ἐντὸς τῆς περιφερείας των τὰ ἀνακριτικά των καθήκοντα, περατωθείσης δὲ τῆς ἀνακρίσεως ἀποστέλλουσι τὴν δικογραφίαν εἰς τὸν ἐκπληροῦντα χρέη εἰσαγγελέως, ἢ ἐὰν πρόκηται περὶ κακουργήματος εἰς τὸν ἀρμόδιον ἐν Ἑλλάδι εἰσαγγελέα^(⁶).

Παρὰ τοῖς εἰδίκοις προξενικοῖς δικαστηρίοις ἢ προφυλάκισις τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἡ ἀποφυλάκισις αὐτοῦ ἐπὶ ἐγγυήσει ἀφίεται εἰς τὸν ἀνακριτὴν γνωμοδοτοῦντος καὶ τοῦ εἰσαγγελέως. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας τούτων ἀποφαίνεται,

(¹) "Ἄρθρ. 200 ΧΝΣ" Νόμου.

(²) "Ἄρθρ. 206 ἢν. N.

(³) "Ἄρθρ. 212 ἢν. N.

(⁴) "Ἄρθρ. 205 ἢν. N. Πρᾶλ. καὶ ἄρθρ. 123.

(⁵) "Ἄρθρ. 204 ἢν. N.

(⁶) "Ἄρθρ. 213 ἢν. N.

συμφώνως τῷ ἄρ. 250 Ποιν. Δικον. τὸ Συμβούλιον. Κατὰ τῶν ἐρήμην ἀποφάσεων τῶν τριῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐπιτρέπεται ἀνακοπή, ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ἀντιμωλίαν ἔφεσις ἐάν ἐπεδλήθη φυλάκισις πέραν τῶν τριῶν μηνῶν⁽¹⁾, ηγίει δύναμιν ἀναστατικὴν καὶ φέρεται πρὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν⁽²⁾. Προσέτι αἱ ἀποφάσεις τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων δύνανται ν' ἀναιρεθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου⁽³⁾ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων⁽⁴⁾.

B'.) ΠΡΟΣ ΕΤΕΡΟΕΘΝΕΙΣ

a'.) Ἐν ταῖς ἀστικαῖς διαφοραῖς.

Ἐν ταῖς μεταξὺ ὑπηκόων διαφόρων ἐθνικότητος διαφοραῖς ἀρμόδιον δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν εἴνε τὸ Προξενικὸν τοῦ ἐναγομένου, κατὰ γενικῶς ἐπιχρατῆσαν ἔθιμον καὶ συνωδὴ τῷ δικονομικῷ ἀξιώματι Actor sequitur forum rei.

Ἡ τοιαύτη δικαιοδοσία τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου τοῦ ἐναγομένου κατέστη τρόπον τινὰ ἀναγκαστικὴ πλέον μὴ δυναμένων τῶν διαδίκων καὶ κοινῇ συναινέσει νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἄλλο δικαστήριον⁽⁵⁾ οὕτως καὶ αὐτῶν τῶν Ὁθωμανικῶν δικαστηρίων ἡ δύναντὴ ἐπὶ τοιούτων ὑποθέσεων δικαιοδοσία συμφώνως ταῖς Συνθήκαις καὶ τῷ Πρωτοκόλλῳ τοῦ Φιρμανίου τῆς 7 Σερέρ 1284, ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλον σιωπηρῶς ἐν τῇ πρακτικῇ ἀποκλεισθῆ.

(¹) Ἀρθρ. 195 ἄν. N.

(²) Ἀρθρ. 197 ἄν. N.

(³) Ἀρθρ. 198 ἄν. N.

(⁴) Ἐν γένει προβλ. ἐν τῷ νόμῳ ΧΝΤ τὰ καθήκοντα τῶν ἡμετέρων Προξενικῶν ἀρχῶν ἐν ταῖς ποιγικαῖς ὑποθέσεσιν καὶ δὴ ἐν τοῖς ἀρθροῖς 186—216, ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τῶν γεωτέρων, νόμων ΑΦΔΔ' καὶ ΑΓΟΕ' ἐν ἐκτάσει διαλαμβανόμενων.

Τὴν βάσιν τῆς τοιαύτης Προξενικῆς δικαιοδοσίας ἐν ταῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφοραῖς ἀνευρίσκομεν ἐν ταῖς Συνθήκαις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης⁽¹⁾. ἐν αἷς καθορίζεται, δτὶ διὰ τὰς διαφορὰς αὐτῶν οἱ ἀλλοδαποὶ ἡ καὶ αὐτοὶ οἱ Πρόξενοι δύνανται νὰ ἀποταθῶσιν εἰς τοὺς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ Πρέσβεις των, χωρὶς νὰ δύνανται αἱ ἑγχώριοι ἀρχαὶ νὰ ἀπαιτῶσι τὴν ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν τούτων, ἐκτὸς ἔὰν οἱ διάδικοι συναινῶσιν εἰς τοῦτο. Ἐνεκεν δμως τοῦ ἀορίστου ἀφ' ἐνὸς τοῦ ἄρθρου τούτου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀδυνάτου αὐτοῦ, τῶν Πρέσβεων μὴ δυναμένων νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς ἐκάστοτε καὶ ἀπανταχοῦ ἀναφυομένας διαφοράς, ἐμορφώθησαν μικτὰ κατ' ἀρχὰς δικαστήρια συγχείμενα ἐξ ὑπηκόων τῶν διαφόρων Ἐθνῶν, δριζομένων πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν Πρέσβεων, καὶ ἀτινα ἐδίκαζον τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφορὰς ἀνευ ἀναμίξεως τῶν ἑγχωρίων ἀρχῶν⁽²⁾. Τὰ δικαστήρια ταῦτα ἀντικατεστάθησαν κατόπιν προφορικῆς συμφωνίας τῶν Πρέσβεων Ἀγγλίας, Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Ρωσίας ἐν ἔτει 1820 διὰ μικτῶν Ἐπιτροπῶν⁽³⁾, αἵτινες συνεχαλοῦντο ἐκάστοτε ὡς πρώτου βαθμοῦ δικαστήρια δι' ἐκδίκασιν ὥρισμένης διαφορᾶς ὑπὸ τοῦ Πρέσβεως τοῦ ἐναγομένου, καὶ ἀπετελοῦντο ἐκ τριῶν μελῶν τῶν μὲν δύο

(¹) Ἀρθρ. 52 Συνθήκης Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1740. «S'il arrive que les Consuls et les négociants français aient quelques contestations avec les consuls et les négociants d'une autre nation chrétienne, il leur sera permis du consentement et à la requérance des parties de se pourvoir par devant leurs ambassadeurs qui résident à ma Sublime Porte» et tant que le demandeur et le défendeur ne consentiront pas à porter ces sortes de procès par devant les pachas, cadis, officiers, où douanies ceux ci ne pourront pas les y forcer, ni prétendre en prendre connaissance». Πρβλ. καὶ ἄρθρ. 50 Συνθήκης Ρωσίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1783, ὅπερ δρίζει, δτὶ οἱ Ρῶσοι ἔχοντες διαφορὰς μὲ ὑπηκόους ξένων ἔθνικοτήτων δύνανται ν' ἀπευθύνωνται εἰς τοὺς Πρέσβεις, ἔὰν οἱ διάδικοι συμφωνήσωσιν εἰς τοῦτο.

(²) Πρβλ. G. Pel. du Rausas T. I. σημ. 2 καὶ Antonopoulos-Meyer σ. 30 σημ. 2.

(³) De Clercq et de Vallat T. II. p. 377.

δριζομένων ὑπὸ τοῦ Πρέσβεως τοῦ ἐναγομένου, τοῦ δὲ τρίτου ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται ἐδίκαζον πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀστικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως, καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τῆς Πρεσβείας τοῦ ἐναγομένου, παρ' ἣς καὶ ἔκετελοῦντο⁽⁴⁾. Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν μικτῶν Ἐπιτροπῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ 1864, καταργηθὲν σιωπηρῶς διὰ πολλοὺς λόγους καὶ ἔνεκεν τοῦ πολυπλόκου αὐτοῦ⁽⁵⁾. Ἐκτοτε τὸ ἀξιώματος *actor sequitur forum rei*. Ἐλαβε κατ' ἔθιμον πλήρη ἴσχυν καὶ τὸ Προξενικὸν δικαστήριον τοῦ ἐναγομένου, εἰνε τὸ μόνον ἀρμόδιον πρὸς ἐδίκασιν πάσης διαφορᾶς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφόρου ἐθνικότητος ἀστικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως. Ἀπαρατητος δῆμως τυγχάνει πάντοτε ἡ συναίνεσις τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνάγοντος, ἥτις χορηγεῖται διὰ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ δικογράφου τῆς ἀπαιτήσεως παρ' αὐτῆς εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ ἐναγομένου, καὶ ὅστις ἐνάγων λαμβάνει οὕτω τὴν ἄδειαν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ξένης ἀρχῆς.

Κατὰ ταῦτα δι' ἔθιμου ἔχει κανονισθῆ ἡ Προξενικὴ δικαιοδοσία ἐν ταῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφόρου ἐθνικότητος διαφοραῖς καὶ δι' αὐτοῦ ἐπίσης κανονίζονται καὶ τὰ παρεμπίπτοντα συναφῆ ζητήματα⁽⁶⁾.

(4) Πρβλ. Feraud-Giraud T. II. p. 250 καὶ Pelissie du Rausas T. I. p. 411.

(5) Fer. Giraud T. II. p. 282. Antonopoulos-Meyer σ. 32 καὶ ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τοῦ Aix, 28 Νοεμβρίου 1864, καθ' ἣν ἡ δικαιοδοσία τῶν μικτῶν Ἐπιτροπῶν δέν εἶνε ὑποχρεωτική.

(6) Οὕτω π. χ. ἡ ἀνταγωγὴ δὲν ἐγείρεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου τῆς χυρίας ἀγωγῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ τοῦ ἐνάγοντος, ὡς χυρία δίκη· τὸν ἐγγυητὴν ὁφειλέτου τινος τυγχάνοντα ἑτέρας ἐθνικότητος ἢ ὁ ὁφειλέτης θὰ ἐναγάγῃ, ὁ δανειστὴς ἐν τῷ ἴδιῳ Προξενικῷ δικαστηρίῳ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ τοῦ ὁφειλέτου. τοὺς ὁφειλέτας ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δικαιοπραξίας διαφόρου ἐθνικότητος δητας θὰ ἐναγάγῃ ὁ δανειστὴς ἕνα ἔκαστον πρὸ τοῦ ἴδιαιτέρου του Προξενικοῦ δικαστηρίου, τέλος ἔταιρία ἀποτελουμένη ἐκ μελῶν διαφόρου ἐθνικότητος θὰ ἐναχθῇ πρὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς ἐθνικότητος τῆς ἔταιρίας κανονιζομένης εἴτε ἐκ τῆς καταχωρίσεως αὐτῆς ἐν τῷ ~~π~~σχετικῷ ἀρχείῳ, εἴτε ἐκ

Κατὰ τὴν ἡμετέραν Προξενικὴν νομοθεσίαν αἱ Ἑλληνικαὶ Προξενικαὶ ἀρχαὶ εἶναι ἀρμόδιαι δι' ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν Ἐλληνος μεθ' ὑπηκόου ξένης ἔθνικότητος μόνον ὅταν δὲ Ἐλλῆν εἴνε ἐναγόμενος καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς περιπτώσεις καθ' ἃς χορηγεῖται αὐταῖς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδίκασεως διαφορῶν μεταξὺ Ἐλλήνων συνωδὰ τοῖς ἀρθροῖς 129, 130 καὶ 131, τοῦ ΧΝε' Νόμου ὡς ἐτροποποιήθησαν ταῦτα ὑπὸ τῶν νεωτέρων Νόμων ΑΦΔΔ' καὶ ΑΡΟΕ'. καὶ περὶ ὧν διελάθομεν ἥδη (¹)

• **Ο** ἐφαρμοστέος νόμος. Ἀν καὶ ἐν τοῖς μνημονεύθεσιν ἥδη ἀρθροῖς τῶν συνθηκῶν Γαλλίας καὶ Ρωσίας μετὰ τῆς Τουρκίας (²) καθορίζεται ὅτι διὰ τὰς διαφορὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ἀρμόδιαι ἀρχαὶ πρὸς ἐκδίκασιν εἴνε αἱ ἴδιαι αὐτῶν Προξενικαὶ, ἐν τούτοις οὔτε ἐν ταῖς συνθήκαις ἀναφέρεται τὶ ἐπὶ πλέον περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἥθελε ἐκδίκαζονται αἱ διαφοραὶ αὗται, ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ Προξενικαὶ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων Κρατῶν προύνοησαν τι περὶ τούτου, ἀν καὶ ἡ διάταξις τῶν συνθηκῶν περὶ τῆς μὴ ἀναμίζεως τῶν Ὁθωμανικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας ὑποννοεῖ βεβαίως ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς καθορίσεως τοῦ ζητήματος τούτου ἀφίεται εἰς τὴν Προξενικὴν νομοθεσίαν τῶν διαφόρων Κρατῶν (³). Ἐν τούτοις αἱ σχετικαὶ διατάξεις τῶν Προξενικῶν νομοθεσιῶν ἔλαβον ὑπ' ὅψιν καὶ ἐκανόνισαν μόνον τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῆς ἴδιας

τῆς ἰθαγενείας τοῦ προϊσταμένου αὐτῆς ἢ τῶν πλείστων μελῶν. Ἐὰν τοῦτο καθίσταται ἀδύνατον τότε θὰ ἐναχθῶσι τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας ἐν τῷ ἴδιαι τέρῳ του ἔκαστος Προξενικῷ δικαστηρίῳ κλπ.

(¹) Πρᾶλ. ἀνωτέρω σελ. 88.

(²) Ἱδε ἀνωτέρω σελ. 110.

(³) Ὁρθότατα παρατηρεῖ ὁ Martens ἔχων ὑπ' ὅψει τὸ ζητημα τοῦτο, ὅτι καθ' ὃν χρόνον αἱ κυβερνήσεις τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ οἱ Δημοσιολόγοι φροντίζουσι διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ περιφήμου Ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ ἔκαστος προσπαθεῖ νὰ ἐπιδεῖξῃ τὴν διορατικότητα του ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ Ὁθωμανικοῦ Κράτους, τὰ σπουδαιότερα τῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων τῶν διαφόρων ἔθνων μένουσι ἐκτεθειμένα.

έθνικότητος, καθορίσασαι δ' ὅτι ἀφορᾶ τὰς διαφορὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφόρου ἔθνικότητος ὅτι αὗται θὰ κανονίζωνται συμφώνως τοῖς ἐπιχρατοῦσιν ἔθιμοις. 'Αλλως τε εἶνε ἀρκετὰ εὐνόητον ὅτι μία μόνη Προξενική νομοθεσία κατ' ίδιαν δὲν ἡδύνατο νὰ καθορίσῃ τὰ τοῦ ζητήματος τούτου ὅπερ ἀφορᾶ τὰς σχέσεις διαφόρων προσώπων ὑπαγομένων εἰς διαφόρους ἔθνικότητας. 'Εκ τούτων ἐπεταί: ὅτι πρὸς καθορισμὸν τῶν διαφόρων ζητημάτων τῶν ἀναφερομένων ἐν ταῖς σχέσεσιν ἀλλοδαπῶν διαφόρου ἔθνικότητος ὥφειλε νὰ λάβῃ χώραν διεθνῆς συμφωνίας μόνη θὰ ἡτο ἵκανή νὰ κανονίσῃ ὅριστικῶς τὰ ζητήματα ταῦτα. Πλὴν παρ' ὅλας τὰς ἐπὶ τούτῳ εὔχας (¹) τοιαύτη τις διεθνῆς συμφωνία δὲν ἐγένετο καὶ τὰ τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, ἐν γένει ῥυθμίζονται διὰ τῶν ἔθιμων. 'Ως δὲ δι' ἔθιμου καθωρίσθη ἡ ἀρμοδιότης τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου τοῦ ἐναγμένου ἐν ταῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφοραῖς συνφδὰ τῷ δικονομικῷ ἀξιώματι «*Actor sequitur forum rei*», οὕτω καὶ τὰ τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου ἐν ταῖς διαφοραῖς ταύταις κανονίζονται πάλιν δι' ἔθιμων. Οὕτως ἐν ταῖς διαφοραῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφόρου ὑπηκοότητος ἐφαρμόζεται ὁ προσωπικὸς νόμος τοῦ ἐναγμένου, ἡτοι τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, συμφώνως καὶ ταῖς γενικαῖς ἀρχαῖς τῶν συνθηκῶν καθ' ἃς οἱ ἀλλοδαποὶ ἐν Τουρκίᾳ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν προσωπικὴν κυριαρχίαν τῆς ἑαυτῶν πολιτείας. 'Εξαρεσις ὑφίσταται μόνον ὅταν πρόκειται ἐν πάσῃ σχετικῇ περιπτώσει νὰ ἐρευνηθῇ ἡ νομικὴ κατάστασις καὶ ἵκανότης τοῦ ἐνάγοντος δόποτε θέλει ἐφαρμοσθεῖ ὁ προσωπικὸς αὐτοῦ νόμος, καὶ ὅταν ὁ νόμος τοῦ ἐναγμένου ἀντίκεινται πρὸς τὰ τοπικὰ ἔθιμα ἀτιναώς ἐρρήθη ἡδη, εἰσὶν ἐπιχρατέστερα τῶν διαφόρων προσωπικῶν νόμων (²). 'Εν ταῖς

(¹) "Idee ἀνακοινώσεις τοῦ M^o de Martens ἐν τῷ ἔχτῳ τόμῳ τοῦ *Annuaire de l' Institut du droit international* κτλ.

(²) G. Pelissié du Rausas I. I. p. 419. Πρόδλ. xxii ἀποφ. A. Π. 283 (1902).

σχέσεσιν ἐν τούτοις ταύταις ὑπηκόων διαφόρου ἔθνικότητος ἐνδεχόμενον νὰ εύρεθῶμεν κατὰ φυσικὸν λόγον πρὸ συγκρούσεως δικαίων ῥυθμιζόντων διαφοροτρόπως τὴν αὐτὴν σχέσιν· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ προτίμησις κατ' ἐπίκρατησαν πάλιν έθιμον δίδεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν νόμον τῆς δικαζούσης. Προξενικῆς ἀρχῆς ἦτις, δύναται καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Ἰδιωτικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου νὰ ἐφαρμόσῃ, ἐκτὸς ἂν ἀντιτίθενται αὗται εἰς ῥητὰς διατάξεις τῶν συνθηκῶν, ἡ εἰς τοπικόν τι έθιμον (¹). Γενική δὲ ἔξαρτεσις ὑφίσταται κατὰ τὰ εἰρημένα ἐπὶ τῶν ἔξι ἀκινήτων πηγαζουσῶν διαφορῶν.

β').) Ἐν ταῖς ποινικαῖς διαφοραῖς.

καὶ

Καὶ ἐν ταῖς ποινικαῖς ὑποθέσεσιν μεταξὺ ὑπηκόων διαφόρου ἔθνικότητος δυνάμει ἔθιμων ἐκανονίσθη ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν. Κατὰ ταῦτα ἀρμοδια δικαιοδοσία εἶνε ἡ τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς εἰς ἣν ἀνήκει ὁ δράστης τοῦ ἀδικήματος (²). Κατὰ τοὺς νόμους διεθνεῖς τῆς πολιτείας αὐτῆς θέλουσι διεξαχθῆ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ πρᾶξεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν ἐπίλυσιν τῆς ἀναφυείσης μεταξύ ἀτόμων διαφόρου ἔθνικότητος ποινικῆς διαφορᾶς, καὶ τὰ κρατοῦντα ἐν δομοίσις περιπτώσειν μεταξὺ ὑπηκόων τῆς αὐτῆς πολιτείας θέλουσι κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐνταῦθα. Καὶ ἐπὶ τῶν διαφορῶν τούτων δὲν ὕκνησαν νὰ ἀντιποιηθῶσιν δικαιοδοσίαν αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ στηριζόμεναι ἐπὶ τῶν ἀσφαφῶν ρημάτων τῶν σχετικῶν ἀρθρῶν τῶν συνθηκῶν (³) ἀν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ περὶ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων τῆς Τουρκίας Φιρμανίψ τῆς Πύλης δρίζεται σαφέστατα ἡ ἀρμοδιότης αὐ-

(¹) Πρᾶλ. τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπιτυχεῖς παρατηρήσεις ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως Δ. Δίγχα § 34.

(²) G. Pel. du Rausas T. I. p. 409. Feraud Giraud T. II. p. 349.

(³) "Αρθρ. 52 Γαλλοτουρκικῆς συνθῆκης τοῦ 1740 καὶ ἀρθρου 58 Ρωσσοτουρκικῆς τοῦ 1783.

τῶν μόνον ἐν ταῖς διαφοραῖς μεταξὺ ὑπηκόων αὐτῆς, καὶ τῶν μεταξὺ τούτων καὶ ξένων. (⁴) Καὶ ἐσχάτως ἀνεκινήθη τὸ ζῆτημα τοῦτο κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς Ἑλληνοτουρχικῆς Προξενικῆς συμβάσεως πλὴν ἀποτελέσματος. (⁵) Κατὰ ταῦτα δυνάμει τῶν ἔθιμων καὶ τῆς πρακτικῆς πλέον ἔχει ἀναγνωρισθῆναι ἡ ἀρμοδιότης τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς τοῦ κατηγορουμένου ἐπὶ τῶν μεταξὺ διαφόρου ἔθνικότητος ὑπηκόων ποινικῶν διαφορῶν (⁶) Αἱ διάφοροι Πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀναγνωρίσει τὴν ἰσχὺν τῆς πρακτικῆς ταύτης, (⁷) πλὴν ὡς ἐν ταῖς ἀστικαῖς διαφοραῖς καὶ ἐνταῦθα παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς σαφοῦς καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐκ μέρους αὐτῶν καθορίσεως τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ δημετέρα νομοθεσία δὲν ποιεῖται διάκρισιν περὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν διαπραττομένων ὑπὸ Ἑλλήνων ἐναντίον ὑπηκόων ξένων, ἀναφέρουσα γενικῶς ὅτι πάντα τὰ παρ' Ἑλλήνων πραττόμενα ἀδικημάτα συνεπῶς καθ' οίουδήποτε καταδιώχονται συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τῆς Προξενικοῦ Νόμου καὶ τῆς Ποινικῆς Δικονομίας (⁸) ἐφ' ὅσον αὗται δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὰς τῶν συνθηκῶν.

(⁴) «ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων τούτων ἀφορᾷ μόνον τὴν ἔκδίκασιν ἐκείνων ἐκ τῶν ὑπηκόων μου οἵτινες ἥθελον θεωρηθῆνοιοι ἀδικήματος καθ' ὑπηκόων ξένων, καὶ ἐκείνων ἐκ τῶν ξένων ὑπηκόων οἵτινες ἥθελον κατηγορηθῆναι ἐπὶ κλοπῆς, φόνῳ ή ἄλλοις ἀδικήμασι καθ' ὑπηκόων Ὁθωμανῶν Πρβλ. Φιρμάνιον Τζεματζιούλ-εβέλ 1270 (1854) περὶ δικαστικοῦ ὄργανισμοῦ ἐν Τουρκίᾳ.

(⁵) Πρβλ. G. Streit La. Sentence arbitrale p. 72. Πρὸς δὲ πρβλ. Notes-verbales identiques de la legation de S. M. Hellenique au Ministère Imperial Ottoman des affaires Etrangers de 20 Avril 1890, 14 Novembre 1890, 5 Decembre 1892, 1 Semptembre 1894, et 3 Fevrier 1896, et Notes Verbales Circulaires du Ministère Imperial Ottoman des affaires Etrangers à la legation de S. M. Hellenique de 2 Juillet 1890, 13 Semptembre 1892, 17 Avril 1894, 18 Juin 1894.

(⁶) Ἐν τούτοις πρβλ. Antonopoulos Meyez S. 57.

(⁷) Πρβλ. Ferand-Girand ὡς ἀνωτέρω. Ὁ Ρωσσικὸς Ποινικὸς Νόμος ἀναφέρει ἐν ἄρθρῳ 175 ὅτι εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν ὑπάγονται τὰ ἀδικήματα τὰ διαπραχθέντα ὑπὸ Ρώσων ὑπηκόων οὐ μόνον κατὰ Ρώσσων ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς ὑπηκόου ξένης Δυνάμεως.

(⁸) Πρβλ. ἄρθρα 186 ὡς ἐδ. ΧΝΣ Νόμου.

Ἐάν εἰς ποινικὴν διαφορὰν ὑπηκόων διαφόρου ἔθνικότητος ὡς συνεργοὶ κατηγοροῦνται καὶ ὁθωμανοὶ ὑπήκοοι, τὸ Προξενικὸν δικαστηρίον τοῦ αὐτουργοῦ εἴτε τὸ ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς δληγῆς ὑποθέσεως συμφώνως τῷ πνεύματι τῶν συνθηκῶν, ἂν καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ δὲν ἐπικρατεῖ τοῦτο τῶν Ὁθωμανικῶν ἀρχῶν ἐπιλαμβανομένων τῆς ἐκδίκασεως τῶν τοιούτων ὑποθέσεων παρουσίᾳ πάντοτε τοῦ Προξενικοῦ ἀντιπροσώπου.

Γ'. ΠΡΟΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΣ

α'.) Ἐν ταῖς ἀστικαῖς διαφοροῖς.

Ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τῆς προξενικῆς ἀρχῆς ἀργεῖ ἐν ταῖς μεταξὺ ὅμοεθνῶν αὐτῆς καὶ ιθαγενῶν διαφοραῖς, περιοριζομένη μόνον εἰς τὴν παράστασιν αὐτῆς (συνήθως τοῦ διερμηνέως) κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν τοιούτων ὑποθέσεων ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων πρὸς τοῦτο Τουρκικῶν δικαστηρίων. Αἱ ἀσάφειαι τῶν συνθηκῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ποικίλας συζητήσεις⁽⁴⁾ δσον ἀφορῷ τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῶν μεταξὺ ιθαγενῶν καὶ ἀλλοδαπῶν διαφορῶν, πλὴν ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐρμηνείας τῶν σχετικῶν ἀρθρῶν τῶν συνθηκῶν⁽⁵⁾ καὶ ἐκ τῆς πρακτικῆς πλέον καθωρίσθη ἡ ἀρμοδιότης αὐτῶν ἐπὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν ἐν ὅλῃ τῇ Τουρκικῇ πλήν τῆς Αἰγύπτου⁽⁶⁾.

(4) Πρβλ. G. Pelissié du Rausas T. I. p. 437. G. Kebedgy. La juridiction consulaire et les affaires mixtes en Orient (Revue de dr. Intern. 1895. § 315). Feraud-Giraud T. II. p. 259. Antonopoulos-Mayer § 37. Martens § 388.

(5) Ἀρθρ. 4 συνθήκης Γαλλίας τοῦ 1535. Ἀρθρ. 15 καὶ 69 συνθήκης Ἀγγλίας 1675. Ἀρθρ. 26, 41 καὶ 69 συνθήκης Γαλλίας τοῦ 1740. Ἀρθρ. 5 συνθήκης Αύστριας τοῦ 1718. Ἀρθρ. 5 συνθήκης Πρωσσίας τοῦ 1761. Ἀρθρ. 63 καὶ 64 συνθήκης Ρωσσίας τοῦ 1783. Ἀρθρ. 8 συνθήκης Σαρδηνίας τοῦ 1823. Ἀρθρ. 4 συνθήκης Ἡνωμένων Πολιτειῶν τοῦ 1830. Ἀρθρ. 8 συνθήκης Βελγίου τοῦ 1838.

(6) Αὐτόθι μέχρι τῆς δικαστικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 1876, ἐπεκράτει ὁ

Κατὰ ταῦτα τυγχάνει γενικῶς ἀναγνωρισμένη ἡ ἀρμοδιότης τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν καὶ ἰθαγενῶν διαφοραῖς καὶ ἐν αἷς περιπτώσεσι ἀκόμη ὁ ἀλλοδαπὸς εἶνε ἐναγόμενος. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει εἶνε ἀπαραίτητος κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν τοιούτων ὑποθέσεων ἡ παρουσία ἀντι-

κανὼν «actor sequitur forum rei», ἀρα τὰ ἔγχωρια δικαστήρια ἦσαν ἀρμόδια δτῶν ἰθαγενῆς ἐτύγχανεν ἐναγόμενος. Ἐπὶ τῆς πρακτικῆς ταύτης ἐρείδονται οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων (Πρβλ. Foderé Traité T. IV. § 2124. Le Régime des Capitulations par un ancien diplomate p. 244. Clercq et de Vallat T. II.p. 376) ἐπὶ τῶν μεταξὺ ἰθαγενῶν καὶ ἀλλοδαπῶν διαφορῶν, δτῶν ἀλλοδαπὸς εἶνε ἐναγόμενος, ἐπικαλούμενοι καὶ τὸ 5ον ἄρθρον τῆς Αὐστροτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1718, καθ' ὃ πᾶς ἔχων λαμβάνειν παρ' Αὐστριακοῦ ὑπηκόου ἀφειλε νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ὄφειλόμενον δἰὰ μέσου τῆς προξενικῆς ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ παρ' οὐδενὸς ἄλλου, («Si à aucun il était dû quelque chose par un marchand imperial-royal, le créancier devra exiger le dit dû par le moyen des consuls, vice consuls et interprêts de son débiteur, et de personne autre»), ως καὶ τὸ 26 τῆς Γαλλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1740 («Si quelqu'un de nos sujets avait un différent avec un marchand français, et qu'ils se portassent chez le kadi ce juge n'écouterait point leur procès si le drogman français ne se trouve présent, et si cet interprète est occupé pour lors à quelque affaire pressante, on différera jusqu'à ce qu'il vienne; mais aussi les Français s'empresseront de le représenter, sans abuser du prétexte de l'absence de leur drogman»), καθ' ὃ ὁ ἐνδιαφερόμενος καταφεύγει εἰς τὴν Τουρκικὴν δικαιοσύνην μὴ προτιμῶν δῆθεν τὴν προξενικήν, ἐνῷ ἡ ἀκριβής ἐρμηνεία τοῦ ἄρθρου τούτου εἶνε, δτὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι καταφεύγουσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην μὴ προτιμῶντες τὴν ἰδιωτικὴν λύσιν, καὶ ὅπερ συνάδει καὶ πρὸς τὴν σχετικὴν φράσιν τοῦ Τουρκικοῦ κειμένου ἔχουσαν ως ἔξῆς : καὶ ἀν θελήσῃ τις ἵνα ἡ δικαιοσύνη λάβῃ γνῶσιν. Τοῦ δὲ 5ου ἄρθρου τῆς συνθήκης Αὐστρίας τοῦ 1718 ἡ ἀκριβής ἐρμηνεία εἶνε δτὶ ὁ δανειστὴς ἀφειλε νὰ ζητήσῃ τὸ ὄφειλόμενον δἰὰ μέσου τῆς προξενικῆς ἀρχῆς παρ' αὐτοῦ τοῦ ὄφειλέτου καὶ οὐδενὸς ἄλλου καθόσον ὑπῆρχεν ἐν ἀρχῇ συνήθεια νὰ θεωρῶνται ἀπαντες οἱ ξένοι ἐν Τουρκίᾳ συνυπόχρεοι. Πρβλ. συνθήκην Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1535 ἄρθρον 5ον. Πρὸς δὲ ἀπόφ. Α. Π. 473. (1893) καὶ τὴν διασφηστικωτάτην ἐπ' αὐτῆς ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως x. Τζιβανοπούλου, ως καὶ τὴν νεωτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως 110 (1900) συμφώνου μὲ τὰ ἀνωτέρω. Ἐπίσης ἀπόφ. Εφ. Ἀθηνῶν 71 (1890). Ἀντιθέτως ἀπόφ. Α. Π. 412 (1896) καὶ 344 (1904). Ἐφ. Αθ. 857 (1891). καὶ 374 (1896).

προσώπου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς εἰς ἣν κατ' ἔθνικότητα ἀνήκει διάδικος ἀλλοδαπὸς, ἀνευ τῆς δοπίας ἡ ἐκδίκασις τῆς ὑποθέσεως θέλει εἰσθαι ἄκυρος, τοῦ ἐνδιαφερομένου μὴ δυναμένου νὰ παραιτηθῇ ταύτης οὐδὲ οἰκειοθελῶς, ὡς θεσμοῦ δημοσίας τάξεως. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ἀφορᾶ οὐ μόνον τὴν παρουσίαν τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς, συνήθως τοῦ διερμηνέως, κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδίκασίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναφεῖς πράξεις καὶ μέχρι πέρατος αὐτῶν, ὡς ἐπὶ ἐξετάσεων μαρτύρων, συσκέψεων δικαστῶν κτλ. καθ' ἃς δύναται οὗτος ν' ἀπευθύνῃ καὶ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς μάρτυρας καὶ τοὺς διαδίκους, συνυπογράφων ἐν τέλει καὶ πάντα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα (¹). Πρὸς δὲ πρὸ πάσης Ὀθωμανικῆς ἀρχῆς καὶ ἐν πάσῃ ὑποθέσει ἀπαιτεῖται ἡ παράστασις τοῦ διερμηνέως (²).

(¹) Καὶ ἐν τοῖς καθ' ἔκαστον, τὰ πλεῖστα τῶν δικαιωμάτων τούτων τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ἀμφισσητεῖ κατά τὸ εἰωθός, καὶ ὅπου αὐτῇ δύναμις, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἰσχυριζομένη λ. χ. διτὶ ἀποφάσεις Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων ἐκδίδομεναι ἐπὶ μικτῶν ὑποθέσεων ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ διερμηνέως εἶνε ἔγκυροι. Πρᾶλ, ὑπόμνημα Πύλης (1869) πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν M. Δυνάμεων ἐν Aristarchi I. II. p. 424. ἐφ. Τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον τῆς Πύλης ἀντιχρούει κατηγορηματικῶς ὁ Martens s. 465 ἐπόμενος καὶ τῷ Kōpīg (Handbuch des Deutschen Consularwesens) ἴδιαιτατα ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων. Πλὴν καὶ μόνη ἡ φράσις: *Ai Τουρκικαὶ ἀρχαὶ θὰ ἀκούωσιν καὶ θὰ κρίνωσιν ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Προξένων, τοῦ 42 ἄρθρ. τῆς Ἀγγλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1675 σαφηνίζει ἀρκετὰ τοῦτο.*

(²) Πρᾶλ. κατωτέρῳ ἔγκυλιον Ὑπουργείου Δικαιοσύνης Τουρκίας. (16 Ριβιούλ 'Αχιὴρ 1279). Πρὸς δὲ ἄρθρ. 22 Διαιτητικῆς ἀποφάσεως. Κατὰ τὸ 26ον ἄρθρον τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, ἐν περιπτώσει ἐπισκέψεως ἐπὶ πλοίου Ἐλληνικοῦ ἑτέρας ἡ τῆς τοῦ Ὑγειονομείου, αἱ Ὀθωμανικαὶ Ἀρχαὶ θέλουσιν ἀναμένει τὸν Ἐλληνα Προξενικὸν ἀντιπρόσωπον ἐπὶ τρεῖς ὥρας ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐπιδόσεως τῆς σχετικῆς εἰδοποιήσεως εἰς τὸ Προξενεῖον. 'Εάν δὲ δὲ οἱ Προξενικὸι ἀντιπρόσωποις ἀρνεῖται ἡ βραδύνη νὰ προσέλθῃ, αἱ εἰρημέναι ἀρχαὶ θὰ προβάνωσιν εἰς τὴν ἔκτελεσιν τῆς ἐντολῆς τῶν εἰδοποιοῦσαι τὸ Προξενεῖον καὶ ἀνακοινοῦσαι αὐτῷ ἀντίγραφον πρακτικοῦ βεβαιοῦντος τὴν ἀπουσίαν τοῦ Προξενικοῦ ἀντιπροσώπου.

'Εὰν δὲ μῶς ἔκει ἔνθα εὑρίσκεται τὸ πλοῖον δὲν ὑπάρχει Προξενικὴ ἀρχὴ

Αρμόδια Τουρκικὰ δικαστήρια πρὸς ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ἐν γένει καὶ ιθαγενῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν, καὶ ἔστιν δτε καὶ ἀστικῶν, δταν αὗται ὑπερβαίνουσιν τὰ χίλια γρόσια, εἶνε οὐχὶ τὰ Ὁθωμανικὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἀλλὰ τὰ Μικτὰ. Ἐμποροδίκεια (¹) λειτουργοῦντά ἀπὸ τοῦ 1846, καὶ ὡν κυρίως ἀφορμὴ ἰδρύσεως ὑπῆρξεν τὸ ἀνεφάρμοστον ἄρθρων τινῶν τῶν συνθηκῶν (²). Τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοιαῦτα λειτουργοῦσιν ὡς πρώτου μὲν καὶ μοναδικαῦ διὰ τὰς αὐτόθι ἀναφυομένας διαφορὰς, ὡς δευτέρου δὲ καὶ τελευταίου διὰ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐν ταῖς

δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ τοιαύτη ἐπίσκεψις. Τὸ πλοῖον δέον νὰ πλεύσῃ πρὸς τοῦτο εἰς τὸ πλησιέστερον μέρος ἔνθα ἐδρεύει Προξενικὴ ἀρχή. Πρβλ. καὶ ἄρθρ. 5 Ἐλληνοτουρκικῆς συνθήκης 1855.

(¹) Πρβλ. Τὰ κατὰ ταῦτα, ἐν ΙΓ' § τοῦ Χάττι Χουμαγιοῦν 10 Τζεμαζούλι Ἀχὴρ 1272 (18 Φεβρουαρίου 1856) πρὸς δὲ τὸν ὄργανον σύντονον παραρτήματι Ὁθωμανικοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδηκος, γενικῶς δὲ περὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ δικαστηρίων ἐν Foderé Traité du droit Intern I. II. p. 729. ἐν Κυριακοῦ Ἀλληλεθνεῖ Δικαίῳ κατὰ μετάφρασιν Heffter σημ. σελ. 493. Πλὴν τῶν αὐτόθι ἀναφερομένων δικαστηρίων συγχροτούμενα ἐκ τριῶν Ὁθωμανῶν δικαστῶν ἐνὸς "Ελληνος καὶ ἐνὸς Βουλγάρου κ.τ.λ. Μικτὰ ἐμποροδίκεια ἐν Ἀγκτολῆ ἐδημιουργήθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κώδηκος τοῦ Βαλδουΐνου ἐν ἔτει 1104 τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ δνομα «Assises de Jerusalem» καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ, συγχροτούμενα ἐξ ἐνὸς προέδρου καὶ ἐξ ἐνόρκων δικαστῶν ἐξ ὧν οἱ δύο Χριστιανοὶ καὶ οἱ τέσσαρες Σύριοι. Πρβλ. Depping I. II. p. 25, Heyd I. I. p. 178.

(²) Οὕτω π. χ. τὰ ἄρθρα 41 καὶ 69 τῆς συνθήκης Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1740 ὥριζουσιν διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ὑπερβαίνουσας τὸ ποσόν τῶν 4000 "Ασπρῶν ἀρμόδιον δικαστήριον τυγχάνει τὸ παρὰ τῇ Υψ. Πύλῃ Αὐτοκρ. Διβάνιον. Τὸ τοιοῦτον δικαστήριον τὰ μᾶλλα δυσχερεῖς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις λ. χ. ὑποχρεούμενων ἐκάστοτε νὰ μεταβαίνωσιν πρὸς ἐπίλυσις τοιαύτης τινὸς διαφορᾶς ἐν Κων]πόλει ἔνθα ἐδρεύει τὸ Διβάνιον τοῦτο ἀφ' ἐτέρου δὲ τοῦτο ἥτο φυτικῶν ἀδύνατου νὰ ἐπαρχέσῃ εἰς τὰς ἀναφυομένας ἐκάστοτε τοιούτου εἴδους διαφορὰς τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἀλλοδοπῶν ὡν δ ἀριθμὸς ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐπαισθητῶς ηὔξανετο. Πρβλ. καὶ Feraud-Giraud I. II. p. 259.

ἐπαρχίαις⁽¹⁾). Τὰ δικαστήρια ταῦτα συγχροτοῦνται ἐκ τριῶν διαρχῶν δικαστῶν διοριζόμενων ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ ὡν ὁ εἰς πρόεδρος αὐτοῦ, καὶ τεσσάρων προσωρινῶν δριζόμενων ἐκ τῶν ἐμπόρων ἐκάστης πόλεως, συνήθως ἐκ δύο ὄρθοδόξων Χριστιανῶν ἐνὸς Ἰσραηλίτου καὶ ἐνὸς Ἀρμενίου ἢ ἐλλείψει τούτων καὶ ἐκ τεσσάρων ὄρθοδόξων⁽²⁾.

Τὰ προσωρινὰ ταῦτα μέλη ἐν αἷς δίκαιαις εἰσὶν ἀναμεμιγμένοι εἴτε ως ἐνάγοντες εἴτε ως ἐναγόμενοι ἀλλοδαποὶ ἀντικαθιστῶνται ὑπὸ δύο μελῶν δριζόμενων ὑπὸ τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς εἰς ᾧν κατ' ἐθνικότητα ἀνήκει ὁ διάδικος ἀλλοδαπὸς ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων μελῶν τῆς παροικίας κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθιμον⁽³⁾. Ὅπως ποτ' ἀν ἥ ἥ παρουσίᾳ τοῦ διερμηνέως τοῦ Προξενείου εἶνε ἀπαραίτητος κατὰ πᾶσαν ἐκδίκασιν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων ὑποθέσεως εἰς ᾧν τυγχάνει ἀναμεμιγμένος ἀλλοδαπός, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς προειρημένοις ἔξαιρέσεων⁽⁴⁾.

(1) Τοῦ ἀκυρωτικοῦ (ἀχειὲμ ἀδλιγὲ) τὴν ὑπαρξίην δὲν ἀνεγνώρισαν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, ἐπειδὴ ἡ Πύλη ἀποκρούει ἐν τούτῳ τὴν περάστασιν τοῦ διερμηνέως τῶν Προξενείων ἐν ταῖς μικταῖς διαφοραῖς. Ὁρ. Ὀθωμανικοὺς Κώδηκας Νικολαΐδου σελ. 109 καὶ ἐφ.

(2) Πρβλ. Ἀρθρα 8, 10, 13, 14 καὶ ἐφ. τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἐμποροδικείων ἐν Ὀθωμανικῷ Ἐμπορικῷ κώδηκι. Εἰθισται εἰς τὰ δικαστήρια ταῦτα νὰ παραχάθηνται καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κατὰ τόπους θρησκευτικῶν δογμάτων δικαζόμενων διοθρήσκων αὐτῶν, πλὴν καὶ τοῦτο ἤρξατο ἐσχάτως ἀμφισβητοῦσα ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ Ἐλλησιν Ἐπισκόποις.

(3) Πρβλ. Aristarchi T. II. p. 403. Πρὸς δὲ ἔγγραφον Ὑπουργείου Δικαιοσύνης Τουρκίας πρὸς τὸν Νομάρχην Ἰκονίου ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1879. Κατὰ τό ἄρθρον 133 ἡμ. Προξ. νόμου ὁ προστάμενος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς δύναται νὰ τιμωρήσῃ διοικητικῶς καὶ ἀνευ διαδικασίας διὰ προστίμου μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν τοὺς τρεῖς κατὰ σειρὰν ἀπειθήσαντας εἰς τὴν ἐνδεχομένην τοιαύτην ἐντολὴν αὐτοῦ.

(4) Ἡδε ἀνωτέρω σ. 101 καὶ ἐφ. Πρβλ. ἐν γένει § 11, 12, 13, 16, 17 Πρωτοκόλλου 12 Φεβρουαρίου 1873. Πρὸς δέ, (Antonopoulos Meyer S. 45) καὶ ἐπὶ πτωχεύσεως Ὀθωμανοῦ οὕτινος πιστωταὶ τυγχάνουσιν καὶ ἀλλοδαποί, ἔνεκεν τῆς ἀμοιβαιότητος καθ' ἣν ἐπὶ πτωχεύσεως ἀλλοδαποῦ τὸ Προξενὸν δικαστήριον εἶνε πάντοτε ἀρμόδιον καὶ ἐὰν ἀπαντεῖς οἱ πιστωταὶ τυγχά-

‘Η ήμετέρα Προξενική νομοθεσία ἀναφέρει γενικῶς ἐν ἐνὶ καὶ μονῷ ἄρθρῳ (128) ὅτι αἱ κατὰ τὸ Ὁθωμανικὸν Κράτος ἀναφυόμεναι μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ ἑγγωρίων διαφοραὶ ἐκδικάζονται κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ κειμένους νόμους, τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα καὶ τὰς συνθήκας. Κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἐλληνοτουρκικῆς διαφορᾶς Διαιτητικὴν ἀπόφασιν δικαζομένου Ἐλληνος ἐν Ὁθωμανικῷ δικαστηρίῳ δύναται νὰ διεξαχθῇ ἢ δίκη καὶ ἀνευ παρουσίας τοῦ

γενοτινούντος Ὁθωμανοῦ. Πλὴν τοῦτο δὲν τυγχάνει ἀκριβές καθ' ὅσον ἡ ἀρμοδιότης τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων ὑπηκόων των οἰοιδήποτε καὶ ἂν ὁσιν οἱ πιστωταὶ ἐπεκράτησεν ἐξ ἔθιμου καὶ ἐξ τοῦ δικαιώματος τῶν Προξένων τοῦ νὰ ἔκκαθαρίζωσι τὴν περιουσίαν παντὸς ὑπηκόου των καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν πτωχεύσει θανόντος Πρόβλ. ἀπόφ. Προξ. Δικαστηρίου Κωνσταντινουπόλεως 60 (1901) καὶ Ἐφ. Ἀθ. 2272 (1893), Προσέτι De Clercq et de Vallat Guide pr. des Consulats T. II. p. 402, Salem du droit des étrangers de transmettre par succession en Turquie ἐν Journal du dr. Int. privé (1898).

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἐλληνοτουρκικῆς διαφορᾶς Διαιτητικὴν ἀπόφασιν (ἄρθρ. 21) αἱ πτωχεύσεις Ἐλλήνων ὑπηκόων θὰ ἔξαχολουθοῦσιν ὑπαγόμενοι ὡς πρότερον εἰς τὰ Ἐλληνικὰ Προξενεῖα, πλὴν τὰ συμφέροντα τῶν πιστωτῶν Ὁθωμανῶν τε καὶ ἀλλοδαπῶν θὰ ἀντιπροσωπεύονται νῦν δι' ἐνὸς ἡ δύο συνδίκων Ὁθωμανῶν καὶ ἀλλοδαπῶν προσωρινῶν καὶ ὅριστικῶν, καὶ οὓς θέλεις διορίζεις ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ καθ' ὑπόδειξιν τῶν πιστωτῶν τούτων. Ἔν σοδεμιᾷ δύμως περιπτώσει ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐλλήνων συνδίκων θὰ εἴης κατώτερος τῶν ξένων τοιούτων. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν τὸ πρῶτον ἐν Τουρκίᾳ διὰ τοῦ ἄρθρου 13 τῆς Τουρκοπερσικῆς συνθήκης τῆς 8 Δεκεμβρίου 1875 ἔχοντος οὕτω : «Αἱ πτωχεύσεις τῶν ὑπηκόων Περσῶν ἔξαχολουθοῦσιν ὑπαγόμενοι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Πρεσβείαν καὶ τὰ Προξενεῖα τῆς Περσίας. Ἐπὶ τῇ αἵτησει τῶν Ὁθωμανῶν πιστωτῶν εἰς τούτων δύναται νὰ διορισθῇ δεύτερος σύνδικος». Πρόβλ. G. A. Martens Nouveau recueil de traités Héme serie V. III p. 526. Ἐν τῇ Ἐλληνοτουρκικῇ δὲ προκαταρκτικῇ περὶ εἰρήνης συνθήκῃ προύταθη τὸ τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ Πρέσβεως τῆς Ρωσίας Νελίδωφ δι' ὑπομνήματος πρὸς τοὺς συναδέλφους κύρτου (18 Ιουνίου 1897). Η Τουρκία εἶχεν ἐπιζητήσει μάτην τὴν ὑπαγωγὴν τῶν πτωχεύσεων τῶν Ἐλλήνων ὑπηκόων εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῶν Ὁθωμανικῶν δικαστηρίων. Ἰδε Ἀρθρ. 21 Νέου Ὁθωμ. Σχεδίου ἐπὶ τῆς Προξεν. συμβάσεως. Πρόβλ. La sentence arbitrale p. G. Streit p. 51.

διερμηνέως μόνον όταν οὗτος ἐγγράφως καὶ δις κατ' ἐπανάληψιν κληθείς δὲν ἐμφανισθῇ⁽¹⁾)

Διὰ τῆς Προξενικῆς των ἀρχῆς κοινοποιοῦνται τοῖς διαδίκοις ἀλλοδαποῖς πάντα τὰ σχετικὰ δικόγραφα δι' ἐπιδοτηρίου ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ δποίου ἀρχονται αἱ προθεσμίαι⁽²⁾). Ἡ

(¹) Διὰ τοῦ 22 ἀρθρ. τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως καθωρίσθη, ὅτι διατηρεῖται ἀκεραία ως καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἡ Προξενικὴ ἐπικουρία ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐνώπιον τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν καὶ δικαστηρίων, ἀλλ' ὑπὸ τὸν δρον, ὅτι ὁ προϊστάμενος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ὄφειλει νὰ ἀποστέλλῃ πάραπτα τὸν ἀντιπρόσωπόν του πρὸς τοῦτο. Ἐὰν οὗτος δὲν ἐμφανισθῇ τότε αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ὄφειλουσι νὰ ἀναβάλλωσι τὴν ἔξέτασιν τῆς προχειμένης ὑποθέσεως καὶ νὰ ἀποστείλωσι νέαν ἐγγραφὸν πρόσκλησιν δι' ὥρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν πρὸς τὴν Προξενικὴν ἀρχήν. Ἐὰν καὶ πάλιν δὲν ἐμφανισθῇ ὁ Προξενικὸς ἀντιπρόσωπος, τότε αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ δικαιοῦνται νὰ προβῶσι μόναι εἰς ἐκδίκασιν καὶ ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἐὰν ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ ἔχῃ ἐνστάσεις οἰασδήποτε ἐπὶ τῆς προχειμένης ὑποθέσεως ὄφειλει νὰ ὑποβάλῃ ταύτας πρὸς τὴν καλοῦσσαν Ὀθωμανικὴν ἀρχὴν πρὸ τῆς δευτέρας προσκλήσεως καθιστῶσα συγχρόνως ἐνήμερον τὴν. ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν, ἡς ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν. Μὴ ληφθεὶσῶν ὑπ' ὅψιν τῶν ἐνστάσεων τούτων καὶ ἀπευθυνθείσης καὶ τῆς δευτέρας προσκλήσεως ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ὄφειλει πάντως νὰ παραστῇ καὶ νὰ προβάλῃ ἐκ νέου τὰς ἐνστάσεις του ἐπὶ δικαστηρίου αἰτούμενος καὶ τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐν τῷ σχεδιᾳ τῆς ἀποφάσεως, ὅπερ δικασθεῖται κατὰ τὰ ἀνωτέρα εἰρημένα, νὰ συνυπογράψῃ,

*Ανευ ρητῆς ἐντολῆς τοῦ προϊσταμένου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς οἱ διερμηνεῖς εἰς οὐδεμίαν δύνανται νὰ προσθῶσιν ἐνέργειαν παρὰ ταῖς Τουρκικαῖς ἀρχαῖς, τιμωρούμενοι διὰ προστίμου 20—200 δραχμῶν. Ἐξαίρεσις ὑφίσταται ἐπὶ κατεπειγούσης ἀνάγκης.

(²) Ὁ ἐνάγων ἰθαγενῆς διὰ τῆς τοπικῆς Διοικητικῆς ἀρχῆς διαβιθάζει πρὸς τὴν Προξενικὴν ἀρχὴν τοῦ ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ πᾶν δικόγραφὸν πρὸς κοινοποίησιν, συνωδὰ ταῖς διατάξει τῶν Συνθηκῶν καὶ τῷ Ὀθωμανικῷ νόμῳ (ὅρα ἀρθρ. 71 Γαλλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1740 καὶ ἀρθρ. 68 Ρωσσοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1783, "Ἄρθρ. 13, 17, 18 Τουρκῆς Ἐμπορικῆς Δικονομίας, καὶ 25, 26, 28 Τουρκικῆς Πολιτικῆς δικονομίας), καὶ ἀντιθέτως ὁ ἀλλοδαπὸς διὰ τῆς Προξενικῆς του ἀρχῆς ἀπευθυνομένης πρὸς τὴν τοπικὴν διοικητικὴν ἀρχὴν, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν πᾶν δικόγραφὸν πρὸς κοινοποίησιν τῷ ἀντιδίκῳ ἰθαγενεῖ.

Προξενική ἀρχὴ δύναται συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τῶν Συνθηκῶν ἀμα τῇ λήψει τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐτέρου τινὸς δικογράφου νὰ ἔξελέγξῃ τοῦτο μήτοι ἐπὶ ἀδικιῶν ἢ φευδομαρτυριῶν στηρίζεται⁽¹⁾.

Εἰς τὰ μέρη ἔχεινα, εἰς δὲ δὲν ἔδρεύει Προξενικὴ ἀρχὴ αἱ διαφοραὶ αἱ ὑπερβαίνουσαι τὰ γίλια γρόσια ἐκδικάζονται οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων δικαστηρίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς πόλεως, ἐν ἢ ἔδρεύει Προξενικὴ ἀρχή, οὐα καθίσταται αὐτῇ δυνατὸν νὰ παρίσταται συνωδὰ τοῖς ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσι κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τούτων⁽²⁾.

Εἰς τὰ μέρη τὰ ἀπέχοντα πλέον τῶν ἐννέα ώρῶν ἐκ τῆς ἔδρας

'Ως πρὸς τοὺς "Ἐλληνας ὑπηκόους δυνάμει τοῦ ἄρθρου 23 τῆς Διαιτητικῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτῶν, τὰ ἐπιδοτέα πρὸς αὐτοὺς δικόγραφα θὰ παραδίδωνται ἐπὶ ἀποδείξει τῇ ἀρμοδίᾳ Προξενικῆ ἀρχῆ πρὸς μεταβίβασιν τῷ ἐνδιαφερομένῳ, διτις ἀμα τῇ παραλαβῇ θέλει ὑπογράψει ἐπιδοτήριον διπερ θέλει διαβιβάσει εἴτα ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ τῇ 'Οθωμανικῇ.' Εὰν ὑφίσταται πλάνη ἢ ἀτέλεια τις ἐν τῷ δικογράφῳ δύναται ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν 'Οθωμανικὴν ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς πρὸς συμπλήρωσιν. 'Εὰν ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ δὲν ἐπιστρέψῃ τὸ ἐπιδοτήριον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ δικογράφου εἰς τὸ Προξενεῖον, ἡ ἐπίδοσις θὰ θεωρῆται ὡς γενομένη τῷ διαδίκῳ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ εἰδοποίησῃ τὴν 'Οθωμανικήν, διτι τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἀπηυθύνετο τὸ ἔγγραφον δὲν εύρισκεται ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Προξενείου.

Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἡμεδαπῶν ἀρχῶν ἀποστελλομένων εἰς τὴν Προξενικὴν ἀρχὴν πρὸς κοινοποίησιν δικογράφων, πρβλ. ἔγγραφον 'Τπουργείου Δικαιοσύνης πρὸς τὸ 'Τπουργείον τῶν 'Εξωτερικῶν ἀπὸ 18 'Απριλίου 1888, καθ' ὃ ἡ κοινοποίησις δύναται νὰ γίνῃ δι' οἰουδήποτε προσφόρου τρόπου, τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν ὑποχρεουμένων νὰ κατεβάλλωσι πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως τὸ διαβιβασθὲν αὐταῖς δικόγραφον περιέλθῃ εἰς χεῖρας ἢ εἰς γνῶσιν τοῦ πρὸς ὃν ἡ καθ' οὐ ἀπευθύνεται διὰ νὰ μεριμνήσῃ οὗτος ἐγκαίρως περὶ τῆς ὑπερασπίσεως του. Πρβλ. καὶ 'Αποφ. 'Εφετ. 'Αθηνῶν 1809 (1902) καὶ 22 (1895).

(1) Συμφώνως τῇ διατάξει τοῦ ἄρθρου 28 Συνθήκης Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1740. 'Ἐν τῇ πρακτικῇ συνήθως δὲν ἐπιχρατεῖ. Πρβλ. τὸ μνημονεύθὲν ἀνωτέρω 'Τπόμνημα τῆς Πύλης πρὸς τὰς Δυνάμεις (1869).

(2) Πρβλ. 'Ἐγγραφα Σ. 'Αντωνοπούλου Προξένου Προύσσης (12 'Ιουλίου 1878) καὶ 'Ελληνικῆς Πρεσβείας Κωνσταντινουπόλεως (21 'Ιουλίου 1878). 'Ἐν «'Οδηγῷ τῶν Προξενικῶν 'Τπαλλήλων».

τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς οἱ ἀλλοδαποὶ ὑπήκοοι ἐν γένει δικάζονται δυνάμει τοῦ Πρωτοχόλλου τῆς 12/34 Φεβρουαρίου 1873⁽⁴⁾ ἀνευ συμπράξεως τοῦ Προξενικοῦ ἀντιπροσώπου ὑπὸ τῆς δημογεροντίας ἐκπληρούσης καθήκοντας εἰρηνοδίκου καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ Καζά διὰ τὰς διαφοράς, τὰς μὴ ὑπερβαίνοσας τὰ χίλια γρόσια. Ἐχουσιν δμως τὸ δικαιώματα ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐφέσεως ἀναστελλούσης τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ἥτις ἐκδικάζηται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σαντζακίου τῇ συμπράξει τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς. Ἐν γένει δμως οὐδεμίᾳ ἀπόφασις δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀνευ τῆς συμπράξεως τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς. Καὶ αὐθορμήτως δύνανται, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοῦ Πρωτοχόλλου⁽⁵⁾, ἀλλοδαποὶ ἐν οἰφδήποτε μέρει νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἔγγραφου αἰτήσεως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Δημογεροντίας ἡ τῶν δικαστηρίων πῶν Καζάδων μὴ συμπράττοντος τοῦ Προξένου διὰ τὰς διαφοράς τῆς δικαιοδοσίας των. Χαίρουσιν δμως ἐφέσεως ὡς ἀνωτέρω.

Κατὰ τὰ εἰρημένα ἡ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω δρους ἀρμοδιότης τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν καὶ θιαγενῶν διαφορῶν εἶνε ἀνεγνωρισμένη. Ἐν τούτοις δύναται συμφώνως τῷ πνεύματι τῶν Συνθηκῶν καὶ τὸ Προξενικὸν δικαστήριον νὰ ἐκδικάσῃ τοιαύτας διαφοράς, ἐὰν δὲ ὁ Ὀθωμανὸς διάδικος οἰκειοθελῶς ἐνάγῃ τὸν ἀλλοδαπὸν ἐν τῷ Προξενικῷ του δικαστηρίῳ⁽⁶⁾, ὅπερ δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τοιαύτην ἀρμοδιότητα συνωδὰ τῷ δικονομικῷ ἀξιώματι actor sequitur forum rei, καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἐσωτερικὴ νομοθεσία αὐτῶν δὲν ἀναγράφει ἀπαγο-

(4) Πρωτοχόλλου § 11 τῆς 24 Φεβρουαρίου 1874.

(5) Πρωτοβόλλου § 16, 17.

(6) Ἡ Τύψηλὴ Πύλη δμως ἀνθίσταται κατὰ τῆς τοιαύτης Προξενικῆς δικαιοδοσίας καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν οὕτω ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, καὶ τοιουτοτρόπως δὲ ἐκουσίως ὑποβληθεῖς ὑπὸ τὴν Προξενικὴν δικαιοδοσίαν Ὁθωμανὸς ἐνάγων δύναται νὰ ἐγείρῃ ἐκ νέου τὴν ἀγωγὴν του ἐνώπιον τοῦ Ὁθωμανικοῦ δικαστηρίου, ἐὰν εὗτη ἥθελε τυχὸν ἀπόρριφθῇ ὑπὸ τοῦ Προξενικοῦ.

ρευτικὰς τυχὸν διατάξεις ἐπὶ τούτου ὁρθοτερον ὅμως εἶνε νὰ δεχθῶμεν, δτὶ ἐπειδὴ τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων ἀνήκουσιν εἰς πᾶσαν Πολιτείαν εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον τὰ προξενικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἔκδικάσωσι τοιαύτας διαφορὰς καὶ συναίνεσι τοῦ διαδίκου Ὀθωμανοῦ⁽⁴⁾.

Ἄσχέτως τούτων, τὰ Προξενικὰ δικαστήρια εἶνε ἀρμόδια κατ' ἔθιμον ἀδιαλείπτως ἐφαρμοζόμενον διὰ τὰ παρεμπίπτοντα καὶ τὴν προσωπικὴν κατάστασιν ἀφορῶντα ζητήματα⁽⁵⁾ τοῦ διαδίκου ὑπηκόου των, ως ἐπίσης ἐπὶ πτωχεύσεως τούτου καὶ ἐν ᾧ περιπτώσει τυγχάνουσι πιστωταὶ Ὀθωμανοί⁽⁶⁾, καὶ ἐπὶ κανονισμοῦ ἀδιαρίας πλοίων τῆς ιθαγενείας των καὶ ἀν πάλιν ἐν τούτῳ Ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι τυγχάνουσιν ἐνδιαφερόμενοι. Ἐπίστης ἐπὶ θεμάτων τῆς ἔκουσίας δικαιοδοσίας τῶν Προξένων

(4) Ἐν τῇ πρακτικῇ τὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἀποφεύγουσι νὰ ἔκδικάσωσι τοιαύτας ὑποθέσεις· ἡ ἡμετέρᾳ Προξενικῇ νομοθεσίᾳ πλὴν τοῦ γενικοῦ ἄρθρου 128 ΧΝΤ'. Νόμου οὐδεμίαν εἰδικὴν διάταξιν ἀναγράφει ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Τὸ ἄρθρον 121, διπερ ἀναφέρουσιν οἱ Antonopoulos-Meyer (περὶ τῶν Προξένων ως διαιτητῶν) ἀφορᾷ ῥητῶς τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων μόνον διαφοράς. Ἐν τούτῳ, ἡ Ἑλληνική, ἡ Γερμανική, καὶ αἱ πλεῖσται τῶν ἄλλων νομοθεσῶν παραπέμπουσιν εἰς τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα. Μόνον ἡ Ἀγγλική νομοθεσία καθορίζει ταφῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς τὰ κατ' αὐτὸ διὰ τοῦ ἄρθρου 78 τοῦ Δικτάγματος τοῦ 1864. Οὕτω πᾶς ἀλλοδαπὸς ἡ Ὀθωμανός, διτις θέλει νὰ ἐναγόγῃ Ἀγγλον εἰς τὸ Προξενικόν του δικαστήριον ὁφείλει νὰ φέρῃ ἔγγραφον συναίνεσιν τῆς Προξενικῆς του ἀρχῆς καὶ ἡ Τοῦρκος τῆς ἐγχωρίου του, δτὶ ὑποσβάλλεται ἔκουσίας ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἀγγλικῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας. Πρὸς δὲ ὁφείλει νὰ δώσῃ ἀσφαλῆ ἔγγυησιν, δτὶ θέλει καταβάλλῃ πάντα τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ θέλει ὑποθηθῆ ἐις τὴν ἀπόφασιν τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου ὁπωσδήποτε καὶ ἀν ἔχῃ αὐτῇ. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου Πρβλ. Martens § 365. Πρὸς δὲ Feraud-Giraud. T. II. p. 261.

(5) G. Pelissié du Rausas. T. I, p. 437 καὶ 445. Πρβλ. καὶ § IH'. Χάττι Χουμαγιοῦν (1856), καὶ Βεζυρικὴν Ἐγχύκλιον περὶ ἐπικυρώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Προνομιῶν ἀπὸ 24 Δεκεμπτέρη-οὐλ-αχήρ 1308 (23 Ιανουαρίου 1891) καὶ ἐν γένει ἐν Feraud-Giraud. T. I. p. 31, περὶ τῶν θρησκευτικῶν δικαστηρίων τῶν μὴ Μουσουλμάνων ὑπηκόων Ὀθωμ. Ant. Meyer. S. 51.

(6) Πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 121 καὶ Pelissié du Rausas T. I, p. 434—446.

δύνανται οὗτοι νὰ συντάσσωσιν ἐπισήμους πράξεις ὡς συμβόλαια καὶ λ. χ. μεταξὺ Ιθαγενῶν καὶ διμοεθνῶν των, δταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐν λόγῳ δικαιοπράξιας κεῖται ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Προξένου, ἢ δταν αὕται πρόκειται νὰ ἔκτελεσθῶσιν ἐν ταύτῃ⁽⁴⁾.

Ο ἐφαρμοστέος Νόμος. Ἐπὶ τῶν μεταξὺ Ιθαγενῶν καὶ ἀλλοδαπῶν διαφορῶν θέλει ἐφαρμοσθῆ ἐξαιρέσει τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων, ὁ Τουρκικὸς νόμος, ὡς ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων, καθ' ὃν συνεπῶς θέλουσι κριθῆ καὶ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν μεταξὺ Ιθαγενῶν καὶ ἀλλοδαπῶν συμβάσεων⁽⁵⁾.

β') Ἐν ταῖς ποινικαῖς διαφοραῖς.

Καὶ ἐν ταῖς μεταξὺ διμοεθνῶν αὐτῆς καὶ Ιθαγενῶν ποινικαῖς ὑποθέσεσιν ἀργεῖ ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τῆς Προξένικης ἀρχῆς περιοριζομένη μόνον εἰς τὴν παράστασιν τοῦ διερμηνέως, ὡς ἐν ταῖς ἀστικαῖς ὑποθέσεσι, καθ' ὅλας τὰς συναφεῖς πράξεις ἃς ἐπιλαμβάνονται πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς τὰ ἀρμόδια κατὰ τὴν πρακτικὴν πρὸς τοῦτο Ὁθωμανικὰ δικαστήρια⁽⁶⁾. Τὸ τοιοῦτον

(4) Ἡ γνήσιη Πύλη ἀρνεῖται τὸ δικαιώμα τοῦτο τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἔκτελεστέων πράξεων στηριζομένη ἐπὶ τοῦ 3 ἥρθ. τῆς Συνθήκης Ρωσίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1783. Πρβλ. ἐν τούτοις ἥρθ. 12 § 2 Διαιτητικῆς ἀποφάσεως, καὶ G. Streit La Sentence Arbitrale, p. 41.

(5) Τὸ τοιοῦτον τυγχάνει σύμφωνον μὲν μὲ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰδιωτικοῦ Διεθνοῦ Δικαίου, ἀλλ' ἀναιρεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ρητὰς διατάξεις τῶν Συνθηκῶν. Οὕτω λ. χ. ἀντιθέτως πρὸς τὰς διατάξεις τούτων ἐπὶ μαρτυρικῶν ἀποδείξεων, περὶ ὧν τητῶς προνοοῦσι τὰ ἥρθ. 4 τῆς Συνθήκης Γαλλίας τοῦ 1535, 23 τοῦ 1740 καὶ ἀλλα ταῦτα Συνθηκῶν ἐτέρων Κρατῶν, ὃ ἐν ἴσχυΐ 'Οθωμανικὸς Ἐμπορικὸς Κῶδις δέχεται κατ' ἀρχὴν τοιαύτας. Ἐπίσης κατ' αὐτὸν κανονίζονται τὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν συναλλαγματικῶν ὑπὸ τοῦ ἀποδέκτου, τὰ τῆς ἐντάσεως τοῦ δεδικασμένου χλπ.

(6) Πρβλ. Ἐγκύλιον Τουρκικοῦ ὑπουργείου Δικαιοσύνης (16 Ριβιούλ-Ἀχηρ 1297). «Κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν συνθηκῶν καὶ τὴν ἐπικρατήσασαν τάξιν, εἰς τὰς μεταξὺ ὁθωμανῶν καὶ ἔνων ὑπηκόων ἀναφορούμενας ἀστικὰς καὶ ποινικὰς διαφορὰς ἀνάγκη νὰ παρίστανται οἱ διερμηνεῖς τῶν φιλων

κρατεῖ ἐν τῇ πρακτικῇ, εἴτε δὲ ξένος ὑπήκοος τυγχάνει παθών εἴτε κατηγορούμενος· καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν πρώτην περίπτωσιν, καθ' ἣν δηλονότι παθών τυγχάνει ξένος ὑπήκοος, κατηγορούμενος δ' Ὁθωμανὸς, οὐδεμίᾳ ἡγέρθη ἐναντιοφωνίᾳ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Ὁθωμανικῶν δικαστηρίων πρὸς ἔκδικασιν τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, δὲν συμβαίνει ὅμως ταυτὸν καὶ κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν καθ' ἣν δὲ ξένος ὑπήκοος τυγχάνει κατηγορούμενος παθών δ' Ὁθωμανός⁽⁴⁾). Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις τὰ Ὁθωμανικὰ δικαστήρια ἀντιποιοῦνται ἀρμοδιότητα, ἀν καὶ διὰ ῥητῶν καὶ σαφεστάτων ἄρθρων τῶν συνθηκῶν ἀποχρούεται αὕτη ῥητῶς, ἀναγνωριζομένης μόνης τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων καὶ διὰ τὴν ἔκδικασιν καὶ διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων τοιαύτης φύσεως διαφορῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι μέχρι τοῦ ἔτους 1830 αἱ συνθῆκαι τῶν διαφόρων Κρατῶν μετὰ τῆς Πύλης περιεῖχον ἀντιφατικὰς ἢ ἀσαφεῖς διατάξεις⁽⁵⁾ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἡ Τουρκικὴ

Δυνάμεων κατὰ τὴν διεκδίκασιν μὲν τῶν ἀστικῶν, διεξαγωγὴν δὲ τῶν ἀνακρίσεων τῶν μικτῶν ποινικῶν ὑποθέσεων· δύνανται εἰτίσης οἱ διεμηνεῖς ἃν θελήσωσιν νὰ παρίστανται εἰς τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐπὶ δικαστηρίου ἀντιπράστασιν τῶν ὁδωμανῶν ἔκεινων ὑπέκοών ὅσοι κατηγοροῦνται ὡς αὐτουργοὶ ἢ συνένοχοι τοιούτων μικτῶν πράξεων καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐγκλημάτων μέχρι τέλους τῆς διαδικασίας. »Πρᾶλ. καὶ ἄρθρ. 11ον ὑπομνήματος τῆς Ψ. Πύλης πρὸς τοὺς ἐν Κων.] πόλεις ἀντιπροσώπους τῶν Μεγ. Δυνάμεων ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Χάττι Χουμαγιοῦν. «Ολαὶ αἱ ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις, τὰ πλημμελήματα καὶ τὰ κακουργήματα μεταξὺ Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν δικόζονται ὑπὸ δικαστηρίων μικτῶν » κτλ. Περὶ τῶν Τουρκικῶν ποινικῶν δικαστηρίων πρᾶλ. Ant. Meyer S. 64.

(4) Πρᾶλ. Feraud-Giraud I. II. p. 350. Bach Lawrence T. II. p. 163. G. Pel. du Rausas I. I. p. 435 καὶ ἐφ. Ant. Meyer §. 58. Martens S. 465. Kepedgy La jurisdiction consulaire etc. p. 320.

(5) Πρᾶλ. Ἀρθρ. 42 Ἀγγλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1675. Ἀρθρον 8ον Σουηδοτουρκικῆς τοῦ 1737. Ἀρθρα 65 καὶ 76 Γαλλοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1740. Ἀρθρ. 4ον Αύστροτουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1718 κτλ. Δὲν ἐνδιατρίθομεν εἰς ταύτας καθόσον ὑπαρχουσῶν σαφῶν διατάξεων νεωτέρων συνθηκῶν οὐδεμίᾳ πρακτικὴν σημασίαν δύνανται νὰ ἔχωσι αὔταις, καὶ ἃν δεχθῶμεν

κυβέρνησις ήδύνατο, ἀνακριβῶς πάντοτε, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀδικαιολογήτως νὰ ἀποκρούῃ τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν, πλὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1830 καὶ ἐντεῦθεν οὐδεμίᾳ ἀπολύτως δύναται νὰ χωρήσῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς μικταῖς ποινικαῖς διαφοραῖς καθ' ἄς. Οθωμανὸς τυγχάνει παθών, ξένος δ' ὑπήκοος κατηγορούμενος.

Ἡ μὴ ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμογὴ τούτου δὲν σημαίνει βεβαίως τὸ ὅρθὸν καὶ νόμιμον τοῦ πράγματος ὡς τοῦτο θὰ καταδειχθῇ ἀμέσως. Τὴν 7 Μαΐου τοῦ 1830 συνήφθη συνθήκη μεταξὺ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Τουρκίας (¹) ἡς τὸ τέταρτον ἥρθον κατὰ πιστὴν μετάφρασιν ἔχει ὀλόχληρον ὡς ἔξῆς : «Ἐφ' δυον οἱ Ἀμερικανοὶ πολῖται διενεργοῦσιν ἡσύχως τὰ ἐπαγγέλματά των, καὶ δὲν κατηγοροῦνται, οὐδὲ ἀποδεικνύονται ἔνοχοι κακουργήματος ἢ πλημμελήματός τινος, δὲν θέλουσιν ἔνοχλεῖσθαι. Ἄλλὰ καὶ ἐὰν διαπράξωσιν ἔγκλημά τι δὲν θὰ συλλαμβάνωνται οὐδὲ θὰ φυλακίζωνται παρὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ θὰ δικάζωνται καὶ θὰ τιμωρῶνται ἀπὸ τὸν Πρέσβυτον ἢ τὸν Πρόδεκτον των ἀναλόγως τοῦ ἔγκλημάτος καὶ τῶν συνθετικῶν αἵτινες ἔχουσι καθιερωθῆ διὰ τοὺς Φράγκους». Οὕτω τὸ ἥρθον τοῦτο σαφέστατα καθορίζει τὴν Προξενικὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ὑπὸ Ἀμερικανῶν καθ' οίουδήποτε διαπραττομένων ἀδικημάτων, καὶ οὐδεμίᾳ ἀναμφιλέκτως εὔλογος ἀμφιβολία δύναται νὰ ἐγερθῇ. Ἄλλὰ καὶ ἐὰν τοιαύτη τυχὸν ἡγείρετο ἵδού ὅτι ἄλλαι μεταγενέστεραι ταύτης συνθῆκαι κανο-

ἔτι ὅτι αἱ προγενέστεραι αὗται ἔλυον τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὲρ τῶν ὁθωμανικῶν δικαστηρίων. Παραδόξως δὲ G. Pelissie du Rausas μολονότι τὸ ἔργον αὐτοῦ τυγχάνει νεώτατον (1902) οὐδὲν ἀναφέρει ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος τούτου, ἀποδεχόμενος τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Ὁθωμανικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παλαιοτέρων συνθηκῶν. Πρβλ. αὐτόθι σελ. 435.

(¹) Πρβλ. ἀνωτέρω σημ. 2 σελ. 60.

νίζουσι κατά έτι σαφέστερον τρόπον τὸ ζήτημα τοῦτο. Τὸ ἄρθρον 8ον τῆς Βελγοπουρκικῆς συνθήκης τοῦ 1838 ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς: «Οἱ Βέλγοι οἵτινες τιμώνται καὶ εἰρηνικῶς καταγίνονται εἰς τὰς ἀσχολίας των καὶ τὰ ἐπαγγέλματά των δὲν δύνανται οὐδέποτε νὰ συλληφθοῦν ἢ νὰ ἐνοχληθοῦν παρὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν· ἐν περιπτώσει κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, ἢ ὑπόθεσις θὰ ἐπαφίεται εἰς τοὺς Πρέσβεις, Ἐπιτεραμμένους, Προξένους ἢ Ὑποπροξένους αὐτῶν. Οἱ κατηγορούμενοι θὰ ἐκδικάζωνται καὶ θὰ τιμωρῶνται παρ' αὐτῶν κατὰ τὴν συνήθειαν ἥτις ἔχει καθιερωθῆ ὅτια τοὺς Φράγκους». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ῥυθμίζουσι τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ αἱ συνθῆκαι τῶν Πόλεων τοῦ Χάνσα μετὰ τῆς Τουρκίας τῆς 18 Μαΐου 1839 ἐν ἄρθρῳ 8ῳ, τῆς Πορτογαλλίας μετὰ τῆς Τουρκίας τῆς 20 Μαρτίου 1843 ἐν ἄρθρῳ 8ῳ, καὶ ὅλαι αἱ νεώτεραι συνθῆκαι ἀπασῶν σχεδὸν τῶν Εύρωπαικῶν πολιτειῶν μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διὰ τῆς ρήτρας «τοῦ μᾶλλον εὔνοουμένου ἔθνους».

Ἐναντι ὅθεν τῶν κατηγορηματικῶν τούτων ἄρθρων τῶν ἀνωτέρω συνθήκῶν οὐδεμία ἡδύνατο νὰ χωρήσῃ συζήτησις κἀν περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐκδίκασιν καὶ τιμωρίαν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν κατηγορουμένων ἐπὶ ἐγκλήματι καθ' οίσουδήποτε καὶ συνεπῶς καὶ κατὰ Ὁθωμανοῦ ὑπηκόου. Ἐν τούτοις παραδόξως τεῖνει δσημέραι ἔνεκα τῆς ἀκαταλήπτου ἀνοχῆς τῶν Εύρωπαικῶν πολιτειῶν νὰ μορφωθῇ ἔθιμον ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου τακτικῆς⁽⁴⁾). Τινὲς ἐπεζήτησαν νὰ στηριγθῶ-

(4) Αἱ Εύρωπαικαὶ πολιτεῖαι, κατὰ παραδοξώτατον ὁμολογουμένως συλλογισμὸν, ἐνῷ ἐπιτρέπουσι δλως ἀδικαιολογήτως εἰς τὰς Ὁθωμανικὰς ἀρχὰς νὰ ἐκδικάζωσιν τοιαύτας διαφοράς, ἐξεγείρονται τοῦ ληθάργου τῶν ὅταν ἡ ἀπόφασις ἀπαρέσκει αὐτοῖς, διαμαρτύρονται, καὶ ἀποκρούωσι παντὶ σθένει διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης! Καὶ ἡδύνατο μὲν τις ἵσως νὰ ἴσχυρισθῇ ὅτι: οὐδεμίαν σημασίαν τότε ἔχει ἡ ὑπὸ τῶν Ὁθωμανικῶν δικαστηρίων ἐκδίκασις τοιούτων ὑποθέσεων, ἀφοῦ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεως προσκρούει ἐπὶ τῶν διπλωματικῶν διαμαρτυριῶν, πλὴν σκοπὸς τῶν εὐγομούμένων πολιτειῶν δὲν εἴνε βεβαίως ἡ κατὰ τοιοῦτον ἔμμεσον τρόπον ὑποστή-

σιν ἐπὶ τῆς τελευταίας φράσεως τῶν μνημονευθέντων ἄρθρων τῶν συνθηκῶν τούτων, ἵνα ὁ πωσδήποτε δικαιολογήσωσιν ὡς εὐλογὸν τὸν ἴσχυρισμὸν τῆς Πύλης περὶ τῆς μὴ ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων δι' ἔκεινας τουλάχιστον τὰς περιπτώσεις αἵτινες ἥθελον εἶχον τυχὸν ὁρισθῆνες ἐν προηγουμέναις συνθήκαις τῶν ἄλλων Κρατῶν μετὰ τῆς Πύλης⁽¹⁾.

Αλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι φυσικῶς δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς καθόσον οἱ ὅροι συνθήκης Κράτους τινος δὲν δύναται νὰ ἔχωσιν ἴσχυν δι' ἕτερον Κράτος ὅπερ οὐδαμῶς συνεβλήθη, ὑπαρχοντων δὲ ἄλλως ρητῶς ἀναγεγραμμένων ἐν ταῖς νεωτέραις συνθήκαις τῶν προμνημονευθεισῶν διατάξεων, καὶ τοῦ δρου τοῦ «μᾶλλον εὔνοουμένου Ἐθνους» ἐν ταῖς ἔτι νεωτέραις ταύτων συνθήκαις, δὲ ἀνωτέρω ἴσχυρισμὸς καταπίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδεμίαν δυνάμενος νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν. Αλλὰ οὐδέ, καὶ⁽²⁾ ἡμᾶς, ἡ τελευταία αὕτη φράσις τῶν συνθηκῶν τούτων «κατὰ τὴν συνήθειαν ἥτις ἔχει καθιερωθῆνε διὰ τοὺς Φράγκους» ἀφορᾶ τὴν διαδικασίαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν μόνον⁽³⁾,

ριές τῶν διπωσδήποτε ἀδικοπραγούντων πολιτῶν αὐτῶν, καθόσον ἡ μετὰ παρέλευσιν τόσον χρονικοῦ διαστήματος ὅσον δῆλο. εἶναι δυνατὸν νὰ ἔξαρχεσῃ διὰ τὰς τοιαύτας διπλωματικὰς ἀντεγκλήσεις, ἐκ νέου ἐδίκαιας τῆς ὑποθέσεως ἐνδεχόμενον φυσικῶς καὶ τὰ πειστήρια νὰ ἔξαλειψῃ καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ποινῆς νὰ μὴν ἔχπληρῃ.

(¹) "Ide Antonopoulos-Meyer S. 61. Πρβλ. καὶ Note-Verbale Circulaire (N° 8353/56) du Ministère Impérial Ottoman des affaires Etrangères à la Legation de S. M. Hellenique (14 Avril 1894) « . . . Enfin le Ministère Impérial, considere comme inutile de réfuter d' une façon approfondie l' objection basée sur l' article 4 du traité turco-américain du 1830, et sur l' article 8 de celui qui a été conclu avec la Belgique objection qui consiste à revendiquer le bénéfice de ces stipulations en vertu du traitemant de la nation la plus favorisée. Il se borne à relever que ces clauses loin d' innover, établissent pour les Américaines et pour les Belges le régime existant à l' egard des autres Francs, et que toute autre interprétation plus extensive s' est heurtée au refus absolu et inflexible du gouvernement Imperial. . . . »!

(²) Ant. Meyer S. 61.

ἀλλ' ἐν γένει πᾶσαν συνήθειαν ἡτις ὑφίσταται παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἐν ταῖς μεταξὺ αὐτῶν καὶ μόνον σχέσεσιν, καὶ καθ' ἡς ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύνανται νὰ ἐγείρωσιν οἱ Ὁθωμανοὶ παθόντες, οἰαδήποτε καὶ ἀνὴρ αὐτη, ἀξιώσιν τινα⁽¹⁾.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀρμοδιότης τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς μεταξὺ ὑπηκόων αὐτῶν καὶ ιθαγενῶν διαφοραῖς, καθ' ἃς δικαίων τυγχάνει παθὼν εἶνε ἀναμφισβήτητος στηριζόμενη κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ τῶν ῥητῶν ἀρθρῶν τῶν συνθηκῶν. Καὶ δοσάκις αἱ Προξενικαὶ ἀρχαὶ ἐπεδίωξαν αἱ ἰδιαι τὴν καταδίωξιν τοῦ ἀδικοπραγήσαντος κατ' Ὁθωμανοῦ ὑπηκόου των ἐπέτυχον ταύτην, τῶν τυχὸν ἀντιρρήσεων τῆς Πύλης ἀποχρουσομένων εὐχόλως ὡς ἀντιτεθειμένων εἰς τὰς συνθήκας⁽²⁾. Δυστυχῶς δόμως αἱ Προξενικαὶ ἀρχαὶ παραβλέπουσι τὸ σπουδαιότατον τοῦτο τῶν προνομίων των, προκειμένου ἵδιφ περὶ κοινῶν ἐγκληματιῶν, καὶ τὰ Ὅθωμανικὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται τῶν ἔκδικάσεων τῶν τοιωτῶν ὑποθέσεων, ὃν δόμως πάλιν αἱ ἀποφάσεις ἐὰν τυχὸν ἀπαρέσκουσι τοῖς ἐν τῷ Ὅθωμανικῷ Κράτει ἀντιπροσώποις τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν ἀποχρούνται παρ' αὐτῶν διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ! Καὶ τοιουτοτρόπως ἐνῷ δύνανται οὗτοι στηριζόμενοι ἐπὶ κατηγορηματικῶν ἀρθρῶν τῶν συνθηκῶν νὰ ἀπαιτήσωσιν τὴν γρῆσιν τελείως ἀνεγνωρισμένου

(1) 'Εὰν λ. χ. δεχθῶμεν ὅτι πρᾶξις τις ὑφ' οὓς δρους ἐτελέσθη δὲν εἶνε τιμωρητέα κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τοὺς νόμους πολιτείας τινος ὁ Ὅθωμανὸς δὲν δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν τιμωρίαν τοῦ δράστου διότι θεωρεῖ ἐαυτὸν ἀδικηθέντα.

(2) Πρβλ. de Clercq et de Vallat I. II. p. 404 « . . . toutes les fois que nos consuls ont réclamé la faveur de s' emparer des poursuites contre un de nos nationaux prévenu de crime à l' egard d' un naturel du pays, il est sans exemple que cette faveur leur ait été refusée. » Πρόκειται δόμως περὶ χάριτος; Ὁμοίως ἀναφερόμενος εἰς τὸν de Gabrielli: Discours sur la jurisdiction française dans le Levant καὶ ὁ Feraud-Giraud I. II. p. 350. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἡμετέρων ἔτι προξενικῶν δικαστηρίων ὑπάρχουσιν ἀπόφάσεις ἐπὶ τοιούτων ὑποθέσεων.

δικαιώματος αὐτῶν, παραλίπουσι τοῦτο ἵνα, ὡς φαίνεται, ἐπι-
δειξωσι κατόπιν ικανότητα ἐν τῇ διπλωματικῇ δόφῳ^(*). Παρ'
ὅλα ταῦτα δμως αἱ εὐρωπαῖκαι πολιτεῖαι ἐν ταῖς νεωτέραις συν-
θήκαις αὐτῶν μετ' ἄλλων ἀνατολικῶν κρατῶν δὲν παρέλειψαν νὰ
καθορίσωσι σαφέσταστα τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὲρ τῶν Προξενικῶν
των ἀρχῶν^(β).

'Η μόνη ἐν τούτοις περίπτωσις καθ' ἥν δεδικαιολογη-
μένως καὶ τῇ ἀνοχῇ πάντοτε τῶν Προξενικῶν ἀρχῶν δύνανται
νὰ καταδιώξωσι ἀλλοδαποὺς ἐν γένει αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ εἶνε
ἐκείνη καθ' ἥν οὗτοι γίνονται ἔνοχοι ἀδικήματος προσβάλλον-
τος αὐτὴν τὴν πολιτείαν ἀμέσως· τοῦτο δὲ οὔχι ἐκ τῶν συν-
θηκῶν ἀλλὰ χάριν αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῶν πολι-
τειῶν^(γ).

'Οπως ποτ' ἀν ἥ, δσάκις παρὰ τὰς ἐκτεθείσας σαφεῖς διατά-
ξεις τῶν συνθηκῶν τὰ Ὀθωμανικὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνωνται
τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεων τοιαύτης φύσεως, εἶνε πάντως ἀπα-
ραίτητος ἡ παρουσία τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ δὴ τοῦ διερμηνέως
τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς εἰς ἥν κατ' ἔθνικότητα ἀνήκει ὁ κατη-
γορούμενος ἀλλοδαπός, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροστηρίου
διαδικασίαν ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναφεῖς τῆς ὑπὸ κρίσιν

(*) Καὶ δσάκις μὲν πρόκειται περὶ Μεγάλης τινὸς Δυνάμεως, αὐτῃ βεβαίως
ἐπιτυγχάνει τὸ ποθούμενον, δὲν συμβαίνει δμως καὶ τ' αὐτὸ προχειμένου περὶ
μικρῶν Κρατῶν καὶ δὴ μὴ ὑποστηρίζομένων ὑπὸ ἰσχυροῦ τινος. (Πρбл. ἀνω-
τέρω σελ. 60 σημ. 2). Διὰ τοῦ τρόπου δμως τούτου, ἐάν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν
ἐτῶν συμβῇ νὰ μὴν ἐγκληματίσῃ ὑπήκοος ἰσχυροῦ τινος κράτους, ἀλλὰ τού-
ναντίον μικρῶν Κρατιδίων, αἱ ὅθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἐκδικάζουσσαι καὶ ἐκτελοῦσσαι
τὰς ὑποθέσεις ταύτας θὰ δύνανται ἀσφαλῶς κατόπιν νὰ προσβάλλωσι καὶ τὸ
ἔθιμον ὑπὲρ ἑαυτῶν!

(β) Πρбл. "Ἀρθρ. 38 Συνθήκης Γερμανίας καὶ Κίνας τοῦ 1861, ἄρθρ. 10
συνθήκης τῆς αὐτῆς μετὰ τοῦ Σιάμ, καὶ ἄρθρ. 18 συνθήκης τοῦ 1885 μετὰ
τῆς Σανκιβάρης. 'Ἐπισῆς συνθήκας Γαλλίας τοῦ 1844 μετὰ τῶν αὐτῶν
Κρατῶν. 'Ἄγγλιας μετὰ τῶν αὐτῶν, τῶν ἐτῶν 1858, 1755, 1886. x.λ.π.

(γ) Πρбл. "Ἀρθρον 2ον τῆς καταγγελθείσης ἥδη 'Ἐλληνοτουρκικῆς συμ-
βάσεως τοῦ 1866, καὶ § 6ον Πρωτοκόλλου τοῦ 12]24 Φεβρουαρίου, ποῦ 1873.

ύποθέσεως πράξεις⁽¹⁾, οἷς καὶ συνυπογράφει· περὶ τούτου καὶ οὐδεμίᾳ ἔχ μέρους τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν προσβάλλεται ἀντίρρησις καὶ ῥητῶς ἀνομοιογεῖται παρ' αὐτῶν⁽²⁾.

Τὴν σύλληψιν τοῦ κατηγορουμένου ἐπὶ ἀδικήματι κατ'³ Οθωμανοῦ ἀλλοδαποῦ δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσωσιν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἄνευ τῆς παρουσίας ἀντιπροσώπου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, ἐκτὸς τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλημάτων, ἐπὶ δραπετεύσεως τῶν ἐνόχων, καὶ τῶν ἀπειλούντων τὴν διασάλευσιν τῆς δημοσίας τάξεως⁽³⁾. Αρμοδίᾳ ὅμως ἐν γένει εἶναι ἡ Προξενικὴ ἀρχή, καὶ παρ' ἣς ὁ κατηγορούμενος δέον νὰ προσαχθῇ ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατὰ τὴν ἔκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐὰν οἱ κατηγορούμενοι ἐπ' ἀδικήματι κατὰ Οθωμανοῦ ἀλλοδαποὶ τυγχάνουσιν ὑπάλληλοι ἐν γένει ξένης δημοσίου ὑπηρεσίας ἐν τῷ Οθωμανικῷ Κράτει ώς λ. χ. Πρεσβειῶν, Προξενίων, Ταχυδρομείων κ.λ.π., δὲν δύναται ἐπ' ἐπ' οὐδὲν λόγῳ νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν πρὶν ἢ αὗται εἰδοποιησωσιν ἡ γνωρίσωσι τοὸς λόγους οὓς ἔχουσι πρὸς τοῦτο εἰς τὴν ἀρμοδίαν αὐτῶν Προσταμένην ἀρχὴν⁽⁴⁾. Γενομένης δημοσίου ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω δρους τῆς συλλήψεως αὐτῶν, ἐνδεχόμενον νὰ ἔκδικασθῶσιν οὗτοι ὑπὸ τῶν Οθωμανικῶν δικαστηρίων, πλὴν ἡ ἔκτελεσις τῆς ἀποφάσεως ἐπαφίεται ἐντελῶς εἰς τὰς Προξενίας αὐτῶν ἀρχάς, ἐνῷ αἱ κατ' ἴδιωτῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεις

(¹) Πρбл. ἀνωτέρω σελ. 118.

(²) Πρбл. Ἐγκυκλίους Ὑπουργείου Δικαιοσύνης Τουρκίας πρὸς τοὺς Εἰσαγγελεῖς τοῦ Κράτους τῆς 16 Ριβιούλ-αχῆρ 1297 καὶ 55 Μουχαρὲμ 1297 § 8, καὶ ἀνωτέρω σημ. 3 σελ. 126.

(³) Τὰ ἀνωτέρω ἐν σελ. 99 ἔκτεθέντα ἐπὶ τῶν μεταξὺ ὅμοεθνῶν ποινικῶν διαφορῶν ἰσχύουσι καὶ ἐν ταῖς προχειμέναις περιπτώσεσι.

(⁴) Πρбл. § 26ου ἀρθρου Νέας Τουρκικῆς πολιτικῆς δικονομίας (2 Ρετζὲπ 1296) «... δοσον δ' ἀφορᾶ τὴν σύλληψιν τῶν ξένων ὑπαλλήλων ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς θέσεώς των, εἶναι ζήτημα ἐὰν ἡ Πύλη θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν σύλληψιν αὐτῶν πρὶν ἢ εἰδοποιησῃ ἢ καὶ γνωρίσῃ τοὺς λόγους, οὓς ἐναγτίον αὐτῶν ἔγει πρὸς τὴν προσταμένην των ἀρχῆν ».

ἀφοῦ ἐγκριθῶσι πρότερον ὑπὸ τοῦ διερμηνέως ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν πάντας κατὰ εἰρημένα τῇ συγαινέσει τῆς Προξενικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς.

‘Υποθληθείσης μηνύσεως κατ’ ἄλλοδαποῦ ἐπὶ ἀδικήματι κατ’ Ὁθωμανοῦ καὶ μὴ ὑφισταμένης ὑπονοίας δραπετεύσεως τοῦ ἐνόχου, αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑποθάλλουσι ὑπόμνημα εἰς τὴν ἀρμοδίαν Προξενικὴν ἀρχὴν δὶ’ οὗ καλοῦσι τὸν μηνυόμενον εἰς ἀνακρισιν. Οὕτος δὲ εἰδοποιούμενος καταλλήλως παρὰ τῆς Προξενικῆς του ἀρχῆς δέον νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς συνοδευόμενος παρὰ τοῦ διερμηνέως τοῦ Προξενείου του, ἐκτὸς ἐὰν τοῦτο ἐγείρει ἀντιρρήσεις ἐπὶ τῆς μηνύσεως ἐξ οἰωνδήποτε λόγων, δπότε μέχρις ἔξακριβώσεως τούτων αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ προβῶσιν εἰς οὐδεμίαν πρᾶξιν ἐπὶ τῆς ὑποθληθείσης μηνύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΣΕΩΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Αἱ ἀποφάσεις τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἐκτελοῦνται συμφώνως ταῖς διατάξεις τῆς ἐσωτερικῆς Νομοθεσίας ἐκάστου Κράτους⁽¹⁾, ἐφ’ ὅσον αὗται δὲν ἀντιτίθενται ἢ δὲν τροποποιοῦνται ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων ἐθίμων καὶ τῶν συμβάσεων. Αἱ Ὁθωμανικαὶ ἀρχαὶ ὀφείλουσι νὰ παρέχωσι συνδρομὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ἀποφάσεων συμφώνως ταῖς γενικαῖς

(1) Πρβλ. Feraud-Giraud T. II, p. 305 καὶ ἐφ. "Ἄρθρ. 35 Γαλλικοῦ Δικαγματος τοῦ 1778, ἄρθρ. 101 Ἰταλικοῦ Προξεν. Νόμου 1866.

διατάξεσι τῶν Συνθηκῶν⁽¹⁾, καὶ ἐν ταῖς Ὀθωμανικαῖς φυλακαῖς τοῦ Κράτους δύνανται μάλιστα νὰ φυλακισθῶσιν ἀλλοδαποὶ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἀποχρῶν λόγος ἀρνήσεως ἐκ μέρους τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν⁽²⁾, καὶ ἰδίᾳ ἐν οἷς μέρεσι δὲν ὑπάρχει παντάπασι Προξενικὴ φυλακὴ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, ἐὰν ἡ καταγνωθεῖσα ποινὴ φυλακίσεως ὑπερβαίνει τὰς τριάκοντα ἡμέρας ὁ καταδικασθεὶς δύναται νὰ ἀποσταλῇ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἔκπληροῦντος χρέους εἰσαγγελέως, πρὸς τὸν εἰσαγγελέα τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν, ὅπως ἐκτίσῃ τὴν ποινῆς του ἐν τινὶ τοῦ Κράτους φυλακῇ, ἀλλως ἐν τῇ Προξενικῇ φυλακῇ⁽³⁾. Ἐπίσης ἔνταλμα φυλακίσεως ἡ συλλήψεως ὡς καὶ ἐν γένει πᾶσα ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τινος ἀρμοδίου ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, καὶ ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κατ' ὅμοφωνον διάταξιν ἀπασῶν τῶν νομοθεσιῶν, κατὰ ὅμοεθνοῦς του δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἐδάφους ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Προξενικῆς ἀρχῆς τῇ συνδρομῇ, χρείας τυχούσης καὶ τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν⁽⁴⁾. Οὕτω ὁ ἡμ. νόμος δρίζει ρήτως ὅτι αἱ Προξενικαὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ τρία εἰδικὰ Προξενικὰ δικαστήρια ἐκτελοῦσι συνῳδὰ τῷ ἀρθρῷ 15 τῆς Πολ. Δικονομίας, πᾶσαν αἴτησιν καὶ παραγγελίαν τῶν ἐν Ἐλλάδι δικαστηρίων⁽⁵⁾, πρὸς δὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκτελεστῶν ἀπο-

(1) Ἀρθρ. 3 Γαλλοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1535, ἀρθρ. 21 Ἐλληνοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1855.

(2) Ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι ἡ ἀποφυλάκισις δέον νὰ ἐκτεληται ἀμέσως ἀμιγῆς αἵτης τῆς αἰτήσει τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς. Οἱ δι' ἀποφάσεως τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων καταδικαζόμενοι ἀλλοδαποὶ ἐγκλείονται συνήθως ἐν ταῖς Τουρκικαῖς φυλακαῖς. Αἱ πλεῖσται τῶν εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν ἀναγνωρίζουσιν ὡς τόπον ἐκτίσεως τῆς ποινῆς τὰς Προξενικάς φυλακάς, τινὲς δὲ τὰς Ὀθωμανικὰς τοῦ Κράτους, ὡς ἡ Αὔστρια. Πρβλ. Noradungian Recueil d'actes internationaux de l'empire Ottoman p. 504. Πρβλ. καὶ ἀρθρ. 76 Γαλλοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1740.

(3) Πρβλ. ἀρθρ. 241, ΧΝΣ' Νόμου.

(4) Πρβλ. Feraud-Giraud I. II. p. 92 καὶ 306 G. Pel. du Rausas I. I. p. 308.

(5) Πρβλ. ἀρθρ. 141. ΧΝΣ' Νόμου.

φάσεων τῶν ἐν Ἑλλάδι δικαστηρίων ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιτίθενται εἰς τοῦτο τὰ ἔθιμα αἱ συνθῆκαι καὶ ἡ ἑγχώριος νομοθεσία⁽⁴⁾. Προσέτι συμφώνως καὶ τῇ Ἰταλικῇ Νομοθεσίᾳ (ἄρθρ. 107) ὡς καὶ τῇ Βελγικῇ (ἄρθρ. 60) αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις τῶν Προξενικῶν δικαστηρίων αἱ ἀφορῶσαι εἰς συναλλαγματικάς, γραμματίας, λογαρισμοὺς παραδεδεγμένους, ἐπίσημα ἡ ἀνεγνωρισμένα Ἑγγραφαὶ εἰσὶν προσωρινῶς ἔκτελεσται, μὴ λαμβανομένης ὑπὸ θύμιν τῆς γενησομένης τυχὸν ἀνακοπῆς ἡ τῆς γενομένης ἐφεσεως⁽⁵⁾. Ἐπίσης ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑποθέσεων δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωρινὴ ἔκτελεσις τῇ προσφορῷ Ἑγγυητοῦ⁽⁶⁾.

Τὰ παρὰ τῶν γεν. προξένων, προξένων καὶ ὑποπροξένων ἡ τῶν γραμματέων αὐτῶν συντασσόμενα Ἑγγραφα, καὶ αἱ παρ' αὐτῶν ἡ τῶν προξενικῶν δικαστηρίων ἔκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Προξενικῆς ἀρμοδιότητος εἰσὶν ἔκτελεσται ἐν τῃ Ἑλλάδι καὶ ὅπου αἱ συνθῆκαι ἡ οἱ νόμοι τοῦ τόπου ἐπιτρέπουσι τὴν ἔκτελεσιν αὐτῶν⁽⁷⁾. Ὁ τύπος τῆς ἔκτελεσεως περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, χρονολογεῖται καὶ ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ καὶ συνίσταται εἰς τὴν λέξιν «ἔκτελεσθήτω». Ἐπὶ ἀλλοδαπῶν Ἑγγράφων ἐν χώραις μὴ χριστιανικαῖς ἔκδιδομένων δ τύπος τῆς ἔκτελεσεως περιάπτεται ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς μετὰ τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας (ἄρθρ. 858—861) ἔξετασιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου ἡ τοῦ προέδρου αὐτοῦ⁽⁸⁾. Αἱ ἔκτελεσεις ἐν γένει λαμβάνουσιν χώραν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας αἵτινες ἰσχύουσιν καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν περιπτώσεων περὶ ὃν δὲν προνοεῖ ῥητῶς δ Προξενικὸς

(4) Ἀρθρ. 124 ΝΝΣ' Νόμου.

(5) Ἀρθρ. 168 ΧΝΣ' Νόμου. Προβλ. καὶ ἄρθρ. 30 καὶ 31 Γαλλικοῦ Διατάγματος τοῦ 1778

(6) Ἀρθρ. 169, 170 καὶ 171 ΧΝΣ' Νόμου.

(7) Ὁρα καὶ ἄρθρ. 35 Γαλλικοῦ Διατάγματος τοῦ 1778.

(8) Ἀρθρ. 126. ΧΝΣ' Νόμου.

νόμος⁽⁴⁾. Έαν ή απόφασις Προξενικής τινος ἀρχῆς πρόκειται νὰ ἔκτελεσθῇ ἔκτὸς τῆς περιφερείας αὐτῆς τότε ἐπιθέτη μὲν αὐτη τὸν τύπον τῆς ἔκτελέσεως ἀναβέτει δὲ τὴν ἔκτελεσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν Προξενικήν ἀρχὴν εἰς ἡς τὴν περιφέρειαν πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ αὗτη⁽⁵⁾ Προκειμένου περὶ ἔκτελέσεως ἐν Ἐλάδι ὁ τύπος τῆς ἔκτελέσεως περιττεύει καθόσον τὰ Προξενικὰ δικαστήρια εἶνε δμοια τοῖς λοιποῖς Ἑλληνικοῖς δικαστηρίοις. Ως καὶ ἀνωτέρῳ ἐρρήθη, αἱ πρᾶξεις τῶν προέδρων τῶν τριῶν εἰδικῶν Προξενικῶν δικαστηρίων ἔκτελοῦνται διὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ὅστις δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἔκτελεσιν ἐπὶ προσωπικῇ αὐτοῦ εὐθύνῃ δσάκις ἡ πρὸς ἔκτελεσιν πρᾶξις ἀντιβαίνει εἰς δρον συνθήκης τινός. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναφέρεται οὕτος εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἑξατερικῶν ὑπουργεῖον, καὶ ὁ ἐν Κων)πόλει εἰς τὴν αὐτόθι Πρεσβείαν, ἦτις καθιστᾶ γνωστὰ τὰ ζητήματα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὑποβάλλουσα καὶ τὴν γνώμην αὐτῆς. Τὸ ὑπουργεῖον ὄφελει νὰ ἀποφασίσῃ ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἀλλως παρελθούσης ἐπὶ ματαιώ τῆς προθεσμίας ταύτης ὁ Πρόξενος ὑποχρεοῦται νὰ παραγγείλῃ τὴν ἔκτελεσιν⁽⁶⁾.

Παρελθούσης τῆς νομίμου προθεσμίας ἀπὸ τῆς ἐπιταγῆς τῶν

(4) Πρβλ. "Ἀρθρ. 172, 173, 174 175 καὶ 176 ΧΝΣ" Νόμου.

(5) Πρβλ, ἀνωτέρω σελ. 82.

(6) "Ἀρθρ. 187 Προξ. Νόμου. Ποσῶς δὲν συνάδει μὲ τὴν ὅλην ἀρμονίαν τοῦ Προξενικοῦ ἡμῶν νόμου ἡ τελευταία διάταξις τοῦ ἀρθρου τούτου. Πρὸς τὶ ἡ ἐνδεχομένη σιωπὴ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχρέωσις εἰς τὴν ὑπὸ ἔκτελεσιν πρᾶξιν τοῦ Προέδρου τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἀντιτειθεμένην λ. χ. εἰς τὰς συνθήκας ἀφοῦ οὕτος ὑποτίθεται ὅτι γνωρίζει ταύτας καλῶς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του; Ἐν τῇ ἐρμηνευτικῇ ἐγκυρίᾳ τοῦ Νόμου ΧΝΣ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑξατερικῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ σημειοῦ ὅτι ἡ σιωπὴ τοῦ ὑπουργείου θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπέρ τῆς πράξεως τοῦ Προέδρου. Βεβαίως τοῦτο εἶνε μία λύσις ἐν ἀπορίᾳ ἐτέρας, πλὴν ἐπιτρέπεται σιωπὴ ἐπὶ τοιούτων λεπτοτάτων ζητημάτων ἀτινα σύχι ἀπαξ, καθ' ἡ πρᾶξις μᾶς διδάσκει, προύκαλεσαν σοθαράς διπλωματικάς περιπλοκάς;

έκτελεσθησομένων ἀποφάσεων ἐνεργοῦνται αὗται κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν διὰ τῶν ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας δριζομένως ἀναγκαστικῶν μέσων, ὃν ἡ ἐφαρμογὴ θέλει λάβει χώραν κατὰ τὸν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἔκτελέσεως εἰθισμένον τρόπον (⁴). Οὕτω ἡ προσωπικὴ κράτησις ἦν δύνανται νὰ ἀπαγγείλωσι τὰ ἐν Τουρκίᾳ Προξενικὰ δικαστήρια καθ' ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν Ἐλληνικῶν νόμων προβλεπομένας περιπτώσεις, δὲν δύνανται νὰ ὑπερβῇ τὰς ἐννενήκοντα καὶ μίαν ἡμέρας συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῶν Ὀθωμανικῶν νόμων καὶ οὐχὶ τῆς Ἐλληνικῆς Πολ. Δικονομίας ἥτις θέτει τὸ ἀνώτατον ὅριον τῶν δύο ἑτῶν (⁵). Ἐπὶ δικῶν μεταξὺ Ἐλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν ἡ προσωπικὴ κράτησις κατὰ τοῦ Ἐλληνος ἀπαγγέλλεται μόνον δταν ἡ νομοθεσία τοῦ Κράτους εἰς ὃ ἀνήκει ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπιτρέπει ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ καταναγκαστικὸν τοῦτο μέσον (⁶). Ἡ προσωπικὴ κράτησις τῶν Ἐλλήνων ὑπηκόων καὶ δυνάμει ἀποφάσεως Ὀθωμανικοῦ δικαστηρίου ἔκτελεῖται ἐν τῇ Προξενικῇ φυλακῇ.

Ἡ ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις ἔκτελεῖται κατὰ παραγγελίαν τοῦ προϊσταμένου τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ὑπὸ ὑπαλλήλου δν ὄριζει οὗτος τὰ δὲ κατασχεθέντα κινητὰ ἡ φυλάσσονται ἐν τῷ Προξενείῳ ἡ διορίζεται μεσεγγυοῦχος ἡ φύλαξ ἐπ' αὐτῶν παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ δικαστηρίου ἡ τοῦ Προξένου ὑπ' ίδιαν του εὐθύνην (⁷). Αἱ κατὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων ἀνακοπαὶ εἰσάγονται ἐν τῷ Προξενικῷ δικαστηρίῳ τοῦ τόπου τῆς ἔκτελέσεως, καθόσον μὴ ὑφισταμένης εἰδικῆς σχετικῆς διατάξεως ίσχυει ἡ κατὰ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν δωσιδικία τῆς προσωπικῆς κρατήσεως καὶ ἔκτελέσεως ἀποχλείουσα τὴν τῆς μονίμου διαμονῆς γενικὴν τοιαύτην.

(⁴) "Ἄρθρ. 172. ΧΝΤ" Νόμου.

(⁵) "Άρθρ. 173. ΧΝΤ" Νόμου. Πρβλ. Feraud-Giraud I. II. p. 309 περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Locus regit actum ἐν τούτῳ.

(⁶) "Άρθρ. 173 ΧΝΤ" Νόμου. Πρβλ. καὶ ἄρθρ. 24 Συμβάσεως τῆς Χάγης τῆς 17 Ιουλίου 1905. (⁷) "Άρθ. 174 ΧΝΤ" Νόμου.

Ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησις ἀκινήτων ἀλλοδαποῦ ἐν γένει ἐκτελεῖται συμφώνως τῷ νόμῳ περὶ κτήσεως ὑπὸ ἀλλοδαπῶν ἀκινήτων⁽¹⁾, κατὰ τὸν Ὀθωμανικὸν νόμον καὶ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν ἀνευ συμπράξεως τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς καὶ ἀν ἀκόμη δι' ἀποφάσεως Προξενικοῦ τινος δικαστηρίου ζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις αὐτῇ. Ἐννοεῖται βεβαίως ὅτι ἡ ἐνδεμένη ἔξωσις τοῦ ἐν τῷ ἀκινήτῳ τυχόν οίκουντος ἀλλοδαποῦ δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν ἀνευ συμμετοχῆς τῆς Προξενικῆς του ἀρχῆς συμφώνως διατάξει τοῦ Πρωτοχόλου τῆς 24 Φεβρουαρίου τοῦ 1873 περὶ ἀπαραδιάστου τῆς κατοικίας.

Καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν οἰασδήποτε ἀποφάσεως εἴτε πολιτικῆς εἴτε ποινικῆς τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν καὶ δικαστηρίων κατὰ ἔνους ὑπηκόου δέον νὰ συμμετέχῃ ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ⁽²⁾ ἔξαιρέσει τῶν εἰδικῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις μνημονεύθεισῶν περιπτώσεων ὡς π. χ. ἐπὶ αὐτοφώρου συλλήψεως τῶν ἀδικοπραγούντων, ἐν προφανεῖ κινδύνῳ τῆς δημοσίας τάξεως, ἐν περιπτώσει δραπετεύσεως, ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῆς § 6 τοῦ Πρωτοχόλου τῆς 24 Φεβρουαρίου 1873. Ἐν τούτῳ ρητῶς διοικούμενη αὐτὴ ἡ Πύλη, δτὶ εἶνε ἀπαραίτητος ἡ σύμπραξις τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς ἐπὶ

(1) Πρβλ., Ἀπόφ. Ἐφετ. Ἀθ. 1470 (1889) καὶ Ἐφετείου Σάμου 1 (1900).

(2) Πρβλ. ἄρθρ. 16, 65 καὶ 70 Γαλλοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ 1740, ἄρθρ. 57, καὶ 67 Ρωσσοτουρκικῆς τοῦ 1783, ἄρθρ. 12 Ἀγγλοτουρκικῆς τοῦ 1675 κλπ. Προσέτι ἐγκύκλιον Μεγάλου Βεζύρου πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν Βιλαετίων (Νοέμβριος τοῦ 1873) προκληθείσης συνεπείᾳ παραπόνων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβειῶν «.....Toutes les difficultés seront donc évitées si les sentences dont la validité est admise sont exécutées par l'intermédiaire des Legations dont relèvent les condamnés. Ce mode de procédure vient d'être consacré par une décision de la Cour suprême de justice.....» Πρωτοχόλου (1873). § 3. Κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς συμβάσεως, οἱ Τοῦρχοι πληρεξόύσιοι ἐπεζήτησαν μάτην τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθ' Ἑλλήνων ὑπηκόων ποινικῶν ἀποφάσεων. Πρβλ. ἄρθρ. 43 Νέου Ὀθωμανικοῦ σχεδίου καὶ ἄρθρ. 24 Διαιτητικῆς ἀποφάσεως.

τῶν κατ' οἶκον ἐρευνῶν, καὶ ὅτι ἡ ἀστυνομία ἔκτὸς τῆς κατοικίας δύναται νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως καὶ ἀνεπιφυλάκτως, διὰν ὅμως δὲν πρόκειται περὶ ἀλλοδαποῦ, περὶ τοῦ δποίου θὰ τηρηθῶσιν⁽¹⁾ πάντοτε τὰ εἰς τὸ ἄτομόν του παρομαρτοῦντά προνόμια.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς διαφορᾶς διαιτητικὴν ἀπόφασιν⁽²⁾ αἱ Ἑλληνικαὶ Προξενικαὶ ἀρχαὶ ὄφελουσι νὰ ἔκτελῶσι ταχέως τὰς ἀποφάσεις τῶν Ὀθωμανικῶν δικαστηρίων καθ' ὑπηκόων Ἑλλήνων ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου Ὀθωμανοῦ ὑπαλλήλου. Ἐὰν αὗται ἀρνηθῶσι τὴν ἔκτελεσιν⁽³⁾ δύνανται αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ παρελθούσης διμήνου προθεσμίας, νὰ ἔκτελῶσι τὴν ἀπόφασιν εἰδοποιοῦσαι πάντοτε προηγουμένως καὶ ἔγγραφως τὴν Ἑλληνικὴν Προξενικὴν ἀρχὴν περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς ἔκτελέσεως⁽⁴⁾.

(1) § 8 Πρωτοχόλλου 24 Φεβρουαρίου 1873.

(2) § Αθρ. 24 Διαιτ ἀποφάσεως.

(3) "Ἀρνησίς δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ κατὰ τὴν δίκην ἐκ διαφόρων λόγων ως λ. χ. ἔνεκεν παραβάσεώς τινος τῶν ὅρων τῶν συνθηκῶν, ἔνεκεν ἀναρμοδιότητος τοῦ Ὀθωμανικοῦ δικαστηρίου κ. λ. π.

(4) "Ο προϊστάμενος τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς η ὁ γόμιμος ἀντιπρόσωπος τούτου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὄφελει πάντως νὰ παραστῇ καὶ νὰ ἐπιδώσῃ πρὸ τῆς ἀρχῆς ἔκτελέσεως, ἔγγραφον διαμαρτυρίαν ἡς θὰ ζητῇ τὴν καταχώρισιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περὶ τῆς ἔκτελέσεως συνταχθησομένης ἐκθέσεως ἀποχωρῶν εἴτα πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἔκτελέσεως θὰ παρίσταται μόνον ὁ διερμηνεὺς τοῦ Προξενείου, παραμένων μέχρι τοῦ πέρατος αὐτῆς καὶ περὶ ἡς θὰ ὑποθάλλει σχετικὴν ἔκθεσιν τῇ Προξενικῇ ἀρχῇ, ἐάν ὁ διερμηνεὺς ἀναπληροῖ τὸν προϊστάμενον τῆς Προξενικῆς ἀρχῆς, τότε παραμένει κατὰ τὴν ἔκτελεσιν ὁ καβάστης τοῦ Προξενείου. Προκειμένου περὶ παρανόμου τινὸς ἀποφάσεως, καθ' ἡς ὑπέβαλλεν ἐνστάσεις ἡ Προξενικὴ ἀρχὴ γνωστοποιεῖ ἀμέσως ταύτην τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείᾳ ζητοῦσα τὴν ἐπέμβασιν αὐτῆς. Πρβλ. Ἐγκύλιον ὑπ' ἀριθ. 1496 τῇ 19 Οκτωβρίου 1901 τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

ΑΠΟ ΑΠΟΨΕΩΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

I

Θεωρίαι δλως ἀντίθετοι τῶν τῶν ἀρχαίων λαῶν ἐπικρατοῦσι: σήμερον παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς περὶ τῶν ξένων. Τὸ Διεθνὲς Δίκαιον ὅπερ κατὰ τὸν Bluntschli συνδέει τὰ Κράτη ἐν παγκοσμίῳ νομικῇ κοινωνίᾳ, ἔξασφαλίζει πρὸς τούτοις καὶ τοῖς πολίταις τῶν διαφόρων Κρατῶν προστασίαν ὡς πρὸς τὰ γενικὰ ἀνθρώπινα δίκαια (¹). Κατὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὅθεν διαγραφομένας ἀρχὰς οἱ ξένοι ἀπολαμβάνουσι τῆς προστασίας τοῦ Κράτους ἐν ᾧ διαμένουσι, τούτου δεχομένου ἐλευθέρως καὶ μὴ ἔξαιροῦντος αὐτοὺς τοῦ ἐν γένει δικαίου καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν νόμων αὐτοῦ (²). Τὸ Κράτος ἐκεῖνο, ὅπερ ἀποκλείει τοὺς ξένους ἢ στερεῖ τούτους τῆς προστασίας του, ἥθελε θεωρηθῆ.

(¹) Πρᾶλ. Bluntschli S. 53.

(²) Μοναδικὴν ἔξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ δύο ἐκ τῶν χριστιανικῶν Κρατῶν ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Βουλγαρία, ἀτινα κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος γενικὸν πόλεμον ἔξοντάσσεως κατὰ τῶν ἐν ταῖς γάραις τῶν, ἡ μὲν πρώτη Ἑλλήνων καὶ Ἰσταρηλιτῶν, ἡ δὲ δευτέρα Ἑλλήνων μόνον, ἐκήρυξαν, καὶ ὅστις τελεσιουργεῖται διὰ παντὸς βιαίου μέσου καὶ κατὰ τῆς ζωῆς ἔτι, καὶ ταῦτα ἄνευ ἐπισήμου κηρύξεως πολέμου, ἡ καν διαχοπῆς τῶν διπλωματικῶν σχέσεων !

εύλογως ώς μὴ ἀποτελοῦν πλέον μέρος τῶν συμμετεχόντων τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου Κρατῶν⁽¹⁾.

Οἱ δὲ ξένοι τάναπαλιν θέτουσιν ἑαυτοὺς ἀδεῶς εἰς τὴν πλήρη δικαιοδοσίαν τοῦ Κράτους ἐνῷ διαμένουσιν, ώς καὶ εἰς πάσας τὰς ἐνδεχομένας εἰδίκας διατάξεις αὐτοῦ περὶ τούτων, ἀπολαμβάνοντες τῆς αὐτῆς δικαιοσύνης οἵας καὶ οἱ ἐγγάριοι, καὶ οὕτε τὰ δικαστήρια δεικνύουσι προτιμησίν τινα ὑπέρ τῶν θαγενῶν, ἀλλ᾽ οὕτε καὶ οἱ ξένοι δικαιοῦνται νὰ ἀπαιτήτωσι τοιαύτην τινὰ ὑπέρ ξαυτῶν. Ἡ δικαιοσύνη εἶνε καὶ ὄφείλει νὰ εἴνε μία διὰ πάντας ἄνευ διακρίσεως, ώς ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ Κράτους, ὅπερ ἐν ἄπασι τοῖς ἑαυτοῦ τὸ δίκαιον ώς ὁδηγὸν ἔθετο.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπὶ τε θαγενέσι καὶ ξένοις, εἶνε ἀπόρροια τῆς κυριαρχίας αὐτοῦ, ἥτις συνεπάγεται ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπόλυτον παντὸς Κράτους πρὸς διάθεσιν τῶν ἔξουσιῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ίδιῳ ἐδάφει κατ' ἐντελῇ αὐτοθουλίαν. Μία τῶν σπουδαιοτέρων λειτουργιῶν ἔχαστου Κράτους εἶνε ἀναμφιλέκτως ἡ ἀπονομὴ αὗτη τῆς δικαιοσύνης, ἐνεργουμένη ὑπὸ εἰδίκων ὄργανων δριζομένων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κράτους καὶ ἐνεργούντων ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἡ τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτό.

Ἡ θεωρία αὕτη, ἡ ἐκ τῆς κυριαρχίας τοῦ Κράτους δηλονότι ἀπόρροια τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ δι' ίδιων ἐπὶ τούτῳ ὄργανων ἐνέργεια αὐτῆς, ἀποτελοῦσι γενικῶς ἀνεδεδεγμένην ἀρχήν⁽²⁾.

Συνέπεια τούτου τυγχάνει, ὅτι οὐδὲν Κράτος δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δικαιοδοσίαν του ταύτην πέραν τοῦ ίδίου ἐδά-

(1) Fr. v. Martens Völkerrecht Bd. I. S. 339.

(2) Πρβλ. J. C. Bluntschli Das Moderne Völkerrecht der Civilisirten Staaten als Rechtsbuch dargestellt S. 222 κλπ. A. W. Heffter. Das Europäische Völkerrecht der Gegenwart auf den bisherigen Grundlagen S. 84 καὶ 140 κλπ. Fr. v. Martens. Völkerrecht. Bd. I. 340. Franz von Listz Das Völkerrecht 1902 § 8κτλ.

φους συνωδή καὶ τῷ ἀξιώματι «ἡ χυριαρχία ἐκάστου Κράτους ἀπολήγει εἰς τὰ δρια τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ»⁽¹⁾, ὡς ἀφ' ἔτέρου δικαιούται νὰ μὴ ἀνεγθῇ τὴν ἐπὶ τοῦ ίδίου ἐδάφους ἐξάσκησιν τῆς τοιαύτης δικαιοδοσίας ὑπὸ ὄργανων ἔτέρου Κράτους.

Τούτου ἔνεκεν, γενικῶς μὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Προξένους, τυγχάνοντας ὅργανα ἔνου Κράτους, ἢ ἐνάσκησις τῶν ποικίλων αὐτῶν καθηκόντων, ληξιαρχικῶν, συμβολαιογραφικῶν, ἐποπτικῶν κ. τ. λ. ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ ἐνετάλησαν νὰ ἐκπληρῶσι τὰ καθήκοντά των τάυτα, ρητῶς ὅμως ἀπαγορεύεται αὐτοῖς, πλὴν ἐλαχίστων εἰδίκων τιγων πράξεων, ἢ ἐνάσκησις δικαστικῆς ἔξουσίας, ὡς προσβαλούσης τὰ χυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, ὅπερ μόνον εἴνε ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐνάσκησιν ταύτης, ὡς ἐκ τῶν συμφυῶν τῇ χυριαρχίᾳ αὐτοῦ λόγων⁽²⁾.

'Ἐκ τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅμως ἐκτεθέντων, καταδείκνυται ὅτι ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ Αύτοκρατορίᾳ, Κράτει ἐλευθέρω καὶ ἀνεξαρτήτῳ, αἱ ἀρχαὶ αὔται οὐδεμίαν ἔχουσιν ὑπόστασιν. Αὐτόθι δὲ ἔνος δὲν ὑπάγεται ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ δικαιοδοσίαν τοῦ Κράτους ἐν ᾧ διαμένει, οὔτε καὶ ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται συμφώνως τοῖς χυριαρχικοῖς δικαιώμασιν αὐτοῦ. Οἱ ἔνοις ἐν Τουρκίᾳ ἐξηγρέθη ταύτης, ὑπαχθεὶς ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ δικαιοδοσίαν τοῦ Προξένου του, τυγχάνοντος ὑπαλλήλου τοῦ ίδίου Κράτους, ἐν ὀνόματι τοῦ ὅποιου ἐνασκεῖ οὗτος τὴν δικαστικὴν ἔξουσίαν ἐπὶ ἔνους ἐδάφους, καὶ δὴ ἐν ἀπάσαις ταῖς ὑποθέσεσι τῶν ὅμοεθνῶν του. Τοῦτο προφανῶς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν γενικὴν ἀρχὴν τῆς χυριαρ-

(1) N. Σαριπόλου. Τὰ τῶν Ἐθνῶν ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ νόμιμα. T. I. Βιβλ. A'. Κεφ. B'.

(2) "Idee bei Martens T. II. § 13 ἀναφερομένην περίπτωσιν ἐνασκήσεως δικαστικῆς ἔξουσίας ὑπὸ τοῦ Ρώσου Προξένου ἐν Καινιγσβέργη, καθ' ἡς ἐντόνως διεμαρτυρήθη ἡ Πρωσσικὴ χυβέρνησις.

χίας τοῦ Κράτους, ἀποτελοῦν ἄμεσον προσδολὴν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Άλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων δσάκις πρόκειται νὰ ἀπονεμηθῇ ἐν ὀνόματι τῆς κυριαρχίας τοῦ Κράτους καὶ συμφώνως τοῖς δικαιώμασιν αὐτοῦ, ἐν αἷς περιπτώσεσιν εἶνε ἀρμοδία πρὸς τοῦτο, ὑφίσταται σοβαρὸν περιορισμὸν, θεωρουμένης ἀπαραιτήτου τῆς παρουσίας ὁργάνου ξένου Κράτους κατὰ τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεως εἰς ἣν τυγχάνει ἀναμεμίγμένος ξένος τις, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἀντικρὺς πρὸς ἐτέραν ἐξ ίσου σπουδαίαν ἀρχὴν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου συναφῆ ἐπίσης πρὸς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, καθ' ἣν ἡ ἀνεξαρτησία ἔκαστου τούτων ἐκδηλοῦται ἐντελῶς αὐτόνομος ἐν τῇ νομοθεσίᾳ του, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ του, ἐν τῇ διοικήσει του⁽¹⁾.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἡ ἐκδήλωσις τοῦ αὐτονόμου τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, δσον ἀφορᾶ τὴν ἐνάσκησιν τῆς δικαιοσύνης, προσκόπτει σοβαρῶς, καθόσον ἐν μὲν ταῖς ὑποθέσεσι τῶν ξένων οὐδαμῶς δύναται ἡ Τουρκία νὰ ἀναμιχθῇ, ἐν δὲ ταῖς μικταῖς ἀδυνατεῖ νὰ προσθῇ εἰς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ἀνευ τῆς παρουσίας ὁργάνου ξένου Κράτους. Ήτοι, ἐν ἀλλοις λόγοις, ὑποχρεοῦται παρὰ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματά αὐτῆς ἡ Τουρκία ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀνέχεται ἐπὶ τοῦ ίδιου ἐδάφους δργανα ξένου Κράτους ἀπονέμοντα δίκαιον, καὶ ἐπὶ τῶν δποιῶν οὐεμίαν δύναται νὰ ἐνασκήσῃ ἔξουσίαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ μὴ δύναται νὰ προσθῇ εἰς ἔξασκησιν ἔξουσίας ἀπορρεούσης ἐκ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων της ὡς Κράτους ἀνευ ὠρισμένων τινῶν διατυπώσεων περιοριζούσῶν τὸ αὐτόνομον αὐτῆς. Τὸ τοιωτόν, δπερ ἀποτελεῖ πασιφανῆ μείωσιν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην ἐτέραν ἀνωμαλίαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, τὴν τῆς κατὰ φυσικὸν

(1) Heffter § 29. Listz § 8. Martens T. I. § 75. H. Wheaton Eléments du droit Intern T. I. Ch. II.

λόγον αὐξήσεως τῶν δικαιωμάτων τούτων τῶν ἄλλων μετὰ τῆς Τουρκίας συνθηκολογησάντων Κρατῶν, ἀτινα παρὰ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἀρχὴν δι «ἡ κυριαρχία ἐκάστου Κράτους ἀπολήγει εἰς τὰ δρια τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ», ἐξασκοῦσιν ἐν τῶν σπουδαιοτέρων δικαιωμάτων τῆς κυριαρχίας αὐτῶν καὶ πέραν τῶν δρίων αὐτῶν, ἐν ξένῳ ἐδάφει, καὶ ὑπὸ ιδίων ἐπὶ τούτων τεταγμένων ὀργάνων. Τούτου ἔνεκεν εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ νομοθεσίᾳ ἐκάστου τῶν Κρατῶν τούτων εἰδίκας διατάξεις ἀφορώσας τὰ τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν ὀργάνων των τούτων ἐπὶ ξένου ἐδάφους, ὅπερ ἀπὸ διεθνοῦς ἀπόψεως ἀποτελεῖ ὁμολογουμένως σχῆμα ὃξύμωρον⁽¹⁾.

Ἐνῷ δὲ ἐξ ἑτέρου τὸ ἐσωτερικὸν Δίκαιον ἐκάστου Κράτους αὐτοβούλως καθορίζει τὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπὶ τοῦ ιδίου ἐδάφους Προξένων τῶν ξένων Κρατῶν, ἐξαιρέσει ἐνγονεῖται τῶν εἰδίκῶς ὑπὸ τῶν Προξενικῶν συμβάσεων κανονιζομένων, αἵτινες ὅμως πάλιν πόρρω ἀπέχουσι τοῦ νὰ ἐγγίζωσι κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, ἐν Τουρκίᾳ τούναντίον τὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ξένων Προξένων καθορίζονται ὑπὸ ἐθίμων καὶ συνθηκῶν, ὡν οὐδὲ τοὺς ἀσημοτέρους δρους νὰ μετατρέψῃ ἀγεν τῆς κοινῆς συναινέσεως τῶν ξένων Κρατῶν ἡ Τουρκία δύναται⁽²⁾.

Πολιτεῖται δέ τινες οὐ μόνον διὰ τῶν Προξένων αὐτῶν, εἰς οὓς διὰ τῶν συνθηκῶν τούτων εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία, ἐνεργοῦσι ταύτην, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων προσώπων, περὶ ὧν οὐδὲν διαλαμβάνουσιν αἱ συνθῆκαι· τοιαῦτα εἶνε τὰ

(¹). II. χ. "Ἀρθρ. 128 τοῦ 'Ημετέρου Προξενικοῦ νόμου ΧΝΤ'... Reichsgesetzblatt 197. Gesetz über die Consulargerichtsbarkeit κτλ.

(²) Διακοίνωσις τῆς Πύλης πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπους τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν (11 Οκτωβρίου 1881) περὶ μὴ ἀναγνωρίσεως τιμητικῶν τιγνών προνομίων τῶν Προξένων, καὶ κοινὴ ἀπάντησις τῶν Δυνάμεων (25 Δεκεμβρίου 1881 καὶ 25 Φεβρουαρίου 1882) περὶ ἀπαραιτήτου κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Τουρκίας πρὸς τοῦτο. G. Martens T. II. § 24.

νπὸ τῶν ξένων Κυβερνήσεων ἀπ' εὐθείας διοριζόμενα μέλη τῶν ἐν Τουρκίᾳ προξενικῶν δικαστηρίων (¹).

'Αλλὰ καὶ τὸ παράδοξον ἀντιθέτως, ὅτι ἡ Πύλη καθίσταται πάντοτε ὑπεύθυνος διὰ παραβίασίν τινα τῶν ἐγγράφων τούτων συνθηκῶν, αἵτινες μ' ὅλα ταῦτα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ αὐτόχρημα παραβίασις ἀγγράφων συνθηκῶν τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν, διπερ ἀποδέχονται καὶ ἀναγνωρίζουσιν ἀπαντα τὰ ἐλεύθερα καὶ πεπολιτισμένα Κράτη.

Κατὰ ταῦτα, ἐν τῶν ἀπαραιτήτων, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, στοιχείων πάσης πολιτείας, ἡ κυριαρχία, ὑφίσταται ἐν τῷ Τουρκικῷ Κράτει σοβαρωτάτην προσδολὴν καθ' ἀμφοτέρας τὰς κεφαλαιώδεις ὑποδιαιρέσεις αὐτῆς, τήν τε ἐσωτερικὴν δηλονότι καὶ τὴν ἔξωτερικήν. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην, ἥτις εἶνε γενικὸν δικαιώματα τῆς πολιτείας τοῦ βιούλεσθαι καὶ ἐπιτάττειν ἐπὶ πάντων τῶν ἐπὶ τοῦ ίδιου ἐδάφους, ἡ Τουρκία ὑποχρεοῦται ν' ἀνέχηται ἐπὶ τοῦ ίδιου ἐδάφους δργανα ξένου Κράτους χάριν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ἔξανγκασῃ καὶ μέλη ἀκόμη τοῦ ίδιου λαοῦ, καθ' ὧρισμένας περιπτώσεις, νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐγχώριον δικαιοσύνην, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἥτις ἐμφαίνεται ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν Κρατῶν πρὸς ἄλληλα ὡς ἀπολύτως ἀνεξάρτητος καὶ ἐλευθέρα, ὑφίσταται περιορισμὸν ἀμέσως προσδάλλοντα αὐτήν, καθόσον διὰ τῶν μετὰ τῶν διαφόρων Κρατῶν συμβάσεων, ἀπεδέχθη νὰ περιορίσῃ τὴν ίδιαν θέλησιν καὶ ἀνεξαρτησίαν προκειμένου μάλιστα περὶ δικαιώματος ἀναγομένου ἐντελῶς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς κυριαρχίαν (²).

(¹) Πρβλ. Ἀρθρ. 142. Ἡμ. Προξ. Νόμου. Προσέτι Αὔστρ. Διατ. 1855. Ἀγγλικ. Διατ. 1873.

(²) Bluntschli § 64. Die Souveränität eines Staates zeigt sich, in der Unabhängigkeit desselben von einem fremden Staate, und in der Ablehnung jeder fremden Staatshandlung auf seinem Gebiet, und in der Freiheit desselben ohne Behinderung fremder Staaten seinen eigenen Staatswillen

Ἐκ τούτων ἔπειται ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τῶν Προξένων ἐν Τουρκίᾳ αὐτόχρημα ἀποτελεῖ Κράτος ἐν Κράτει. Αἱ δηλώσεις, ἃς ἐποιήσατο ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Παρισίων τοῦ 1856 (¹) ὁ πληρεξούσιος τῆς Πύλης Ἀλῆ πασσᾶς, καθ' ἃς ἀπὸ τῆς διὰ τῆς συνθήκης ταύτης τῶν Παρισίων ἀναλήψεως τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Εύρωπαϊκὴν συμφωνίαν (²), αἱ διομολογήσεις τῶν ἔνων Κρατῶν μετὰ τῆς Τουρκίας οὐδεμίαν δέον νὰ ἔχωσι πλέον ἴσχυν, ὡς περιορίζουσαι τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα συμμετέχοντος τῆς Εύρωπαϊκῆς συμφωνίας ἀνεξαρτήτου Κράτους, κρίνονται ἀπὸ ἀπόψεως τῶν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἀργῶν, καὶ ἀπὸ μόνης ἐννοεῖται τοιαύτης, ὡς ἀπολύτως ὄρθαι, πλὴν τὰ παρομαρτοῦντα ποικίλα ἄλλα αἴτια, οὐδεμίαν ἐπὶ τοῦ παρόντος τούλαχιστον, ἐπιτρέπουσι σκέψιν καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ εἰς θεμελιώδεις ἀργάς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἀντιστρατευομένου ζητήματος τούτου.

Ι Ι

Ως ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ σπουδαιοτάτου δικαιώματος τούτου τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων προνομίων αὐτοῦ, καθισταται ἡ θέσις τοῦ ἐν Τουρκίᾳ τοιούτου δλως διάφορος τοῦ ἐν ταῖς χριστιανικαῖς γώραις συναδέλφου του.

Καθ' ὃν χρόνον οἱ συγγραφεῖς διαφωνοῦσι περὶ τοῦ διπλωμα-

selbst zu bestimmen, und nach eigenem ermessen zu äussern und zu beschäftigen. Πρέβλ. καὶ Σαριπόλου § 17 καὶ Pasquale Fiore N. Droit International. I. p. 134.

(¹) Πρωτόκολλον XIV συνεδρίζεως τῆς 25 Μαρτίου 1856 τοῦ Συνεδρίου τῶν Παρισίων.

(²) «Ἄρθρον 7ον των συνθήκης Παρισίων 1856. «..... déclarent la Sublime Porte admise à participer aux avantages du droit public et du concert européens».

τικοῦ καὶ πολιτικοῦ η̄ μὴ χαρακτῆρος τοῦ Προξένου, ὁ ἐν Τουρκίᾳ ποιούτος ἔλυσεν ὑπέρ ἑαυτοῦ τὸ ζήτημα⁽¹⁾. Η ἀναγνώρισις αὐτῷ διπλωματικῶν δικαιωμάτων, ὡς τοῦ ἀπαραβιάστου προσώπου καὶ περιουσίας, τῆς ἐτεροδικίας κ.λ. π. δικαιώς προσδίδωσιν αὐτῷ ίδιαζουσαν καὶ δλως ἔξαιρετικὴν θέσιν. Ἀλλ᾽ ἂν προσθέσῃ τις εἰς ταῦτα ἐπέραν προνομίαν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου καὶ δὴ τὴν σπουδαιοτάτην τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας, ἢς στερεῖται αὐτὸς ὁ ἐν ταῖς χριστιανικαῖς χώραις οὐχὶ προξενικὸς ἀλλὰ διπλωματικὸς ὑπάλληλος, βεβαίως θέλει ἀνεύρει δτι η̄ θέσις τούτου μόνον κατὰ συμβεβηκός, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, εἶνε ἀνωτέρα, οὐχὶ δὲ καὶ κατ' εὐσίαν⁽²⁾.

Γενικῶς, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἀρχὴν ἐν τῷ Διεθνεῖ Δικαίῳ, δ Πρόξενος δὲν φέρει διπλωματικὸν χαρακτῆρα, καὶ συνεπῶς στερεῖται τῶν εἰς τὴν ίδιότητα ταύτην παρομαρτούντων προνομίων, ἐν οἷς καὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τῆς ἐτεροδικίας. Κατὰ τούτο ὅμως οὐσιωδῶς διαφέρει τοῦ ἐν χριστιανικαῖς χώραις συναδέλφου του ὁ ἐν Τουρκίᾳ Προξένος, δστις καὶ τῶν προνομίων τούτων ἀπολαμβάνει καὶ διπλωματικοῦ χαρακτῆρος μετέχει⁽³⁾.

(¹) Ο Wicquefort, *Traité de l'ambassadeur* liv. I. sect. V. ὁ Vattel T. II. § 34, ὁ Wheaton T. I. p. 223, ὁ P. Fiore T. II. p. 613, ὁ Klüber § 173, ὁ Foelix § 218 ἀρνοῦνται τοῖς Προξένοις πολιτικὸν καὶ διπλωματικὸν χαρακτῆρα. Τούναντίον οἱ Pinheiro Ferreira, *Stoeck Essai sur les Consuls*. Bluntschli § 250. Clercq et Vallat *Guide pratique des Consulats* P. 3. F. Gussy Regl. *Consulaire* P. 16. Heffter § 246. Martens II. § 24. Ο τελευταῖος ἀναγνωρίζει διπλωματικὸν χαρακτῆρα κυρίως τοῖς ἐν μὴ Χριστιανικαῖς χώραις Προξένοις, ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Διεθνοῦς ἐπικοινωνίας. Ἀλλ᾽ η̄ Τουρκία δὲν ἀποτελεῖ μέρος ταύτης ἀπὸ τοῦ 1856 ;

(²) Καὶ ὁ πολὺς Ταλλεύρανδος εἶπε ποτὲ δτι, «καὶ ἂν εἴνε τις καλὸς διπλωμάτης, πάλιν πολὺ χρειάζεται διὰ νὰ εἴνε καὶ καλὸς Πρόξενος». (Ἐν ἐπικηδείψ πρὸς ἀποθανόντα Γάλλον διπλωμάτην κατὰ τὸ ἔτος 1839). Τι ἥδυνατο νὰ εἴπῃ τις ὅμως εἰδικῶς περὶ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου;

(³) Πρβλ. Klüber § 174. «. . . . La plus grande autorité et les droits les plus étendus qu'on accordés à des consuls étrangers sont ceux dont jouissent les consuls des puissances européennes établis dans les diverses

Τὸ ἀπαραβίαστον λ. χ. τοῦ προσώπου καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, δύπερ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ τοῦ διποίου ἐν χριστιανικαῖς χώραις ἀπολαμβάνουσι μόνον οἱ διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι, δικαιολογοῦσι πληρέστατα τὸν χαρακτῆρά του τοῦτον. Τούτου ἔνεκεν, καὶ ὡς ἐκ τῆς δικαιοδοσίας, τὴν θέσιν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου συγγραφεῖς τινες ὀνομάζουσιν ως quasi διπλωματικήν⁽¹⁾. Τοιουτοτρόπως δὲν Τουρκίᾳ Πρόξενος εἶνε ἐτερόδικος. Τὸ Διεθνὲς Δίκαιον ἔξήρεσε τὸν διπλωματικὸν ὑπάλληλον, οὐχὶ καὶ τὸν προξενικὸν, τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Κράτους ἐν ᾧ διαμένει, ἀφ' ἐνὸς τιμῆς ἔνεκεν πρὸς ἀντιπρόσωπον ξένου Κράτους, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἵνα μὴ ἐκ μικρῶν αἰτιῶν ἄγονται οὗτοι πρὸς τὰ δικαιστήρια ἐξ ἐκδικήσεως ἢ ἀλλων λόγων. Καὶ δὲ Πρόξενος δμως ἐν Τουρκίᾳ διὰ τῶν συνθηκῶν καὶ ἐθίμων ἀπολαμβάνει ἐτεροδικίας, ἃνευ τῆς διποίας βεβαίως δυσχερής ήθελεν εἰσθαι ἢ ἔξασκησις ὑπ' αὐτοῦ τῆς δικαιοστικῆς ἔξουσίας. «Ματε καὶ τοῦτο προσκρούει εἰς διαγεγραμμένας ἀρχὰς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, καθόσονέν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δριζομένοις ως ἀπολαμβάνουσι κυρίως τοῦ προνομίου τῆς ἐτεροδικίας προσώποις, δὲν ἀνεφέρετο ἀρχῆθεν δὲν Τουρκίᾳ Πρόξενος, δστις δμως μολονότι τὸ Διεθνὲς Δίκαιον δὲν τῷ ἀναγνωρίζει ἀπλωματικὴν ίδιότητα καὶ τὴν ταύτη παρομαρτοῦσαν ἐτεροδικαίαν, ἐν τούτοις ἀπολαμβάνει ταύτης ως οἱ διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι, δυνάμει παναρχαίων ἐθίμων καὶ συνθηκῶν.

Λιαφορὰ δὲ οὐσιώδης ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἐτεροδικίας τοῦ

échelles du Levant et en Afrique. Aussi sont ils formellement accrédités et presque entièrement traités comme des ministres publics».

(¹) Mrtens II. Bd. § 84. Bulmerincq im Holtzendorff's Handbuch des Völkerrechts § 189. Bd. III. Καὶ δὲ μέγας Γλάδστων ἐν τῷ γνωστῷ περὶ τῶν Βουλαρικῶν φρικαλεοτήτων ὑπομνήματι αὐτοῦ (1876) ἀναφέρει τὰ ἔτης χαρακτηριτικά: «. . . . γινώσκομεν δτι ἔχομεν καλῶς πεπροικισμένην δι ἄνδρῶν Ιρεσθείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ σύστημα Προξενείων καὶ ὑποπροξενείων πραγματικῶν πληρούντων διπλωματικὰ καθήκοντα πανταχοῦ ἀνὰ τὰς ἐπαγγίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας»

ἐν Τουρκίᾳ Προξένου, καὶ τῆς τῶν ἄλλων προσώπων, τῶν ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου κατονομαζομένων, καθόσον ἡ μὲν τῶν προσώπων τούτων ὑφίσταται δυνάμει τῶν γενικῶν Συνθηκῶν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἃς τινας ἀμοιβαίως καὶ οἰκείᾳ βευλήσει ἀπεδέχθησαν τὰ πεπολιτισμένα Κράτη, ἡ δὲ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου δυνάμει συμβάσεων ἵσχυουσῶν ὑποχρεωτικῶς ἀπὸ πολλοῦ καὶ πάντοτε συνεπείᾳ τούτου τυγχάνει, ὅτι ἡ μὲν Τουρκίᾳ οὐδέποτε ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ στερήσῃ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς Προξένους τῶν διαφόρων Κρατῶν τῆς ἐτεροδικίας των, ἔτερον δμως Κράτος δύναται νὰ στερήσῃ τοῦ δικαιώματος τούτου τὰ ἀπολαύοντα αὐτοῦ κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἀρχὰς πρόσωπα ἀναμφίλεκτόν βεβαίως τυγχάνει, ὅτι τὸ Κράτος τοῦτο θέλει θεωρηθῆ ὡς μὴ μετέχον πλὴν τοῦ Δικαίου τῶν Ἑθνῶν, καὶ ἡ πρᾶξις του αὕτη, ὡς αὐτόχρημα αὐθαιρετος θέλει χαρακτηρισθῆ, πλὴν ἔστω καὶ αὐθαιρέτως δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, ἐνῷ ἡ Τουρκία ἐν ἐνδεχομένῃ τοιαύτῃ τινὶ περιπτώσει ἥθελεν εὑρεθῆ ἀντιμέτωπος τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, αἵτινες οὐδέποτε δια τεս τοὺς γνωστοὺς λόγους, θέλουσιν ἐπιτρέψῃ μεταβολήν τινα τε καθεστῶτος ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τῶν Προξενικῶν προνομιῶν ἐν γένει.

Ἐὰν δέ κατὰ τὴν διόφωνον τῶν συγγραφέων τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου γνώμην, ἡ ἐτεροδικία ἦτις ἔκουσιως ὑπὸ τῶν συμμετεχόντων τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου Κρατῶν ἀναγνωρίζεται, ἀπὸ τελετ ἀνωμαλίαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτοῦ, ἡ τοιαύτη τοῦ Τουρκίᾳ Προξένου, ἡ ἐπιβαλλομένη παρὰ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, παρουσιάζει ὑπερανωμαλίαν, ἀν ἐπιτρέπει τοις λέξις, καὶ μοναδικὸν φαινόμενον ἐν τῇ ἐσωτερικῇ κυριαρχίᾳ ἀνεξαρτήτου Κράτους συμμετέχοντος μάλιστα τῆς Εύρωπος συμφωνίας, καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου τῶν Ἑθνῶν.

■ ■ ■

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται ὅποιαν ἡ ἀναγνώρισις τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου ἐπιφέρει ἀνωμαλίαν ἐν γενικῶς ἀναγνωρισμέναις ἀρχαῖς τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν.

Ἄλλὰ τὶς ἡ αἵτια τῆς ἀνωμαλίας ταύτης καὶ ποῦ δέον αὕτη ν' ἀναζητηθῇ;

Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τυγχάνει ἀληθῶς παράδοξον ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων τῶν διπολικήποτε ἐπ' αὐτοῦ ἀσχοληθέντων, ἔξεταζόντες τὰ πράγματα ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ μὴ παραχολουθοῦντες τὴν Ιστορίαν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, παρεῖδον σπουδαιότατα τοιαῦτα, ἀτινα μεγάλως συμβάλλουσι εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ἀν μὴ οὐδαμῶς, ἐλαχίστην ὑπ' ὅψιν ὅτι ἐν Ἀνατολῇ ἐπὶ μακρὸν ἥγθει Κράτος μέγα δυν καὶ ἐνδοξὸν παρ' ὃ σχεδὸν ἀμέσως ἄμα τῇ ἐμφανίσει του διεσμὸς οὗτος τῶν ξένων δικαστῶν ἐλαβε ἐφαρμογήν. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι παριδόντες ὅτι ἐπὶ χιλιετρίδα διέκληρον τὸ Χριστιανικὸν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων Κράτος ἐν Ἀνατολῇ ἥκμασεν μὲν ἔδραν αὐτὴν ταύτην ἦν τὸ Τουρκικὸν Κράτος νῦν ἔχει, ἐφαντάσθησαν ἵσως ταύτην ὡς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ Τίγρητος, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰστρού μέχρι τοῦ Νείλου ὡς ὑπὸ Μουσουλμανῶν, καὶ μόνον ὑπὸ τούτων ἀπὸ αἰώνων οἰκουμένην.

Ὕπὸ τοιαύτης ἀναμφιβόλως ιδέας ὄρμηθέντες ἐπεζήτησαν τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ αἴτiou τῆς ἀνωμαλίας τοῦ θεσμοῦ τούτου χυρίως εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ θρησκεύματος τῶν Χριστιανικῶν πολιτειῶν πρὸς τὴν τῶν Μουσουλμανικῶν, καὶ ὑπέλαθον ὅτι ἔνεκα ταύτης ἐδημιουργήθη ἡ ἀνωμαλία αὕτη τοῦ θεσμοῦ τῶν δικαστῶν Προξένων διὰ τῶν μετὰ Τούρκων συνθηκῶν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν πολιτειῶν (¹) τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Capitulations.

(¹) Οὗτω ὁ Bluntschli ἐν τῷ Völckerrecht § 269. «Der Grund liegt in:

Τυγχάνει ὅντως ἀνεξήγητον, ὅτι οἱ μὲν τῶν συγγραφέων τούτων, ὃν τὸ κῦρος βεβαίως οὐ μικρόν, ὡς ἐν παρόδῳ ἀναφέρουσι τὰ χρατήσαντα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ, ἔτεροι δὲ οὐδὲ μνημονεύουσι καν αὐτῶν. Καθηματικοὶ οἱ ἀσχοληθέντες εἰς τὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου ἔρευναν ἀπὸ

der Grösseren Verschiedenheit der ganzen Staats-und Rechtsordnung».

'O Ch. Martens ἐν τῷ Guide diplomatique T. I. p. 310 « . . . Mais l'extrême différence qui existe dans la civilisation entre les nations éclairées par le christianisme et celles dont l'islamisme retarde les progrès *a du en établir* une non moins tranchée en ce qui concerne la juridiction des consuls' abandonner à la législation turque les chrétiens que des spéculations commerciales, l'intérêt de la science ou l'attrait des voyages attirent dans les états musulmans, c'eut été exposer à la cupidité et à l'arbitraire des pachas leurs biens, leur liberté, leur vie même. Des conventions diplomatiques pouvaient seules obvier à ce danger ; et c'est pourquoi, par des traités spéciaux avec la Porte et les princes de la côte d'Afrique les états chrétiens se sont assuré pour leurs agents dans les pays musulmans des droits privilégiés qui les missent à même de protéger efficacement la sûreté et les biens de leurs sujets.»

'O A. v. Bulmerincq ἐν τῷ Handbuch des Völkerrechts v. Holthendorff Bd. III. 5.721 ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθέτει καὶ οὗτος ὅτι ἔνεκεν τῆς διαφορᾶς ταύτης τὰ Χριστιανικὰ Κράτη ἐπροστάτευσαν τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ὑπηκόους αὐτῶν διὰ τῆς συνάψεως συνθηκῶν καὶ παροχῆς προνομίων ἐν οἷς καὶ τὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς δικαιοσύνης δικαιοδοσίας τῶν Προξένων. 'Ἐν τούτοις ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Völkerrecht (Marquardsen's Handbuch des öffentlichen Rechts) γράφει τὰ ἔξης : « . . . Mit der Erweiterung ihres Gebietes in Afrika (διατί μόνον ἐν Ἀφρικῇ;) trat die Türkei als Rechtsnachfolgerin in der verbindlichkeitsverhältnisse ein in welchen die von ihr erworbenen Gebiete zu den christlichen Staaten gestanden hatten in den letzten Jahrhunderten schloss sie Verträge welche die Bestimmungen der früheren Kapitulationen enthalten insbesondere wurden durch einen Vertrag des Sultans Soliman II. von 1528 den französischen und catalanischen Konsuln alle rechte bestätigt welche die früheren Herrscher dieses Landes ihnen zugestanden hatten».

'O Klüber ἐν τῷ Droit des gens p. 352, ἀχολουθῶν τὸν M. de Flassan (Histoire générale et Raisonnée de la diplomatie Française I. V. p. 416) ὅστις ἀναφέρει les capitulations qui ne sont autre chose, que des lettres contenant des priviléges accordés par le Grand-Seigneur, προσθέτει

τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐν Τουρκίᾳ νῦν κρατοῦντα, ὡφελον νὰ σταματήσωσι πρὸ παντὸς πρὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐν τῇ Βυζ. Αὐτοκρατορίᾳ, καθ' ὅσον, ἐὰν διὰ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ παρὰ τοῖς Μωαμεθανικοῖς λαοῖς ἐφευρίσκετο ἡ δικαιολογία τῆς διαφορᾶς τοῦ πολιτισμοῦ

« les capitulations de la Porte au contraire, ne contiennent que des priviléges et des exemptions *conférées unilatéralement et par pure bienveillance*, que la Porte accorde à un autre État pour ses sujets, quelquefois aussi pour des sujets étrangers qui font le commerce sous son pavillon et sous la protection de ses consuls. Elles sont relatives aux ambassadeurs, agents consulaires, évêques etc».

'Ο Feraud-Giraud ἐν τῷ ἀρίστῳ ἔργῳ αὐτοῦ «De la juridiction Française dans les Echelles du Levant et du Barbarie» ποιούμενος εἰσήγησιν τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἥτοι ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀμάσεως τῆς Αἴγυπτου καὶ ἐντεῦθεν, καὶ μὴ παραλείποντον ὑπὲρ ἀναφέρη οὐδὲ τὸν ἡγεμόνα ἔκεινον τῆς Κίνας ὅστις κατὰ τὸν ἔννυτον αἰῶνα παρεχώρησεν εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκαθίδρυσεως ἵδιου δικαστοῦ ἐν Kan-Phan, οὐδὲ ἄπαξ ἀναφέρει τὰ κρατήσαντα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ κατὰ τὸν δέκα ὁλοκλήρων αἰώνων βίον αὐτῆς. Ἐμπνευσθεὶς ἀναμφιλέκτως ἐκ τῆς θεωρίας τῆς διαφορᾶς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ θρησκεύματος, ἀρχεται τὴν ἐν λόγῳ εἰσήγησιν αὐτοῦ ὡς ἔξης: «Lorsque il existe entre deux peuples une très grande différence sous le rapport de la religion, des moeurs, des lois, et des coutumes des rapports durables et suivis ne sont possibles qu'autant que celui de ces peuples que son activité attire sur le territoire de l'autre y trouve des garanties exceptionnelles sans lesquelles il n'existe aucune sécurité pour les personnes ni pour les biens».

'Ο δὲ Pellissie du Rausas ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ νεωτάτου ἔργου αὐτοῦ «Le régime des Capitulations dans l'empire Ottoman» γράφει: Le traité de 1535 à généralisé des règles et étendu à toutes les provinces de l'empire Ottoman l'application de principes et d'usages qui étaient déjà et depuis longtemps suivis dans la plupart des pays musulmans que les armées turques venaient de conquérir. Ἀναφέρει ἐν τούτοις τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν κατωτέρω, μὴ παραδεχόμενος δῆμως ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τετύης παραχωρηθέντα τοῖς ἔνοις προνόμια ἦσαν τοιαῦτα ὡστε νὰ ἔχωσι σχέσιν τινὰ μὲ τὰ τῶν Capitulations. Ἀποκρούει δὲ καὶ τὴν θεωρίαν τῆς διαφορᾶς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ θρησκεύματος Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν ὡς αἰτίαν τῆς ἐν λόγῳ ἀνωμαλίας, φρογῶν δὲ ἐὰν ἥτο ἀκριβέστατο

καὶ τοῦ θρησκεύματος, δποια ἄρα γε νὰ ἡτο ἡ δικαιολογία διὰ τὴν ἐν ἄκρως χριστιανικῷ καὶ πεπολιτισμένῳ Κράτει ὑπαρξίν αὐτοῦ; Τούτοις ἔνεκεν φρονοῦμεν, δτι ἐκεῖ ὕφειλέ τις νὰ ἐπι-

τότε θὰ εἴχωμεν ἀμοιβαιότητα! «il faut logiquement que le sujet Ottoman ait en France p. e. les memes droits que le Francais dans l' empire Ottoman». 'Αναπτύσσων ἐν τοῖς καθ' ἔκαστον ίδιαν θεωρίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου παραδέπει πάλιν ἐντελῶς τὰ ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ κρατήσαντα γράφων: En laissant aux chrétiens vaincus leurs lois et leurs juges les premiers Khalifes ont donné à l' Europe un grand exemple que l'Europe, helas! n' a pas toujours suivi! Elève ἀληθὲς δτι ὁ συγγραφεὺς οὗτος μετ' ἐπιμελείας ἀξίας λόγου ἀνεζήτησε τὴν ἐν γένει αἰτίαν τῶν Capitulations ὅρθως εἰς θρησκευτικοὺς καὶ ἐμπορικοὺς λόγους, πλὴν ἔχων πάντοτε ἐν τῷ νῷ μόνον τὰ ἐν Μουσουλμανικοῖς τόποις προνόμια κατέληξε εἰς ἀνακριβῆ συμπεράσματα.

Τέλος δ F. Martens δτις ἐν τῷ μοντεικῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Das Consular wesen und die Consularjurisdiction in Orient» ἔξιτορεῖ ἐπακριβῶς καὶ λεπτομερέστατα τὰ τῆς ἑξελίξεως ἐν γένει τῶν Προξενείων καὶ τῶν προνομίων αὐτῶν παρά τε Χριστιανικοῖς καὶ Μουσουλμανικοῖς λαοῖς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων δὲν φαίνεται ἀφιστάμενος τῶν αὐτῶν θεωριῶν καθότον γράφει:

«Was aber die Tractate anbetrifft die in Mittelalter zwischen den Städten und Staaten mit mulemänischen Herrschern geschlossen wurden, so liegt in ihnen die anfängliche Basis der Historischen entwicklung der Rechte und privilegien, welche den Consuln noch jetzt zugestanden werden: καὶ κατωτέρω: Die siegreichen Ottomanen setzten sich von Anfang an in die allerfeindseligsten Beziehungen zu den Europäischen christlichen Völkern und nur durch Waffengewalt oder eigenes politisches Interesse konnten sie bewegt werden, die Berechtigung der Christen, das Dasein mit ihnen, den Gläubigen, zu theilen, anzuerkennen, und den in ihren Gebiete befindlichen Consuln gewisse Rechte einzuräumen . . .»

'Επισης οι Antonopoulos-Meyer ἀχολουθοῦντες τὸν P. Leroy καὶ König¹¹ «die Exterritorialität, sowie sie jetzt im Osmanischen Reiche gilt hat ihre Quellen hauptsächlich in den Verträgen der Pforte mit den Christlichen Staaten. Hinzu kommen die allmählich entstandenen gewohnheiten, welche die Bestimmungen der erwähnten Verträge ergänzen, bisweilen auch verändern. Πρβλ. ὡσαύτως Foderè I. IV. § 2122 καὶ ἐφ. F. Rey La protection dipl. et consul. dans les Eschelles du Levant p. 6. Le régime des Capitulations par un ancien diplomat p. 14 καὶ ἐφ. καὶ Premier rapport de M. de Martens dans l'Annuaire de l'Institut du Droit Int. T. VI.

στήσῃ ιδιαιτέρως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ, ἀφοῦ ἄλλως τε πρόκειται περὶ χώρας, εἰς ἣν ὑφίστατο ἡ Προξενικὴ δικαιοδοσία ἐπὶ τριακόσια περίπου δλόχληρα ἔτη, πρὸ τῶν σημερινῶν κατοίκων αὐτῆς.

Πρὸς ἔξετασιν ἄλλως τοῦ ζητήματος τούτου δέον νὰ ἀναζητήσῃ τις τὰ ἐν τῇ Βυζ. Αὐτοκρατορίᾳ χρατήσαντα ἡ τὰ παρὰ τοῖς Μουσουλμανικοῖς λαοῖς; Οἱ Μωαμεθανοὶ καταλαβούντες τὸ Βυζάντιον νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι ἐφήρμοσαν τὰ χρατοῦντα παρ' αὐτοῖς προνόμια καὶ δικαιώματα τρίτων, ἢ τὰ ὑφιστάμενα ἐν ταῖς νεωστὶ κατακτηθείσαις χώραις; Εἶνε ὄρθιὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι μολονότι νικηταὶ ὑπεβλήθησαν δλῶς ἔκουσίως καὶ ἐν τῇ νεωστὶ κατακτηθείσῃ χώρᾳ εἰς ζυγούς, οἵτινες ὁπωσδήποτε ἐβάρυνον αὐτοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις αὐτῶν; Ταῦτα θέλομεν πειραθῆναι ἐξηγήσωμεν κατωτέρω στηριζόμενοι πρὸ παντὸς ἐπὶ ἀλανθάστων ίστορικῶν γεγονότων.

'Ἐπεχειρήσαμεν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ παρόντος πονήματος (¹) τὸ ἥκιστα εὔχερὲς ἔργον τῆς κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ταξιθετήσεως ἀπαξαπασῶν τῶν Συνθηκῶν, αἴτινές ποτε μεταξὺ τῶν διαφόρων Πολιτειῶν συνωμολογήθησαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν τῷ κέντρῳ τᾶς σημερινῆς 'Οθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἵνα ἐμφανέστερον καταδειχθῇ καὶ τοῖς μὴ ἐπαίουσιν ἔτι ἡ ἀλλεπάλληλος συνοχὴ τοῦ θεσμοῦ τούτου ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰώνος μέχρι σήμερον. Καὶ δηντῶς ἀπὸ τοῦ ἔτος 1199, δτε τὸ πρῶτον ἐλαθε τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ σημερινοῦ Τουρκικοῦ Κράτους ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν Προξένων, μέχρι τῆς σήμερον, παρατηρεῖ τις, δτι οὐδὲν χρονικὸν διάστημα παρῆλθε, καθ' ἐστω καὶ πρὸς σμικρὸν νὰ ἡργησεν ὁ θεσμὸς οὗτος. Καὶ ἀν πρὸς στιγμὴν ἀπό τινος Πολιτείας ἀφηρεῖτο ἡ προσεβάλλετο ἐξ οίωνδήποτε λόγων τὸ σπουδαιότατον τοῦτο τῶν Προξενικῶν προνομιῶν, εἰς ἐτέραν

(¹) "Ορχ ἀνωτέρω σελ. 15.

παρείχετο κατὰ τὴν αὐτὴν ἵσως ἡμέραν εύρυτέρα δικαιοδοσία αὐτοῦ. Καὶ κατὰ τὰ τρία αὐτὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων ἦτοι τῆς καταλύσεως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐν ἔτει 1204 ὑπὸ τῶν Λατίνων, τῆς ἐπανιδρύσεως αὐτῆς ἐν ἔτει 1261 ὑπὸ Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ τῆς ἐκ νέου καταλύσεως ταύτης ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1453, ἡ δικαστικὴ ἔξουσία τῶν ἀντιπροσώπων ξένων Ἐθνικοτήτων δύναται τις νὰ ισχυρισθῇ, διτὶ ἥργησεν ἐπὶ τόσον χρόνον μονον, δσον ἥρκει, ἵνα ὁ κατακτητὴς ἀναλάβῃ εἰς χεῖρας τὰς ἡνίας τῶν νέων αὐτοῦ κτήσεων.

Κατὰ τὸ τρίτον μαλιστα ἱστορικὸν σημείον τὸ καὶ σπουδαιότατον ἀναμφιλέκτως πάντων, οὐδ' αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα παρῆλθε καθόσον τὴν μὲν εἰκοστὴν ἐννάτην τοῦ Μαΐου τοῦ 1453 ἐγένετο κύριος τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ὁ Μωάμεθ ὁ Β', τὴν δὲ τριακοστὴν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, ἦτοι ἀμέσως τὴν ἐπομένην, παρεχώρει εἰς τοὺς Γαλατᾶς Γενουηνίους τὴν ἄδειαν νὰ βάλλωσι πρωτόγορον εἰς τὸ μέσον των διὰ νὰ διορθώνῃ τὰς δουλειὰς δπον ἔχουν οἱ πραγματευτάδες, οἱ δποῖοι προσέτι θὰ πηγαίνουν καὶ θὰ ἔρχωνται ἐλεύθερα νὰ ποιοῦν τὰς πραγματείας των καὶ οἱ ἀρχοντες καὶ οἱ πραγματευτάδες των νὰ μὴν ἀγγαρεύωνται καὶ τέλος οἱ αὐτοὶ νόμοι καὶ αἱ αὐταὶ συνήθειαι νὰ είνε⁽¹⁾.

Μετ' οὐ πολὺ δέ, ἦτοι περὶ τὰ τέλη τοῦ 1453, ἐκάλει ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τὸν Γεώργιον Σχολάριον τὸν μετονοσθέντα εἴτα Γεννάδιον Β', ὃς ἀρχηγὸν τοῦ Ἐλληνικοῦ Ἐθνους καὶ ὑπέρτατον δικαστὴν τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τῶν Ἐλλήνων⁽²⁾. Καὶ τοῖς Ἀρμενίοις δὲ καὶ Ἰσραηλί-

(1) "Ορα ἀνωτέρω ἐν σελ. 26 ὀλόχληρον τὸ κείμενον.

(2) Πλὴν τούτων κατὰ τὸν Φραντζῆν «Ἐδωκε καὶ πρόσταγματα ἐγγράφως τῷ Πατριάρχῃ ἵνα μηδεὶς ἐνοχλήσῃ ἢ ἀντιτείνῃ, ἀλλὰ εἶνε αὐτὸν ἀναίτητον καὶ ἀφορολόγητον καὶ ἀδιάσπιστον ἀπὸ παντὸς ἐναντίου, καὶ τέλους καὶ δόσεως ἐλεύθερος ἔστηται αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Πατριάρχαι εἰς τὸν αἰῶνα, δημοίως καὶ πάγτες οἱ ὑποτεταγμένοι αὐτῷ ἀρχιερεῖς».

ταῖς τὰς αὐτὰς ἀπένειμε συγχρόνως παραχωρήσεις. Μετά πάροδον δὲ ἐνὸς ἔτους, οὐχὶ πλήρους, ἀπὸ τῆς κατακτήσεως, ἦτοι τῇ 24 Ἀπριλίου 1454 ἐν Ἀδριανούπολει συνάπτει συνθήκην μετὰ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, δι' ἣς δὲ Ἐνετὸς Μπαΐλος ἀποκαθίσταται ἐν Κων]πόλει μὲ τὰ δικαιώματά του ἀτινα ἐπὶ τριακόσια δλόχληρα ἔτη ἔξήσκει ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐπὶ τῶν ὅμοεθνῶν του.

Ἄλλα μὴ τοι αὕτη ἡ συνθήκη Ἐνετίας καὶ Τουρκίας εἶνε ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία Ἰσως ἀπὸ τῆς κατακτήσεως, καὶ ὁ κατακτητῆς κύριος πλέον δριστικὸς γενόμενος τῆς κατακτηθείσης χώρας καὶ ἀντιληφθεὶς τὸ μέγεθος τῆς ἴσχύος αὐτοῦ εἰς οὐδένα πλέον ἀνεγνώριζε δικαιώματα καὶ παραχωρήσεις; Ἀνατρέχων τις πάλιν εἰς τὴν Ἰστορίαν, τὸν πιστὸν τοῦτον σύμβουλον, ἀνευρίσκει δτι ἡ Ἐνετικὴ Δημοκρατία, ώς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Τούρκων ἡγεμόνων τῶν πανισχύρων Σουλτάνων, ἀπῆλαυε παρ' ὅλους αὐτῆς τοὺς ἐπανειλημμένους κατ' αὐτῶν πολέμους, τῶν αὐτῶν πάντοτε προνομίων, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας ἐπὶ μακροτάτην σειρὰν ἐτῶν, καθ' ἣν μάλιστα ὑπὲρ τας τριάκοντα αὔτη συνθήκας συνήψε μετὰ τῆς Τουρκίας ἀναγνωρίζουσας τὸ καθεστώς τοῦτο. Καὶ οὐχὶ μόνη ἡ Ἐνετία, ἀλλὰ καὶ ἡ Φλωρεντία καὶ εἴ τις ἄλλη ἔτι Ἰταλικὴ Δημοκρατία τῶν αὐτῶν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀπελάυσαν προνομίων καὶ δικαιωμάτων.

Ἐκ τούτων ἐμφαίνεται σαφέστατα ὅτι ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τῶν Προξένων ὑφίστατο ἐν τῷ κέντρῳ τῆς σημερινῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ ἀωδεχάτου ἥδη αἰώνος, ἦτοι ἐπὶ δύο καὶ ἡμισυ αἰώνων πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Τούρκων ἐν τῇ Εύρωπαϊκῇ κονίστρᾳ. Οὗτοι δέ, ἀπὸ τῆς ἐπομένης κυριολεκτικῶς τῆς ἐμφανίσεώς των ταύτης, ἀνεγνώρισαν τὸ καθεστώς τοῦτο, καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα ἔτεσι τακτικώτατα διὰ συνθηκῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων πράξεων τὸ ἐπεβεβαίωσαν.

Κατὰ ταῦτα, τυγχάνει ἡμῖν λίαν ἀπορούν, διτὶ πλειστοὶ συγγραφεῖς καὶ ιδίᾳ Γάλλοι⁽¹⁾ πρεσβεύουσιν, διτὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ὄφειλονται τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια, ὃν ἀπολαμβάνουσιν ἐν Τουρκίᾳ οἱ ξένοι. Πρόξενοι καὶ ὑπήκοοι σήμερον, καὶ διτὶ αὕτη πρώτη ἡ νοικίες τὴν δδὸν ταύτην ἐν Τουρκίᾳ, ἐνῷ εἶναι γνωστὸν καὶ παρ' αὐτῶν τούτων τῶν συγγραφέων ἀνομολογεῖται διτὶ ἡ Γαλλία μόλις τῷ 1535 συνῆψε τὴν πρώτην αὐτῆς μετὰ τῆς Τουρκίας συνθήκην, διτὶ ήσαν τοῖς Πρόξενοις καὶ ὑπηκόοις αὐτῆς ἀπηνέμοντο τὰ αὐτὰ προνόμια ἀτινα ἡ Ἐνετία, ἵνα περὶ μόνης ταύτης ἀναφέρομεν, ἀπελάμβανεν ἀπὸ τοῦ 1454 μέχρι τοῦ 1733, ώς ἡ σωρεία τῶν συνθηκῶν ἐπιβεβαιοῖ, μέχρι τῆς ἡμέρας δηλονότι ἔκεινης καθ' ἣν ἡ μοιραία ἔζελιξι τῶν Ἐθνῶν ἀπήλειφε τὴν Ἐνετικὴν Δημοκρατίαν ἀπὸ τοῦ χάρτου τῶν Εύρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἵνα τὴν ἀποδώσῃ μετ' οὐ πολὺ ὡς ἐν τῶν λαμπροτέρων καὶ ἐνδοξοτέρων τημημάτων τῆς ἡνωμένης Ἰταλίας.

“Οτι δι συνθήκη αὕτη τοῦ 1535 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρ-

(1) Feraud-Giraud T. I. p. 48. Gavillot p. 26. G. Pelissie du Rausas T. I. Ιδού δόποια ἀληθῶς παράδοξα ἀναφέρει δ τελευταῖος οὗτος ἐν σελ. 203. «En garantissant à l'étranger la liberté d'établissement la liberté de commercer et la liberté religieuse, les Capitulations lui ouvrent l'accès de la vie juridique dans l'empire Ottoman. Avant les Capitulations, l'étranger n'était rien ou, ce qui revient au même il était l'ennemi!!». Ἐν σελ. 3. «La première Capitulation et une Capitulation française elle a été conclue entre . . . et elle date du mois de Fevrier 1535» xxii κατωτέρω σελ. 6. «. . . Ce traité, le premier traité officiel qui ait été conclu entre l'empire Ottoman et une puissance étrangère, constitue la première Capitulation». Ἐξ ἀκράτου σωβινισμοῦ ἀναμφιλέκτως οὗτος σημειοῖ τὴν πρώτην Γαλλικὴν συνθήκην τοῦ 1535 ως διανοίξασαν τὴν δόδον τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας· ἀλλ' διτὶ πρὸ ταύτης διένος ἐν Τουρκίᾳ ἦτο ἔχθρὸς, βεβαίως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ στηρίξῃ που. Κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς Ἰσλαμικῆς θρησκείας μεγάλη βεβαίως ἡ διαφορὰ τῶν ὄπαδῶν αὐτῆς καὶ τῶν ζένων, ἀλλ' ἐὰν τὰ τόσα προνόμια τῶν Ἐλλήνων, Ἐνετῶν κ.λ.π. δὲν ἴσχυσαν ἐπὶ ἔκποντας περίπου νὰ μεταβάλλωσι τὸν χαρακτῆρα ταύτης, ἡ Γαλλικὴ συνθήκη τοῦ 1535 βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς δὲν συνετέλεσεν εἴς τι πλειότερον.

χίας εἶνε ἡ πρώτη ὑπὸ τῆς Τουρκίας μετὰ Εύρωπαῖκοῦ Κράτους κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου συναφθεῖσα, (¹) περὶ τούτου οὐδεμίᾳ ἐναντιοφωνίᾳ, διτὶ ὅμως εἶνε καὶ ἡ πρώτη δικνοῖξασα τὴν ὁδὸν τῶν προνομίων καὶ τῶν παραχωρήσεων ἐν Τουρκίᾳ εἶνε πάντη ἀνακριβές. Ἡ Γαλλία, ἐκ πολιτικῶν λόγων ὀρμηθεῖσα, οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε κατὰ τὸν δέκατον ἔκτον αἰῶνα εἰμὴ μόνον νὰ ἐπιτύχῃ ἀπὸ τῆς Τουρκίας, σὺν τοῖς ἄλλοις πολιτικοῖς σκοποῖς αὐτῆς, ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων καὶ ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἐν Τουρκίᾳ, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς παραχωρήσεις ἔκεινας, ἀς ἥδη ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἔχαιρον οἱ ὑπήκοοι καὶ ἀντιπρόσωποι ἄλλων Πολιτειῶν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ἐπὶ τῶν Τούρκων.

(¹) Καταχρηστικῶς, καθ' ἡμᾶς, δίδεται τὸ ὄνομα Capitulation εἰς τὰς συνθήκας τὰς συνομολογθεῖσας ἀπὸ τοῦ 1535 καὶ ἐντεῦθεν ὑπὸ τῶν διαφόρων Κρατῶν καὶ τῆς Τουρκίας. Capitulations ὀνομάζοντο αἱ διάφοροι συμβάσεις, αἱ συναπτόμεναι κατὰ τὸν μεσαίωνα μεταξὺ διαφόρων χωρῶν, καὶ ἵδιας μεταξὺ χριστιανικῶν καὶ μωαμεθανικῶν λαῶν ἐπειδὴ τὰ σχέδια τούτων καὶ αὐταὶ αἱ συμβάσεις ἔτι ἡσαν μακροτάτη σειρὰ ἄρθρων ἡ κεφαλαίων (Capitula). Αἱ ἀπὸ τοῦ 1535 ὅμως συνθῆκαι τῆς Τουρκίας καὶ τῶν διαφόρων Κρατῶν συνάπτονται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Κρατῶν τούτων μὴ ὑποχρεουμένων ὡς τὸ πάλαι νά ὑποβάλλωσιν τὴν μακροτάτην σειρὰν τῶν ἄρθρων εἰς τὴν ἔγχρισιν ἡ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Συνεπῶς ἡ λέξις Capitulation δὲν δύναται οὐδὲν νὰ σημαίνῃ σήμερον ἐν τῷ θέματι τούτῳ, ἀν καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ μεγίστη ἡ χρῆσις ἐν ὅλαις ταῖς γλώσσαις. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ παντοειδεῖς ἀπόπειραι ἐγένοντο ἔξελληνίσεως τοῦ ὅρου τούτου εἰς οὐδὲν καταλήξασαι. Οὕτω ἡμεῖς ἡκολουθήσαμεν τὸν ὑπὸ τοῦ τέως καθηγητοῦ τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου κ. Στ. Στρέιτ, ὅρον τῶν Προσομολογήσεων, ἀν καὶ ὄρθοτέρα εἴνε ἡ λέξις Διομολόγησις, ἀτε τῆς πρώτης μὴ ἀπαντώσης. Ὁ νῦν καθηγητὴς κ. Γ. Στρέιτ καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ Ἀλληλεθνοῦς Δικαίου πραγματείας Χρυσανθόπουλος χρῶνται τῷ ὅρῳ Capitulations. Ὑποθέτομεν ὅμως διτὶ τῆς λέξεως Capitulation καταστάσης ἐντελῶς Διεθνοῦς, ἐν οὐδεμιᾷ γλώσσῃ θὰ εἴνε δυνατὴ ἡ μεταγλώττισί της ὡς τοῦτο συμβούνει διά πλείστας ἄλλας λέξεις γνωστὰς ὑπὸ τὸ αὐτὸ δόγμα εἰς ὅλας τὰς λαλουμένας γλώσσας ὡς π.χ. Cognac, Coe κ. τ. λ.

'Εκ τούτων καθ' ήμᾶς ἔξαγεται δσον ἀφορᾶτά ἐν Τουρκίᾳ νῦν χρατοῦντα δικαιώματα καὶ προνόμια τῶν ξένων, δτι ταῦτα ἐπήγασαν ἐκ τῶν παλαιοτάτων σχέσεων, ἃς αἱ Ἰταλικαὶ δημοκρατίαι μετὰ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων διετήρουν, καὶ ἄτινα ἐν τοῖς καθ' ἔκαστον οἱ Τοῦρκοι ηγεμόνες, καταλαβόντες τὸ Βυζαντιον, ἀμέσως ἀνεγνώρισαν καὶ ἐπεκύρωσαν, καθέσσον ταῦτα οὐ μόνον δὲν ἀπάδουσιν ἐν Τουρκικαῖς χώραις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλονται συμφώνως μὲ τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς Ἰσλαμικῆς ἐν γένει πολιτείας⁽¹⁾.

(1) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἀναμφιλέκτως ὡς καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις κατεδείχθη, ἡ ἀναγνώρισις τῶν τοιούτων δικαιωμάτων τῶν Προξένων ἀποτελεῖ Κράτος ἐν Κράτει· δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ διὰ τοὺς Μωαμεθανοὺς, οἵτινες σήμερον κόπτονται δῆθεν, ὑπὸ πολιτικῶν μηχανορραφιῶν ὑποκινούμενοι, διὰ τὴν καταστρατήγησιν ταῦτην τῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἐν τῷ Κράτει αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν Ἰσλαμικῶν πολιτειῶν, αἵτινες παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις μόνον ὡς θρησκευτικαὶ νοοῦνται, δ Προφήτης ἐστήριξε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ιστορικῶς ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης καὶ παρουσίασε ταῦτην ὡς συμπληροῦσσαν τὴν ἐν τῷ Χριστιανισμῷ καὶ Ἰουδαϊσμῷ ἀποκαλυφθεῖσαν τὸ πρῶτον Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Τούτου ἔνεκεν ἐπιτρέπεται, ἂν μὴ ἐπιβάλλεται, ἡ συμβίωσις Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων μετὰ τῶν Μωαμεθανῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα οὗτοι, καίτοι ἀπιστοὶ θεωρούμενοι, κατορθωθῇ νὰ πεισθῶσι περὶ τῶν ἀληθειῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰσλάμ καὶ ἀκολουθήσωσι ταῦτην. Ἡ συμβίωσις αὕτη ἀπαιτεῖ ἔξωτερικῶς τὴν ὑποταγὴν διὰ τῆς τυχούσης πληρωμῆς φόρου ζωῆς καὶ περιουσίας εἰς τὴν Ἰσλαμικὴν πολιτείαν, ἔσωτερικῶς ὅμως εἰς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ Ἰουδαίους ἀφίεται ἡ πλήρης αὐτοδιοίκησις αὐτῶν κατὰ τοὺς ἴδιους νόμους καὶ θεματα, καίτοι ἐν τῇ αὐτῇ μετὰ Μωαμεθανῶν κοινωνίᾳ βιοῦντας. Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἀνευρίσκει τις καὶ δι' ἐπισήμων πράξεων ἐπικυρουμένας, ὡς ἐν τῇ συνθήκῃ λ. χ. ἦν δ Πατριάρχης Σωφρόνιος μετὰ τοῦ δευτέρου Χαλίφου Ὁμάρ ἐν ἔτει 637 μ. Χ. συνήψε, καὶ ἐν ἥ ἀγαφέρεται δτι «τὰς ἐν αὐτῇ καθιερουμένας ἐλευθερίας ἐλάμβανε τὸ βασιλικὸν Ἐθνος (οἱ Χριστιανοὶ) παρὰ τοῦ τιμίου καὶ ἀγαπητοῦ Προφήτου τοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένου, τιμήσαντος αὐτὸ τῇ σφραγῖδι τῆς τιμίας αὐτοῦ χειρὸς καὶ διατάξαντος ἔχειν εὔνοιαν καὶ ἀσφάλειαν». Ἐκ τούτων εὐλόγως συνάγεται δτι Μωάμεθ ὁ Β' καταχτήσας τὴν Κωισταντινούπολιν καὶ παραχωρήσας τοῖς αὐτόθι Χριστιανοῖς τὰ δικαιώματα ὧν ἔχαιρον ἥδη ἐπὶ τῶν προκατόχων του, ἐπράξεν ἐκεῖνο διετοῦ περ τῷ ἐπιβάλλετο ὑπὸ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς θρησκείας αὐτοῦ καὶ τὸ διποίον ἄλλως δὲν ἀπῆδε

Γενικῶς δμως, καθ' ἡν ἐποχὴν, τῷ 1199 δηλονότι, συνήπτετο ἡ πρώτη ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας συνθήκη δι' ἡς ἀνεγνωρίζετο ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τοῦ Ἐνετοῦ Προξένου ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει διοικηθῶν του, ὁ θεσμὸς οὗτος τῶν δικαστῶν Προξένων γενικῶς ἦτο ἐν χρήσει παρ' ἄπασι σχεδὸν τοῖς λαοῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

'Απὸ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκβάσεως τῆς πρώτης Σταυροφορίας ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τὰς Ἰταλικὰς Δημοκρατίας, αἵτινες περὶ πολλοῦ τὸ ἐμπόριον ἐποιοῦντο, νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς εὐχαιρίας ταύτης, καὶ νὰ ἐπιδιώξωσι χάριν αὐτοῦ παρὰ τῶν λαῶν μεθ' ὃν ἤρχοντο εἰς ἐπικοινωνίαν τὴν ἀπονομὴν παντὸς δυνατοῦ προνομίου. 'Αλλὰ καὶ ἡ βοήθεια ἦν παρεῖχον τότε πρὸς πάντα καὶ διὰ πᾶσαν πολεμικὴν ἐπιχείρησιν, ίδιατάτα ὡς ἐκ τῶν Ισχυροτάτων διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην στόλων αὐτῶν, ἐπεδοθεὶ ἀσφαλέστατα καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τοὺς σκοπούς των τούτους ὥστε ἐπιτυχῶς λέγει διαγραφεὶς (¹⁴) δτι ἀμφιβολία γεννᾶται ἀν αἱ Δημοκρατίαι αὗται ὠφελοῦντο πλειότερον ἢ δικητής! Πρὸ παντὸς ἄλλου ἐλάμβανον αὗται ἐν αἷς πόλεσιν ἦτο δυνατὸν ἔδιον διαμέρισμα διεργάζονται ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πάσης ἐπηρείας. Οὕτως εἰς τοὺς Ἐνετοὺς καὶ Γενουηνῶν διαδρομέων ἐν ἔτει 1110 διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν βοήθειαν πρὸς πολιορκίαν τῆς Σιδῶνος παρεγώρησε μέρος πόλεων τινῶν πρὸς πλήρη αὐτοδιοί-

καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ συμφέροντα αὐτοῦ. "Αλλως τε καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ πρώτου Ὀθωμανοῦ Χαλίφου Σελίμ τοῦ Α' τοῦ ἀποφασίσαντος ἐκ θρησκευτικοῦ φχντισμοῦ νὰ ἔξισλαμίσῃ διὰ τῆς βίας πάντα ἐν τῷ Κράτει του Χριστιανόν, καὶ ἀποτραπέντος ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Μουφτῆ Δζεμαλῆ διαμαρτυρηθέντος μόνον ἐν ὀνόματι τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἰσλάμ νόμου, φρονοῦμεν διὰ δύναται νὰ πείσῃ πάντα περὶ τῆς ἀντιλήψεως ἦν ἔχουσιν οἱ Μουσουλμάνοι περὶ τῶν προνομίων τῶν Χριστιανῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν, ἀτινα μάλιστα κατ' αὐτοὺς εἰσὶν οὐχὶ προνόμια ἄλλὰ δικαιώματα. Πρβλ. ἐν γένει περὶ τοῦ ζητήματος τούτου Ἰστορίαν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ κ. Καρολίδου, ἐν ἥ ταῦτα ἐκτάσει καὶ πάσῃ σαφηνείᾳ διαλαμβάνονται.

(¹⁴) Heyd T. I. S. 153.

κησιν^(*). Τὸ τρίτον δὲ τῆς Τύρου παρεχωρήθη τοῖς Ἐνετοῖς τῷ 1123 ὡς πλήρης ίδιοκτησία ἔνεκεν ἐπίσης παρασχεθείσης βοηθείας^(*). Ἐπίσης ἐν Τύρῳ κατὰ τὸ 1187 ἡ Μασσαλία ἐλαβε δικαιώματα ἀποστολῆς Προξένου μὲ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν^(*), ὡς ἐπίσης κατόπιν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱερουσαλήμ ἐν Ἀκρῷ. Οἱ Πισᾶται ἐπέτυχον τῷ 1170 τὴν ἄδειαν νὰ ἔχωσι Πρόξενον μετὰ δικαιοδοσίας ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ Τριπόλει^(*).

Ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων ἐμφαίνεται, ὅτι πρὶν ἡ οἰ Βυζαντινοὶ αὐτοχράτορες ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς Ἰταλικὰς δημοχρατίας τὴν Προξενικὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐν Βυζαντίῳ, αὕται εἶχον ἐπιτύχη τοῦτο κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς διαφόρους ἄλλας χώρας. Τὴν αὐτὴν δὲ ἐποχὴν περίπου, καθ' ἣν ἐτύγχανον τούτου ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐτοχρατορίᾳ, καὶ ἐν Κύπρῳ, Τραπεζοῦντι, Συρίᾳ, Ἀρμενίᾳ κ.λ.π. παρεχωροῦντο αὐτοῖς τὰ αὐτὰ δικαιώματα^(*).

Καὶ παρὰ τῶν Μωαμεθανικῶν δὲ λαῶν σχεδὸν συγχρόνως ἐτυχον τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων^(*), καὶ οἱ Τοῦρχοι αὐτοὶ ἐλάμβανον τοιαῦτα προνόμια ἐν πολλαῖς χώραις ὡς π. χ. ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1391^(*) παρὰ τοῦ αὐτοχράτορος^(*) Ἀνδρονίκου, καὶ ἐν Θεσαλονίκῃ τῷ 1426^(*) παρὰ τῶν Ἐνετῶν παρ' ὧν τότε κατείχετο αὐτη, καὶ δι' ὧν Τοῦρχος Καδῆς ἐγκαθίστατο ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις μὲ δικαιώματα δικαστικῆς δικαιοδοσίας. Ταῦτα φρονοῦμεν, ἐπαρκῶς ἀποδειχνύουσι τὴν κοινὴν

(*) Heyd T. I. S. 159.

(*) Heyd T. I. S. 163.

(*) Depping T. I. p. 25.

(*) Heyd T. I. σ. 259.

(*) Πρελ. Martens S. 69. καὶ ἐφ.

(*) Martens S. 198 καὶ ἐφ.

(*) Πρελ. ὀνωτέρω σελ. 24.

(*) G. N. Sathas Documents inédits relatifs à l'Histoire de la Grèce. T. I. p. 183. (Cangellaria Secreta).

παρ' ἄπασι σχεδὸν τοῖς λαοῖς τοῖς ἐποχῆς ἐκείνης χρῆσιν τοῦ θεσμοῦ τούτου (¹).

'Εκ τῶν ἀνωτέρω ἔξαγεται σαφῶς ὅτι καθ' ὃν χρόνον τὸ πρῶτον ἐθεσπίζετο ἡ Προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσία ἐπὶ τοῦ ἑδάφους τῆς σημερινῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὑφίστατο ἡδη συνήθεια ἀναγνωρίζουσα τὸ ἀντιτιθέμενον σήμερον ταῖς ἀχαῖς τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν καθεστώς τοῦτο, παρὰ τε χριστιανικοῖς λαοῖς καὶ μωαμεθανικοῖς. Ἐπομένως, ἡ εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ θρησκεύματος ἀνευρίσκουσα τὴν αἰτίαν τῆς ἐν τῷ Διεθνεῖ Δικαίῳ ἀνωμαλίας ταύτης θεωρία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ σοδαρὰν ὑπόστασιν (²). Ἀναμφίλεχτον δμως τυγχάνει καὶ παρὰ παντὸς βεβαίως ἀνομολογεῖται ὅτι ἡ διαφορὰ τοῦ πολιτισμοῦ μεταξὺ Μωαμεθανικῶν καὶ Χριστιανικῶν πολιτειῶν εἶνε ἡ αἰτία δι' ᾧν ὑφίσταται σήμερον ἔτι ἡ ἀνωμαλία αὕτη.

Καὶ τοιαύτη τις μὲν ἡ δικαιολογία καὶ ιστορικὴ ἔξέλιξις τοῦ ἀνωμαλου τῆς Προξενικῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας. Ἐν ταῖς διομολογήσεσι δὲ τῶν διαφόρων Κρατῶν μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης ἀνευρίσκομεν τὴν νομικὴν βάσιν τὴν κανονίζουσαν μέχρι τῆς σήμερον τὰ τῶν ποικίλων δικαιωμάτων τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου (³). Τὴν βάσιν ταύτην δὲν ἐπεχείρησεν οὐδέποτε ἀποφασιστικῶς νὰ ἀμφισβητήσῃ ἡ Πύλη, ἀν καὶ αἱ πρὸ τῆς διο-

(¹) Παρὰ τῷ F. Martens εύρισκει τις πλήρη σχεδὸν ιστορικὴν ἔξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τούτου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον, καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ κ. K. A. Βερναρδάκης ἤρξατο ἀπὸ τινος δημοσιεύματος ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς ἐφημερίδος « Ἡμερησία » μελέτην σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, ἀρκετὰ διασπαρηνίζουσαν τὴν προέλευσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν δικαστῶν Προξένων.

(²) Καὶ ὁ μόνος συγγραφεὺς Τουρκικοῦ Δημοσίου Διεθνοῦς Δικαίου Χασάν Φεχμῆ πασσᾶς γράφει « . . . τὰ παραχωρηθέντα τοῖς ζένοις ἐν Τουρκίᾳ προνόμια, δὲν ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ προέρχονται ἐξ ἔθιμων ἀτινα ἥσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς Κράτεσι. Εἴνε ἀπλῶς μία κακὴ κληρονομία ᾧν συνέλλεξε ἡ Τουρκία »

(³) Πρβλ. Bulmerincq. Das Völkerrecht S. 323 σημ.

μολογήσεως Γαλλίας καὶ Τουρκίας τοῦ 1740 συμβάσεις ἡδύναντο νὰ θεωρηθῶσι κατά τινα γνώμην, ὡς προνόμια μᾶλλον παραχωρούμενα ἐκ τῆς μακροθυμίας τῶν Τούρκων ἡγεμόνων πρὸς τοὺς χριστιανούς λαούς, καὶ οὐχὶ ὡς ἀμφοτεροθαρεῖς συνθῆκαι. Οὐχ ἡττον ὅμως δέον νὰ δεχθῇ τις δτὶ ἡ Πύλη ἀνεγνώριζε σιωπηρῶς καὶ δὶ' ἐαυτὴν τὸ ὑποχρεωτικὸν τῶν συνθηκῶν τούτων ὡς ἐκ τῆς ἀπὸ κοινοῦ καθορίσεως τῶν ὄρων αὐτῶν. 'Οπωσδήποτε πάσαι αἱ μεταγενέστεραι συνθῆκαι, αἱ-τινες πάσας τὰς πρὸ αὐτῶν ἐπικυρώνουσι, φέρουσι χαρακτῆρα ὑποχρεωτικὸν δὶ' ἀμφοτερα τὰ συμβαλλόμενα μέρη καὶ συνεπῶς ἡ Πύλη δὲν δύναται οὔτε ν' ἀρνηθῇ νῦν, οὔτε ν' ἀμφισβήτησῃ ποτὲ τὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομιῶν τῶν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τῆς ξένων Προξένων. "Αλλως τε, κατὰ τὸ πρωτόκολλον τοῦ Λογδινείου Συνεδρίου τοῦ 1871, εἰς δὲ προσεχώρησεν ἡ Τουρκία, οὐδὲν Κράτος δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὑποχρεώσεων συνθήκης τινός, ἀνευ τῆς φιλικῆς συναινέσεως τοῦ ἑτέρου τῶν συμβληθέντων Κρατῶν.

Κατὰ ταῦτα τὸ ἀνώμαλον τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Προξένου πρὸς διεθνεῖς ἀνεγνωρισμένας ἀρχὰς στηρίζεται ἐπὶ ἀρχαιοτάτων ἐθίμων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν θεμελιωθέντων πανομοιοτύπων σχεδὸν προσομολογήσεων τῶν διαφόρων Κρατῶν μετὰ τῆς Τουρκίας. Δικαιολογεῖται δὲ ἡ μέχρι καὶ τῆς σήμερον διατήρησις τοῦ θεσμοῦ τούτου, ἐκ τοῦ δτὶ τὰ μέσα ἀτινα διαθέτει ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις διὰ τε τὴν δικαστικὴν καὶ ἀστυνομικὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀπέναντι τῶν ξένων, εἶνε εἰσέτι τοιαῦτα, ἐλλιπῆ ἡ μεροληπτικὰ, ὥστε νὰ καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ Προξενικὴ προστασία χάριν τῆς ἀσφαλείας τῆς περιουσίας καὶ τοῦ προσώπου τῶν ξένων. Τοῦτο καταδείκνυσιν ἐλαφρυντικήν τινα περίπτωσιν διὰ τὴν ἐν τῷ Διεθνεῖ Δικαίῳ ἀνώμαλίαν τοῦ θεσμοῦ τούτου, καθόσον αἰτία τῆς προσδολῆς τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους εἶνε αὐτὴ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, ἡτις ἀτελέστατα διαθέτει μέσα

πρὸς ἔξυπηρέτησιν τῶν ἐκ τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων ἀπορρεούσων ἔξουσιῶν. Συνεπῶς εὔθὺς ὡς καταδειχθῆ διτὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν ξένων ἐπὶ Τουρκικοῦ ἐδάφους εἶνε πλήρης, καὶ διτὶ ἡ δικαιοσύνη εἶνε τοιαύτη, οἷα ὁφείλει νὰ εἶνε, καὶ μία καὶ ἀκεραία διὰ πάντας, τότε βεβαίως πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι θέλει ἐκλείψει ἡ ἐν Τουρκίᾳ Προξενικὴ δικαστικὴ ἔξουσία, ὡς τοῦτο ἄλλως τε συνέβη ἥδη δι' ἄλλα Κράτη (¹), ἐν οἷς ἀπὸ πολλοῦ ἐπίσης ὑφίστατο διεσμὸς οὕτος.

(¹) Ἐν Ἱαπωνίᾳ λ. χ. ἀπὸ τοῦ 1897 καὶ ἐντεῦθεν κατηγόρηθη ἡ Προξενικὴ δικαστικὴ δικαιοδοσία. Πρᾶλ. Senga Szurataro· Gestaltung und kritik der heutigen Consulargerichtsbarkeit in Japan. Πρᾶλ. συνθ. Ἐλλάδος Ἱαπωνίας 20 Μαΐου 1899. Ἀπό τινος μάλιστα ἡ Ἱαπωνικὴ κυβέρνησις διεξάγει δικαπραγματεύσεις ἵνα τύχῃ καὶ αὗτη ἐν Τουρκίᾳ τῶν προνομίων τοῦ μᾶλλον εὑνοούμενου ἔθνους.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίς

Εἰσαγωγή 7

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ἐξέλιξις τῆς Προξενικῆς δικαιοδοσίας ἐν Τουρκίᾳ.

Κεφάλαιον Α'.

Ἄπό τῶν Σταυροφοριῶν μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων..... 15

Κεφάλαιον Β'.

Ἄπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. 25

Κεφάλαιον Γ'.

Ἡ Προξενικὴ δικαιοδοσία ἐν ταῖς ἀποσπασθείσαις τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους χώραις. 63

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ἡ προξενικὴ δικαιοδοσία ἐν τῇ πράξει.

Κεφάλαιον Α'.

Ἐκουσία καὶ ἀγχυγκαστικὴ δικαιοδοσία..... 68

Προξενικὰ δικαιοδοσία..... 76

Ἐκτασις δικαιοδοσίας..... 81

Κεφάλαιον Β'.

Ἀρμοδιότης Προξενικῶν δικαιοδοσίων ἐν ταῖς σχέσεις τῶν διμοεθνῶν αὐτῶν.

Α'.) Πρὸς ἀλλήλους α) ἐν ταῖς ἀστικαῖς δικαιοδοσίαις..... 83

» » β) ἐν ταῖς ποινικαῖς » 99

Β'.) Πρὸς ἑτεροεθνεῖς α) ἐν ταῖς ἀστικαῖς » 109

» » β) ἐν ταῖς ποινικαῖς » 114

Γ'.) Πρὸς ιθαγενεῖς α) ἐν ταῖς ἀστικαῖς » 116

» » β) ἐν ταῖς ποινικαῖς » 126

Κεφάλαιον Γ'.

Περὶ ἔκτελέσεως ἐν γένει..... 134

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Ἐξέτασις τῆς ἐν Τουρκίᾳ Προξενικῆς δικαιοδοσίας ἀπὸ ἀπόψεως τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου..... 141

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Εύσύνοπτος έρμηνεία τωδι Πανεκπού Νόμου και της Πανεκής Δικονομίας.....	Δρ. 8.—
Περὶ τῆς Προξενεκής δικαστικής δικησο-	
διασεις ἐν Τουρκίᾳ	" 6.—

Πωλοῦται παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ **Λ. Γ. Χατζηλουκᾶ,**
δδδς Σταδίου ἀριθ. 34.

Τιμᾶται δραχμῶν 6.

